

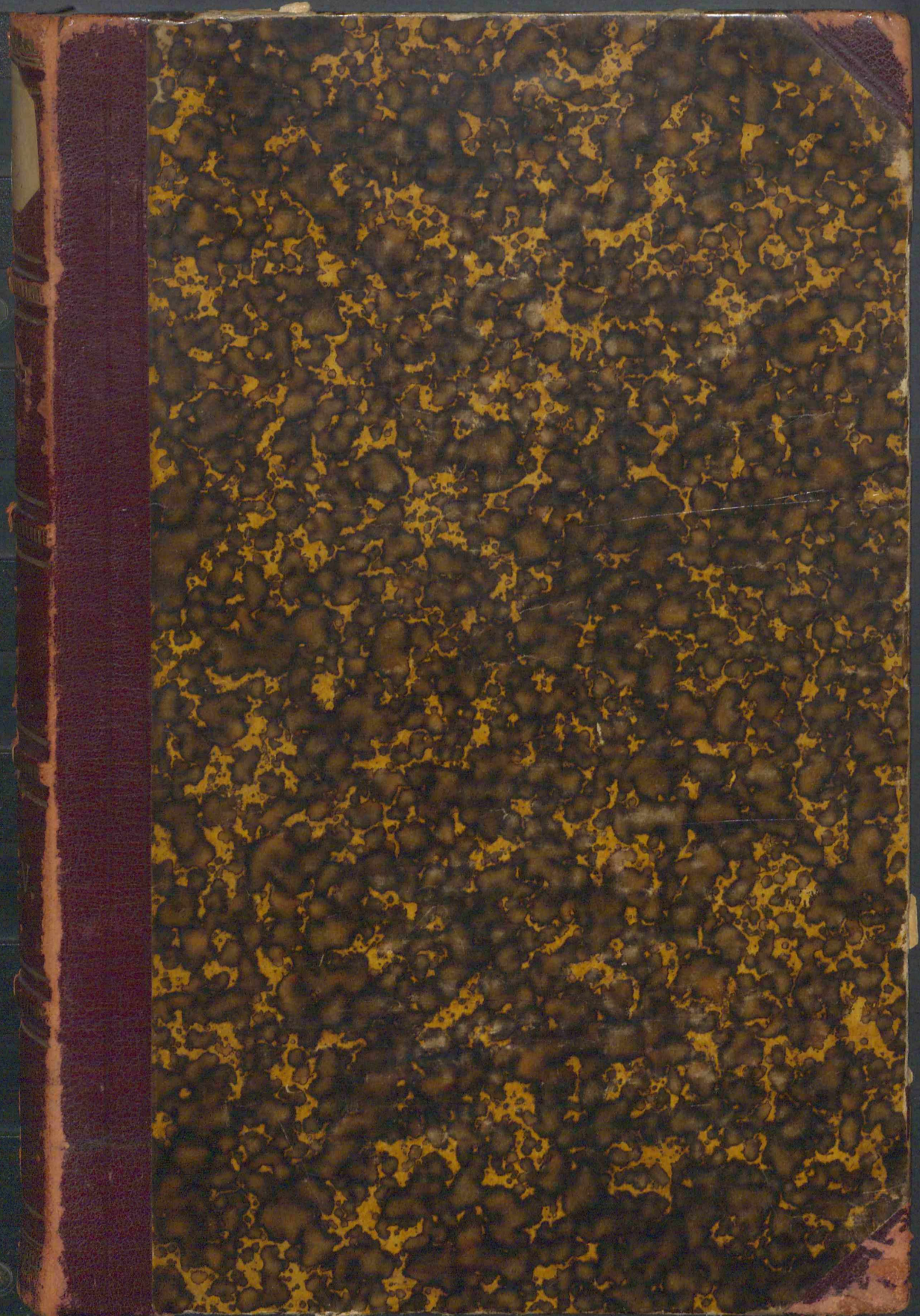

Handwritten text on a parchment label, possibly including a library or collection number.

קבץ על
יד

III-IV.

KAUFMANN
DÁVID
KÖNYVTÁRA

B 718-19.

Aberle 282.9

herten f. 134 & 1629

hert f. 1306, 1346, 954

1388 Mendon Messer 1647 f. 1500

20 x 2 1/2 x 1 1/2
/ 150 x 150

9 1/2 x 1 1/2

65 = ~~...~~ 64
73 8/16
33 5/16
40
40 1/2
40 1/2

Part 58 total

~ 25
u 25

82

ספרים

היוצאים לאור בפעם ראשונה

על ידי

חברת מקיצי נרדמים

(הוקמה מחדש בשנת תרמ"ה)

תחת השגחת ראשי החברה:

אברהם ברלינער בכערלין,
דוד גונסבורג בפטערסבורג
יוסף דערענבורג בפארין,
שלמה חיים האלבערשטאם נבילין,
אברהם אליהו הרבבי בפטערסבורג
מרדכי יאסמראו נפילאדעלפיא,
משה עהרענרייך ברומא,
דוד קויפמאן בבודאפעסט,

שנה שלישית תרמ"ז.

Kobez al Jad.

BERLIN 1887.

Herausgegeben im Selbstverlage des Vereins M'KIZE NIRDAMIM.

(Dr. A. Berliner).

In Commission bei:

J. Kauffmann
in Frankfurt a/M.

Wittwe u. Gebrüder Romm
in Wilna.

קביץ על יד

והוא

ספר האסיף

כולל

דברים עתיקים נעתקים מתוך כתבי יד

יוצא לאור בפעם ראשונה

על ידי חברת מקיצי נרדמים.

שנה שלישית תרמ"ז.

ברלין, תרמ"ז.

ברפוס של צבי הירש איטצקאווסקי בברלין.

1192903

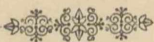
SAMMELBAND

kleiner

Beiträge aus Handschriften.

Jahrgang III.
(1887/5647.)

BERLIN 1887.

Herausgegeben im Selbstverlage des Vereins M'KIZE MNIRDAIM
(Dr. A. Berliner.)

In Commission bei:

J. Kanffmann
in Frankfurt a. M.

Wittwe u. Gebrüder Romm
in Wilna.

ספר הזכרת נשמות

קהלת וורמיישא.

ספר הזכרת נשמות לקהלת וורמיישא נשלח אלי ע"י טובים של ראשי הקהל שם בעד תלמידיו הבהור משה שמערן והוא העתיק מתוכו את שמות הקדושים אשר הערו נפשם למות בימים ההם בעתות הרדיפה, כי בדעתו להדפיס את שמותם ולהשוות אותם עם ההעתיקה אשר ע"י החכם ד"ר יעללינעק בקונטרס וורמייזא (ווינא תר"ם) ועם ההעתיקות אשר ע"י החכם דר' נייבויוער מכ"י באקספארד בתוך מ"ע יידישע לעטטערבאדע חלק ו'.

ואני העתקתי החלקים האחרים מכ"י אשר לקהלת ווארמס וא"ה אכתוב אודותם ועל השמות אשר בתוכם ברוחב ביאור ולפי שעה יהיה די מה שהדפסתי בקובץ זה את שמות בתי אבות אשר מקורם בהעדה הישינה הזאת ומהם הרבה אשר קנו שם בישראל. ובפעם הזאת אודיע רק הרבה שאחותי דרך קצרה בדפוס באופן שהשמטתי אחר כל שם ושם מהנזכרים את הנוסח "זכור אלהים נשמת" בראש והנוסח "עם נשמת אברהם יצחק ויעקב שרה רבקה רחל ולאה בעבור" אחרי הזכרת השם ועוד הנוסח "בשכר זה תהיה נפשם צרורה בצרור החיים עם שאר צדיקים וצדקניות כגן עדן ונאמר אמין" בסוף וגם רמזתי תיבת "להקדש" ע"י אות ל' בלבד, שלא להכפיל בכל פעם ופעם ולהדפיס את התיבה פעמים רבות.

אברהם ברלינר.

יזכור אלדים נשמת מר שלמה ומרת רחל עם נשמת אברהם יצחק
 ויעקב שרה רבקה רחל ולאה בעבור שבטלו שמד בכל
 הקהילות בשכר זה תהיה נפשם צרורה בצרור החיים עם שאר צדיקים
 וצדקניות בגן עדן ונאמר אמן.

יזכור אלדים נשמת מר יעקב עם נשמת אי"ו בעבור שבנה בנייני הקדש
 בשכר זה תהא נפשו צרורה בצרור החיים עם שאר צדיקים בגן עדן אמן. —
 מר יצחק ומרת בילה | שבטלו מכס של קובלינצא: רבינו גרשום בר יהודא
 מאור הגולה | שהאיר עיני הגולה בתקנתיו: רבינו שמעון בר יצחק | שטרח
 בעבור הקהילות והאיר עיני הגולה בפיוטיו: רבינו שלמה בר יצחק | שהאיר עיני
 הגולה בפירוטיו: רבינו יעקב בר מאיר | שהאיר עיני הגולה בתוספתיו: רבינו
 מאיר בר יצחק שליח ציבור | שתיקן שבתות למקום: רבינו מאיר בן הרב ר'
 ברוך | שהאיר עיני הגולה בהדושו: רבינו מנחם בר יעקב ורבינו אליעזר בן רבינו
 יהודא ושאר הרבנים | שהרביצו תורה בישראל: רבינו מאיר בן הקדוש הר"ר
 ברוך הלוי | שהרביץ תורה בישראל: רבינו יעקב בן הרב ר' משה הלוי | שהרביץ
 תורה בישראל: ר' יואל בן אהרן | שבנה בית וועד לקהל: מרת אוניא בת ר'
 אליקם ונשמת בתה מרת נינא בת הקדוש ר' יוסף | שהניחו שמנים והובים
 ללימוד נערים ושנים עשר זהובים לגר תמיד בשעת התפילה ושמנה זהובים לבית
 עלמין: ר' יוסף בר אפרים | שהניחו המשים והובים להקדשות: ר' מנחם בן הקדוש ר'
 שמעון | שהניחו ששים זהובים ל: מרת מרים בת ר' שלמה | שהניחה ל'
 כל אשר היתה לה: מרת שערלן בת ר' יצחק | מאה זהובים שהניחה ללימוד
 נערים המשה וארבעי זהובים לגר תמיד ופרוכת נאה שנתנה לכבוד תורה:
 ר' מרדכי בר אברהם | שהניח ארבעים זהובים ללימוד נערים: ר' יוסף בר
 יעקב | שהניח ללימוד נערים כל אשר היה לו: ר' יהודא בר אליעזר הלוי | שהניח
 שש' זהובים לגר תמיד: הר"ר שמשון בר יצחק הלוי ואשתו גוטלן בת ר'
 משה | שהניחו ללימוד נערים כל אשר היתה להם: מרת ניטלן בת ר' שמואל |
 שנתנה פרוכת נאה לכבוד ספר תורה: רבינו יצחק בר שמואל הלוי | שטורה
 בעד הקהילות והחזיר הקהילה ליושנה: רבינו מנחם בר משה*: רבינו דוד בר
 יצחק*: רבינו יצחק בר אברהם*: רבינו אליהו בר משה*: רבינו מאיר בר
 יודא*: רבינו מאיר בן מוריגה הרב ר' יצחק*: רבינו גרשון בן החבר ר' יעקב
 ישראל*: רבינו שמואל בר אליעזר*: רבינו יעקב בר חיים*: רבינו יהושע
 משה בן מהר"ר שלמה*: (הרב ר' משה לוריא): רבינו ישראל יששכר בן מהר"ר
 נתן*: רבינו אברהם שמואל בר יצחק* (הרב מהור"ר שמואל אביו של הגאון
 הרב רבינו שמשון נר"ו אשר גם הוא יושב על כסא הוראה של רב אביו ולה"ה

ל' ע"ג כ"ג י"ג אברהם
 6 הע'.

(* ככל אלה אשר נסמן אחר שמותם כוכב כזה * כתיב עוד "שהרביץ תורה בישראל".

ל' ע"ג 72 ז"ת אינר בפרוק א' 22 ל' 8
 א שפירא ע"ג צמח צדק של א

וגם הוא היה רב בקהלה פה קרוב לעשרים שנה ונכתב גם הוא בספר זכרון זה הפוך לפנים כ"ט דפי'ן ושם תמצא): ר' יצחק בן מהר"ר יעקב | עי' זהובים ל': ר' יודא בן הקדוש ר' יחיאל | שהניח עשרי' זהו' ל': ר' יודא בר אפרים | שהניח ארבעים זהו' לנר תמיד וד' זהו' ללימוד נערים: ר' אליעזר בר מאיר ונשמת אשתו מרת ורומט בת ר' יוסף הלוי | שנתנו עשרים זהובי' ל': כמר אליעזר בר אפרים עבור שנתנו בניו עשרה זהו' לצדקה: ר' יעקב בר נתן | רביע זהב ל': מורינו הרב ר' מרדכי בן מורינו הרב ר' מאיר | ח' זהו' ל': ר' שמואל בר אליעזר עשרה זהובים ל': מרת מרני' בת ר' פריץ | שמנה זהו' ל': ר' רפאל בר יהודא | עשרה זהו' ל': ר' יוסף בר אורי | עשרה זהובים ל': ר' אליעזר בר מאיר | שמנה זהובים ל': מרת ואגלן בת ר' אברהם | עשרה זהובים ל': ר' יעקב בן מהר"ר גרשון | עשרה זהובים ל': ר' שמואל בר אפרים ואשתו מרת זויש בת ר' מאיר | ששה עשר זהובים ל': ר' מאיר בר אליעזר | עשרה זהובי' ל': ר' אישרנא בר משה | שמונים זהובי' ללימוד נערים: ר' אליעזר בר משה | עשרה זהובי' ל': מרת שוינגלן בת ר' דוד | שמנה זהו' ל': מרת גיטכן בת ר' מאיר | עשרה זהו' ל': ר' אהרן בר משה | עשרה זהו' ל': ר' אהרן בר יעקב מנחם | עשרה זהו' ל': ר' שלמה בר משה | עשרה זהו' ל': ר' יחיאל בר נפתלי | בנו ר' יודא | טס של כסף ל': מרת שפרינץ בת ר' שמעיה | שנתנו עשרה זהו' ל': ר' יואל בר יעקב הכהן | עשרה זהו' ל': ר' יודא בר יצחק הכהן | עשרה זהו' ל': ר' מנחם בר גבריאל | עשרה זהובים ל': מורינו הרב ר' שלמה בר אהרן | עשרה זהובים ל': מרת שוינגן בת ר' משולם | עשרה זהו' ל': ר' יעקב בר מנחם | עשרה זהובים: מרת פעס בת ר' נתן | עשרה זהו' ל': החבר ר' יודא בר אשר | עשרה זהו' ל': האלוף המרומם הגאון מורינו הרב רבי יצחק אייזק גינצבורג בן הפרנס והקצין מהר"ר שמואל זנוויל בן שמעון גינצבורג | שנהג כל ימיו בחסידות והיה מתמיד בלמודו יומם ולילות והרכיב תורה בישראל והעמיד תלמידים הגונים והיה לו תמיד כמה כתות לומדי תורה וביתו היה תמיד בית ועד לחכמים ונתנת אשתו גיטל הרבנית בעבורו עשרה זהובי' ל' (ונפטר ר' אייזק ו' אול שצ"ב לפ"ק לאלף הששי): גדול מרבן שמו הקצין כמר שמואל בר יעקב הלוי גינצבורג | שטרה בצרכי צבור באמונה ויותר מששים שנה היה פרנס ומנהיג ותוקע פה גם אחד (ואני רכיל מגלה סוד אבי מהר"ר שמואל בן הקצין כמר שמעון גינצבורג בן בתו הוא אחד ומיוחד שהתנדב לתת בעבור אבי אם אביו זלה"ה להזכירו עולמית) מיוצאי חלציו בן בן בתו ז"ל נתן עבורו עשרה זהו' ל': הפרנס והקצין מהר"ר שמואל זנוויל בן הקצין ר' שמעון אולמא בעבור שהשתדל צרכי צבור באמונה ונתנו יורשיו המששים ושלש ר"ט ל' ולקופות נפטר בשם טוב ו' שבט ש"ץ לפ"ק כאן וזירמיישא⁶ (ובנו ר' אייזק ז"ל נפטר שצ"ב): ר' יודא בר דוד | אמו שבעים זהו' ל': מרת גיטלן בת ר' דוד | עשרה זהו' ל': מרת פריינגן בת מהר"ר משה הלוי | שנתן בעבורה עשרה זהו': החבר ר' יודא בר אהרן | עשרה זהו' ל': ר' מרדכי בר יצחק | עשרה זהו' ל': מרת רחל בת ר' יששכר הכהן | עשרה זהו' ל': מרת ורומט בת ר' שמעון הלוי | שנתן בנה עבורה עשרה זהו' ל': מרת ואגלן בת ר' חיים | עשרה זהו' ל': ר' אברהם בר יואל בעבור שטרה עבור הקהילה כמה שנים ובעבור שעסק בצרכי צבור באמונה שלמה: ר' משה יעקב בר שמואל

הלוי | עשרי זהוי ל': ר' יצחק בר יעקב | עשרה זהוי ל': ר' ברוך בר יצחק |
 עשרה זהוי ל': הר"ר משה בן מורינז הרב ר' חיים בעבור שטרה עבור הקהילה כמה
 שנים ועסק בצרכי צבור באמונה שלימה: מרת גיטלן בת הר"ר יצחק | עשרה
 זהוי ל': מרת גיטלן בת ר' יצחק הלוי | עשרה זהוי ל': מרת ריינכן בת ר' משה
 שמעון הכהן | עשרה זהוי ל': ר' משה יצחק בר יהודא | עשרה זהוי ל': מרת
 ברייגלן בת ר' אהרן הלוי | עשרה זהוי ל': ר' יעקב בר מאיר | חמשה עשר זהוי
 ל': מרת רעכלן בת ר' שמעון | עשרה זהוי ל': ר' שלמה בר ישראל בנימין
 ואשתו מרי לאה בת ר' יודא | חמשים זהוי ללמוד את הנערים: ר' אהרן אליעזר
 בר אליעזר | עשרה זהוי ל': ר' אליעזר בר אשר | עשרה זהוי ל': מרת בילה בת
 ר' מנחם הלוי | עשרה זהוי ל': מרת שערלן בת הר"ר צדוק | עשרה זהוי ל':
 מרת גיטלן בת ר' שמואל | עשרה זהוי ל': ר' משה שמעון בר ארא הכהן | עשרה
 זהוי ל': ר' אברהם יהודא בר יוסף יצחק עשרה זהוי ל': מרת ריינכן בת ר' יהודא
 הכהן | עשרה זהוי ל': ר' משה בר אליעזר | עשרה זהוי ל': מרת יוטלן בת ר'
 שמעון | עשרה זהוי ל': ר' שמעון בר אליעזר אולמא | עשרי זהוי ל': מרת
 בילה בת ר' דוד רוס | עשרה זהוי ל': מרת רבקה ריינן בת ר' שמעון | עשרה
 זהוי ל': מרת הענדלן בת מהר"ר יצחק לינך אשת הקצין והפרנס והמנהיג שמעון
 אולמא | עשרים זהוי ל': הקדוש ר' יעקב בר יצחק | עשרה זהוי ל': החבר
 ר' אליהו בר משה | עשרה זהוי ל': ר' צדוק בר אברהם | עשרה זהוי ל' ומנורה
 לב"ה שקורין לאמפפא להרליקה בשבת ויום טוב: מהר"ר משה אברהם בר יצחק |
 מאה זהוי להספק מהם בחורים ועשרה זהוי ל': ר' יעקב בר ברוך | עשרה זהוי ל':
 מרת ריינא בת ר' מנחם | עשרה זהוי ל': ר' דוד בר נפתלי | עשרה זהוי ל':
 החבר ר' יודא בר שמואל בעבור שנדב אלפים זהובים בנדיבת לבו לשלשה הקהילות
 היינו פה ק"ק וורמיישא וק"ק ורנקבורט וק"ק ורידבורג לכל קהילה לפי גדלה ולהלוותן
 בריווח ולהספיק מן הריווח בחורים כדי שיכולין ללמוד וגם להלביש הנערים האוכלין
 בקופה ולהשיא מהן בתולות אכן הקרן יהיה לעולם קיימת ביד הממונים על כך
 ככל קהילה וקהילה (ר' טריישלן): מרת רויוולן בת ר' דודרוס | עשרה זהוי ל':
 ר' עקיבא בר שמואל | עשרה זהובי ל': ר' יוסף מנחם בן הקדוש ר' שניאור |
 עשרה זהוי ל': החבר ר' משה דוד בר יעקב יוסף | עשרי זהוי ל': ר' אברהם בר
 יוסף | עשרה זהוי ל': החבר ר' ישראל בן החבר ר' אליקים | עשרה זהוי ל': ר'
 ישראל יצחק בר משה יעקב הלוי | עשרה זהוי ל': מהר"ר משה אליעזר בן מהר"ר
 אשר | עשרה זהובי ל' עוד נדר מאה זהוי להספיק מהפרי ללימוד נערים: מרת רויוולן
 בת ר' יוסף הלוי | תשעה עשר זהוי ל': מרת שרה בת ר' אברהם | עשרה זהוי ל':
 מרת שוינלה בת ר' יודא עשרי | זהוי ל': מרת חנה בת הר"ר משה דוד | עשרה זהוי ל':
 מהר"ר אליעזר בר נתן | עשרה זהוי ל': ר' פנחס בר יעקב | עשרה זהוי ל': ר' יעקב
 בר משה | עשרה זהוי ל': מרת עדיל בת מהר"ר יודא חוקיה הלוי | עשרה זהוי ל': מרת
 שוינלן בת ר' שמעון | עשרה זהוי ל': ר' יודא בר יצחק | עשרה זהוי ל': מרת
 חנה בת הר"ר משה דוד | עשרה זהוי ל': מהר"ר אליעזר בר נתן | עשרה
 זהובים ל': * ר' פנחס בר יעקב עשרה זהוי ל': ר' יעקב בר משה | עשרה זהוי ל': * מרת
 עדיל בת מהר"ר יודא חוקיה הלוי | עשרה זהוי ל': * מרת שוינלן בת ר' שמעון | עשרה

(* כבר נכתב למעלה ובמעות נרשמו אלה השמות שני פעמים בפנקס.

מרת גוטרות בת ר' אליעזר | אחר עשר זהו ל': ר' אליעזר בר יעקב הנקרא
 ליפמן גויטינג (?) | כסף לנר של הבדלה: ר' יעקב בר יששכר | עשרה זהו ל':
 הר"ר יאיר טודרוס בן מהר"ר שמואל חיים ז"ל | עשרה זהובים ל': הר"ר משה
 בר יוסף | עשרה זהו ל': מרת לאה מינכען בת ר' מנחם | עשרה זהו ל':
 מרת שפרה ואניל בת ר' יעקב | בעלה עבורה עשרה זהובים ל': הר"ר משולם
 בר אליעזר | עשרה זהובים ל': מרת לייאל (?) בת ר' יהושע יוסף | בעלה
 בעבורה זהוב ל': הר"ר יעקב בר משה שמעון הכהן | עשרה זהובים ל': ר' שמואל
 אפריים בר מאיר | עשרה זהו ל': ר' משה בר שמעון | עשרה זהובים ל': הר"ר
 יהושע נפתלי בן גרשן | עשרה זהו ל': ר' משה בן מהר"ר אליעזר אולמא |
 עשרה זהובים ל': מרת שרה בת ר' שלמה הכהן | עשרה זהו ל': מרת
 שרת הנדלן בת ר' יקותיאל | עשרה זהובים ל': ר' שמואל בר ישראל יצחק
 הלוי | ל' עשרה זהובים: מרת ליפט בת ר' אהרן אליעזר | בעלה בעבורה עשרה
 זהובים ל': ר' נפתלי יהודא בר משה יצחק | שהיה פרנס הקהילה סמוך לארבעים
 שנה ונתן עשרה זהובים ל' [הפרנס ליב הונגין]: מרת מרים בת ר' שמואל
 הלוי | בעלה בעבורה עשרה זהובים ל': מרת ורומט בת ר' משה | בעלה בעבורה
 עשרה זהובים ל': הפרנס כמר שמואל אברהם בר אליעזר בלין | עשרה זהובים
 ל' ונרב מאתים זהובים להדליק מן הרייח מנורה שבת ויש ומה שנתר מן הרייח
 יתן ללמד הגערים [הפרנס אברהם קאט]: ר' מרדכי בר נתן | עשרה זהובים ל':
 ר' יהושיע בר מיאיר [בן הוא בכ"י] | עשרה זהובים ל': ר' דוד בר חיים | בנו
 עבורו המשה עשר זהובים ל' [נפטר יום ה' כ"ז אב שפ"ב בעיר מנהיים ונקבר
 פה ק"ק ווירמיישא יום א' ר"ח אלול שפ"ב]: הר"ר שמואל אהרן בן מהר"ר
 אלי' | עשרה זהובים ל': מהר"ר שמשון יעקב בן הר"ר יוסף | זהו ל': הר"ר
 יעקב בר מיאיר [בן הוא בכ"י] ואשתו מרת רחל בת ר' יצחק | עשרים זהובים ל': מרת
 ברענדלן בת ר' אברהם | עשרה זהובים ל': מרת לאה בת ר' אפרים | עשרה
 זהובים ל': מרת מרים וייאל בת ר' אהימלך משה | בעלה עבורה עשרה
 זהובי ל': החבר ר' אליהו בר מנחם | עשרה זהובים ל': מרת מלכה רייכלן בת
 ר' יודא | זהוב להקדש בעבורה [על זה נמצאו בכ"י קוי המחק]: מרת וענגלין
 בת הר"ר נתן | בעלה עבורה עשרה זהובים ל': יצחק בר אהרן אליעזר | עשרה
 זהובים ל': הר"ר נתנאל בר מרדכי | שהיה זה ימים רבים שליה ציבור נאמן
 בתוך הכנסת [גיב: ר' נתנאל שמש נפטר ונקבר יום ב' ט"ז אלול שפ"ג לפ"ק].
 מרת מערלין בת ר' ברוך מאכשטיין הלוי | בעלה עשרה זהובי לצדקה: ר' דוד
 בר יעקב | עשרה זהובים ל': מרת יוסכין בת ר' ברוך ז"ל | בעלה עבורה עשרה
 זהובים ל': מרת חנה בת ר' קלונמס הלוי ז"ל | עשרה זהובים ל': [אשת הרב
 ר' נתנאל שמש הנ"ל]: הר"ר יצחק בן הר"ר אשר | עשרה זהוב ל': ר' משה
 דוד בר חיים ז"ל | עשרה זהובי ל': שלמה בר יצחק | עשרה זהובים ל':
 מרת אבינייל ועגלי בת אמציהו שלמה ז"ל | בעלה בעבורה עשרה זהובים ל':
 מרת מלכה בת ר' מנחם ז"ל | יורשיה עבורה עשרה זהובים ל' — נפטרה לול ו'
 כ"ט טבת ונקברה למחר ביום ו' ער"ח שבט שצ"ד: ר' יהואל בן הר"ר צדוק
 בעבור שנדר מאה זהובים ללמד נערים (מהפרי) והקרן קיימת לעולם וצדקתו
 עומדת — אותן מאה זהובים הן ביד כהר"ר מיכל פרנס: מרת שינלן בת ר'

יודא | עשרה זהובים ל': מרת לייך בת ר' ישראל | כל אשר היתה לה ל':
 ר' מיאר [כן הוא בכ"י] בר אהרן אליעזר | עשרה זהובי ל': מרת טפת (?)
 שינלן בת ר' בנימן | כל אשר לה ל': הקדוש ר' אהרן בן הרר ישראל | עשרה
 זהובי ל' [נהרג בחורף שפ"ה בין ורנקינטייל לשפיר]: הקדוש ר' אפרים בן הר"ר
 יודא | עשרה זהובי ל': [וזה נהרג עמו בג"ל ובאו לקבורה כאן כמה ימים אחר
 רציחה כי לא נמצאו עד אחר כמה ימים]: החבר ר' משה בר יעקב | עשרה
 זהובי ל' וגם ששה סדרים ללמוד בו — הש"ס הוא ביד האלוף ה"ר שמעון דעקינג-
 מרת ריינכן בת החבר ר' יעקב הכהן | עשרה זהו ל': מרת בילה ב' יעקב | א'
 זהו ל' [נמחק אח"כ]: ר' משה יששכר בר אליעזר | א' זהו ל' [נמחק אח"כ]: ר' ישראל
 בר אליקים | עשרה זהובי ל': מרת שרלן בת ר' אברהם יהודא | בעבור שהיתה
 אשה הגונה וחסידה וגם בעלה נתן עבורה עשרה זהו ל' — נפטרת ונקברת יום ד'
 כ' סיון שפ"ה פה ק"ק וורמיישא [נ"ב אחותה של ר' יצחק נבאי הנ"ל]: ר' שמואל בר
 יהושע יוסף | עשרה זהו ל' — נפטר בש"ט בש"ק י"ז אייר: מרת יוטלן בת ר' אהרן
 הלוי ז"ל | בעלה עבורה עשרה זהובים ל' נפטרת ונקברת יום ה' י"ב כסלו שפ"ו
 לפ"ק: מרת טעלצכן בת ר' אהרן | בנה עבורה עשרה זהובים ל': מרת צערלין
 בת ר' יהודא | עשרים רייכש טלר ל': מרת וריידלן בת ר' שמעון ז"ל | עשרה
 זהו ל': הישיש כמר שמואל בר אברהם הכהן ז"ל | בנו עשרה זהובים ל': מרת
 רחל פעסלין בת ר' יוחנן | בעלה הר"ר מאיר ז"ל: האלוף המרומם פרנס
 ומנהיג הר"ר אהרן יוסף בר משה שמעון הכהן | בנו עשרה זהובים ל' — הפרנס
 ר' יוזפא כ"ץ: הפרנס והמנהיג החסיד מהר"ר אליעזר בן מהר"ר יעקב | עשרה
 זהו ל': מרת מיישא בת ר' יוסף | בעלה בעבורה עשרה זהו ל': ר' דוד בר
 מאיר | עשרה זהו ל': מרת צערלין בת הר"ר שמעון ריסאלהים | עשרה זהו ל':
 מרת בילכן בת ר' יששכר | בניה בעבורה עשרה זהו ל': האלוף הנאמן איש
 תם וישר ירא אלקי ר' אליעזר בר אפרים זצ"ל | עשרה זהו ל' — נפטר ונקבר
 יום ה' ב' אדר שפ"ו לפ"ק: מרת שרה בת החבר ר' משה | עשרה זהו ל':
 מרת גיטלן בת ר' נפתלי הלוי | בנה בעבורה עשרה זהו ל': מרת רבקה רחל
 מראדלין בת ר' משה | עשרה זהו ל': האלוף החבר ר' אלעזר לאוזין [בגליון:
 בר אברהם] זצ"ל | בנו בעבורו ממנו עשרה זהו ל' — נפטר יום ב' כ"א אייר
 שפ"ט לפ"ק: מרת רבקה גיטכן בת ר' יששכר הכהן | בעלה בעבורה עשרה זהובי
 ל' גם נדבה לאמפא של כסף לבי"ה להדליק יום טוב ושבת: מרת סאניע (?) בת ר'
 קלונימוס | ט"ז זהו ל': מרת עריל בת ר' שלמה אופנהיים | בעלה בעבורה עשרה
 ל' גם נדבה זמן שתיים עשרה שנה כל שנה שלשה רייכש טליר לחלק לעניים
 [נ"ב: אשת הפרנס ר' מענדלן אופנהיים. נפטרת בש"ט יום ה' כ"א כסלו ונקברת
 למחר כ"ב עש"ק (?) לפ"ק]: הר"ר דוד משה אברהם בר מאיר ש"ץ | בעבור
 שהיה פה שליח צבור נאמן [ר' אברהם חזן]: מרת אביגיל רבקה פעסלן בת ר'
 שמואל הכהן | בעלה בעבורה עשרה זהו ל': הרבנית בלימלין בת ר' רפאל ז"ל |
 בעלה בעבורה עשרה זהו ל' [נ"ב: היא היתה אשת הרב מהור"ר אליהו זצ"ל]:
 מרת מינדלן לאה בת מהר"ר אלי | בעלה בעבורה עשרה זהו ל': מוהר"ר
 שלמיאל נתן בן מוהר"ר יעקב | עשרה זהו ל': מרת וריידכן בת מוהר"ר
 יעקב | עשרה זהו ל': הישיש הפרנס כהר"ר משה שניאור בן הר"ר יהודא

אופנהיים | עשרה זהו' ל' [נ"ב: הפרנס הרב ר' זיסקינד]: כמי אלכסנדר
בר שמשון הכהן מאוכא | עשרה זהו' להקדש: הישיש הפרנס כהר"ר יצחק בן
מוהר"ר משה אברהם וואלך | שכתב ס"ת משלו ונדר אותו להקדש פה עם טס
של כסף [נ"ב: הפרנס הרב ר' אייזק וואלך]: הרבנית מרת מערלין אלמנת הרב
מוהר"ר שמואל אהרן זצ"ל | עשרה זהו' ל' — נפטרת בש"ט כיום ה' ב' השון
תל"ד: הרבנית מרת רבקה ורומיש בת החבר רבי אליהו ז"ל בלין | בעלה בעבורה
עשרה זהו' ל' [נ"ב: היתה אשתו של הפרנס הגאון מוהר"ר וויבלמן נר"ו נפטרת
בש"ט ונקברת בו ביום יום ב' ו' א' שצ"א לפ"ק ונספדת כראוין]: האלוף מהר"ר
משה בן הגאון הפרנס כמוהר"ר אליקים | עשרה זהו' לצדקה גם זכה וזיכה את
הרבים לפאר ולרומם בית אלהינו וכיבד את ה' בקול ערב שחננו והנעים וזמרות
תשבחות ושירות לקונו והיה משמח אלקי' ואנשי' בהתפללו בציבור בקול ה' בכה
קול ה' בהדר ובכונה גדולה והכל נהנין ממנו עד שכמעט לא קם עוד כמשה
ידבר והאלהים יעננו בקול לא הניח כמוהו ירבה בישראל והוא ישמענו שנית
לעיני כל חי — נפטר בש"ט יום ג' ז"כ תשרי שצ"ו ונקבר ביו' ד' שלאחריו ונספד
כהלכה וזר צדיק לברכה אשרי העם שלו ככה: מרת ורומש בת ר' מרדכי שלום
בעלה בעבורה עשרה זהו' ל': החסיד כהר"ר יעקב בן מהר"ר בנימין | בעבור
שהיה פה שלוח ציבור וחזן הכנסת: הפרנס כמר מרדכי שמואל בן הר"ר מנחם |
עשרה זהו' ל' [הפרנס שמואל לילן]: מרת תמר אסתר בת ר' גבריאל | בעלה
בעבורה עשרה זהו' ל' [נפטרת יום ה' ד' אדר ונקברת למחרתו יום ו' ה' אדר
שצ"ב]: מרת אביחיל שרה בת החבר רבי יהודא | עשרה זהו' ל' [אשת לוז קורכים
נפטרת יום ג' כ"ט ניסן שצ"ב ונקברת למחרת ר"ח אייר שצ"ב: כמר יוסף יולין
בן מוהר"ר שמעון אופנהיים | זהו' ל' — ואביו ר' וואלף אופנהיים: האלוף
הגאון מהר"ר שמעון בן החבר ר' משה יהודה זצ"ל | בעבור שהרביץ תורה בישראל
וזיכה הרבים בהיבורו נחלת בני שמעון גם נתן עשרה זהו' לצדקה — נפטר
ונקבר יום ג' ט' אדר שצ"ב לפ"ק: הפרנס הישיש כהר"ר אשר אנשיל בן מוהר"ר
שמעון וואלף אופנהיים בעבור שעסק בצרכי ציבור באמונה ונתן עשרה זהוב ל'
[נ"ב: אב ובנו]: מרת תמר גוטלין בת ר' יצחק | בעלה בעבורה עשרה זהובי'
ל': מרת שפרינץ בת הר"ר מתתיהו | בעלה בעבורה עשרה זהו' ל' — נפטרה ונקבר'
יום ב' כ' כסלו שצ"ב: כמר משה בר אליקים | עשרה זהו' ל': הרבנית מרת
וריידלן בת ר' יואל וולירשטיין | איזה מעות ל': מרת שרה בת הרר נתנאל |
עשרה ר"ט ל': החבר רבי קלונימוס בן החבר רבי נתנאל | בעבור שהיה זה ימים רבים
שלוח ציבור נאמן וחזן הכנסת [נ"ב: ר' קלמן שמש]: הפרנס ומנהיג החבר ר' יהודא
בן החבר ר' קלונימוס בעבור שעסק בצרכי ציבור באמונה וגם נתן עשרה זהו' לצדקה
[נ"ב: בנו הפו"ר ליב רוטנבורק]: הישיש וחסיד החבר רבי יודא בר יוסף משה עבור
שיוסד מנהגים מקהלתנו פה וזירמיישא גם נתן עשרה זהו' ל' [נ"ב: ר' ליב קירכהייך]:
החבר ר' קלונימוס בן החבר ר' יהודה | עשרה זהו' ל' [נ"ב: ר' קלמן בן ר' ליב רוטנבורק
הנ"ל. נפטר בש"ט יום א' י"ט אדר תנ"ה לפ"ק בגערנסים]: מרת הענדלין בת משה שמעון
הכהן | עשרה זהו' ל': רבי יוסף בן החבר רבי משה שניאור | עשרה זהו' ל':
רבי ישראל שמשון בר יוסף משה | יורשיו עשרה זהובי' ל' וגם נתנו ארבע
ושלשים רייכש טליר לבית עלמין ושמונה רייכש טליר לקופת [נ"ב: שמשון

קורבתיין]: רבי אלי בר ישראל אליעזר | עשרה זהובי ל': מרת שפרינגן בת ר'
 יחיאל | עשרה זהו ל': רבי משה בן החבר רבי משה דודע | שרה זהובים ל':
 מרת רייץ בת מהר"ר שמעון | בעלה בעבורה עשרה זהובים ל': רבי אליעזר בר
 עלי משה הכהן | עשרה זהבי ל': הפרנס כמר יוסף אורי בן החבר רבי משה
 שניאור | עשרה זהובי ל' [הפרנס וייבש אופנהיים]: הקדוש ר' אורי בר אליעזר |
 זהוב מלכר שלשים רייכש טליר שנתן ג"כ ל' וארבע רייכש טליר לקופות
 [נהרג בחדש שבט שצ"ו ביער סמוך לורנקבורט ונקבר פה וורמיישא. נקבר בש"ט ז'
 שבט שצ"ו]: הישיש הפרנס ר' שמואל זנוויל בן הפרנס כהר"ר יודא ולה"ה
 דעקינגן | עשרה זהבי ל': מרת רייץ בת הר"ר אליעזר | בעלה בעבורה עשרה
 זהו ל'. הפרנס והמנהיג כמר יעקב בר ישראל ברוך הלוי | עשרה זהו ל' [הפרנס
 יעקב גינין]: רבי יהודה משה בן החבר רבי משה שניאור ז"ל | שגדר חמשים רייכש
 טליר לעניי ארץ ישראל תובב"א וגם נדב חמשים רייכש טליר ללמוד נערים
 מהפרי והקרן קיימת לעולם פה וורמיישא גם נדב עשרים רייכש טליר לקופות
 של גומלי הסדים וגם נתנו יורשיו בעבורו עשרה זהובי ל' — [נפטר ונקבר בש"ט
 יום ו' ד' ניסן שצ"ה ונקרא בפי כל ליווא אופנהיים צום הלכן (?) קאן]: הר"ר
 אברהם בר שמואל הכהן | עשרה זהובי ל': מרת צפורה גיטלן בת הר"ר יהושע |
 בעלה בעבורה עשרה זהו ל': מרת גוטכין בת ר' אהרן יצחק הלוי | יורשיה
 עבורה כף רייכש טליר על פי צוואתה [נ"ב: אשת יופא אופנהיים
 נפטרת ונקברת יום ו' י"ד אלול שצ"ו]: היקרה אשת חיל מרת וריידלן חוה בת
 הר"ר עקיבה דעקינגן | בניה בשבילה ל' עשרה זהו ובעבור שטוה ציצית ותיקון
 פתילות לנרות [נפטרת כלילה ונקברת יום ד' י"ז חשון שצ"ה בשם טוב]: מרת
 טעלצבי בת מאיר וולך | עשרה זהו ל': מרת קרינגן בת הר"ר כניה חיים |
 עשרה זהו ל': צירלן בת כמר יצחק אייזק דעקינגן אשת כמר הירץ צומפאק |
 בעלה בעבורה עשרה זהו ל': מרת רחל בת שבע גיטלן בת כמר יעקב יוקיל
 געלים | עשרה זהו ל' ועוד נתנה כל אשר לה לקהל פה ללימוד נערים ולהשיא
 בתולות עניות מהפרי, והקרן קיימת: מרת רעלה בת ר' אלחנן | בעלה
 עשרה זהו ל': מרת טריינגלן בת ר' אליעזר זוסמן | עשרה זהו ל' [נפטרת
 ונקברת בש"ט יום ג' כ"א אלול שצ"ה]: מרת חנה בת ר' יצחק ועקלן ההונק |
 עשרה זהו ל': מרת קילה בת הרר רפאל הלוי | בעלה עשרה זהובים ל': המלמד
 הר"ר אהרן בנימן וואלף בן מהר"ר גרשון זצ"ל בעבור שהעמיד תלמידים הרבה
 והיה איש חסיד ועניו, וגם נתן עשרה זהו ל' [נ"ב: הרב ר' וואלף מלמד]: ר'
 קלונמוס בר שמואל הלוי | עשרה זהו ל': מרת דבורה בילא בת שלומיאאל שמואל
 הלוי | בעלה עשרה זהו ל' בעבורה [אשת הרב ר' וואלף]: האלוף הפרנס כהר"ר
 מנחם בן האלוף כמהר"ר שמעון בעבור שעסק בצרכי ציבור באמונה, וגם נתנו
 יורשיו מאה רייכש טליר לגדור פרצות ולבנות חומת בית עלמין פה וורמיישא
 [נ"ב: הפרנס ר' מענדלן אופנהיים. נפטר בש"ט עיו"כ שצ"ו ונקבר באסרו חג דיום
 כפורים ונקרא בפי כל מענדלן אופנהיים]: הרבנית מרת שרלן רחב בת הפרנס כהר"ר משה
 שניאור | בניה ממוניה עשרה זהובים ל' — [נפטרת בש"ט ליל ה' ונקברת למחרתו עש"ק
 שצ"ו]: כמר מאיר בר אפרים | עשרה זהובי ל': מרת הינדלן בת רבי משה | עשרה זהובי
 ל': מרת יוטלן בת רבי שמואל הכהן | עשרה זהובים ל': מרת עדיל בת יעקב הכהן

ז"ל | בעלה זהב ל' [נ"ב אשתו שנייה של רב ר' דוד עלוז]: היקרה מרת שבע בת הגאון מוהר"ר אליעזר ליפמאן זצ"ל | עשרה זהובי ל': [נ"ב אשתו ראשונה של ר' דוד עלוז]: מרת שפרינץ בת ר' אליעזר מילר | בעלה בעבורה זהב ל' [כלתו של רב ר' דוד עלוז]: היקרה מרת הינכן בת הר"ר יצחק הכהן | עשרה זהובים ל' — [נפטרת יום ה' כ"ב אדר ראשון שצ"ו]: הישיש כהר"ר דוד בן הר"ר אלי' עלוז | זהו ל' [נ"ב: הרב ר' דוד עלוז]: ר' יצחק בר שמואל הלוי | עשרה זהובים ל': היקרה מרת תמר יוטא בת שמואל ז"ל אופנהיים | בעלה כמר מענדלן בינג בעבורה עשרה זהו ל' [נפטרת בש"ט יום ד' ר"ה סיון שצ"ו ונקברת יום ה' ב' סיון]: מרת ואניל בת הר"ר מענדלן בינג | בעלה הר"ר יוקיל בעבורה זהו ל'. [אם ובת]: מרת עדיל בת מורינו הרב רבי משה | בעלה בעבורה עשרה זהובים ל': מרת צירלה בת ר' יוסף | עשרה זהובים ל': מרת הינדלן¹ בת הגאון הרב מוהר"ר אלי' | עשרה זהובים ל': מורינו הרב הגאון* רבי אלי' בן מורינו הרב רבי משה בעבור שהרביץ תורה בישראל [נ"ב:² הוא הגאון מהור"ר אלי' אשר היה אב"ד פה במדינת ווירמיישא וקי"ק בולדא וקי"ק הענא ובק"ק ורידבורג (ובק"ק מעין) ועשה פירוש על הזוהר מלבד שאר הידושים אשר חדש בכמה ספרים והיה חזן וסופר ורוח הבריות נוחה הימנו ונפטר בש"ט ביום ה' כ"א תמוז שנת שצ"ו לפ"ק פה ק"ק ווירמיישא]: מרת שטלצכין בת הפרנס ר' נפתלי יהודה הונק | בעלה בעבורה עשרה זהובים ל': החבר רבי יעקב בן מורינו הרב רבי שמעון | בנו עבדו עשרה זהובים ל' [נ' למטה]: נפטר בליל ש"ק בק"ק ורנקבורט שהיא תענית אסתר ונקבר ביום א' בפורים שצ"ח לפ"ק ונקרא בפי כל ר' יעקב אופנהיים]: מרת יינטלן בת הר"ר יוסף וייבש רופא | בעלה בעבורה עשרה זהובים ל': מרת טריינלן בת ר' מרדכי | בעלה בעבורה עשרה זהובים ל': מרת גינענדלן בת הר"ר יחיאל | בעלה בעבורה עשרה זהו ל': מרת יוטלן בת הקדש ר' אהרן | בעלה בעבורה עשרה זהובים ל': ר' שמואל בר דוד קלונמיס הלוי | בנו בעבורו אזה מעות ל' נפטרת ונקברת יום א' י"ג אלול שצ"ז: ר' אלעזר זוסמן בר יצחק | עשרה זהובים ל': הר"ר סיני בן מוהר"ר יעקב | עשרה זהובים ל': היקרה מרת ועגלן בת הפרנס מהר"ר אלעזר ליפמן ז"ל | בעלה בעבורה אזה מעות ל' [נ"ב: נפטרת ונקברת בש"ט יום ו' כ"ב טבת שצ"ט לפ"ק אשת נימפל שמש]: מורינו הרב הפרנס והמנהיג ר' אברהם משה יחיאל בר נפתלי | עשרה זהובים ל' — [נפטר בש"ט בליל ה' ונקבר ביום ו' עש"ק ז' שבט שצ"ח לפ"ק]: ר' מנחם בן מהר"ר אברהם משה יחיאל ז"ל | זהוב ל': ר' יוסף יצחק בר אהרן | עשרה זהובים ל': היקרה מרת ניטלן בת החבר רבי סיני | בניה בעבורה עשרה זהובים ל' [נפטרת כ"ד אייר ביום ונקברת ביום ה' ט"ז אייר שצ"ח לפ"ק]: החבר רבי יעקב מנחם בן החבר רבי אליהו | בנו בשבילו עשרה זהובים ל': היקרה מרת חנלן בת הפרנס כמהר"ר משה יחיאל ז"ל | בעלה בעבורה עשרה זהובים ל' — [נפטרת בש"ט יום ג' כ' אייר שצ"ח לפ"ק ונקברת ביום ד' כ"א אייר]: מרת פעסלן בת הר"ר אהרן בלן ז"ל | בעלה בעבורה עשרה זהובים ל': ר' שמואל בר משה הכהן | עשרה זהובים ל': ר' משה בר שמואל הכהן | עשרה זהובים ל': היקרה אשת הייל מרת ואניל אשת החובר הפרנס וייבש רופא | עשרה זהובים

*-חיבת הגאון נכתב למעלה מן השורה.

ל' [נפטרת בש"ט ונקברת יום אחרון של פסח שנת שצ"ח לפ"ק]: החבר רבי
 משה בן החבר רבי דוד | עשרה זהובים ל': הפרנס המרומם כמוהר"ר וייבלמן
 בעבור שעסק בצרכי ציבור באמונה כמה שנים והיה אחד מבני ישיבה ונשמת בנו
 הגאון מהור"ר אהרן בעבור שהרביץ תורה בישראל והיה אחד מבני ישיבה פה עד
 שנתמנה לאב ב"ד בק"ק מיץ גם שם הפליא לעשות וסוף ימיו היה אב ב"ד בק"ק
 בולדא, והיה חסיד ועניו גם נתנו איוו מעות לצדקה [נ"ב: מוהר"ר וייבלמן נפטר
 בק"ק ניקלשבורג ובנו מהור"ר אהרן נפטר בק"ק בולדא]: מרת יוטלן בת ר' יעקב
 ז"ל אלמנת הפרנס ומנהיג במדינות ורנקין כמר לאו שוונפלעד ז"ל | ארבעים
 זהובים ל' | [נפטרת ביום ט"ו שבת ונקברת ביום מחרת יום ג' בש"ט]: הפרנס יחיאל
 בן הר"ר יהודא בעבור שעסק בצרכי ציבור באמונה וגם נתן עשרה זהובים ל':
 רבי מרדכי בן החבר רבי נתנאל בעבור שהיה זה ימים רבים שליח ציבור נאמן
 [נ"ב: גימפל שמש נפטר בשט' יום ג' ו' אייר ונקבר יום ד' ו' אייר שצ"ט לפ"ק]:
 החסיד האלוף החזן כהר"ר יהושע אברהם עבריל בר שלמה בעבור שהיה שליח
 ציבור נאמן וחזן הכנסת פה והיה ירא הטא. וצדיק וחסיד גדול רבים השיב מעון:
 הגאון הרב רבינו משה שמשון בן רבינו הרב מהור"ר אברהם שמואל זצ"ל בעבור
 שהיה רב בקהילה פה קרוב לעשרים שנה ומקודם היה דרשן בק"ק פראג ורב
 בכמה קהילות מיום שהיה בן עשרים ושנים שנה ותיקן והיבר ספר שמן המאור
 על חמשה הומשי תורה ושאר חיבורים והירושים שהתחדש והיה מתמיד בתורה
 יומם וליילה מבלעדי שאר תוקפו ונבורתו של שמשון רבינו גם נתן... ל' [נ"ב: הרב
 רבינו שמשון זכה לישב על כסא אביו כי גם אביו היה רב פה ונכתב בספר זכרון
 זה הפך לאהוריו כ"ט דפין שם תמצאהו. והרבנית הוה הכתובה כאן היא היתה
 אשת הגאון מהור"ר שמואל אמו של רב מהור"ר שמשון ולה"ה]: הצדקת הרבנית
 מרת חוה בת מהר"ר יצחק הכהן בעבור שבנה הגאון האב ב"ד פה מהר"ר שמשון
 נר"ו נדר לצדקה בעבורה, ובסוף ימיה עלתה לארץ ישראל ונפטרה בדרך בק"ק
 סאפיא בארץ ישמעאל והיתה נוהגת בחסידות והיתה משכלת בתורה שבכתב
 ובמדרשים [נ"ב: היא היתה אלמנת הגאון הגדול מוהר"ר אברהם שמואל זצ"ל הנוכר
 בדרך ד' ע"ב אשר היה אב"ד ור"מ פה ובתו של הגאון מהור"ר איצק ר' ליביניץ ונכדו
 של האשל הגדול הגאון כמוהר"ר ליב פראג אשר שמו הטוב נודע בארץ ואחותם
 של נשי עמודי גולה נאונים מהור"ר חיים נ"ע אב"ד ור"מ דק"ק ורנקבורג ומהור"ר
 נפתלי נ"ע אב"ד ור"מ דק"ק לובלין ושאר יחוסה ויחוס משפחתה אין לספר והיא
 היתה מלומדת ובקיעה (צ"ל ובקיא) בתנ"ך ותרנומיהם ורש"י ומדרש לא הניחה
 במותה כמותה: היקרה מרת הענדלן אשת האלוף פרנס ומנהיג כהר"ר אנשיל
 אופנהיים | בעלה עבורה עשרה זהובים ל': הגבירה מרת הענדלן בת הגאון הגדול
 מוהר"ר שמשון נר"ו | בעלה בעבורה עשרה זהו ל' [נ"ב בת]: החסידה הרבנית
 מרת דאבריש בת מהר"ר יצחק אשת הרב הגאון האב ב"ד מוהר"ר שמשון נר"ו
 בעבור שהיתה פה רבנית אחת עשרה שנה ומחצה ונהגה ביראת השם ובדרכי
 המצות ובעונה יתירה ומדות טובות כל ימיה והגאון הרב בעלה נתן בעבורה...
 זהו לצדקה: החסידה הרבנית הגברתנית מרת פיגא בת הראש והקצין כהר"ר
 יונה בישוויץ אשתו השנייה של הרב הגאון האב ב"ד מוהר"ר שמשון בעבור שנהגה
 ביראת השם ובדרכי המצות ובעונה יתירה ומדות טובות כל ימיה וזכתה לשני

מאורות הגדולים כי הרב נשאה אלמנה והיתה בראשונה רבנית חשובה אשת הגאון הרב מוה"ר משה נהרא"ל ג"ע והרב בעלה נתן בעבורה זהו . . . ל' [אב"ד דק"ק מיץ]: היקרה מרת שוינכן בת מאיר הוניק | בעלה בעבורה עשרה זהובים ל': ר' יצחק בן הקדוש ר' אלכסנדר הוהנעק | ... זהו ל': הרב מוה"ר מתתיהו בן מוה"ר אדוניה ישראל נכדו של הגאון הגדול מוה"ר יצחק העפננן בעבור שהיה רב ומורה צדק במדינת שווייץ והיה מתנהג בחסידות בק"ק טיהינגן ובק"ק שטילינגן ואנפיהו ונפטר שם במדינת שווייץ בשם טוב כי התמיד בתורה ובמעשים טובים, ומאז ומקדם שלח לכאן ק"ק וורמיישא לחלק לעניי עירנו עשרים רייכשטלי"ר: הגאון מוה"ר זכריה מענדלן בר קלונימוס ז"ל בעבור שהתמיד והרביץ תורה בישראל והיה דיין פה כמה שנים ונהג בחסידות כל ימיו — [נפטר בשחרית יום ו' עש"ק עם עלות השחר ונקבר בו כיום י"ז אלול אל"א משי"ח לפ"ק ואני על אלה מצע"ר לפ"ק]: מרת יענטלן בת ר' שמואל הכהן | בעלה עבורה עשרה זהובים ל' [נפטרה ונקברת יום ג' ח"י השון שצ"ט לפ"ק]: כמר יצחק בר אהרן ז"ל | עשרה זהובים ל': הר"ר משה בן הפרנס כה"ר ברוך | ... זהוב' ל': הגאון הפרנס כמוה"ר אהרן אליעזר בן הר"ר ישראל שמואל בעבור שהיה מבני ישיבה ופרנס ומנהיג בכאן זה כמה שנים ונתן עשרה זהובים ל' [הפרנס מוה"ר ליור דוד הובן, נפטר ליל שמהרתו יום ב' ו' השון ת"א [ג"ב אב ובנו]: הפרנס הישיש כה"ר ברוך בן הפרנס כמוה"ר אהרן אליעזר בעבור שהיה פרנס ומנהיג כמה שנים ועסק בצרכי ציבור באמונה, ונתן עשרה זהו' ל': מרת דינה | בעלה בעבורה עשרה זהו' ל': מרת מלכה בת הר"ר יעקב | עשרה זהובים ל': מרת מינדלן בת הר"ר דוד רייטלינגן | ששה זהובים ל' [ג"ב אשה ובעלה ר' מאיר שוחט ודיין ובניהם]: מורינו הרב רב מאיר בר דוד קלונימוס הלוי | איזה מעות ל': כמר קלונימוס בן הר"ר מאיר הלוי | עשרה זהו' ל': החבר ר' אורי וייבש בן הגאון כמוה"ר שמעון זצ"ל ה"ה אופנהיים | עשרה זהובים ל': הישיש הפרנס כמר ישראל מנחם בר אהרן בעבור שנתנו בניו מעובונו עשרה זהו' ל' [ג"ב מענדל פרנס]: מרת שפרינץ בת ר' אפרים | נניה בעבורה עשרה זהובים ל' [ג"ב ואשתו]: הפרנס והמנהיג כה"ר משה אורי שרגא בר ירמיה אליה הלוי | עשרה זהובים ל' [ג"ב: הפרנס ר' וייבש אושטנהובן]: ייטלן בת אליעזר הכהן | בעלה בעבורה עשרה זהובים ל': מרת חנה בת יהושיע יוסף אופנהיים | ... זהוב' ל' [אחות הפרנס דוד אופנהיים]: הקצין פרנס ומנהיג כמר דוד בר יהושיע יוסף ז"ל אופנהיים בעבור שהיה מאכיל על שלחנו שלשה בחורים ותר משלשים שנה והחזיק לומדי תורה בגופו ובממונו, גם נתן לסיועת בנין בית הכנסת פה מאה מלך טליר ובנה לבד מכיסו בימת האלממברי בבית הכנסת גם הישיבה שלאחר בית הכנסת גם בית צידוק הדין, גם נתן כלי קודש לבית הכנסת והמנורה אצל ארון הקודש ושאר הטוב והישר שעשה, גם נתן עשרה זהובים ל' [נפטר כלילה שמהרתו יום ב' ה' אייר ת"ב ונקבר בו כיום]: האלוף כה"ר אליעזר רופא בן הפרנס כה"ר יוסף וייבש רופא | עשרה זהובים ל' [נפטר בש"ט בק"ק מיץ ט"ז אייר ת"ג לפ"ק]: הקצין הפרנס והמנהיג כה"ר יוסף וייבש בר משה מאיר | עשרה זהובים ל' [ג"ב: הפרנס ר' וייבש רופא]: כמר ברוך בר יהודא הלוי | אשתו ובניו בעבורו חמשים זהובים ל': מרת גיטלן בת יעקב ז"ל | בעלה בעבורה עשרה זהובים ל': הר"ר

שמואל זנוויל בן המרומם כמוהר"ר וואלף אופנהיים וצ"ל | עשרה זהובים ל' [נ"ב]:
 הרב ר' זנוויל צום אלטין וואלפין]: מורינו הרב רבי מנחם בר אברהם קלוגנימוס
 בעבור שהתמיד בתורה וגם נתן איזה מעות לצדקה [נ"ב: מוהר"ר מענדלן מעשר
 נפטר בש"ט יום ד' ר"ח תמוז ונקבר ביום ה' ר"ח תמוז ת"ז לפ"ק]: הר"ר יואב
 ירוחם | עשרה זהו' ל': הוקן רבי משה יעקב בן הפרנס כהר"ר משה יהודא בעבור
 שהשכים והעריב לבית התפלה זה כמה שנים וגם כתב מחזור יפה כמנהג ק"ק
 ווירמיישא וקנה הנייר והדיו גם שכר הקשירה הכל מכיסו ונדבו לצדקה פה למכרו
 מדי שנה בשנה בכל ר"ה וי"כ או להתפלל מתוכו החוק, גם נתן ששה זהובים
 לצדקה [נ"ב יוקיל אופנהיים]: כמר בנימן וואלף בן כמר אורי וייבש הכהן ז"ל
 | עשרה זהו' ל' [נ"ב בן ואמן]: מרת מרגלית בת ר' יודא | בעלה בעבורה
 עשרה זהובים ל': מרת רעכלן בת החבר ר' דוד וואל | בעלה בעבורה עשרה
 זהובים ל' [נפטרת בליל ו' י"ז לחדש שבט ונקברה ביום א' י"ח לחדש שבט
 שנת ת"ט לפ"ק]: הישיש הפרנס האלוף כהר"ר שמואל יעקב בן מוהר"ר משה
 אליעזר | עשרה זהובים ל' [נ"ב: הפרנס ר' יעקב גינצבורג נפטר במוצאי שבת
 ליל ראשון של פסח ונקבר למחרת יום א' ראשון של פסח ת"ט לפ"ק]: כמר
 יעקב בן הר"ר יוסף מנחם | זהו' ל' [נ"ב בן]: מרת געלמכן בת ר' יששכר | בעלה
 בעבורה עשרה זהו' ל' [נ"ב ואמן]: ר' דוד בן הר"ר משה רייטלינגין | עשרה
 זהובים ל' [נ"ב וחותנה]: מינכא בת הר"ר ישראל מנחם | עשרה זהוב ל': היקרה
 מרת יוסלן בת כהר"ר אלחנן | בעלה בעבורה עשרה זהובים ל': מרת רעכלן בת
 ר' נפתלי הלוי | בעלה בעבורה עשרה זהובים ל' [נ"ב: אשתו ראשונה, באתה
 לכאן מגירושי מדינת אוסטריך מן שינפעל ונפטרת במוצאי יו"ט של סוכות תל"ג]:
 מרת יוסלן | בעלה בעבורה עש' זהו' ל' [נ"ב אשתו שניה]: הר"ר אהרן בר אליעזר |
 עשרה זהובים ל' [נ"ב: נשבה מבעלי מלחמה ורנקיטייל סמוך לעירו תענפעלעטע
 והולוכו כך תפוס לורנקיטייל ובררך הכו אותו מכות אכזריות כמנהגם הרע ומת
 שם בעיר ורנקיטייל ה' ינקום דמו ובו ביום מיתתו נשלח לכאן ונקבר בו ביום ו'
 ו' טבת ת"י ל': היקרה מרת לאה בת הפרנס כהר"ר יעקב קלשטיש | בעלה בעבורה
 עשרה זהובים ל': האלוף כהר"ר בנימו חיים בן מהר"ר שלימיאל נתן | עשרה
 זהובים ל': ר' יצחק מאיר בר יהודא | עשרה זהו' ל': היקרה מרת גירדן בת
 ר' אלכסנדר הכהן | עשרה זהובים ל': היקרה מרת בונלא בת כמר אלי
 הענא | בעלה בעבורה ... זהו' ל': החבר ר' עקיבא בר טוביא הלוי בעבור שהיה
 בתוך י"ט שנים שלוח ציבור גאמן וחוק כזה בית הכנסת [נפטר בש"ט למנחה ויום
 ב' ונקבר למחר ביום ג' לפורים ת"א לפ"ק]: היקרה מרת שרלן בת יוסף
 אופנהיים | בעלה בעבורה עשרה זהו' ל' [נ"ב: שרלן היתה אשת איצק בן מוהר"ר
 עזריאל ונפטרת ליל כניסת שבת ד' לחדש מנחם ונקברת ביום א' ה' לחדש מנחם
 ת"א לפ"ק]: מרת קרעסלן בת ר' משה הוהנעק | עשרה זהו' ל': האלוף הפרנס
 כהר"ר שאול עקיבה בר אלי יוסף בעבור שהשתדל ועסק בצרכי ציבור באמונה
 וגם נתן עשרה זהו' ל' [נ"ב: הפרנס כמוהר"ר עקיבה גונגהיים נפטר בש"ט באסרו
 חג של פסח ת"יב ל': כמר מאיר בר אלי יוסף | ארבעים ר"ט ל' [נ"ב: ואחיו הוא
 היה איש נכבד פרנס ומנהיג בק"ק בינגא ובא לכאן דרך ארחו ונפטר ביום ה'
 ונקבר ביום ו' ט"ז תמוז תיב"ל והוא היה אחיו של הפרנס כהר"ר עקיבה נ"ע]:

היקרה מרת טייכי אשת הפרנס וייבש אופנהיים | עשרה זהובים ל' גם היתה אשה
הנוגה וחסידה | נפטרת בש"ט ליל ו' כניסת שבת ה' תמוז ונקברת ביום א' י" תמוז
ת"ב לפ"ק]: היקרה מרת בת שבע ברענדלן אשת האלוף כהר"ר ליווא עסי | בעלה
בעבורה עשרה זהובים ל' וגם היתה אשה חשובה וחסידה: היקרה מרת שרה
ורומט בת הפרנס יששכר | בעלה בעבורה עשרה זהובים ל': היקרה מרת אסתר
אשת טעבלן אופנהיים | בעלה בעבורה זהוב'... ל' [גיב אשה]: כמר דוד טעבלן בן אורי
וייבש אופנהיים | זהו'... ל' [גיב ובעלה]: כמר שניאור זיסקינט בן דוד אופנהיים | זהו'...
ל' [גיב ובנו]: הפרנס כהר"ר יודא יידלן בן מהר"ר משה אליעזר הלוי בעבור שעסק
עם הציבור באמונה וגם נתן המשנה זהובים ל': מרת קרעם אשת מהר"ר בערמן
זצ"ל | המשים ר"ט ל': הזקן מהר"ר יששכר בערמן בן הר"ר אברהם | עשרה זהובים
ל': כהר"ר יודא זעליגמן בר יעקב יוסף הכהן בנו בעבורו | עשרה זהו' ל' [גיב איש]:
מרת חוה בת מאיר | בנה בעבורה עשרה זהובים ל' [גיב ואשתו]: יחושע יצחק בן
הר"ר אהרן יוסף הכהן | עשרה זהוב ל': כהר"ר מנחם מענדלן דיכ"מ בר ישראל
אליעזר | בנו בעבורו עשרה זהו' ל': מרת שינלן בת כהר"ר יודא זעליגמן הכהן
אשת שמעון הכהן | בעלה בעבורה עשרה זהו' ל': אביגיל ורומט בת הר"ר מנחם
אשת ליוור וולף | בעלה בעבורה עשרה זהו' ל': האלוף מורינר הרב רבי יהונתן
ואליק בר מיכאל בעבור שהתמיד בלימודו ונתן עשרה זהו' ל':

הזקן כהר"ר מנחם בן הר"ר אפרים יצחק | בעבור שהיה פרקן נאה גם התפלל בצבור
והוציא רבי ידי חובתן כמה שנים גם נתן... זהו' ל': הפרנס כהר"ר ישעיה מתתיהו בן
מורינר הרב ר' יצחק | בעבור שעסק בצרכי צבור באמונה ונתן עשרה זהובים ל': מרת
רבקה ריוכין בת הפרנס יששכר אופנהיים אשת פ"ו המדינה כמר משה לימפורג |
בעלה בעבורה עשרה זהו' ל': מרת געלבין בת כמר מרדכי | בעבור שנהגה
בחסידות ובמדות טובות ונתנו בניה בעבורה עשרה זהו' ל': כמר ישעיה דוד יצחק
בר דוד אופנהיים | עשרה זהובים ל': מרת הענדלן בת כמר יהושע חיים
אלשבק | עשרה זהובים ל' [נפטרת בש"ט ביום א' ז' שבט תכ"ד לפ"ק]: אשה
טובה הנעימה מרת שרלן בת הפרנס כמר שמעון וואלף אופנהיים | בעבור שהיתה
עוסקת כל ימיה במצות ומעשים טובים והיתה בעלת צדקה ונמילות חסדים ביותר,
ולא רצתה ליהנות מתענוגי עולם הזה וגידלה בניה ובנותיה לתורה ומצות ומעשים
טובים וכיבדה לומדי תורה היתה צנועה בכל מעשיה, ולא נתנה שינה לעיניה,
ותמיד היתה מזרות את בניה ושאר לומדי להגות בתורה ה', גם נתן בעלה הרב
מוהר"ר יצחק צדקה בעבורה: הגאון החסיד והעניו, דובר ומורה צדק הרב מוהר"ר
יצחק בן הגאון מוהר"ר משולם אליעזר זוסמן זלה"ה עבור שלמד ולימד והרביץ
תורה בישראל והעמיד תלמידים הרבה וטוב ויפה ומתוקן ומקובל היה לאב ב"ד
בהרבה קהלות אשכנז וצ"ר פְּרָצוֹת הדור בכמה תקנות ומסר נפשו בשביל הצבור
לש"ש וטרח עבור כמה מדינות וביטל מְקָסִים הרבה נאה מקיים ונאה דורש קלות
וחמורות, באמרות טהורות, לכבוד קורא הדורות, והדריך קהלות רבות, בסיניגים
וגדרות, לפקוח עינים עיורות, להביץ ולהורות, גם נדר חמשים זהובים לעניי ארץ
ישראל, גם נתנו יורשיו צדקה בעבורו: החסיד החבר ר' בנימין שלמה בן החבר
ר' ישראל בעבור שנהג בחסידות ובענוה יתירה ובדקדוקי מצות והיה פרקן נאה
תמים בדרכיו בעל מדות ומעשים טובים וגם נתן זהו'... ל' [גיב ר' זלמן לירצווילר]:

מרת ריוזן בת יונה הלוי לירצוויילר | ל': מרת רצפה מעלא בת כמר שמעיה
 בעבור שהיתה בעלת מדות ומעשים טובים וגם נתנה זהו... ל': מרת רחל הנלין בת כמר
 משה בעבור שהיתה בעלת צדקה וגידלה בניה לתורה ומ"ט ונתן בעלה בעבורה
 עשרה זהובים ל': מרת שרלן בת הפרנס כהר"ר אורי אשר אנשיל אופנהיים בעבור
 שהיתה בעלת מדות ומעשים טובים ונתן בעלה בעבורה זהו... ל': מרת עדיל
 בת הפרנס הר"ר אורי אשר אנשיל אופנהיים | בעלה בעבורה ל' [נפטרת בש"ט ביום
 ב' ד' אב תע"א]: החבר רבי משה מאסלין בן החבר רבי יעקב קירכהיים | יורשיו
 בעבור עשרה זהובים ל': מורינו הרב רבי אליה בר יצחק בלין בעבור שהתמיד
 בלימודו והעמיד תלמידים הרבה והיה עניו ובעל מדות טובות והיה דיין פה בקהלה
 כמה שנים וגם נתן איזה זהו ל': היקרה מרת ביילא בת הר"ר אייזק האן מק"ק
 ורנקבורט אשת ואלק בלין | בעלה בעבורה עשרה זהובים ל': מרת רחל שרה
 רצפה קלכן בת הקדוש ר' אלכסנדר הוהנעק בעבור שהיתה אשה חסידה וגם נתנו
 יורשיה בעבורה עשרה זהובים ל': מרת גיטכן בת החבר ר' יוסף יוויל סופר
 בעבור שהיתה ישרה במעשיה וגם נתן בעלה בעבורה עשרה זהובים ל': מרת
 גאלרא בת כמר אברהם בעבור שהיתה ישרה במעשיה וגם נתנו יורשיה בעבורה
 ... זהו ל': הפרנס ומנהיג המדינה כמר יהואל בר יצחק בעבור שעסק בצרכי
 המדינה באמונה ויורשיו נתנו בעבורו עשרה זהובים ל' [ג"ב: וגם נתן עשרה ר"ט
 לתלמוד תורה בקהלתנו]: מרת אלישבע ויטלן בת כמר מאיר גונגהיים פרנס ומנהיג
 דק"ק בינגא בעבור שהיתה ישרה במעשיה ובעלה נתן בעבורה זהוב ל': מרת
 דבורה הינטבין בת כמר יעקב הלוי פרנס ומנהיג דק"ק בינגא בעבור שהיתה ישרה
 במעשיה וגם נתן בעלה בעבורה ... זהו ל': ר' אליעזר בן החבר ר' יוסף מנחם |
 בעבור שנתן ... זהו ל': כמר שמואל בר יששכר פערלי | יורשיו בעבורו ... זהו ל':
 החבר ר' דוד אליה בן החבר ר' אהרן בלין בעבור שהיה פרקו נאה והשכים
 והעריב לבית התפלה וגם נתן ... זהו ל': החבר ר' אהרן יוסף בן מורינו הרב ר'
 יצחק הלוי בעבור שהיה בעל מדות ומעשים טובים והיה פרקו נאה וגם נתן עשרה
 זהובים ל': מרת מיכל הינטבין בת כמר דוד הענא בעבור שהיתה תמימה במעשיה
 ובעלה נתן בעבורה ... זהו ל': ר' ירמיהו יעקב בר אלעזר בעבור שהשכים והעריב
 לבית התפלה וגם נתן ... זהו ל': מרת שינלן בת החבר ר' גדליה בעבור שהיתה
 ישרה במעשיה וגם נתנה ... זהו ל': ר' סיני בר יעקב בעבור שהשכים והעריב לבית
 התפלה וגם נתן ... זהו ל': מרת קילא בת החבר ר' שמעון דעקינגן אשת האלוף
 הפרנס והמנהיג כהר"ר ליב עסא בעבור שהיתה ישרה במעשיה וגם נתן בעלה
 בעבורה עשרה זהובים ל': מרת עדיל בת החבר ר' מנחם מן לאבורשין | בעלה
 בעבורה ... זהו ל' [ג"ב: היא היתה אשת כמר יוזמן שי' ונפטרת בליל אהרון של פסח
 תמ"ה ונקברת למחרתו ביו"ט אהרון של פסח]: מרת מערלן בת הפרנס כהר"ר ישעיה
 מתתיה בעבור שהיתה ישרה במדות ובמעשים טובים וגם נתן בעלה בעבורה עשרה
 זהובים ל': ר' שמעון בן מורינו הרב ר' אורי הכהן | עשרה זהובים ל': ר' יואל בר משה
 דוד | ... זהו ל': מרת יוטא בת החבר ר' נפתלי בעבור שהיתה תמימה במעשיה וגם נתנו
 יורשיה בעבורה ... זהו ל': מרת הענדלן בת הפרנס כמר שמעון וואלף אופנהיים בעבור
 שהיתה עוסקת במצות ומעשים טובים והיתה צנועה ביראת ה' וגם נתן בעלה בעבורה
 ... זהו ל': האשה חשובה והסידה מרת בלימלן בת מורינו הרב ר' דוד וואל ז"ל

פרנס ומנהיג דק"ק ורנקבורט עבור שהיתה אשה יראת ה' ומושכלת, כפה פרשה לעני וידיה שלחה לאביון ובסבר פנים יפות מקבלת, עשתה פתילות למנורה בבית הכנסת ושווה צמר לציצית וגידון לתפילין ולספר תורה ועם החיים ועם המתים חסד גומלת, תפלתה עשתה בכוונה בכל עת ועונה גם בניה לתורה ולמעשים טובים היתה מנדלת, גם נתן בעלה האלוף הפרנס הישיש החבר ר' אברהם אופנהיים בעבורה עשרה זהובים ל' [נפטרת ונקברת בש"ט בק"ק ורנקבורט ביום ב' ז' אייר תס"ג לפ"ק]: האשה מרת עדיל בת כמר יצחק אייזק ז"ל בעבור שהיתה ישרה במעשיה וגם נתן בעלה בעבורה ... זהו ל': האשה מרת בריינלא בת כמר יהודא זעלקלי בעבור שהיתה עוסקת במצות ומעשים טובים וגם נתנו יורשיה בעבורה איזה מעות ל': האשה מרת שרה חוה בת כמר דוד בעבור שהיתה אשה ישרה במעשים ובמדות טובות וגם נתן בעלה בעבורה ... זהו ל': החסיד מורינו הרב ר' שלמה משה בן מורינו הרב ר' אברהם אברלין זצ"ל בעבור שהיתה תורתו אומנתו והתנהג בחסידות ודקדק במצות והיה עניו ובעל מדות ומעשים טובים וגם נתן זהוב ל' [נפטר בש"ט ביום ב' צום גדליה תמ"ה לפ"ק]: מרת פיאל בת החבר ר' אורי ז"ל | בעלה בעבורה ... זהו ל': ר' ישראל קלונימוס בר נתן הלוי | ... זהו ל': ר' דוד שלמה בר ישראל מנחם | ... זהוב ל': ר' שמואל בר משה מאיר ... זהו ל': החבר ר' אהרן אליעזר בן הפרנס הר"ר ברוך | ... זהו ל': מרת בלמלך בת כמר אורי וייבש | יורשיה בעבורה ... זהו ל': ר' יששכר בן מורינו הרב ר' אהרן אליעזר בעבור שהשכים והעריב לבית התפלה וגם נתנו יורשיה בעבורה ... זהו ל': הפרנס ומנהיג החבר ר' דניאל שמואל בר דוד אופנהיים בעבור שעסק בצרכי צבור באמונה והשכים והעריב לבית התפלה והיה בעל מדות ומעשים טובים וגם נתנו יורשיה בעבורה ... זהו ל': החבר ר' יהודה בעבור עשרה זהובים ל': הפרנס ומנהיג החבר ר' דוד אליה בן מורינו הרב ר' אברהם אברלין בעבור שעסק בצרכי צבור באמונה והשכים והעריב לבית התפלה והיה בעל מדות ומעשים טובים וגם נתנו יורשיה בעבורה ... זהו ל': האשה מרת יוטא בת הר"ר יצחק זעלקלי עלוון | בעלה בעבורה ... זהו ל': החבר ר' יהודה ליב רופא בן החבר ר' משה רופא בעבור שהיה פרקן נאה וגם נתנו יורשיה בעבורה איזה מעות ל': האשה מרת לייז בת מורינו הרב ר' משה הלוי | בעלה בעבורה עשרה זהובים ל': מרת אסתר בת הקדוש כמר יעקב הי"ד | עשרה זהו ל': מורינו הרב ר' ירמיה שלום בן החבר ר' יהודה מק"ק לבוב בעבור שנהג בחסידות ובדקדוקי מצות והיה בעל מדות ומעשים טובים וגם נתן עשרה זהו ל': הרבנית החסידה התמימה והישרה משכלת ונבונה הגבירה מרת שרה אסנת אסתר בת מורינו הרב ר' אברהם נייא שטעטיל ראש וקצין פ"ו דק"ק פראג אשת הגאון אב ב"ד פה קהלתינו מוה"ר אהרן נר"ו בעבור שהיתה בעלת מדות ומעשים טובים ועשתה צדקה בכל עת וגמלה חסדים טובים לעניים ולעשירים לחולים ולבריאים והשכימה והעריבה לבי"ה ועשתה תפלתה בכוונה ובדמעות שלישי והיתה לומדת ויודעת ספר וגידלה בניה לתלמוד תורה וליראת אלהים ונהגה בעונה יתירה ורודפת שלום בין איש לאשתו ובין אדם לחבירו וסוגפה נפשה בצומות ותעניות ובשאר מדות פרישות והכל בהצנע לכת ודקדקה במצות לא היה מדה טובה אשר לא היה נמצא בה, ובעלה הגאון אב"ד מוה"ר אהרן נר"ו | נתן בעבורה עשרה זהובים לצדקה [נפטרת בש"ט יום ו' י"ד שבט תמ"ו לפ"ק]: מרת שרה מלכה בת הגאון אב ב"ד דקהלתינו הרב

מוה"ר אהרן נר"ו בעבור שנתן בעלה הר"ר אחימלך עקיבה עשר' זהו לצדקה [נפטר
 בש"ט ביום ג' תמוז תמ"ו]: ר' חיים בר יצחק בעבור שהשכים והעריב לבית התפלה וגם
 נתן . . . זהו ל' [נפטר בש"ט ביום השבת כ"ו אדר תמ"ו ונקבר למחרתו ביום א' כ"ה אדר
 תמ"ו]: מרת הנהכין בת כמר שמואל הלוי בעבור שהיתה בעלת צדקה וג"ח וישרה במדות
 ומעשים וגם נתן בעלה בעבורה עשרה זהובים לצדקה [היא היתה אשת הפרנס כמר ליב
 בן ר' אנשיל אופנהיים ז"ל [נפטר ונקבר בש"ט ביום ה' כ"ד ניסן תמ"ו]: האשה מרת
 טעלצכין בת הפרנס הישיש הר"ר אברהם אופנהיי | יורשיה בעבורה עשרה זהובים
 לצדקה: הפרנס ומנהיג כמר יששכר בער טודרוס אופנהיים בעבור שעסק בצרכי צבור
 באמונה וגם נתנו יורשיו בעבורה עשרה זהו לצדקה: ר' אהרן בר שלמה הכהן | . . .
 זהובים לצדקה: מרת שרה רבקה בת הפרנס הר"ר ישעיה מתתיה | בעלה
 בעבורה . . . זהו ל': מרת ורומט בת הר"ר שמואל זנוויל ברילין | בעלה
 בעבורה . . . זהו ל': הזקנה מרת יכיש בת כמר יצחק אייזק קדיש אשת הפרנס
 ישכר | בעבור שנתנו יורשיה בעבורה עשרה זהו ל': הר"ר ישראל יהושע יפונה
 אליעזר בן הפרנס הר"ר יהודה יידלין הלוי | עשרה זהובים ל' [נפטר בש"ט ביו'
 השבת כ"ד תמוז ונקבר למחרתו ביום א' כ"ה בן]: ר' יצחק בן הר"ר אליקים | . . .
 זהו ל': הר"ר אברהם בן מורינו הרב ר' יצחק | . . . זהובים ל' [היה
 נקרא ר' אברהם פאלק ונפטר בש"ט ביום ב' י"ב כסלו תמ"ח לפ"ק ונקבר
 ביום ג' י"ג בן]: הזקנה מרת צפורה יוטבן בת מוה"ר נתן ויידל | עשרה זהו ל':
 ר' יהודא דוד בר קלוגנימוס הלוי | עשרה זהובים ל': מרת בילא בת הר"ר ישראל
 יהושע יפונה אליעזר ליור לוי | בעלה בעבורה . . . זהו ל': הר"ר ישראל
 יהושע יצחק אייזק בר חזקיה | . . . זהו ל': מרת עריל בת כמר אפרים
 שינמן | . . . זהו ל': מרת רעל בת כמר טאיר מהרום ענידינגין פרנס ומנהיג
 דמדינת שווייץ | בעלה בעבורה עשרה זהובים ל': ר' יוסף יוויל בר יהושע משה
 אברהם הלוי | . . . זהו לצדקה [נפטר בש"ט ביום א' כ"א אדר תמ"ט לפ"ק]:
 ר' ישראל משה שמואל זנוויל בן החבר ר' יפתח יוסף הלוי | . . . זהו
 לצדקה [נפטר בש"ט בליל ש"ק כ"ה אלול תנ"ט ונקבר ביום א' כ"ו אלול תנ"ט
 לפ"ק]: האשה החסידה מרת רצפה הענדלן בת הפרנס ומנהיג הר"ר יחיאל אופנהיים
 בעבור שהיתה בעלת צדקה וג"ח וכל מעשיה היו לש"ש היתה יראת ה' ומשכלת
 וגם היא נתנה חמשים זהובים לצדקה [נפטר בש"ט בעיר ווינא ב' אדר ראשון
 תנ"ו לפ"ק]: האשה מרת שרלה בת הקצין פרנס ומנהיג הר"ר משה אופנהיים
 בעבור שהיתה בעלת מדות טובות וגם נתנה נדבה עשרה רייכש טליר לצדקה
 [נפטר בש"ט בק"ק פרישבורג כ' טבת תנ"ח לפ"ק]: ר' עלי יקותיאל קאפמן בר
 נתן | . . . זהו לצדקה [נפטר בש"ט יום ו' ד' אייר ת"מ לפ"ק]: האשה מרת
 שרה תמר בת הפרנס הר"ר אורי אשר אנשיל אופנהיים | עשרה זהו לצדקה
 [נפטר בש"ט ביום ב' כ"ד ניסן תס"א ונקברת ביום ג' כ"ה ניסן תס"א]: הפרנס
 והמנהיג מורינו הרב ר' אברהם בר שמעון וואלף אופנהיים ז"ל בעבור שטרח בצרכי
 הקהלה בשתדלות ועסק בצרכי צבור באמונה וגם נתנו יורשיו בעבורו עין חיים
 של כסף לספר תורה לערך חמשים ר"ט, וגם מגורה של נחושת צרוף לביה
 להדליקו בכל שבת ויום טוב, וגם נתן עשרה זהו ל', והיה פרקו נאה וגידל
 בניו לתלמיד תורה [נפטר בש"ט בליל שלמחרתו יום ג' כ"ג כסלו תנ"ג לפ"ק

בעיר הידלבורג ונקבר ביום ההוא בק"ק מנהיים]: הפרנס ומנהיג דמדינת פפאלין ודק"ק פירדא החבר ר' משה בר שמעון וואלף אופנהיים ז"ל בעבור שטרה בצרכי המדינה והק"ק הנ"ל וגם נתן כ"א זהו לצדקה פה וורמיישא [נפטר בש"ט בליל שלמחרתו יום ב' י"א מנחם תס"א לפ"ק בעיר הידלבורג ונקבר ביום ההוא פה וורמיישא]: מוריני ורבינו הגאון מוהר"ר שמעון יאיר חיים בכרך זצ"ל בן הגאון מוריני ורבינו הרב מוהר"ר משה שמשון זצ"ל בעבור שהיה אב"ד ומ"ץ פה ק"ק וורמיישא וקודם זה היה אב"ד בק"ק קאבלעניץ ובק"ק מעניץ, והיתה תורתו אומנתו, וחיבר כמה ספרים, מלבד ספר חוט השני, וספר חות יאיר, שכבר יצאו לאורה ברפס, והיה בקי בכל חדרי תורה, והיה לו יד בכל החכמות, כאשר נראה לעין כל מתוך ספריו שהיבר והיה סופר מהיר, ופייטני, והיה לו קול נעים בימי נעוריו, היה משמח אלד"ו ואנשים בימים נוראים, כשהיה יורד לפני התיבה, וכמה מדות ומעלות טובות היו בו, וגם נתן עשרה זהו לצדקה [נפטר בש"ט ביום א' א' טבת תס"ב לפ"ק]: הרבנית מרת דינה שרלן בת הרב הגאון מוהר"ר משולם אליעזר זוסמן ברילין זצ"ל בעבור שהיתה ישרה במעשים וגם נתנה עשרה זהו לצדקה [נפטרת בש"ט ביום ד' כ"ב טבת תס"ג לפ"ק]: מרת לאה בת הרב הגאון מוהר"ר משה שמשון בכרך זצ"ל בעבור שהיתה ישרה במעשים וגם נתנה עשרה זהו לצדקה [נפטרת בש"ט יום ו' כ"ד טבת תס"ג לפ"ק ונקברת ביום א' כ"ו טבת תס"ג לפ"ק]: ר' יוסף יהואל בר אהרן אושטהובן | עשרה זהו ל' [נפטר בש"ט בליל שלמחרתו יום ו' כ"ה אדר תס"ג לפ"ק]: מרת בריינלן בת זעליקמן האגיניוא ז"ל אלמנת יהואל אושטהובן ז"ל | . . . זהו ל' [נפטרת בש"ט בליל שלמחרתו יום ה' כ"ו ניסן תס"ג לפ"ק]: מרת רעכלן בת הר"ר נתן הענא ז"ל | בעלה בעבורה עשרה זהו ל' [נפטרת בש"ט ביום ב' י"ג אדר ראשון תס"ד ונקברת ביום ג' פורים קטן תס"ד]: מרת רבורה בילא בת החבר ר' משה היטנבך ז"ל בעבור שהיתה בעלת מדות טובות יראת ה' ומשכלת וגם נתן בעלה בעבורה . . . זהו ל' [נפטרת בש"ט ביום ב' כ"ח סיון תס"ד לפ"ק]: מרת בילא בת הר"ר יצחק אייזק אולף ז"ל בעבור שהיתה ישרה במעשיה וגם נתן בעלה בעבורה . . . זהו ל' [נפטרת בש"ט יום א' כ"ח שבט תס"ה לפ"ק]: החבר ר' משה יוסף בן החבר ר' משה אליעזר ז"ל | . . . זהוב לצדקה [נפטר בש"ט ביום ב' ער"ח אדר תס"ה לפ"ק]: הזקן החבר ר' יהודה ליב בן החבר ר' יקותיאל קוסיל אויא ז"ל בעבור שהיה בעל מדות ומעשים טובים ונהג בחסידות, וחותנו נתן בעבורו עשרה זהו לצדקה [נפטר בש"ט פה וורמיישא ביום ב' י"א כסלו תס"ד ונקבר ביום החוא. הוא היה חמיו של הקצין הפ"ו בהר"ר זעקלן נייאבורג ישי]: מרת פרומט בת כמר משה איטינגין ז"ל | יורשיה בעבורה . . . זהו לצדקה [היא היתה אלמנת הפ"ו רב ר' איצק בלין ז"ל ונפטרת בש"ט ביום ג' יום שני דר"ה תמוז תס"ה ונקברת למחרתו ביום ד' ב' תמוז תס"ה]: הפרנס ומנהיג החבר ר' יצחק בר אליעזר זוסמן בלין ז"ל בעבור שנהג בחסידות ובענוה ועסק בצרכי הצבור באמונה וגם נתן איזה מעות לצדקה [נפטר בש"ט בק"ק ורנקבורט ביום ו' ב' ניסן תנ"ה לפ"ק וגם בו ביום נקבר שם]: מרת בילא בת הפרנס כמר יהודא ליב גונגתיים ז"ל | . . . זהו לצדקה [נפטרת בש"ט בליל שלמחרתו יום ב' ר"ח אייר תס"ו]: מרת מיכל פרומט בת הפ"ו מוריני הרב רבי אברהם אופנהיים ז"ל בעבור שהיתה

בעלת מדות ומעשים טובים וגם נתן בעלה בעבורה עשרה זהובים לצדקה [נפטרת בש"ט ביום א' י"ג אייר תס"ז לפ"ק]: הפרנס ומנהיג הר"ר יהודה ליב בן הר"ר אליעזר ליפמן עסא בעבור שעסק בצרכי צבור באמונה והתמיד בלימודו והיה דיין פה בקהלה כמה שנים וגם נתן התנו בעבורו עשרה זהובי' ל': כמר משה בן מורינו הרב ר' אברהם שלמה ולמן הלוי ז"ל בעבור שהיה בעל מדות טובות וגם נתן עשרה זהובים ל' [נפטר בש"ט ביום ב' כ"ט חשוון תס"ט לפ"ק]: מרת חנה בת מורינו הרב ר' אברהם שלמה ולמן הלוי ז"ל בעבור שהיתה בעלת מדות ומעשים טובים וגם נתן בעלה בעבורה עשרה זהו' ל' [נפטרת ונקברת ביום ב' ו' כסלו תס"ט לפ"ק]: ר' מתתיה בר יהודה דוד הלוי | . . . זהו' ל' [נפטר ונקבר ביום ג' כ"ה כסלו תס"ט לפ"ק]: מרת צירלן בת כמר יעקב שמוין | בעלה בעבורה . . . זהוב ל' [נפטרת בש"ט ביום ו' כ"ו חשוון תס"ט לפ"ק]: מרת עכסה רעכלן בת הפ"ו מוהר"ר אלישע מאיר ז"ל בעבור שהשכימה והעריבה לבית הכנסת וסיגפה נפשה בתעניות כמה שנים וגם נתנה . . . זהוב ל' [נפטרת בש"ט ביום ב' ה' אייר תס"ט ונקברת ביום ג' ו' אייר תס"ט]: החבר ר' שמחה יוסקינד בן החבר רבי יששכר בערמן ז"ל בעבור שהיה איש תם וישר ועסק במלאכת שמים כתב סת"ם וגם נתן . . . זהו' ל' [נפטר בש"ט ביום השבת כ"ד אייר תס"ט ונקבר ביום א' כ"ה אייר תס"ט]: מרת ליפט בת כמר אפרים גומפריך קעמרא בעבור שהיתה בעלת מדות טובות וגומלת חסדים וגם נתנה . . . זהו' ל': כמר אברהם בר מאיר הלוי ז"ל | . . . זהוב ל': החבר רבי אפרים אהרן בר בנימן רוטי ועלש ז"ל | איזה זהו' לצדקה [נפטר ביום ג' ט' כסלו ת"ע לפ"ק]: מורינו הרב רבי ישראל יצחק זעקלן בר מנחם מענדלן עלזוז ז"ל בעבור שהתמיד בלימודו והיתה תורתו אומנתו והיה בעל מדות טובות והיה דיין פה בקהלה כמה שנים וגם נתן איזה זהו' ל' [נפטר בש"ט ביום ב' י"ב שבט ת"ע לפ"ק]: רבי יעקב בן החבר רבי אליעזר לויז פלערשים הלוי ז"ל | . . . זהו' לצדקה [נפטר בש"ט ביום השבת כ"ד שבט ת"ע לפ"ק ונקבר למחרתו יום א' כ"ה שבט ת"ע לפ"ק]: האשה היקרה מרת רחב אסנת יוטלן בת כמר יוסף הכהן ז"ל בעבור שהיתה בעלת מדות טובות וגומלת חסדים ובעלה נתן בעבורה עשרה זהו' ל' [נפטרת בש"ט יום ב' י"ז אדר ראשון ת"ע לפ"ק והיא היתה אשת שנייה של הפרנס ומנהיג ר' ליב אופנהיים]: הפרנס ומנהיג החבר ר' שמעון וואלף בן הפרנס החבר ר' יששכר בער אופנהיים ז"ל בעבור שעסק בצרכי צבור באמונה וגם נתנו יורשיו בעבורו עשרה זהובים לצדקה [נפטר בש"ט ביום ב' כ"ג תמוז ת"ע לפ"ק]: הזקנה מרת מייטלן בת כמר דוד שריסא ז"ל | . . . זהו' לצדקה [נפטרת בש"ט ביום ב' כ"ג תמוז ת"ע לפ"ק]: החבר רבי משה בן מורינו הרב רבי משה דוד נירד וויזל בעבור שהיה ג"ה לעוברים ושבים ונשא ונתן באמונה וגם נתן עשרה זהובים לצדקה [נפטר בש"ט ביום הכפורים שנת תע"א לפ"ק ונקבר למחרתו ביום א' י"א תשרי תע"א לפ"ק]: החבר רבי משה מאויז בן החבר רבי מאיר ז"ל בעבור שהיה פרקן נאה וגם נתן עשרה זהו' ל' [נפטר בש"ט ביום ג' יום שני דר"ח טבת שנת תע"א לפ"ק]: האשה החשובה ומשכלת מרת פרומט בת הגאון מוהר"ר מאיר שטערן שהיה אב"ד ומיין בק"ק אמשטרדם בעבור שהיתה בעלת מדות טובות וג"ה, ובעלה נתן בעבורה . . . זהו' ל' [נפטרת בש"ט ביום ה' י' סיון תע"א לפ"ק ונקברת

ביום ו' י"א סיון תע"א. היא היתה אשתו שנייה של הפרנס ומנהיג ר' אליעזר
 אופנהיים וויינגוס]: האשה היקרה והנבונה מרת דבורה יקלְתו חנה בת הר"ר יוסף
 יעסיל חזן הכהן ז"ל בעבור שהיתה ישרה במעשיה וגם נתן בנה היקר כמר אנשיל
 אופנהיים בעבורה עשרה זהו ל' [נפטרת בש"ט ביום ב' י"ד סיון תע"א לפ"ק
 ונקברת ביום ג' ט"ו סיון תע"א לפ"ק]: האשה מרת מרים בת כמר שמחה הלוי |
 בעלה בעבורה עשרה זהו ל' [נפטרת בש"ט ביום ג' ר"ח חשוון תע"ב לפ"ק]:
 האשה מרת ירושא מינקלא בת כמר נתן נאמי מנהיים ז"ל | בעלה בעבורה עשרה
 זהו ל' [נפטרת בש"ט ביום א' י"ט חשוון תע"ב לפ"ק]: הפרנס ומנהיג הר"ר אליעזר
 לויזר וויינהיים הנקרא ר' לויזר אופנהיים בן הר"ר משה מאיר אופנהיים ז"ל בעבור
 שעסק בצרכי הצבור באמונה והיה בעל מדות טובות וגם נתנו יורשיו בעבורו
 עשרה זהו ל' [נפטרת בש"ט ביום ה' ט"ז אדר שני תע"ב לפ"ק]: האשה מרת
 מלכה בת כמר שלמה זלמן | בעלה בעבורה . . . זהו ל' [נפטרת בש"ט ביום ו'
 י"ז אדר שני תע"ב ונקברת ביום א' י"ט אדר שני תע"ב לפ"ק]: האשה מרת
 שאטילא בת כמר יוסף יוזבל אופנהיים בעבור שהיתה ג"ח וגם נתן בעלה בעבורה
 עשרה זהו ל' [נפטרת בש"ט יום ג' ו' ניסן תע"ב לפ"ק]: החבר רבי משה
 קלונימוס קלמן בן החבר רבי שמואל זנוויל סופר בעבור שהיה איש תם וישר וגם
 נתן . . . זהו ל' [נפטרת בש"ט ביום ו' ו' אייר תע"ב לפ"ק ונקבר ביום א' ט' אייר
 תע"ב לפ"ק]: האשה החשובה הרבנית הנברתנית החסידה התמימה והישרה משכלת
 ונבונה מרת גנענדלן בת הראש והקצין פרנס ומנהיג ושתדלן דמדינת האנובר
 החבר רבי אליעזר ליפמן הכהן אשת הרב המופלא ומופלג מרא דארעא דישראל
 הגאון הגדול מרבן שמו מוריני הרב רבי דוד אופנהיים בעבור שהיתה בעלת מדות
 ומעשים טובים ודקדקה במצות וגמלה חסדים טובים לענים ולעשירים לחולים
 ולבריאים ועשתה תפלתה בכוונה, ובעלה הרב מוהר"ר דוד אופנהיים הג"ל נתן
 בעבורה לצדקה מנורה ככה"כ דאנשים וגם נתן מאה וחמשה זהו כמוזמנים ל'
 להדליק מהפרי מנורה הג"ל בכל שבת וי"ט והקצין קיימת: האשה היקרה מרת
 רבקה עדיל בת כמר אורי וייבש ז"ל בעבור שהשכימה והעריבה לבית הכנסת והיתה
 זריזה לכל דבר מצוה וג"ח וגם נתנה עשרה זהו לצדקה [נפטרת בש"ט ביום ד'
 ר"ח אב תע"ב לפ"ק]: האשה הזקנה החשובה מרת חיילה בת החבר ר' זנוויל
 ז"ל בעבור שהשכימה והעריבה לבית הכנסת והיתה זריזה לכל דבר מצוה וג"ח
 וגם נתנה עשרה זהו לצדקה [נפטרת בש"ט יום ב' כ' מנחם תע"ב לפ"ק]: החבר
 ר' שמואל בר יעקב בעבור שהיה איש תם וישר וגם נתן . . . זהובי ל' [נפטרת
 בש"ט ביום ו' כ"ד אב תע"ב לפ"ק]: האשה מרת ליפט בת החבר ר' יצחק
 זעקלן מק"ק ורנקבורט | בעלה בעבורה . . . זהובי ל' [נפטרת בש"ט יום א'
 י' אלול תע"ב לפ"ק]: מוריני ורבינו הגאון מוהר"ר אברהם נפתלי בן החבר ר'
 משה הלוי ז"ל בעבור שהיה אב"ד ומ"ץ פה ק"ק וורמיישא וקודם זה היה דיין
 בק"ק ניקלשבורג ור"מ והיתה תורתו אומנתו וחיבר ספרים מלכוד הספר מלא רצון
 שיצא לאורה בדפוס קודם מותו והיה בקי בכל הדרי תורה ונהג במדות חסידות
 והיה עניו גדול וכמה מדות ומעלות טובות היה בו וגם נתן עשרה זהובי ל' [נפטרת
 בש"ט בש"ק ט"ז אלול ונקבר ביום א' י"ז אלול תע"ב לפ"ק]: מוריני הרב ר'
 שמואל זנוויל סופר בן החבר ר' אהרן בנימן ז"ל בעבור שהיה סופר ונאמן פה

ק"ק וורמיישא כמה שנים והיה תורתו אומנתו והיה בעל מדות טובות וגם נתן ... זהובי ל' [נפטר בש"ט יום ה' כ' תשרי תע"ג]: ר' שמואל זנוויל בן מורינו הרב ר' יונתן ז"ל בעבור שהשכים והעריב לבית התפילה והיה איש נאמן וגם נתנו יורשיו בעבורו עשרה זהו ל': התורני הר"ר אורי פייווש בר משה שניאר בעבור שהיה עוסק בתורה לשמה והיה השכים והעריב לב"ה וגם היה עניו בעסקיו וגם נתנו יורשיו עבורו . . . זהובים ל' [נפטר בש"ט יום ו' עש"ק ט"ו טבת תע"ג ונקבר בו ביום]: הפרנס ומנהיג הר"ר משה בן מוהר"ר אלישע מאיר ז"ל בעבור שהיה בעל מדות טובות והיה עוסק בצרכי צבור באמונה והיה השכים והעריב לב"ה וגם היה עניו מאוד וגם נתנו עבורו עשרה זהו לצדקה [נפטר בש"ט ח' אדר תע"ג לפ"ק]: האשה מרת פאפי בת ה' הר"ר יצחק בלין בעבור שהיתה זריזה לכל דבר מצוה וגמילות חסדים גם נתן בעלה עבורה . . . זהו ל' [נפטרת ביום ג' ט"ז אדר תע"ג לפ"ק ונקברת בו ביום]: הוקן פרנס ומנהיג מורינו הרב רבי יוסף יולין בן החבר רבי יצחק ווערטהיימר ז"ל בעבור שטרח בצרכי הקהילה ועסק בצרכי צבור באמונה גם השכים והעריב לבית התפילה ועסק בכל יום בתורה ובתפילה והיה בעל מדות ומעשים טובים וגם נתנו בניו עבורו עשרה זהובים ל': האשה אסתר כלום בת כמר יצחק היא אשת ר' איצק אופנהיים בעבור שהיתה זריזה לכל דבר מצוה וגמילות חסדים גם נתן בעלה עבורה . . . זהו ל' [נפטרת ביום ג' כ"ד תמוז תע"ג לפ"ק ונקברת בו ביום]: הפרנס ומנהיג החבר רבי דוד בן כמר יששכר אופנהיים בעבור שטרח בצרכי הקהילה ועסק בצרכי צבור קרוב לארבעים שנה באמונה, גם השכים והעריב לב"ה והיה בעל מדות טובות, וגומל חסד, גם נתנו בניו עבורו עשרה זהו לצדקה [נפטר ונקבר בכפר גלהוזין ביום ב' שושן פורים תע"ב לפ"ק]: האשה לאה בת כהר"ר אורי דניאל ז"ל מפפלענגא בעבור שהיתה זריזת לכל דבר מצוה וג"ח גם נתן בעלה בעבורה עשרה זהו ל' [נפטרת ביום ה' י"ד אב תע"ג לפ"ק והיא היתה נקראת לאה אשת ר' שמשון גונבלב]: ר' מרדכי בר אליקום ז"ל בעבור שבניו נתנו עבורו לצדקה . . . זהו גם היה עניו בעסקיו [נפטר ונקבר יום ד' ר"ח אייר תע"ג לפ"ק]: ר' אליעזר לאוי בר יעקב זצ"ל בעבור שהיו עניו במעשיו והיו נושא ונותן באמונה וגם נתנו בניו עבורו . . . זהו לצדקה [נפטר ונקבר יום ה' י"ז טבת תע"ד לפ"ק]: האשה יוסלה בת ר' אהרן ז"ל בעבור שהיתה ישרה במעשיה וגם נתן בעלה בעבורה . . . זהו ל' [נפטרת בש"ט יום ד' י"ז אייר תע"ד לפ"ק]: היקר ר' אורי בן החבר ר' אורי אשר אופנהיים זצ"ל בעבור שהיה בעל מדות טובות ועשה תפילתו בכוונה כל ימיו וגם נתנו בניו עבורו לצדקה . . . זהו [נפטר בש"ט בעש"ק ונפטר ביום א' אחריו ג' אב תע"ד לפ"ק]: האלוף והתורני ג"ה והדיין כהר"ר רפאל בן החבר ר' ברוך ז"ל — בעבור שהיו תורתו ואמונתו והיה מאריך בתפלתו כל הימים והיה נושא ונותן באמונה וגם נתנו בניו עבורו לצדקה עשרה זהובים: ר' ברוך בן החבר ר' יצחק זעלינגמן ווייקרשום ז"ל בעבור שהיה נושא ונותן באמונה ועשה תפילתו בכוונה וגם נתנו יורשיו עבורו עשרה זהו לצדקה [נפטר בש"ט י"ז כסלו ונקבר יום א' לאחריו תע"ד לפ"ק]: האשה היקרה מרת ברענדלי בת הפרנס ומנהיג כהר"ר דוד אליהו ז"ל בעבור שהיתה זריזה ומקדימה לכל המצות גם השכימה והעריבה לבית הכנסת וגם נתנו יורשיה עבורה עשרה זהו לצדקה [נפטרת בש"ט יום ה' ו"ך שבט תע"ה לפ"ק]:

היקר והתורני כהר"ר יקותיאל זלמן בר משה ז"ל בלין בעבור שהיה מלמד כמה וכמה שנים גם היו כל מעשיו לשם שמים ועשה תפלתו ככוונה והשכים והעריב תמיד לבית הכנסת וגם נתנו יורשיו עשרה זהו לצדקה בעבורו: האשה היקרה מרת שרלי בת הר"ר משה מאוזם ז"ל בעבור שהיתה זריזה ומקדימה לכל המצות וגם נתן בעלה עבורה עשרה זהובים לצדקה: האשה היקרה מרת הינדכי בת החבר ר' בנימין וואלף ז"ל בעבור שהיתה משכימה ומעריבה לביה, זריזה בניה גם נתנו יורשיה עבורה עשרה זהו לצדקה: האשה היקרה מרת פראדיל בת ר' יוויפיל קער וויילר שהי' אשת המנוח התורני הר"ר זלמן בלין ע"ה בעבור שהיתה זריזה ומקדימה למצות והיתה השכימה והעריבה לביה גם נתנו יורשיה עבורה לצדקה עשרה זהו: האשה היקרה מרת פייררכי בת ר' סיני ז"ל שהיתה אשת המנוח התורני והדיין מוהר"ר זעקלי עלוזם בעבור שהיתה זריזה ומקדימה לכל המצות גם השכימה והעריבה כל ימיה לביה וגם נתנו בניה עבורה לצדקה עשרה זהו [נפטרת בש"ט יום ג' כ"ד כסלו תע"ז לפ"ק]: היקר והנעים כהר"ר שמואל זנוויל גונגהיים בן הפרנס ומנהיג כמר יהודה ליב ז"ל בעבור שהיה איש ישר וכשר גם היה מו"מ באמונה וגם נתנו יורשיו עבורו איזה זהו לצדקה [נפטרת בש"ט יום א' כ' סיון תע"ז לפ"ק בק"ק אובן במדינת אונגארן]: האשה היקרה מרת בילא בת החבר ר' שמעון כ"צ מגרין שטט בעבור שהיתה זריזה ומקדימה לכל המצות והשכימה והעריבה לביה וגם כל מעשיה היו לשם שמים וגם בעלה התורני הר"ר אייזק פאלק נתן עבורה . . . לצדקה [נפטרת במש"ק ונקברה ביום א' ה' אדר ראשון תע"ה לפ"ק]: כמר אליעזר בר יחיאל אופנהיים | עשרה זהובי לי: מרת שפרינץ בת כהר"ר יודא זעליגמן הכהן אשת הירץ לנדא בעבור שנתן בעלה בעבורה . . . זהו לי: הפרנס והמנהיג כמר ליפמן אליעזר דוד בן הר"ר מאיר הכהן בעבור שעסק בצרכי ציבור באמונה וגם נתן עשרה זהו לי [ג"ב הפרנס ליפמן וורטהיים]: מרת יומלן בת ר' שמשון אשת ליפמן ווערטהיים בעבור שנתן בעלה בעבורה עשרה זהובים לי [ג"ב איש ואשתו ראשונה]: (פה בכ"י ד' שורות נמחקות) מרת שינכן בת הר"ר יודא הלוי בעבור שעלתה לא"י ונפטרה ונקברה בארץ הקדושה בקרוב לביאתה שמה ומנדיבת לבה נדבה מאה רייב"ש טלי"ר לכאן ק"ק וורמיישא להלוותן בריוח והריוח יבא ללימוד נעים ולהלבישן ולהשיא בתולות ענייות, או לחלק לעניי עירינו פה והקרן יהיה קיים ביד הממונים על ככה: הפרנס האלוף כמהר"ר יצחק משה בר אמצעי שלמה בעבור שהשתדל ועסק בצרכי ציבור באמונה והתמיד בלימוד ונהג עצמו בחסידות וגם נתן . . . זהוב, לי [ג"ב: הפרנס מהר"ר זעקלי נייבורג]: הר"ר יהודה ליב בן מהר"ר יצחק משה בעבור שהתמיד בלימוד והשכים והעריב לביה וגם נתנו בניו בעבורו . . . זהו לי [ג"ב: בנו ר"ל נייבורג, נפטר בש"ט ט' תמוז תנ"א כפרייזין]: מרת שרלן בת כמר יצחק קירכהיים | בעלה בעבורה עשרה זהו לי: (אם): מרת ועג"לן בת כמר יחיאל אופנהיים | בעלה בעבורה עשרה זהו לי (ובת): (פה שתי שורות נמחקות) כהר"ר שאול שמואל זנוויל בן כבור הרב הגאון מהר"ר אליעזר זוסמן | . . . זהו לי (אישה): מרת בילא בת הפרנס כמר יששכר | בעלה בעבורה . . . זהו לי (ואשתו): אהרן בקקדש בעבור שהיה משרת נאמן לקהל לערך ארבעים שנה גם נתן איזו זהובי לי: מרת עדיל בת הר"ר יהושע נפתלי ז"ל | . . . זהו לי (אם): מרת קילכן בת יצחק הכהן | בעלה בעבורה

עשרה זהו ל': מרת וענינן בת יעקב אופנהיים | בעלה בעבורה עשרה זהו ל' [נ"ב: וניסתה היתה אשת הר"ר משה אופנהיים נפטרה ביום א' ונקברה ביום ב' ר"ח תמוז שלשים לחדש סיון תכ"א]: הפרנס כהר"ר שלמה זלמן בן הר"ר יעקב אופנהיים בעבור שעסק בצרכי ציבור באמונה וגם נתן עשרה זהו ל' [נ"ב: איש]: מרת שרלן בת ר' שמואל זנוויל דעקינגן ז"ל | . . . זהו ל' [ואשתו]: הר"ר משה בן הפרנס כהר"ר זלמן אופנהיי | עשרה זהו ל': הפרנס אורי וייבש בר יעקב הכהן | עשרה זהו ל': כמר דוד בן הר"ר מנחם סג"ל | . . . זהו ל': מרת מערלי בת מוהר"ר משה דוד וויזל ז"ל | עשרה זהו ל': מרת מיכלן בת הפרנס כהר"ר ברוך אשת הר"ר איצק בלין | בעלה בעבורה עשרה זהב ל': אסתר שרלן בת ר' אליעזר | זהוב ל': מרת דבורה רעכלן בת ר' חיים ועליגמן ליינינגען | בעלה בעבורה עשרה זהו ל': הצדקת מרת ריזלן בת הפרנס יוסף אורי וייבש אופנהיים | בעלה בעבורה . . . זהו ל' [אשת הפרנס כהר"ר אנשיל צום ריזן]: כמר יצחק אייזק בן מוהר"ר אהרן אליעזר | עשרה זהו ל' (אב): מרת וענינן בת כמר יצחק | בעלה בעבורה עשרה זהו ל' (ובתו): מרת שפרינץ בת כמר יצחק | בעלה בעבורה . . . זהוב ל' (ואחותה): מוריגו הרב מוהר"ר מרדכי בר משולם בעבור שהיה ריין פה בקהילה כמה שנים והיה עניו גדול וגם נתן . . . זהו ל': כמר יצחק בן הר"ר יהודא | . . . זהו ל': מרת היגלן שנפטרה בדרמשטיין ונקברה פה | . . . זהו ל': מרת מרים בת מהר"ר דוד מאיר הלוי ז"ל | בעלה בעבורה עשרה זהו ל': מרת גנענדלן בת הר"ר משה אורי שרנא הלוי | בעלה בעבורה עשרה זהו ל': הפרנס והמנהיג כמר שמעון וואלף בן מהר"ר יוסף יהודא ליב אופנהיים זצ"ל בעבור שעסק בצרכי ציבור באמונה ונתן עשרה זהו ל': מרת עריל בת מהר"ר שמואל ז"ל אלמנת הפרנס וואלף אופנהיי | עשרה זהו ל': החסיד והעניו מהר"ר אברהם סופר בן הר"ר אליעזר לאוי ז"ל בעבור שהיה מתמיד בתורה ועשה מצות הבלילות והיה ירא אלרי' וגם נתן .. זהו ל': האלוף הפרנס כהר"ר אשר אנשיל אופנהיים בן הר"ר אליעזר ז"ל — בעבור שטרה בצרכי הקהל בשתדלנות ועסק בצרכי ציבור באמונה וגם נתן עשרה זהוב ל' [הפרנס כהר"ר אנשיל אופנהיים צום ריזן]: מרת היגלן בת הפרנס שמעון וואלף אופנהיים ז"ל | בעלה בעבורה עשרה זהו ל' (אשתו): רפאל בר פנחס | . . . זהו ל': כמר נפתלי הירץ בן מהר"ר אברהם משה יחיאל | . . . זהו ל': הישיש החסיד כהר"ר אליעזר בר שמואל בעבור שנהג כחסידות ותמיד בלימודו ונתן . . . זהו ל' (איש): מרת מיכלן אשת הר"ר זוסמן אופנהיי | . . . זהו ל' (ואשתו): החבר ר' יקותיאל זלמן בן החבר רבי אהרן בלין בעבור שהיה איש חסיד ועניו ונתן בנו בעבורו עשרה זהובים ל': מרת וענינן בת ר' מנחם דעקינגן | בנה בעבורה עשרה זהו ל': מרת פעסלן בת הפרנס המרום מהר"ר אברהם אברלי | עשרה זהו ל': הר"ר יהודא ליב בן הפרנס מענדלן לוי | עשרה זהו ל': מרת לאה אלמנת משה בלין ז"ל | . . . זהו ל': מרת יושלן בת הר"ר יהודא ליב לוי | . . . זהו ל': ר' שניאור זלמן בן הר"ר מנחם וולורשטיין | עשרה זהו ל': ר' יצחק בן הר"ר אהרן בלין | . . . זהו ל': ר' אברהם בר יצחק בלין | עשרה זהו ל': ר' ידידיה גאטליב בן הנאון מוהר"ר משה ירמיה נהרא"ל זצלה"ה | . . . זהו ל': מרת אַלק בת ר' יצחק | . . . זהו ל':

כמר וייבש אורי בן הפרנס כמר ישראל מנחם | עשרה זהו לי: מרת קרינכן בת
 ר' אפרים שינמן ז"ל | עשרי זהו לי [היא היתה אשת יוזפא אופנהיים] [ג' שורות נמחקו]:
 החסיד כהר"ר טוביא חזן בן הר"ר עקיבה חזן סג"ל ז"ל בעבור שהיה שליח ציבור נאמן
 וחזן הכנסת פה והיה פרקן נאה וצדיק וירא שמים: כמר מנחם בן הר"ר יצחק
 עלונו | עשרה זהו לי: ר' אלי' בן הר"ר יצחק עלונו | עשרה זהו לי: הפרנס
 כהר"ר מאיר בר משה | עשרה זהו לי ושרח בצרכי צבור באמונה: ר' שמעון בן
 הר"ר ישראל אשר הכהן | . . . זהו לי: מרת חנה בת הר"ר משה אשת הר"ר
 ליור בן הר"ר ברוך | בעלה בעבורה עשרה זהו לי: הגאון הפרנס זקן ושבע ימים
 המרומם כמותר"ר אברהם אברלי בן הר"ר משה ז"ל בעבור שהיתה תורה אומנתו
 עניו וחסיד ובעל מעשים טובי' ונתן איוו זהו לי [נפטר בש"ט יום ו' טו"ב אלול
 תכ"ז לפ"ק]: מרת תמר בת הר"ר יפתח יוסף שמש הלוי | בעלה בעבורה עשרה
 זהו לי: הוקנה הרבנית מרת שרלץ בת הר"ר אהרן בלין ז"ל אלמנת מהר"ר אברלי
 זצ"ל | בניה בעבורה איוו זהו לי: מרת טאלצא בת כמר יחיאל | עשרה זהו לי:
 מרת בילא בת האלוף כהר"ר שאול עקיבה ז"ל | בעלה בעבורה עשרה זהו לי
 [נפטר בש"ט יום א' ט' חשוון תכ"ז לפ"ק]: הר"ר יעקב יוקב בן הר"ר יפתח יוסף
 שמש הלוי | . . . זהו לי: מרת קילכן אלמנת הר"ר שאול עקיבה ז"ל | . . .
 זהו לי: כמר אשר לעמלין בר אפרים | . . . זהו לי: מרת ורומט בת כמר
 אהרן ז"ל | בעלה בעבורה . . . זהו לי: מרת טינכן בת ר' יצחק | בעלה בעבורה
 עשרה זהו לי: מרת ברענדלץ בת הר"ר אלקנה בנימין הכהן ז"ל | זהו לי:
 הפרנס כמר יששכר בר משה דוד ז"ל | עשרה זהו לי ושרח בצרכי צבור באמונה:
 הר"ר משה מולירשטיין . . . | זהוב לי: הפרנס כהר"ר שמואל זנוויל בר אליעזר לאוי
 קירכהיים בעבור שעסק בצרכי ציבור אמונה כמה וכמה שנים וגם נתן עשרה
 זהובים לי: האלמנה רייצכן בת יהושע וייבר רופא | זהו לי: כמר חזקי' אליעזר
 לאוי בר יעקב | . . . זהוב לי (איש): מרת חנה בת הר"ר משה | . . . זהוב לי
 (ואשת): הישיש הותיק כהר"ר דוד אהרן בר יחזקאל אליהו | . . . זהו לי
 (ר' אהרן המילבורג): מרת בריינלץ בת כמר אשר ז"ל | כף רייב"שטליר לי:
 מרת בריינלץ בת ר' שמואל בונפ"ט האגנוויא | בעלה בעבורה עשרה זהו לי:
 כמר יעקב בן הר"ר כניה חיים | עשרה זהו לי (אב): כמר נתן בר יעקב | עשרה
 זהו לי (ובנו): מרת עלא בת יצחק ז"ל | בעלה בעבורה עשרה זהו לי: מרת בילא
 אלמנת שמואל קירכהיים | . . . זהו לי: מרת חנה בת הר"ר יודא ליב עלונו |
 בעלה בעבורה . . . זהו לי: מרת רעכלן בת מהר"ר מאיר הלוי | בעלה בעבורה
 עשרה זהוב לי: הפרנס ירמיה מנחם בר יצחק הלוי | עשרה זהו לי: נפתלי בר
 יצחק | . . . לי: מרת זיסכן אשת ר' אפרים שינמן | . . . זהו לי: חוקן
 כמר שמעון בר יעקב הכהן קלשטט בעבור שהיה פרקן נאה בכל מעשיו: כמר
 משה בר שמואל אופנהיים | עשרה זהו לי: מרת וריידלץ אשת משה וולך |
 בעלה בעבורה עשרה זהו לי: מרת רבקה בת מוהר"ר נתן ורנך בעבור שנהגה
 בחסידות ובמדות טובות ונתנו בניה בעבורה עשרה זהו לי: הישיש חכם וסופר
 החבר רבי יפתח יוסף בר נפתלי הלוי | . . . זהו לי והיה סופר ונאמן ושמש
 פה בקהלתינו יותר משלשים שנה והיה אהוב ונוח לבריות ועסק בצרכי צבור באמונה
 גם חיבר פירוש לקומי' יוסף על תפלות כל השנה (איש) [נפטר בש"ט ביום

ש"ק י"ג שבט תל"ח ונקבר למחרתו ביום א' י"ד שבט]: מרת רבקה פיארנן בת מוהר"ר יהיאל | . . . זהו ל' (ואשתו) [נפטרת בש"ט ביום ש"ק י"א אב תמ"ח ונקברת למחרתו ביום א' י"ב אב]: כמר מאיר בן החבר רבי יהוקיה יהודא | עשרה זהו ל': כמר אלכסנדר בן החבר רבי יהודא הלוי | עשרה זהו ל': כמר דוד אברהם בר יעקב יואל | . . . זהו ל': החבר ר' יהושע נתן בן החבר ר' יהיאל אופנהיים | עשרה זהו ל': כמר מנשה אליעזר בר משה וולך | . . . זהו ל':

(ה) ע"ג זאת יבכה כל לב „ודמוע תדמע כל עין“ וכל ברכים הנכנה (ג) מים“ על שבר בת עמינו וחורבן גדול הנעשה בימינו מומן קרוב במדינות פולין ורויסן, אוי לאוניים שכך שומעת: בכך העיר ה' את רוח הגאון הגדול אב"ד ור"מ דק"ק וורמיישא מורנו ורבינו עמרת ראשינו כבוד כמוהר"ר שמשון בן הגאון כמוהר"ר אברהם שמואל זצ"ל. והעתיק בכתב ירו בקיצור מופלג אותן המאורעות הקשות באיזה פרק ובאיזה מקום ובאיזה ענין הוה כל הוה ושבר וצרה וצוקה הנ"ל כפי אשר מצא בספר צוק העתים וצוה להזכירם עם זכרון ישיני קדושי תננ"ו ונעשה ברשיון הקהל דק"ק הנ"ל ואני ההון אברהם עבדיל מפראג העתקתי אותם מכתב ידי מורי לתוך ספר הזכרון כהיום יום ג' י"ג לחדש כסליו שנת תי"ו מי"ח וא"ו לפ"ק: הקדושים והטהורים כמה מאות ואלפים נפשות מישראל מרנן ורבנן אנשים ונשים גדולים וקטנים יונקים ועוללים בהורים ובתולות שנהרגו ושנחנקו ושנטבעו במים ושנקברו חיים ושנתייסרו ביסורין קשים עד שיצאה נשמתן ומסרו נפשן על קדושת השם המיוחד בק"ק נעמרו"ב בשנת ת"ח ובראשם הגאון החסיד הרב ר' יהיאל ובני ישיבתו עם כל בני הקהלו הסמוכים סביב לגבולו, תהא נשמתם צורה בצרור החיים עם שאר צדיקים וצדקניות בגן עדן אמן:

הקדושים והטהורים מאות ואלפים נפשות מישראל שמסרו את עצמן על קדושת השם בק"ק ט"ל משון בשנת ת"ח ובראשם הגאון החסיד הרב ר' שלמה ובני ישיבתו עם כל בני הערים אשר סביבותיהם תנצב"ה וכו'.

הקדושים והטהורים כמה מאות ואלפים נפשות מישראל שנהרגו ונשרפו ונתבשלו ונצלו ומסרו את עצמן על קידוש השם המיוחד בק"ק באר בשנת ת"ח עם כל היהודי המפורים אשר בסביבותיהם תנצב"ה וכו'.

הקדושים והטהורים כמה מאות נפשות מישראל שנתייסרו ביסורים קשים על קידוש שם המיוחד בק"ק הומוא בשנת ת"ח ובראשם הגאון החסיד ר' אליעזר ובני ישיבתו עם כל בני העיר אשר סביבותיהם תנצב"ה.

הקדושים והטהורי כמה אלפים נפשות מישראל שנתרגו ושנשרפו ושנבתרו לנתחים והוציאו מהם הריאות ללעג ולקלס ומסרו עצמן על קידוש שמו המיוחד בק"ק פאלנה בשנת ת"ט תנצב"ה וכו'.

הקדושי והטהורי כמה מאות נפשות מישראל שנהרגו ביסורין קשים ומסרו עצמן על קידוש שמו המיוחד בק"ק סטארירוב בשנת ת"ט תנצב"ה וכו'.

הקדושים והטהורים כמה נפשות מישראל שמסרו את עצמן על קדושת השם המיוחד בק"ק צ'רנובוב בשנת ת"ט תנצב"ה.

הקדושים והטהורים כמה נפשות מישראל שנהרגו ומסרו עצמן על קידוש שמו המיוחד בק"ק ברהין בשנת ת"ט תנצב"ה וכו'.

הקדושים והטהורים כמה נפשות עניים מישראל שמסרו עצמן על קדושת השם בק"ק פִּינְסֵק ואנפיה בשנת ת"ט תנצב"ה.

הקדושים והטהורים כמה נפשות עניים מישראל יתר הפליטה דק"ק כְּרִיֶסֶק שנהרגו ומסרו עצמן על קידוש שמו המיוחד בשנת ת"ט תנצב"ה וכו'.

הקדושים והטהורים כמה אלפים נפשות מישראל שנהרגו ונשרפו ומסרו את עצמן על קידוש שמו המיוחד בק"ק וְלָרוּה עם הישובי אשר סביבותיהם תנצב"ה וכו'.

הקדושים והטהורים מרנן ורבנן כמה נפשות מישראל שנהרגו ונשרפו ומסרו עצמן על קידוש שמו המיוחד בק"ק בְּאֲרִישְׁפּוֹלֵי בשנת ת"ט תנצב"ה וכו'.

הקדושים והטהורי ורבים נפשות מישראל שנהרגו ונשרפו ומסרו נפשם על קידוש שם המיוחד בק"ק פְּרִיֶסְלוֹב בשנת ת"ט תנצב"ה וכו'.

הקדושי והטהורים רבים נפשות מישראל שנהרגו ונשרפו ומסרו עצמם על קידוש שמו המיוחד בק"ק בְּאֲרִישְׁפֶּקָא בשנת ת"ט תנצב"ה וכו'.

הקדושים והטהורים מרנן ורבנן נפשות מישראל שנהרגו ונשרפו ומסרו את עצמן על קידוש שמו המיוחד בק"ק פְּרִיֶמֶן תנצב"ה וכו'.

הקדושים והטהורים כמה מאות נפשות מישראל שנהרגו ונשרפו ומסרו את עצמן על קידוש שמו המיוחד בק"ק לִבְעֵן וסביבותיה ובראשם הגאון אב"ד המורה אשר כרכוהו בספר תורה וישרפהו באורה בשנת ת"ט תנצב"ה וכו'.

הקדושים והטהורים מרנן ורבנן עניי ישראל יתר הפליטה דק"ק אוֹסְטְרָא שנהרגו ונשרפו ומסרו את עצמן על קידוש שמו המיוחד תנצב"ה בשנת ת"ט.

הקדושי והטהורים שנהרגו ושנשרפו ומסרו עצמן על קידוש שמו המיוחד בק"ק קְאֶסְנֶטֶן בשנת ת"ט תנצב"ה וכו'. [נ"ב: הרוגים מק"ק דובנא גדולה כמה מאות ובתוכם הגאון מוה"ר זולף בן מוה"ר אליעזר].

הקדושים והטהורים כמה מאות נפשות מישראל שנהרגו ושנשרפו ומסרו נפשם למים על קדושת השם בק"ק קְרַעַמְנִיץ בשנת ת"ט תנצב"ה וכו'.

הקדושי והטהורים ועשרת אלפי נפשות מישראל שנהרגו ושנשרפו ומסרו נפשם עק"ה המיוחד בק"ק נֶאֱהָרֵל בשנת ת"ט תנצב"ה וכו'.

הקדושי והטהורים כמה מאות נפשות מישראל גדולים וקטנים שנהרגו ונשרפו ונהגקו ושנתמעכו בשלחן שלמדו עליו ומסרו את עצמן עק"ה בק"ק טְאָמְשׁוֹב בשנת ת"ט תנצב"ה.

הקדושים והטהורי אלפים נפשות מישראל שנהרגו ושנשרפו ומסרו את נפשם עק"ה המיוחד בק"ק שְׁעֵבֶרֶשׁוֹן בשנת ת"ט תנצב"ה וכו'.

הקדושים והטהורים שנהרגו ושנשרפו ומסרו את עצמן עק"ה המיוחד בק"ק טוֹרְבִּין בשנת ת"ט תנצב"ה וכו'.

הקדושי והטהורי וכמה מאות נפשות מישראל שנהרגו ושנשרפו ושנקברו חיים ומסרו את נפשם על ק"ה המיוחד בק"ק בִּיקְאָוֶה בשנת ת"ט תנצב"ה וכו'.

הקדושים והטהורים כמה מאות נפשות מישראל שנהרגו ושנשרפו ומסרו נפשם עק"ה המיוחד בק"ק אוֹלִיֶנְאָב בשנת ת"ט תנצב"ה.

הקדושים והטהורים ורבים נפשות מישראל שנהרגו ושנשרפו ומסרו את נפשם עק"ה המיוחד בק"ק קְרַאָנְבֶּרֶזֶד בשנת ת"ט תנצב"ה וכו'.

ומסרו את נפשם עק"ה המיוחד בק"ק עיר ואם בישראל ק"ק לובלין בשנת תמ"ז תנצב"ה וכו'.

יא"נ הקדושים והטהורים מרנן ורבנן וכמה אלפים מישראל שנהרגו ושנשרפו ומסרו את עצמם ואת זרעם על קידוש שמו המיוחד בכמה קהלות במדינות גרוש פולין, ק"ק לונטשיץ, ק"ק לובזעניץ, ק"ק פילא, ק"ק וורעשנא, ק"ק גניזין, ק"ק לעסלא, ק"ק פקיש, ק"ק לבשין, ק"ק זלאטין, ק"ק צין, ק"ק נעקל, ק"ק גומבין, ק"ק גרידיץ, ק"ק שטרים, ק"ק סמטור, ק"ק קורווא, ק"ק מפט, ק"ק קלימנטב, ק"ק ווישניצא, ק"ק הנטשין, ק"ק צויומר והאב ב"ד רבינו יעקב בן מוהר"ר אורי ורבינו אפרים בק"ק וורעשנא הכל בשנת תמ"ז תנצב"ה עם שאר צדיקים וצדקניות בן ערן אמן ואמן.

זה מי שבירך יאמר ש"ץ אחר מי שברך של קהל:

מי שבירך אבותינו א"י הוא יברך המשכימים ללכת לבית הכנסת קודם שילכו אחר עסקיהם ואת השומרים פיהם מלדבר דברים בבי"ה משעה שהתחיל הש"ץ ברוך שאמר עד נמר התפילה עד קדיש האחרון וגם בשעת קריאת התורה בשכר זה הבי"ה ישמעת תפילתם וימלא משאלותם גם באותן הגוערים בהם עד ניופה למוכחי ולמקבלים המצוה הזאת יונעם ותבא עליהם ברכת טוב השתא בעגלא ובק"ק ונאמר אמן:

ל מ ת נ ת י ד

מי שבירך אבותינו אברהם יצחק ויעקב הוא יברך את כל הקהל הקודש הזה הם ונשיהם ובניהם וכל אשר להם בעבור שיתנו מתנת יד לכבוד המקום ולכבוד התורה ולכבוד הרגל בשכר זה הקב"ה ישמרם ויצילם מכל צרה וצוקה וישלח ברכה והצלחה בכל מעשי ידיהם ויברכם ויונם לעלות לרגל עם כל ישראל אחיהם ונאמר אמן.

אשרי יושבי ביתך עוד יהללך סלה.

יהללו את שם ה' כי נשגב שמו לברו.

(ואחר זה נעתקו ברכות קודם המגילה וברכות אחר המגילה כפי אשר נמצאו אצלינו.)

יא"צ של כל המהילות עם ג"א"י ויעקב שר"י אותם שנהרגו ונסקלו ונחנקו ונשרפו ונקברו ונטבעו במים ונגרשו ונתסרו ביסורין קשים על יהוד הש"י בשכר ה תהא נשמתם צרורה בצרור החיים עם נשמת אברהם יצחק ויעקב ועם שאר צדיקים וצדקניות שבגן עדן אמן:

יא"צ של כל הקהילות והישובים (פ). —

יאא"צ (ג) האשה היקרה מרת לאה בת יהודא ליב הלפן שהיא היתה אשת הר"ר משה חזן מווינא בעבור שהיתה זריזה ומקדימה לכל המצות ולגמלות חסדים והשכימה והעריבה כל פעם לבי"ה ועשתה תפילתה בכוונה גדולה וכל מעשיה היו לשם שמים וגם נתן בעלה עבודה עשרה זהו לצדקה — [נפטר בש"ק ט"ז אב

(פ) חלק זה מן הדף שבכ"י נתמערך לגמרי ואי אפשר להוציא את תוכן ענינו. (ג) נכתב מיד אחר.

ונקברת ביום א' י"ז מנחם בש"ט תע"ח לפ"ק פה וורמיישא]: האשה היקרה והחשובה מרת לאה בת הר"ר דניאל משה זצ"ל בעבור שהיתה עוסקת כל ימיה במצות ומעשים טובים והיתה בעלת צדקה וגמילות חסדים ביותר והשכימה והעריבה לב"ה וגם נתן בעלה הקצין והתורני פרנס ומנהיג מהר"ר יעקב(ג) מנהיים עבורה עשרה הו' לצדקה [נפטרת ונקברה יום ה' כ"ו אלול בש"ט תע"ח פה וורמיישא]: האשה היקרה והחשובה מרת קענדלא בת האלוף הפרנס ומנהיג כמוהר"ר אברהם אליקום הלוי ז"ל מק"ק מייץ בעבור שהיתה עוסקת כל ימיה במצות ובמעשים טובים והיתה בעלת צדקה וגמילות חסדים ביותר והשכימה והעריבה לב"ה גם החזיקה ידי לומדי תורה ללמוד תורה עם בניה ש' וגם נתן בעלה הקצין והתורני פרנס ומנהיג הר"ר עקיבא יצ"ו עבורה לצדקה עשרה זהו [נפטרת ונקברה בש"ט יום א' י"ז סיון תע"ט לפ"ק פה וורמיישא]: הפרנס ומנהיג מהר"ר יהודא ליב בן החבר ר' אשר אופינהיים ז"ל בעבור שטרה בצרכי הציבור ועסק בצרכי הקהילה כמה וכמה שנים באמונה וגם השכים והעריב לב"ה והי' בעל מידות טובות גם נתנו יורשיו עבורו לצדקה עשרה זהו [נפטר בש"ק ר"ח תמוז ונקבר ביום א' אחריו תע"ט לפ"ק]: היקר והנעים כמר מנחם מענדלי בר אורי ז"ל בעבור שהי' איש ישר וכשר במיץ שלו והי' בעל מידות טובות והשכים והעריב לב"ה בכל יום גם נתנו יורשיו עבורו לצדקה עשרה זהו'. [נפטר יום ה' כ"ז אדר ראשון ונקבר ביום ו' עש"ק לאחריו ת"פ לפ"ק]: התורני פרנס ומנהיג כמוהר"ר יאקב כהר"ר שלמה מאנהיים ז"ל בעבור שטרה בצרכי הציבור ועסק בצרכי הקהילה כמה וכמה שנים באמונה. והשכים והעריב לב"ה וגם קבע עתים לתורה בכל יום ויום גם נתנו יורשיו עשרה זהו לצדקה עבורו [נפטר יום א' דפסח ונקבר יום ב' דפסח ת"פ לפ"ק]: הפרנס ומנהיג מהר"ר דוד בר בנימן אברהם ז"ל בעבור שהו' טרה בצרכי ציבור ועסק בצרכי ציבור כמה שנים גם השכים והעריב לב"ה ועושה תפילתו בכוונה וגם נתנו עבורו עשרה זהו לצדקה [נפטר בש"ט יום ג' י"ג אייר ונקבר ביו' ד' שלאחריו ת"פ לפ"ק]: הזקינה מרת יוטלה אשת כמר זנוויל גערלסום ז"ל בעבור שעוסקת כל ימיה במצות ובניה עם עניים ועשירים והיתה משכימה ומעריבה לב"ה ועשתה תפילתה בכוונה גם נתנה(ג) יורשי' עבורה עשרה זהובי' לצדקה [נפטרת ונקברת ביו' ב' כ"ב אייר תפ"א לפ"ק]: הקצין כהר"ר זכריה בן הקצין פ"ו כהר"ר אהרן סג"ל בעבור שהי' בעל גיה לעניים ולעשירים וקיים תמיד מצות ביקור חולים ביום ובלילה וביתו הי' פתוח לרוחה לעניים ולעשירים לקרובים ולרחוקים והי' משכים ומעריב לב"ה ונשא ונתן באמונה גם נתנה(ג) יורשיו עבורו עשרה זהובי' לצדקה [נפטר י"ט טבת תפ"ב לפ"ק]: הצנועה שרלה בת מנחם ז"ל בעבור שהיתה בעלת צדקה וזריזה לכל דבר מצוה וגיה ומגדלת יתומי' תמיד על שלחנה וזן עניים קרובי' ורחוקי' והשכימה והעריבה לב"ה ומתפללת בכוונה גם נתן בעלה כמר פייבש ש"י עשרה זהו לצדקה [נפטרת י"ט טבת תפ"ב לפ"ק]: האלוף בתורה מהור"ר שלמה בן פ"ו התורני מהור"ר יאקב זצ"ל מנהיים בעבור שהי' עוסק בתורה ובקי בכל הספרים והי' בחברה דת'ת וקברנים והי' גיין ונחמד בעיני אלקים ואדם והי' לו יד בכל החכמות והי' סופר ופייטני גם נתנו יורשיו עבורו עשרה זהובי' לצדקה [נפטר יו' ג' כ"ד טבת תפ"ג לפ"ק]: המופלג בתורה מהור"ר מנחם מגלי בן הרב מהור"ר אליעזר זצ"ל

בעבור שהי' עוסק בתורה ועמד כמה שנים בחצות הלילה ולמד עד אור היום ובקי בהדרי תורה ותורתו אמנתו והיבר איזו ספרי' שעדיין לא נדפסו והי' דיין פה והי' בחברה דג"ח והי' בו כמה מעלות ומדות טובות גם נתנו יורשיו עבורו עשרה זהובי' לצדקה [נפטר יו' ה' כ"ו טבת תפ"ג לפ"ק]: האלוף בתורה כהר"ר אהרן בן הרופא מומחה המפורסם הקצין מהור"ר שמחה ז"ל מלבוב בעבור שהי' כל ימיו יושב אוהל והתמיד בלימדו והיתה תורתו אמנתו והי' בעל מדות טובות גם הניח אחריו סך מסוים למצות הכנסת כלה גם נתנו יורשיו עבורו עשרה זהובי' לצדקה [נפטר י"ו שבט תפ"ב לפ"ק]: האלוף כהר"ר וואלף בן הקצין פי"ו כהר"ר איצק שפי"אר מפ"פ בעבור שהי' בעל ג"ח לעניים ולעשירים והי' בחברה דג"ח והי' ג"ץ והי' משכים ומעריב לב"ה ועשה תפילתו ככוונה גם נתנו יורשיו בעבורו עשרה זהובי' לצדקה [נפטר כ' שבט תפ"ב לפ"ק]: היקרה מרת גיטלה בת כמר שמואל ז"ל בעבור שהיתה משכמת ומערכת לב"ה גם נתנו יורשיו בעבורה עשרה זהובי' לצדקה [נפטרת ונקברת ט"ו אדר תפ"ב והיתה בת זנוויל שי']: הצנועה והחסידה המלומדת מרת צפורה הענדלה בת הגאון הגדול המפורסם כמהור"ר אהרן דרשן אשר הי' אב"ד בקהילתנו יע"א בעבור שהיתה הולכות (כך בכ"י) כל ימי' בדרני החסידות ועסקה בצדקה גמילות חסדים ופרנסת עניים ומשגחת בהשגחה פרטיות על חולי עניים של ישראל להשתדל להם צרכם בעת חוליים (כך בכ"י) ומשכמת ומערכת לבית הכנסת ומתפללת בכוונה והיתה רזויה לכל דבר מצוה וקרושה גם נתן בעלה עבורה עשרה זהובים לצדקה [נפטרת ביו' א' לע"ע י"ט אדר ונקברת ביו' ב' כ' אדר תפ"ב לפ"ק והיתה אשת הקצין פי"ו כהר"ר אהרן סג"ל שי']: היקרה מרת תאמר (כך בכ"י) ז"ל בעבור שהיתה משכמת ומערכת לב"ה גם נתנו יורשיו עבורה עשרה זהובי' לצדקה [נפטרת ונקברת ביו' ה' כ"ג אדר תפ"ב ל' והיתה בת זנוויל שמש ז"ל]: היקרה מרת פי"ל בת הקצין פי"ו כהר"ר עקיבא ליינגין בעבור שהיתה משכמת ומערכת לב"ה גם נתן בעלה בעבורה עשרה זהובי' לצדקה [נפטרת ליל ב' י"ב ניסן ונקברת למחרתו י"ג בו תפ"ב לפ"ק והיתה אשת כהר"ר מיכאל גערלסום]: האלוף כהר"ר שלמה בר שלמה ז"ל בעבור שהי' אחד מהברא קדישא דג"ח גם הי' כל פעם אחד מעשרה ראשונים בב"ה ועוסק במשא ומתן באמונה גם נתנו יורשיו עבורו עשרה זהובי' לצדקה [נפטר ביו' ב' י"ט ניסן ונקבר ב' בו תפ"ב לפ"ק והיה נקרא ר' זלמן נס]: היקרה מרת ברענדלה אשת פי"ו כהר"ר דוד שטערין ז"ל בעבור שהיתה עושה צדקה וג"ח גם נתנה (כך בכ"י) יורשיו עבורה עשרה זהובי' לצדקה [נפטרת ביו' ג' לע"ע ונקברת ביום ד' ו' אלול תפ"ב לפ"ק]: הנעלה אהרן בר ברוך כ"ץ ז"ל בעבור שהיה עוסק במו"מ באמונה והיה משכים ומעריב לבה"כ גם נתנו יורשיו עבורו עשרה זהובי' לצדקה [נפטר ביום ד' כ"ח אייר לפ"ק והיה נקרא אהרן כהן]: הוקנה מרת מינדלה בת האלוף כהר"ר יפתח יוסף יוזפא שמש זצ"ל בעבור שהיתה משכמת ומערכת לב"ה גם נתנו יורשיו עבורה עשרה זהובי' לצדקה [נפטרת ביו' ג' לע"ע ונקברת למחרתו יום ד' ו' סיון תפ"ג לפ"ק והיתה אשת האלוף התורני מהר"ר זנוויל סופר זצ"ל]: הוקינה מרת יוטלה בת כמר אורי פייבש ז"ל בעבור שהיתה מתפללת בכוונה גם נתנה (כך בכ"י) יורשיו בעבורה עשרה זהובי' לצדקה [נפטרת ביום ד' כ"ח אייר תפ"ג והיתה נקראת יוטלה ברוקין]: התורני כהר"ר יהודא ליב ס"ל בן כהר"ר דוד ז"ל מק"ק לייבין במדינת פיהם בעבור שהי' משכים ומעריב לב"ה והי' עוסק כל ימיו בתורת

ה' ובמצות גם נתנו יורשיו עבורו עשרה זהו לצדקה [נפטר ונקבר ביום ה' כ' ניסן תפ"ד לפ"ק והיה נקרא ר' ליב סני נהור]: הוקן כ' שמעון בר אורי ז"ל כהן בעבור שהי' עוסק במו"מ באמונה והי' משכים ומעריב לבית הכנסת ויורשיו נתנו עבורו איזה זהו לצדקה [נפטר ביום ש"ק ונקבר למחרתו ביום א' ו' טבת תפ"ד לפ"ק והיה נקרא בפי כל וואלף כ"ץ שפרענגלינגן]: פרנס ומנהיג הר"ר שמעון וואלף בן המנוח פ"ו הר"ר אברהם אופנהיים ז"ל בעבור שעסק בצרכי ציבור באמונה והי' משכים ומעריב לבית הכנסת ויורשיו נתנו עבורו עשרה זהו לצדקה [נפטר ביו"ג י"ט אדר ונקבר בו ביום תפ"ד לפ"ק]: כ"ו אליקום פייבל בר אלי' ז"ל מילחיים בעבור שעסק במו"מ באמונה והי' משכים ומעריב לבית הכנסת והיה ג"ץ ויורשיו נתנו עבורו עשרה זהו לצדקה [נפטר בליל ג' ונקבר למחרתו יום ד' ו' כסלו תפ"ה לפ"ק]: הוקנה מרת רעכלה בת כמר יוסף יוולין ז"ל אופנהיים בעבור שהיתה משכמת ומערכת לבית הכנסת גם נתנה יורשיו עבורה שבעה זהו וחצי לצדקה [נפטרת כמוצ"ש יום א' דר"ח חשוון תפ"ו לפ"ק פה וורמיישא והי' נקראה בפי כל רעכלין אופנהיים]: היקרה מרת פריידכן בת פ"ו כהר"ר דוד אלי' ז"ל בעבור שהשכימה ומעריבה לבית הכנסת גם נתן בעלה עבורה עשרה זהובי' לצדקה [נפטרת ונקברת ביום ה' דחה"ג רפסח תפ"ו לפ"ק והיתה אשת יהואל קרלובך מפה]: היקרה מרת הנלא בת כמר משה ריים ז"ל מפראנקפורט בעבור שהיתה משכמת ומערכת לב"ה וגם נתן בעלה עבורה עשרה זהו לצדקה [נפטרת ונקברת ביום ו' כ"ז כסלו תפ"ז לפ"ק והיתה אשת הר"ר אברהם דאליסום מפה]: האלוף כהר"ר משה בן הר"ר שלמה ז"ל בעבור שהי' מגדל את בניו לתלמוד תורה ומשכים ומעריב לב"ה והתפלל ככוונה והי' נאמן פה קהילתינו גם נתנו יורשיו עבורו עשרה זהו לצדקה [נפטר ליל ד' ונקבר למחרתו יום ה' ה' תשרי תפ"ז לפ"ק והי' נקרא ר' משה חזן מווינא]: הנעלה כמר חיים בר נפתלי ז"ל בעבור שהי' משכים ומעריב לב"ה והי' עושה תפלתו ככוונה גם נתנו יורשיו בעבורו עשרה זהו לצדקה: [נפטר בליל ש"ק כ"ד שבט ונקבר ביום א' כ"ה שבט תפ"ז והי' נקרא בפי כל חיים לנדוי]: הוקנה מרת העבלא בת הר"ר טובי' ז"ל בעבור שהשכימה והעריבה לבית הכנסת וגומלת חסד לעניים ולעשירים והיתה מילדת בנים כמה שנים בהם בקהילתינו ובשאר מקומי' וגם נתנו יורשיו בעבורה איזו זהובים לצדקה [נפטרת יום ג' ו' ניסן תפ"ט לפ"ק ונקברת למחרתו יום ד' ז' ניסן והיתה אשת כהר"ר וואלף שפראנגלינין]: החבר ר' קלונימוס קלמן בר יצחק הכהן בעבור שהיה כמה שנים שליח ציבור נאמן בקהילתינו [נפטר בליל שביעי נהי' יום שמיני של ספסח ונקבר ביום הג"ל תפ"ה ונקרא ר' קלמן חזן]: האשה החשובה מרת אסתר בת הר"ר אברהם וואלרשטיין ז"ל בעבור שהשכימה והעריבה לבית הכנסת והיתה עוסקת בג"ח לעשירים ולעניים וגם בעלה נתן עבורה עשרה זהובי' לצדקה [נפטרת יום ד' ונקברת בו ביום והיתה אשת הקצין פ"ו כהר"ר אהרן דאליסום שי']: האלוף ר' נתן נטע כהר"ר אלימלך פלטי ז"ל בעבור שנשא ונתן באמונה והשכים והעריב לבית הכנסת ועשה תפלתו באמונה וגם נתנו יורשיו עבורו עשרה זהו לצדקה [נפטר בליל ג' ונקבר למחרתו ביום ד' ט' כסלו ת"צ לפ"ק והיה נקרא ר' נתן הוליסום]. האשה מרת הנלא בת מוריני הרב מהר"ר יאקב לוי בעבור שהשכימה והעריבה לבה"כ וגם בעלה נתן עבורה חמשה זהו לצדקה [נפטרת ד' טבת תפ"ט והיתה אשת הדיין מוהר"ר ר'

וואלף סופר]: הישיש הר"ר שמח' בהר"ר גדלי' לוי ז"ל בעבור שהשנים והעריב
 לבית הכנסת ועשה תפלתו בכוונה והי' אחד מן החברה הגומלי חסדים וגם נתנו
 יורשיו עבורו עשרה זהו לצדקה [נפטר יום ו' עש"ק ד' אייר ת"צ לפ"ק ונקבר
 באותו יום]: פרנס ומנהיג הזקן מורינו הרב רבי איצק המכונה ר' יצחק בר יעקב
 ז"ל בעבור שהשנים והעריב לבית הכנסת ועשה תפלתו בכוונה וכמה שנים היה
 עומד לאחרי הצות הלילה ועסק בתלמוד תורה לשמה וקרוב לחמישים שנה הי' דיין
 ופרנס פה ועסק בצרכי ציבור באמונה וגם נתנו יורשיו בעבורו עשרה זהובים לצדקה
 [נפטר יום ו' ה"י תשרי תצ"א ונקבר בו ביום והיה נקרא פרנס מהר"ר איצק ב"ר]:
 פרנס ומנהיג כהר"ר אהרן בן פ"ו הר"ר ישעי' מתתי' ז"ל בעבור שהשנים והעריב
 לבית הכנסת ועשה תפלתו בכוונה והי' כמה שנים פרנס ועסק בצרכי ציבור באמונה
 והי' אחד מן אנשי חב"ד דגומלי חסדים גם נתנו בניו עבורו עשרה זהובים לצדקה
 [נפטר יום א' ונקבר למחרתו יום ב' כ"ח תשרי תצ"א והיה נקרא פ"ו ר' אהרן דאליסום]:
 הישיש גובה הקהילה הר"ר ואלק בן מורינו הרב רבי אלי' בלין ז"ל בעבור שהשנים
 והעריב לבית הכנסת ועשה תפלתו בכוונה וביתו היתה פתוחה לעוברים ושבים
 והכנים אורחים וגם נתנו יורשיו עבורו עשרה זהו לצדקה [נפטר ביום ד' ונקבר
 למחרתו יום ה' ט"ו סיון ת"צ והיה נקרא הר"ר ואלק]: האשה מרת יוטא בלין
 בת יעקב יוקב דייכש ז"ל בעבור שהשכימה והעריבה לבית הכנסת ועשתה תפלתה
 בכוונה גם נתנו יורשיו עבורה עשרה זהו לצדקה [נפטרת יום ב' ונקברת למחרתו
 יום ג' ה"י ניסן תצ"א]: האשה מרת שינלא בת החבר רבי דוד יהודי ז"ל ממענכן
 בעבור שהשכימה והעריבה לבית הכנסת וכל ימי' היתה עוסקת בגמילות חסד
 לעשירים ולעניים והיתה זריזה ומקדימה לכל המצות וגם נתן בעלה עבורה עשרה
 זהו לצדקה [היתה אשת הקצין פ"ו כהר"ר אהרן לוי שי']: האשה מרת יענטלא
 בת נפתלי הירץ ז"ל בעבור שהשכימה והעריבה לבית הכנסת גם נתן בעלה הר"ר
 חיים אופנהיים עבורה עשרה זהובים לצדקה [נפטרת בליל ש"ק ונקברת למחרתו
 יום א' ה' אלול תצ"א]: אדונינו מורינו ורבינו הגאון הגדול החסיד והזקן אב"ד
 ור"מ מהור"ר מנחם מענדל בן מורינו הרב מהור"ר שלמה זלמן רוטשילט זצ"ל
 בעבור שעסק כל ימיו בעבודת הקודש והי' אב"ד ומ"ץ בקהילתנו קרוב לארבע עשר
 שנים וקודם זה הי' דרשן כמה שנים בק"ק פראג ואח"כ נתקבל לאב"ד בק"ק
 באמבורג והמדינות ואח"כ נתקבל לאב"ד במדינות העסיין ואחר זה נתקבל לאב"ד
 פה והיתה תורתו אומנתו וחברו כמה ספרים והי' בקי בחדרי תורה בנגלה ובנסתר
 ונהג כל ימיו בחסידות וכמה שנים הי' יושב מדי יום ביומו בתענית והי' עניו גדול אי
 חסיד ואי עניו וכמה מדות ומעלות טובות הי' בו ונתן ס"ת להיכל פה קהילתנו עם
 המפות השייכים לו גם פרוכת לפני הארון וגם נתן מנורה של נחושת לב"ה פה להדליקה
 כל שבת וי"ט ונתן חמישים זהו להקדש להדליק מהפרי המנורה הנ"ל והקין קיימת וגם
 נתנו יורשיו עבורו זהוב לצדקה [נפטר בש"ט ליל א' ונקבר למחרתו יום ב' י"ג
 חשוון תצ"ב לפ"ק]: האשה הזקונה מרת רבקה בת כמר ירמי' גייאשטט ז"ל בעבור
 שהשכימה והעריבה לבית הכנסת וכל ימי' היתה עוסקת בגמילות חסדים לעניים
 ולעשירים והיתה טווחה ציצית בחנם וגם נתנה חמשים זהו לקהל י"ץ הקרן קיימת
 ומהפרי' לטוות ציצית ועוד נתנה מאה וחמישים זהו לקהל י"ץ הקרן קיימת
 ומהפרי' ליתן לקרובת' העניים וגם נתנו יורשיו עבורה עשרה זהו לצדקה [היתה

אשת התורני רבני הוקן פ"ו כמוהר"ר איצק ב"י ז"ל ונפטרת בליל ד' ונקברת
 למחרתו יום ה' י"ט טבת תצ"ב לפ"ק]: התורני כהר"ר אליעזר ליור בר יהודא ז"ל
 בעבור שהשכים והעריב לבית הכנסת וכל ימיו חי עוסק בדברי תורה והעמיד
 תלמידים הרבה והיה עוסק במצות והי' בשני החבר' תלמוד תורה ומשניות וגם
 נתנו יורשיו עבדו אויזו זהובים ע"י קהל י"ין להקדש צדקה [והיה נקרא בפי כל
 הר"ר אליעזר וורטום נפטר יום ו' עש"ק י"א תשרי תצ"א ונקבר ביום א' י"ג תשרי]:
 היולדת מרת פייאהל בת הר"ר יוסף טינגלינגין בעבור שהשכימה והעריבה לב"ה
 גם נתנו יורשיו עבודה עשרה זהו לצדקה [נפטרת ליל א' נגהי י"ב כ' אדר
 ראשון תצ"א ונקברת באותו יום ונמשך הקבורה תוך ליל ב' נגהי יום ג' כ"א בו,
 והיתה אשת האלוף כהר"ר ישראל ייטילש]: התורני כהר"ר ישראל בן מורינו הרב
 אב"ד מוהר"ר מרדכי ייטילש זצ"ל בעבור שהשכים והעריב לב"ה ועשה תפלתו
 בכוונה והיה עוסק בתורה וגם נתנו יורשיו עבדו עשרה זהו לצדקה [נפטר ביום ו'
 עש"ק ה"י סיון תצ"א ונקבר באותו יום]: האשה מרת ורומט בת הר"ר אהרן
 אושטאוויכן ז"ל בעבור שהשכימה והעריבה לב"ה גם נתנו יורשיו עבודה עשרה
 זהו לצדקה [נפטרת יום ד' י"ג טבת תצ"ג והיתה אשת הירץ בלין ז"ל]: האשה
 מרת ריטש בת החבר ר' נטע ז"ל מבינגא בעבור שהשכימה והעריבה לב"ה והיתה
 עוסקת בגמילות חסד לעניים ולעשירים גם נתנו יורשיו עבודה עשרה זהו לצדקה
 [נפטרת ונקברת יו' ד' כ"ה סיון תצ"ב ל' והיתה אשת ר' ואלק בלין ז"ל: האשה
 מרת דאברש בת מהור"ר משה פיליפסבורג ז"ל בעבור שהשכימה והעריבה לב"ה גם
 נתנו יורשיו עבודה אויזו זהובים לצדקה [נפטרת ונקברת יום א' י"ג ניסן ונקברת
 למחרתו יום ב' י"ד ניסן תצ"ג]: האשה החשובה מרת רייכלא בת הר"ר אברהם
 הומבורג ז"ל בעבור שהשכימה והעריבה לב"ה ועשתה צדקה בסתר וגמילות חסד
 לעניים ולעשירים וטווחה ציצית בידי מכיסה ונתנה בחנם לכל מי שנצרך וגם
 נתן בעלה עבודה עשרה זהובים לצדקה [נפטרת בליל ש"ק ט' סיון ונקברת למחרתו
 יום א' י' סיון תצ"ג והיתה אשת הקצין התורני פ"ו כהר"ר יששכר אופנהיים ש"י]:
 האשה מרת שרלא בת פ"ו כהר"ר אהרן דאליסום ז"ל בעבור שהשכימה והעריבה
 לב"ה וגם נתן בעלה עבודה עשרה זהובים לצדקה [נפטרת ונקברת ערב שבועות
 תצ"ג לפ"ק והיתה אשת ליור מילהיים ש"י]: האשה הקצינה מרת לביאה בת הקצין
 כהר"ר פייבל ביטינגין בעבור שהשכימה והעריבה לב"ה ועשתה תפלתה בכוונה
 ונתנה צדקה לעניים גם נתן בעלה עבודה עשרה זהו לצדקה [נפטרת בש"ק
 ונקברת למחרתו ט"ו כסלו תצ"ד לפ"ק והיתה אשת הקצין כהר"ר בער אופנהיים
 ש"י: האשה מרת שרלא בת המנוה הר"ר משה ווינר ז"ל בעבור שהשכימה
 והעריבה לב"ה ועשתה תפלתה בכוונה ונתנה צדקה לעניים גם נתן בעלה
 עבודה עשרה זהו לצדקה [נפטרת ליל ה' ונקברת עש"ק ט' אדר ראשון
 תצ"ד והיתה אשת התורני הרב ר' שלמה הילסום ש"י]: האלוף והקצין
 התורני פ"ו מורינו הרב רבי יששכר בן פ"ו הר"ר דוד אופנהיים ז"ל
 בעבור שהשכים והעריב לב"ה והיה פרקו נאה בעל מדות ומעשים טובים ועסק
 בתורה בתמידות והיה עוסק בצרכי צבור באמונה יותר מעשרים שנה, וגם
 נתנו יורשיו עבדו עשרה זהו לצדקה [נפטר בשם טוב יום ב' כ"א תמוז
 תצ"ה ל' ונקבר באותו יום]: האשה מרת יוטלא בת כמר בענדיט שייאר ז"ל מק"ק

פראנקפורט בעבור שהשכימה והעריכה לבי"ה ועשתה צדקה בסתר גם נתן בעלה עבודה עשרה זהו לצדקה [נפטר בש"ק ונקברת ביום א' כ"ט טבת תצ"ה ל' והיתה אשת הקצין פ"ו כמר מענקי אופנהיים שי'] : מורינו הרב ר' יהודא ליב בן מורינו הרב ר' דוד יצחק ועקל סג"ל זצ"ל בעבור שהשכים והעריב לבי"ה ונהג כל ימיו בחסידות ובענוה יתירה ובדקדוקי מצות והיה פרקו נאה תמים בדרכיו בעל מדות ומעשים טובים ועסק בתורה ימים ולילות אי חסיד ואי עניו מתלמידים של אברהם אבינו וגם נתנו יורשיו עבדו עשרה זהו לצדקה [והיה נקרא בפי כל מהר"ר ליב בלין סג"ל נפטר בש"ט יום ג' י"ד סיון תצ"ה ל' ונקבר באותו יום] : האשה מרת ליפט א' המנוה אהרן רוטו ועלש ז"ל — בעבור שהשכימה והעריבה לבי"ה גם נתנו יורשי' עבודה עשרה זהו לצדקה [נפטר בש"ט יו' ה' כ"ח טבת תצ"ו ל' ונקברת בו ביום] : הנעלה כמר יחיאל בן החבר רבי דוד יודא ז"ל בעבור שהשכים והעריב לבי"ה גם נתנו יורשיו עבדו עשרה זהו לצדקה [נפטר בש"ט יו' ה' כ"ח טבת תצ"ו ל' והי' נקרא יחיאל קרליבך] : האשה הוקינה מרת הינלא בת הרב מהור"ר איצק האמלבורג זצ"ל בעבור שהשכימה והעריבה לבי"ה גם נתנו יורשי' עבודה עשרה זהו לצדקה [היתה אלמנת פ"ו הרב ר' וואלף אופנהיים נפטר בשם טוב יום ד' ו' אלו תצ"ה ל' ונקברת באותו יום] : מורינו הרב רבי יוקב יעקב בן החבר רבי יעקב הלוי זצ"ל בעבור שהשכים והעריב לבית הכנסת ונהג כל ימיו בחסידות ובענוה יתירה ובדקדוקי מצות והי' פרקו נאה תמים בדרכיו בעל מדות ומעשים טובים ועסק בתורה לילות וימים והורה הוראה בישראל פה קהילתנו כמה שנים ובשאר קהלות אי חסיד ואי עניו מתלמידיו של אברהם אבינו ועוד נתנו יורשיו עבדו חמשה זהו לצדקה [נפטר בש"ט יום ש"ק ונקבר למחרתו יום א' י"ד מנחם תצ"ו ל' : הישיש כמר שמעון וואלף בן פ"ו הר"ר אשר אנשיל אופנהיים ז"ל בעבור שהשכים והעריב לבית הכנסת והי' מעשרה הראשונים בבית הכנסת עשה תפלתו בכוונה וגם נתנו יורשיו עבדו עשרה זהו לצדקה [נפטר ליל ב' נהי ער"ח טבת ונקבר למחרתו בש"ט תצ"א ל'] : הבחור כמר אליעזר ליור בן הישיש כמר שמעון וואלף אופנהיים ז"ל בעבור שהשכים והעריב לבית הכנסת ועשה תפלתו בכוונה וגם נתנו אחיו בעבדו עשרה זהו לצדקה [נפטר בש"ק כ"ד אייר ונקבר למחרתו יום א' כ"ה אייר תצ"ו ל'] : היקר כמר קלונימוס המכונה קלמן בן פ"ו הר"ר יצחק איצק בלין ז"ל בעבור שהשכים והעריב לבית הכנסת ועשה תפלתו בכוונה וגם נתנו יורשיו עבדו חמשה זהו לצדקה : האשה מרת ריקלא בת משה לוי ז"ל בעבור שהשכימה והעריבה לבית הכנסת ועשתה תפלתה בכוונה וגם נתנו יורשי' עבודה חמשה זהו לצדקה : הבחור כמר הירש בן פ"ו הר"ר איצק בלין ז"ל בעבור שהשכים והעריב לבית הכנסת גם נתנו יורשיו עבדו עשרה זהו לצדקה [נפטר ונקבר יום ב' דרי"ה תצ"ו ל' והי' נקרא הירש בלין] : האשה הוקינה מרת שינלא בת מורינו הרב פ"ו ר' אברהם אברלי ז"ל איטינו בעבור שהשכימה והעריבה לבי"ה ועשתה תפלתה בכוונה גם נתנו יורשי' עבודה עשרה זהו לצדקה [נפטר ונקברת יו' א' ז' כסליו תצ"ו ל' והיתה אשת הר"ר משה וויזל ז"ל] : הקצין כהר"ר איצק בן הקצין פ"ו כהר"ר נטע נעקרוסולם בעבור שהשכים והעריב לבית הכנסת ועשה תפלתו בכוונה גם נתנו יורשיו עבדו עשרה זהו לצדקה [נפטר ביום ג' ונקבר למחרתו יום ה' ט"ו אייר תצ"ו ל'] : האשה

הרבנית מרת הינדלא בת המנוח הר"ר וואלף ז"ל ממשפחת יפה בעבור שהשכימה והעריבה לבית הכנסת ועשתה תפלתה בכוונה וכל ימיו עשתה נמילות חסד לעניים ולעשירים והי' בה כמה מעלות ומדות טובות והיתה מסובלת ביסורים גדולים וקבלה הכל מאהבה גם נתן בעלה הגאון אב"ד נר"ו עבודה עשרה זהו לצדקה [נפטרת בש"ט יום ב' ונקברת למחרתו יו' ג' ז' אלול תצ"ו ל' והיתה אשת הגאון אב"ד מהור"ר משה ברודא נר"ו יא"ר]: רבי יוסף בר יצחק סג"ל ז"ל מכאדנום בעבור שהשכים והעריב לבית הכנסת ועשתה תפלתו בכוונה גם נתנו יורשיו בעבור עשרה זהו לצדקה: [נפטרו בש"ט בעיר וויין בש"ק י"א טבת ונקבר יום א' י"ב טבת תצ"ז ל' והיה נקרא בפי כל יוסף באדנום]: רבי מיכאל בן הר"ר אורי ווייבש ז"ל בעבור שהשכים והעריב לבית הכנסת ועשתה תפלתו בכוונה וגם נתנו יורשיו עבור עשרה זהו לצדקה [נפטרו בליל מש"ק ונקבר למחרתו יום א' כ"ז שבט תצ"ח ל' והיה נקרא בפי כל מיכאל אופנהיים]: החבר רבי יצחק זעקלין בהר"ר משה ברוך ז"ל בעבור שהשכים והעריב לבית הכנסת ועשתה תפלתו בכוונה, והי' יותר מחמישים שנים בחברא דגומלי חסדים פה וכל ימיו היתה ביתו פתוחה לרווחה והכנים אורחים עשירים ועניים גם נתנו בניו בעבורו חמשה זהו לצדקה [נפטרו ביום ש"ק ונקבר למחרתו יום א' יו"ד אדר תצ"ח ל' ונקרא בפי כל ר' זעקלין מיכל]: האשה מרת שרלא בת הר"ר יוול מייזן מפראנקפורט בעבור שהשכימה והעריבה לבית הכנסת ועשתה תפלתה בכוונה ובעלה פ"ו ר' אנשל נתן בעבור עשרה זהו לצדקה: [נפטרת ונקברת יום ה' ד' חשוון תצ"ח והיתה אשת הקצין פ"ו הר"ר אנשל אופנהיים ש"י]: האשה החשובה הקצינה מרת היצל בת ר' שלמה הכהן ז"ל בעבור שהשכימה והעריבה לבית הכנסת ועשתה תפלתה בכוונה ועסקה כל ימיו בנמילות חסד בין לעניים בין לעשירים ובעלה נתן בעבור עשרה זהו לצדקה [נפטרת בליל יום כיפור ונקברת ביום ה' י"א תשרי תצ"ט ל' והיתה אשת הקצין פ"ו הישיש כהר"ר אהרן לוי ש"י]: האשה הזקינה מרת דאברש בת המנוח הגאון הגדול אב"ד מהור"ר חיים בכרך זצ"ל בעבור שהשכימה והעריבה לבה"כ ועשתה תפלתה בכוונה וגם נתנו יורשיה בעבור חמשה זהו לצדקה [נפטרת בש"ט יום ג' ד' שבט תצ"ו ל' והיתה אשת הזקן כמר שלמה אופנהיים]: הזקן כמר שלמה בהר"ר משה שניאור ז"ל בעבור שהשכים והעריב לבה"כ ועשתה תפלתו בכוונה וגם נתנו יורשיו בעבור חמשה זהו לצדקה [נפטרו בש"ט יום ב' י"ז אדר ראשון תצ"ו ל' והי' נקרא שלמה אופנהיים]: האשה מרת מאטיל בת כמר יעקב קנשטט מק"ק מעניץ בעבור שהשכימה והעריבה לבה"כ ועשתה תפלתה בכוונה גם נתן בנה עבודה עשרה זהו לצדקה [נפטרת בש"ט יום ב' י"ט אייר תצ"ו ל' והיתה אשת הר"ר ליב מעניץ]. היולדות מרת רעכלא בת כמר זלמן בליץ ז"ל בעבור שהשכימה והעריבה לבח"כ ועשתה תפלתה בכוונה ובעלה נתן בעבור עשרה זהו לצדקה [נפטרת בליל ש"ק ד' ניסן ונקברת יום א' ט' ניסן תצ"ח ל' והיתה אשת כמר מאיר זיכל]: כמר לימא בר נתן ז"ל בעבור שהשכים כמה שנים באשמרת הבוקר והעריב לבה"כ ועשתה תפלתו בכוונה גם נתנו בניו עבור עשרה זהו לצדקה [נפטרו בש"ט יום ג' כ"ח חשוון תצ"ט ל']: האשה מרת לאה בת הקצין הר"ר יוולץ נעקר שטיינד בעבור שהשכימה והעריבה לבה"כ ועשתה תפלתה בכוונה גם נתנו יורשיו עבודה עשרה זהו לצדקה [נפטרת א"ה דפסח תק"ג ל' בנעקר שטיינד והיתה אשת הר"ר

קאשמון קנשטט מפה: פרנס ומנהיג הישיש כהר"ר אהרן בן מהור"ר יצחק דוד זעקיל ז"ל סג"ל בעבור שהשכים והעריב לבה"כ ועשה תפלתו בכוונה ועסק בצרכי ציבור בכל יכולתו כמה שנים והיה פ"ו פה ארבעים וארבע שנים ונשא ונתן באמונה וביתו היתה פתוחה לרווחה לעניים ולעשירים והיה משכיל אל דל כל ימיו ועשה צדקות הרבה עד יום מותו גם הקדיש שאם של כסף לבה"כ זה משקלו ק"ס לזט כמנין ע"ץ חיים וגו' ויורשיו נתנו עבורו עשרה זהו לצדקה [נפטר בש"ט ובשיבה טובה עש"ק כ"ד כסליו תקי"ג ל' ונקבר בו ביום והיה נקרא בפה כל ר' אהרן לוי]:
האשה מרת רבקה בת מורינו הרב ר' אברהם שטערן ז"ל בעבור שהשכימה והעריבה לבה"כ ועשתה תפלתה בכוונה ויורשיו נתנו עבורה איזו זהו לצדקה [ובעלה היתה נקרא מאיר בלין]:
הזקן כמר מאיר בהמנוח פ"ו הר"ר איצק בלין ז"ל בעבור שהשכים והעריב לבה"כ ועשה תפלתו בכוונה ונשא ונתן באמונה והיה בחברא קדישא דג"ה סמוך לששים שנים ויורשיו נתנו עבורו איזו זהו לצדקה [נפטר בש"ט עש"ק י"ט אדר תקי"ג ל' והיה נקרא בפה כל מאיר בלין]:
הזקן החבר רבי יצחק אייזק בהמנוח הר"ר יהוד' ליב סג"ל בעבור שהשכים והעריב לבה"כ ועשה תפלתו בכוונה ונשא ונתן באמונה והי' בחברא קדישא דקרבים כמה שנים והיה בו שארי מעלות טובות ובניו נתנו עבורו עשרה זהו לצדקה [והי' נקרא בפה כל ר' אייזק לוי: האשה הזקינה מרת פרומט בת המנוח הר"ר אייזק אולף ז"ל בעבור שהשכימה והעריבה לבה"כ ועשתה תפלתה בכוונה וכל ימיה היתה עוסקת בגמילות חסד בין לעניים בין לעשירים לחיים ולמתים נתנו עבורה איזו זהו לצדקה [נפטרת יום ראשון ד"ש של סוכות ונקברת ביום שני של י"ט תקי"ד ל' והיתה אשת הר"ר אייזק לוי ז"ל הג"ל]:
האשה הזקינה מרת גנענדלא בת המנוח פ"ו הר"ר יהוד' ליב אופנהיי ז"ל בעבור שהשכימה והעריבה לבית הכנסת ועשתה תפלתה בכוונה וכל ימיה היתה עוסקת בגמילות חסד בין לעניים ובין לעשירים לחיים ולמתים והיתה נותנה צדקה מממונה ובניו נתנו עשרה זהו לצדקה [נפטרת עש"ק ד' חשון ונקברת באותו יום תקי"ד ל' והיתה א' המנוח אהרן כהן ז"ל]:
האשה מרת גוטלא בת כמר מאיר בלאניץ מפראנקפורט בעבור שהשכימה והעריבה לבה"כ ועשתה תפלתה בכוונה ובעלה נתן עבורה עשרה זהו לצדקה והיתה אשת כמר ליזר טורלך: האשה מרת העכלי בת הרופא הר"ר קאפל מק"ק בינגא בעבור שהשכימה והעריבה לבית הכנסת ועשתה תפלתה בכוונה ובעלה נתן עבורה עשרה זהו לצדקה [נפטרת יום ג' כסליו ונקברת אותו יום תקי"א ל' והיתה אשת כמר ליזר הג"ל]:
הבחור ר' אברהם בר אהרן שטערן בעבור שהשכים והעריב לבית הכנסת ועשה תפלתו בכוונה ואביו כ' אהרן נתן בעבורו עשרה זהו לצדקה: הספסר והנגיד המפורסם פ"ו כהר"ר ליב בן המנוח פ"ו כהר"ר חיים זינצהיים ז"ל אשר הי' דירתו ומקום מנוחתו בוויין עיר המלוכה והיה פרנס ומנהיג פה ושתדלן הגדול שגדלוהו בשם יהודא ראש המדברים לפני מלך ושריו דורש טוב לעמו ישראל נושע בימיו, בהשתדלותו על כל קהלות יעקב ולבני גלוותא הי' למשען ומשענה, ובצל החכמה והכסף יענה, הבית אשר נטה ואשר בנה בנין בה"כ של רש"י זצ"ל בנין של קיימא מקום תפלה ושם רנה, ובית מותבא רבא הוא בית המדרש הגדול אשר זהב מכיסו הויל סך עצום וקרן קיימת לעה"ב להספיק שלשה רבנים ללמוד עם תלמידים בני עניים אשר מהם תצא תורה להגדיל עדרים עדרים צאן קדשים,

גדיים יעשו תיישים מנגחים בקרבא דאורייתא תליתאי בית למקרא ומשנה ותלמוד,
הזכות לו יעמוד, וגם נתנו יורשיו עבורו המישים זהו ל' פה, בזכות זה [והי'
נקרא בפי כל ר' ליב זינצהיים נפטר ונקבר בש"ט בעיר ווינא כ"ד סיון תק"ד ל']:
כמר אהרן בר אהרן ז"ל בעבור שהשנים והעריב לכה"כ ועשה תפלתו בכוונה
ויורשיו נתנו עבורו עשרה זהו לצדקה [נפטר עש"ק ה' טבת תק"ו ונקבר בו ביום
והי' נקרא בפה כל אהרן שטערן]: האשה מרת ביילא בת הקצין הר"ר אייוק
אופנהיים ש' בעבור שהשכימה והעריבה לבית הכנסת ועשתה תפלתה בכוונה והיתה
נותנת צדקה ונחמדת בעיני עשירים ועניים ובעלה נתן עבורה עשרה זהו לצדקה
[והיתה אשת כמר דוד לנדוי ונפטרת בלנדוי]: כמר יעקב בר שלמה ז"ל בעבור
שעשה תפלתו בכוונה בכל ערב ובוקר ויורשיו נתנו עבורו עשרה זהו לצדקה
[והיה נקרא בפה כל יוקל פלאנים ונפטר בפלאסק]: האשה הרבנית מרת רעכלא
בת הר"ר שלמה ז"ל בעבור שהשכימה והעריבה לבית הכנסת ועשתה תפלתה בכוונה
כל ימיה היתה עוסקת בצדקה ובג"ח לעניים ולעשירים ובנה כמר משה נתן עבורה
עשרה זהו לצדקה [והיתה אשת פ"ו מהור"ר עקיבא סרלוי ז"ל מפה נפטרת ונקברת
עש"ק ער"ה שבט תק"ו ל']: התורני החבר ר' שלמה זלמן בן כמר מאיר פלערשום
כ"ץ ז"ל בעבור שהשכים והעריב לבית הכנסת ועשה תפלתו בכוונה ונשא ונתן
באמונה וקבע עתים לתורה, כל יום ויום ויורשיו נתנו עבורו עשרה זהו לצדקה
[נפטר יום א' ונקבר למחרתו בש"ט כ"ב אדר תק"ו ל'] והיה נקרא בפה כל ר' זלמן
פלערשום]: הזקן הר"ר שלמה בן מהר"ר שמעון ז"ל בעבור שהשכים והעריב לבית
הכנסת ועשה תפלתו בכוונה והקצין הר"ר וואלף וורטהיים נתן עבורו עשרה זהו
לצדקה [נפטר ביום ב' כ"ו שבט תק"ו ל'] ונקבר אותו יום והיה נקרא בפה כל ר'
זלמן לינין]: הר"ר דוד בהמנוח הר"ר מאיר ז"ל בעבור שהשכים והעריב לכה"כ
ועשה תפלתו בכוונה והי' הזן בקהילתינו קרוב לארבעים שנה ועוולה לא נמצא
בשפתיו כל ימיו ויורשיו נתנו עבורו חמשה זהו לצדקה [נפטר יום ב' כ"ה ניסן
תק"ו ל'] ונקבר אותו יום והיה נקרא בפה כל ר' דוד הזן]: האשה מרת מיילא בת
כמר וואלף ז"ל בעבור שהשכימה והעריבה לכה"כ ועשתה תפלתה בכוונה ויורשיו
נתנו עבורה חמשה זהו לצדקה [נפטרת בליל ד' ונקברת למחרתו יום ה' ה' ניסן
תק"ו ל'] והיתה א' ר' דוד הזן ז"ל: רבי יהודא ליב בן כמר אשר אנשל בעבור
שהשכים והעריב לכה"כ ועשה תפלתו בכוונה ונשא ונתן באמונה ויורשיו נתנו
עבורו עשרה זהו לצדקה [נפטר בש"ט יום ה' כ"ו ניסן ונקבר אותו יום בק"ק
מנהיים תק"ו ל'] והיה נקרא בפה כל ליב גיס]: האשה הרבנית מרת רעכלא בת
המנוח ר' יוסף יוולץ ז"ל עלינין בעבור שהשכימה והעריבה לבית הכנסת ועשתה
תפלתה בכוונה ועסקה כל ימיה בגמילות חסדים ובג"ח נותנים עבורה עשרה זהו
לצדקה [נפטרת בש"ט ביום ש"ק ונקברת למחרתו יום א' ב' אייר תק"ט ל']: האשה
הזקינה מרת שרלא בת כמר אליעזר ליור ז"ל בעבור שהשכימה והעריבה לבית
הכנסת ועשתה תפלתה בכוונה ועסקה בגמילות חסדים ויורשיו נתנו עבורה עשרה
זהו לצדקה [והיתה אשת פ"ו כמר יעקב בר"ש טורלך ז"ל נפטרת בש"ט יום ג'
כ"ה אייר תק"ט ל'] ונקברת באותו יום]: האשה הזקינה מרת לאה בת הר"ר יעקב
ז"ל בעבור שהשכימה והעריבה לבית הכנסת ועשתה תפלתה בכוונה ועסקה בגמילות
חסדים ויורשיו נתנו עבורה עשרה זהו לצדקה [נפטרת יום ד' ה' תשרי תק"ו ל']

ונקברת באותו יום והיתה אשת המנוח כמר יצא יודא קרליבך ז"ל: ג"ה מהור"ר מיכאל בר שמואל זנוויל גערניסוס ז"ל בעבור שהשכים והעריב לבה"כ ועשה תפלתו בכוונה והתמיד בלימודו ועסק בצרכי ציבור באמונה ונתן טאם של כסף להקדש פה ויורשיו נתנו עבורו עשרה זהו לצדקה [נפטר ונקבר בש"ט יום ד' כ"ה שבט תק"ט ל']: הקצין כמר יהודא בר יהואל ז"ל קרליבך בעבור שהשכים והעריב לבה"כ ועשה תפלתו בכוונה ונשא ונתן באמונה גם נתנו יורשיו עבורו עשרה זהובים לצדקה [נפטר בשם טוב יום ב' ה' כסליו תצ"ט ל' והי' נקרא בפי כל יודא מענין]: האשה מרת לאה בת אהרן ז"ל בעבור שהשכימה והעריבה לבה"כ ועשתה תפלתה בכוונה ויורשיו נתנו בעבורה עשרה זהו לצדקה [נפטרת יום ה' י"ג שבט ת"ק ל']: כמר יעקב קאפל כהר"ר אברהם ז"ל פולאק בעבור שהשכים והעריב לבה"כ ועשה תפלתו בכוונה ונשא ונתן באמונה ויורשיו נתנו בעבורו עשרה זהו לצדקה [והיה נקרא בפי כל קאפל פאלק]: הקצין פ"ו כמר יעקב בהמנוח פ"ו הר"ר שמואל טורלך ז"ל בעבור שהשכים והעריב לבה"כ ועשה תפלתו בכוונה ונשא ונתן באמונה ועסק בצרכי ציבור בכל יכולתו ויורשיו נתנו עבורו עשרה זהו לצדקה [נפטר בליל מש"ק ונקבר למחרתו יום א' ט"ז סיון ת"ק ל']: האשה הקצינה והחסידה והגברתנית מרת מרים בת החבר ר' יוסף מווינא בעבור שהשכימה והעריבה לבה"כ ועשתה תפלתה בכוונה וכל ימיה היתה עוסקת בגמילות חסד לעניים ולעשירים והחזיקה לומדי תורה בכמה קהלות קדושות ובפרשות פה קהילתינו העמידה בנין בית הכנסת של המאור הגדול רבן של בני הגולה רש"י ז"ל על תלה והושיבה לומדים בתוכו ומפרנסים וונים אותם מממונה כדי שיוכלו לקיים והגית בו יומם וליילה מלבד הס"ת הקדושה וכלי הקודש שנדבה לבה"כ הנ"ל וגם בעלה הקצין המפורסם ושתדלן הגדול פ"ו הר"ר ליב סג"ל זינצהיים נתן בעבורה שלשים זהו ל' פה: האשה מרת ריזלן בת הר"ר מאוז ז"ל בעבור שהשכימה והעריבה לבה"כ וגם בעלה נתן עבורה חמשה זהו לצדקה [נפטרת ו' שבט ת"ק ל' והיתה אשת הדיין הר"ר וואלף סופר]: ר' אברהם בהמנוח כמר ליב גונגהיים ז"ל בעבור שהשכים והעריב לבה"כ ועשה תפלתו בכוונה גם נתנו יורשיו עבורו חמשה ר"ט לצדקה [נפטר ונקבר מתנת יד דפסח ת"ק ל']: כהר"ר אברהם בהמנוח פ"ו כמוהר"ר יאקב ז"ל מנהיים בעבור שהשכים והעריב לבה"כ ועשה תפלתו בכוונה ועסק בתורה לשמה והי' בחברא דתלמוד תורה כמה שנים ויורשיו נתנו עבורו ארבע זהו לצדקה [נפטר ליל ב' י"ב סיון ת"ק ל']: אדונינו מו' הגאון החסיד אב"ד ור"מ מהור"ר משה בן מורינו הרב הגאון מהור"ר אברהם ברודא זצ"ל בעבור שעסק כל ימיו בעבודת הקודש והי' אב"ד ומ"ץ בקהילתינו וקודם זה הי' אב"ד בכמה קהלות והיתה תורתו אמונתו וחיבר כמה ספרים והי' בקי בחדרי תורה והי' עניו גדול אי חסיד ואי עניו וכמה מדות ומעלות טובות היו בו ויורשיו נתנו עבורו עשרה זהובים לצדקה [נפטר בש"ט יום ב' כ"ו כסליו ונקבר באותו יום תק"ב ל']: האשה מרת חנה בת כמר אייזק ז"ל מן הירשהארן בעבור שהשכימה והעריבה לבית הכנסת ועשתה תפלתה בכוונה ובעלה נתן בעבורה עשרה זהובים לצדקה [נפטרת ביום ד' ה"י אלול ונקברת למחרתו יום ה' תק"א ל' והיתה אשת הקצין ג"ץ כהר"ר ליב כהן ש"י]: הזקן פרנס ומנהיג התורני מורינו הרב מהור"ר אחימלך עקיב' בן החבר פ"ו הר"ר דוד אלי' ז"ל בעבור שהשכים והעריב לבה"כ ועשה

תפלתו בכוונה והי' מיוסר זה זמן איזה שנים ביסורים גדולים אעפ"י לא מעט עצמו מלילך לבה"כ לעשות תפלתו עם רבים ולמד בקביעות ממש לילות וימים ועסק בצרכי צבור כמה שנים ונשא ונתן באמונה ויורשיו נתנו עבורו עשרה זהו לצדקה [נפטר בש"ט עש"ק י"ד אייר תק"ב ל' ונקבר בו ביום]: האשה מרת רבקה בת המנוח פ"ו הר"ר אהרן דאליסום ז"ל בעבור שהשכימה והעריבה לבית הכנסת ועשתה תפלתה בכוונה ובעלה נתן עבורה עשרה זהו לצדקה [נפטרת ביום ד' כ"ב אדר שני ונקברת באותו יום תק"ב ל' והיתה אשת הר"ר ליוזר מילהיים]: האשה מרת שינכי בת וייבש אופנהיי ז"ל בעבור שהשכימה והעריבה לבה"כ ועשתה תפלתה בכוונה ובעלה נתן עבורה איזו זהו לצדקה [נפטרת ונקברת בש"ט יום ב' י"א סיון ת"ק ל' והיתה אשת הזקן כמר זיסקינד כהן ש"י]: האשה מרת פריידי בת המנוח כ' איזק טאהל ז"ל בעבור שהשכימה והעריבה לבית הכנסת ועשתה תפלתה בכוונה ונתנה לחברא קדישא דת"ת מאה זהו קרן קיימת עולמית ומהפרי יפרע שבר לימוד לבנים עניים וגם נתנה עשרה ר"ט לעניי א"י ויורשיו נתנו עבורה עשרה זהו לצדקה [נפטרת יום ד' יוד א"ש ונקברת אותו יום תק"י ל']: הנעלה כמר מאהרם בן המנוח פ"ו מהור"ר יששכר אופנהיי ז"ל בעבור שהשכים והעריב לבה"כ ועשה תפלתו בכוונה ונשא ונתן באמונה וכל ימיו נמל חסד עם הבחורים לומדי תורה ויורשיו נתנו עבורו עשרה זהו לצדקה [נפטר בש"ט יום ב' ט' סיון ונקבר בו ביום תק"ט ל']: האשה יולדת מרת ויסכי בת הר"ר גומפל כהן בעבור שהשכימה והעריבה לבה"כ ועשתה תפלתה בכוונה והי' מעשי נאים ובעלה נתן עבורה עשרה זהו לצדקה [נפטרה בש"ק ונקברת למחרתו בא' מנחם ת"ק י"ד לפ"ק והיתה אשת האלוף כהר"ר ואלק גערניסום ש"י]: כמר אברהם בהמנוח הר"ר וייבש ז"ל בעבור שהשכים והעריב לבה"כ ועשה תפלתו בכוונה ויורשיו נתנו עבורו עשרה זהו לצדקה [נפטר יו' ד' י"א כסליו תקי"א ונקבר אותו יום והי' נקרא בפה כל חי אברהם גלהויין] פרנס ומנהיג כמר אברהם מנחם מענקי בהמנוח כמר שמעון וואלף ז"ל אופנהיי בעבור שהשכים והעריב לבה"כ ועשה תפלתו בכוונה ועסק בצרכי הציבור ונשא ונתן באמונה ויורשיו נתנו עבורו עשרה זהו לצדקה [נפטר בליל ש"ק ה' ניסן ונקבר ביו' א' ו' ניסן תק"י ל' והי' נקרא מענקי אופנהיי]: כמר מאיר בן כמר איצק ז"ל בעבור שהשכים והעריב לבה"כ ועשה תפלתו בכוונה ויורשיו נתנו עבורו חמשה זהו לצדקה [נפטר יום א' כ"ה תשרי תקי"א ל' ונקבר באותו יום והי' נקרא מאיר שמש]: האשה הזקינה מרת הנה בהמנוח הר"ר דוד ז"ל וואלי בעבור שהשכימה והעריבה לבה"כ ועשתה תפלתה בכוונה וידה היתה פרושה כל ימי לעניים ובעלה נתן עבורה עשרה זהו לצדקה [נפטרת ביום ה' כ"ב תמוז ונקברת למחרתו עש"ק כ"ג תמוז תקי"א והיתה אשת כמר משה וויינום]: הזקן החבר ר' רפאל אבר בהמנוח כמר משה ז"ל בעבור שהשכים והעריב לבה"כ ועשה תפלתו בכוונה והי' בו כמה מעשים טובים והי' מומחה וזריו וירא במלאכתו לכתוב ספרי הקדושים ויורשיו נתנו עבורו איזה זהו לצדקה [נפטר יום ג' כ"ג אייר ונקבר אותו יום תקי"א ל' והי' נקרא ר' רפאל סופר]: פ"ו הקצין כמר פאלק בהמנוח כמר זנוויל גערניסום ז"ל בעבור שהשכים והעריב לבה"כ ועשה תפלתו בכוונה ונשא ונתן באמונה ועסק בצרכי הציבור כפי יכולתו ובנו נתן עבורו עשרה זהו לצדקה [נפטר ונקבר בש"ט יום

ראשון דפסח תקי"ב ל': האשה מרת שולא בת ר' מענדלן שמערן ז"ל עבור שהשכימה והעריבה לבה"כ ועשתה תפלתה בכוונה וכמה שנים מוטלת על ערס דוה ביסורים גדולים ובעלה ר' מיכאל נתן עבורה עשרה זהו לצדקה [נפטרת ונקברת יום א' י"ג תמוז תקי"ב ל']: האשה היולדת מרת פעסכי בת כמר יחיאל סג"ל וואכטר ? בעבור שהשכימה והעריבה לבה"כ ועשתה תפלתה בכוונה ובעלה נתן עבורה עשרה זהו לצדקה [נפטרת בליל ש"ק ונקברת ביו" א' כ"ה שבט תקי"ב ל' והיתה אשת התורני הר"ר בער כהן ש"י]: הזקן ר' יעקב בהר"ר זלמן בלין ז"ל בעבור שיורשיו נתנו עשרה זהו ל': האשה מרת תרצה בת המנוח וואלף אוני ז"ל בעבור שהשכימה והעריבה לבה"כ ועשתה תפלתה בכוונה וידה היתה פרושה לעניים ועסקה בגמילות חסד לחיים ולמתים גם נתנה ס"ת להיכל עם המפה ופרוכת ויורשי' נתנו עבורה עשרה זהו לצדקה [נפטרת ונקברת בש"ט ע"ט דשבעות תקי"ב ל' והיתה אשת הר"ר זלמן נאס ז"ל]: התורני מופלא בתורה ובחסידות איש ישר ונאמן הקהילה מהור"ר סיני בר מהור"ר יצחק ועקיל זצ"ל בעבור דקדמי ומחשכי בבי כנשתא והיתה תפלתו בכוונה שלימה ברעיות דליבא ולמד כל ימיו תורה לשמה הוא מעורר השחר וקיים מצות ביקור חולים וגמילות חסד לעירי ושכבי ומחובר הי' בתלת חבורתא קדישא ג"ה ת"ת ומשניות וכל עסקיו באמונה וזוגתו נתנה בעבורו עשרה זהו לצדקה [נפטר בש"ט ליל שני דסכות ונקבר למחרתו ב"ט שני לפרט תקי"ד לפ"ק]: פרנס ומנהיג הר"ר יוסף בן ג"ה הר"ר יהושע ואלק בלין ז"ל בעבור שהשכים והעריב בבי כנשתא והי' אחד מעשרה ראשונים והתפלל תפלתו בכוונה שלימה וכל ימיו היה מדקדק במצות וכל עסקיו לשם שמים וקובע עתים לתורה ועוסק בצרכי ציבור ונושא ונותן באמונה ויורשיו נתנו עבורו עשרה זהו לצדקה [נפטר ונקבר בש"ט ביום ד' כ"ב בחודש טבת תקי"ד לפ"ק פה וורמיישא]: האשה זקינה מרת יוסכי בת המנוח כמר יחיאל קרלכך ז"ל בעבור שהשכימה והעריבה לבה"כ ועשתה תפלתה בכוונה ועסקה בגמילות חסד לעירי ושכבי ובנה נתן בעבורה עשרה זהו לצדקה [נפטרת ביום ד' ב' בחודש כסליו ונקברת למחרתו יום ה' ג' כסליו תקי"ד והיתה אשת כמר אברהם גונגהיים ז"ל מפה]: האשה הקצינה והגבירה מרת שרה חיילא בת הקצין הר"ר אלי' סג"ל מברעסלא אשת פ"ו ה' ר' זעקל לוי מוורמיישא בעבור שהשכימה והעריבה לבה"כ ועשתה תפלתה בכוונה וכל ימיה היתה עוסקת בצדקה ובג"ח לעניים ולעשירים ורודפת אחר מצות ובעלה נתן עבור נשמתה ח"י והובים להקדש פה [נפטרת בש"ט יום ג' ג' סיון ונקברת למחרתו ביום ד' ד' סיון תקט"ו בק"ק קראמשיין]: גברא רבא דרחיל חטאין וכבר נודע שמו בשערים פרנס ומנהיג ושתדלן גדול כהר"ר אברהם בן המנוח פ"ו כהר"ר חיים וינצהיים ז"ל סג"ל בעבור שהשכים והעריב לבה"ה להתפלל ותפלתו הי' בכוונה שלימה. וביתו היה פתוחה לרוחה לעוברים ושבים כביתו של אברהם אבינו ועוסק בג"ח כל ימיו בממונו ובנופו בעיר מלוכה ווינא לפני שרים גדולים להשתדל על כמה קהילות ויחידים לישב לשלוח ולבטח בלי פגע רע והיה נדיב לב ליתן צדקה לעניים ודלים לקרובים ולרחוקים. והי' זן ומפרנס לומדי תורה בכמה קהילות ובפרט פה קהילתינו בבית המדרש ללמוד וללמד ולקיים והגית בו יומם ולילה זכות זה יעמוד לו בעה"ב, וכבוד עשו לו יורשיו ונתנו עבורו שני פעמים ח"י והובי' להקדש פה [נפטר בש"ט במש"ק ונקבר למחרתו יום א' כ"ד אדר תקי"ד בעיר מלוכה

ווינא]: איש תמים, ופועל צדק היה הקצין הרבני המופלא פרנס ומנהיג ושתדלן מהור"ר יעקב קאפל בן פ"ו כהר"ר אהרן הלוי זצ"ל בעבור שכל ימיו הלך בדרך ישרה היה נזהר במצוה קלה כבחמורה, ועסק בתורה ובמעשים טובים ובג"ח ותפילתו היתה זכה וברה השכיל אל דל וחנן עניים ואביונים, ומשפיע לקרוביו להמציא להם עזרה, וגם הניח אחריו ברכה בסך מסויים לדבר טוב לזכות נשמתו המהורה. ויורשיו נתנו בעבורו ח"י זהובי ריינש ל' ק"ק וורמיישא [הלך לעולמו בשם טוב נגהי ליום ד' ונקבר למחרתו י"א סיון לסדר ולפרט נשא את בני גרשון גם הם לפ"ק]: אדונינו מורינו ורבינו, ראש גלויתינו עמרת תפארתינו הגאון הגדול החסיד המפורסם מהור"ר יעקב יהושע בן מהור"ר צבי הירש זצ"ל אב"ד ור"מ דק"ק פ"פ דמיון בעבור שבכמה קהילות קדושת ומפורסמת במדינת פולין ואשכנז הרביץ תורה, וגם בקהלותינו איוה שנים הי' משכנו שורה, וכל ימיו עסק בתורת ה' והירש חידושי לאמיתתה של תורה. כאשר שמענו וכן ראינו בחיבוריו וספריו פני יהושע שבחיו יצאו לאורה והמה על רוב סדרי הש"ס ונתקבלו בעיני חכמי הדור כאלו יצאו מפי הנבורה. ופני אדם לא נשא ולא עלה על ראשו מורא, ויתר מדותיו מדת חסידות ומעלותיו ושבחיו עצמו מלספרה, וגם יורשיו נתנו עבורו סך מה לצדקה [נפטר בק"ק אויבאך סמוך לק"ק פ"פ עש"ק י"ד שבט. ונקבר בכבוד גדול בק"ק פ"פ יום א' ט"ז שבט תקט"ז לפ"ק]: האשה הזקנה מרת עדיל ז"ל שהיתה אשת פ"ו הר"ר וואלף אופנהיים ז"ל מפה בעבור שהשכימה והעריבה לבה"כ ועשתה תפלתה בכוונה ועוסקת בנמילות חסד לחיים ולמתים ויורשי' נתנה בעבורה עשרה זהו ל' [נפטרת ביום א' עשרה בטבת ונקברת באותו יום לפרט תקט"ז לפ"ק]: האשה מרת בילא ז"ל שהיתה אשת הקצין כמר אברלי קרלבך שי' בעבור שהשכימה והעריבה והלכה לבה"כ ותפלתה היתה בכוונה שלימה ונתנה צדקה לעניים ודלים בכל עת ובעלה נתן עבורה עשרה זהו ל' [נפטרת ונקברת ביום שני יו"ד ימים לחדש שבט תקט"ז לפ"ק פה וורמיישא]: אשה זקנה מרת גיטה אשת המנוח כמר אברהם גאלהויון ז"ל מפה בעבור שהשכימה והעריבה לבה"כ ועשתה תפלתה בכוונה שלימה והיתה מסנף בתעניתם ונתנה צדקה לעניים ויורשי' נתנה עבורה עשרה זהו ל' [נפטרת במש"ק ונקברת למחרתו ביום ראשון כ"ו כסליו תקי"ז פה וורמיישא]: הרב המופלא ומופלג בתורה ובחסידות מהור"ר דוד פער הוראדנא בן הרב הגדול המפורסם מהור"ר יהודא ליב הלוי זצ"ל בעבור שהי' כאן ק"ק וורמיישא שני מיושבי בה"מ של הקצין פ"ו המפורסם שמו נודע בשערים הר"ר ליב זינצהיי מעיר ווינא ז"ל לערך ח"י שנים ולא פסק גירסא מפומי' יום ולילה וקיים והגית ביום ויום ולילה והי' מחדש חידושי' בפילפול הריפא כאילו נתנו בסני' והי' וריו ומדקדק לקיים מצות וגם בנמילות חסד בנופו ובממונו ותפלתו הי' בכוונה גדולה ושלימה ויורשיו נתנו עבורו מתנה לצדקה [נפטר בש"ט בליל רביעי ונקבר למחרתו ביום ה' ט"ז אב תקט"ז לפ"ק פה וורמיישא]: התורני המופלא יששכר בער כהן בר האלוף כמר אהרן כהן ז"ל מפה בעבור שהשכים והעריב לבי כנשתא ותפלתו התפלל בכוונה שלימה והי' עוסק בתורה לשמה יום ולילה ורוף אחר מצות ויורשיו נתנו עבורו עשרה זהו ל' [נפטר בש"ט בליל ד' ונקבר ביום ה' ח"י אדר תקי"ו וואורמש']: הקצין פרנס ומנהיג הר"ר אשר אנשיל בר פ"ו הר"ר דוד אופנהיי ז"ל מפה בעבור שהשכי' והעריב לבי כנשתא ותפלתו היתה בכוונה שלימה ויר פתחה היתה לו

ליתן צדקה לעניים ודלים, ונדבה לבו שהקדיש ספר תורה עם שני הלבושות ימים מאוד
 עם יד של כסף, וגם פרכת יפה עם כפות לפני ארון הקודש וביתו הי' בית וועד
 כמה שנים להברא קדישא דת"ת ללמוד בו בכל יום לעת ערב דף אחד בש"ס
 והוא עצמו הי' בחברא הנ"ל ששה ושלושים שנה, ועוסק בצרכי צבור באמונה
 ויורשיו נתנו עבורו עשרה זהו לי' [נפטר ונקבר בש"ט יום ה' טי"ת אלול תקי"ז
 לפ"ק פה וורמיישא]: אשה הזקינה הצנועה מרת מינל ז"ל אשת הר"ר זלמן לינץ
 ז"ל בעבור שהשכימה קודם אור הבוקר לבה"כ ועשתה תפלתה בכוונה שלימה ערב
 ובוקר וסנפה עצמה בעת זקנתה בתעניתם והאלוף והקצין פ"ו הר"ר וואלף ווערטהיי'
 שו' נתן עבורה עשרה זהובי' לי' [נפטרת ונקברת ביום ד' ד' ניסן תקי"ח]: הראש
 והקצין פ"ו רופא מומחה הר"ר רוב חיים בר כמר משה קנשטט ז"ל משה בעבור
 שהשכים והעריב בבי כנשתא ותפלתו היתה בכוונה שלימה וכוונה יתירה לו
 בתפילה לפני ציבור בכל שנה ושנה כל נדרי גשם ומל ומוסף ביום שני של ר"ה
 והי' ירו פתוחה ליתן צדקה לעניים ודלים ולגמול חסד עמהם ועם בינונים בקיץ
 וורמיישא כל ימיו בחלום מלוקח שום פריש' אהת רק רופא חנם. ועת קבוע הי'
 לו ללמוד תורה לשמה ומדקדק במצות לעשות כשורה ועוסק בצרכי ציבור באמונה
 שלימה ויורשיו נתנו עבורו עשרה זהובי' לי' [נפטר בש"ט בליל א' ונקבר ביום ב'
 טו"ב אדר שני כאן ק"ק ווירמשי' תקי"ח לפ"ק]: אשה הצנועה והיקרה מרת צערלי
 בת חיים לנדוי ז"ל אשת פ"ו הקצין רופא מומחה ר' דוד חיים קנשטט ז"ל משה
 בעבור שהשכימה ערב ובוקר לבית הננסת ותפלתה היתה בכוונה שלימה. ונתנה
 צדקה לעניים ודלים רחוקים וקרובים וגומלת חסד להלות מעות בשעת דוחקי' ויורשי'
 נתנו עבורה עשרה זהובי' לי' [נפטרת בש"ט בש"ק כ"ט אדר שני ונקברת ביום א'
 ר"ה ניסן תקי"ח לפ"ק בוורמשי']: איש זקן והקצין כמר משה בר פ"ו הר"ר ליוז
 וויינהיים ז"ל משה בעבור שתפלתו הי' בכוונה שלימה ערב ובוקר בבי כנשתא
 ונושא ונותן באמונה והי' אחד מחברא קדישא דגמילות חסדים ומחברא קדישא
 דקברנים ויורשיו נתנו עבורו עשרה זהובי' לי' [נפטר בש"ט יום ג' אחר הצותג' ניסן
 ונקבר ביום ד' ד' ניסן תקי"ח לפ"ק פה וורמיישא]: אשה היקרה הקצינה מרת
 אסתר בת כמר משה וויינהיי' ז"ל היתה אשת הקצין כמר זעלמן קרלכך ז"ל משה
 בעבור שהלכה בבי כנשתא ערב ובוקר ועשתה תפלתה בכוונה והיתה ידה פתוחה
 ליתן צדקה לעניים ורחוקים ויורשי' נתנה עבורה עשרה זהובי' לי' [נפטרת
 ונקברת ביום ג' י"ב תמוז תקי"ח פה וורמיישא]: הקצין כמר יצחק זעלמן בר
 הקצין כמר יודא קרלכך משה ז"ל בעבור שהיה תפלתו בבי כנשתא ערב ובוקר
 בכוונה שלימה נושא ונותן באמונה והכנים אורחים בביתו וקבל' בסבר פנים יפות
 ויורשיו נתנו עבורו עשרה זהו לי' [נפטר ונקבר ביום ב' ה' אלול תקי"ח לפ"ק
 בוורמיישא]: הקצין פ"ו הר"ר יצחק יעקל בר החסיד מהור"ר יהודא ליב ברלין
 ז"ל בעבור שהשכים והעריב לבית תפלה ותפלתו הי' בכוונה שלימה ועוסק בגמילות
 חסד ונדיב לבו ליתן צדקה והי' אחד מחברא קדישא דקברנים ויורשיו נתנו עבורו
 עשרה זהו לי' [נפטר ביום ש"ק י"ט אייר ונקבר ביום א' כ' אייר תקי"ד לפ"ק
 בוורמיישא]: הר"ר שלמה בר ר' יצחק הילסהיי' ז"ל משה בעבור שהשכים והעריב
 לבו כנשתא ותפלתו הי' בכוונה ואחד מדייני קהילה הי' ולימד בהתמדה ויורשיו
 נתנו עבורו לי' [נפטר ונקבר ביום של ר"ה לפרט תקי"ג פה וורמיישא]:

האשה מרת קלערכי שהית' אשת' כמר איצק בר נפתלי בלין ז"ל שהשכימה
והעריבה לבית הכנסת ועשתה תפלתה בכוונה ונתנה צדקה לעניי' ובעלה נתן עבורה
עשרה זהו ל' [נפטר בש"ק ה' תשרי ונקברת ביום א' עיי' תקי"ו לפ"ק וורמיישא]:
אשה הזקינה היקרה מרת עלא ז"ל שהיתה אשת גי'ה הקצין הר"ר וואלף לוי שי'
בעבור שעשתה תפלתה בכוונה ערב ובוקר וגומלת חסד עם עניי' ודלים ובעלה
נתן עבורה חמשה זהובי' ל' [נפטר ונקברת ביום ו' עש"ק י"ג ניסן תקי"ח
בוורמיישא]: הקצין כמר אברהם אברלי בר יחיאל קרליבך ז"ל מפה בעבור שהשכים
בוקר וערב לבי כנשחא ותפלתו ה' בכוונה שלימה וכל ימיו ה' נושא ונותן
באמונה ויורשיו נתנו עבורו עשרה זהובי' ל' [נפטר ונקבר בש"ט עש"ק י"ב אדר
תק"ך לפ"ק בוורמיישא]: שרלא בת מהור"ר עקיבא פ"ו ז"ל שהיתה אשת כמר
יחיאל וואכנהיי' מפה בעבור שהלכה ערב ובוקר לבי' ותפלתה הית' בכוונה וגומלת
חסד ובעלה נתן עבורה חמשה זהובי' ל' [נפטר ונקברת ביום א' כ"ז תמוז תקי"ט
לפ"ק בוורמיישא]: יהודא ליב בן ב' אברהם גוננהיי' ז"ל בעבור שעשתה תפלתו
ערב ובוקר בבה"ב בכוונה, וכל ימיו ה' נושא ונותן באמונה ויורשיו נתנו עבורו
עשרה זהו' לצדקה [נפטר ונקבר ביום ו' עש"ק כ"א מרחשון תקכ"א לפ"ק]: האשה
הזקינה מרת שבע בעבור שהיתה תפלתה ערב ובוקר ויורשי' נתנה עבורה זהו'
לצדקה [נפטר ונקברת ביום א' ר"ח סיון תקכ"ב לפ"ק]: האשה היקרה מרת היגרכה
ז"ל שהיתה אשת התו' הר"ר וואלף היטן באך ש"י מפה בעבור שהשכימה והעריבה
לבה"ב ועשתה תפלתה בכוונה, ובעלה נתן עבורה ארבעה זהו' לצדקה [נפטר
בש"ט בש"ק ט"ו תמוז ונקברת למחרתו ביום א' טו"ב תמוז תקכ"א לפ"ק]: האשה
החשובה מ' בלימלה בת הר"ר וואלף לוי ז"ל בעבור שהשכימה והעריבה לבה"ב
ועשתה צדקה בסתר וגמילת חסד לעניי' ולעשירי' וטווחה ציצת בירי' מכיסה ונתנה
בחנם לכל מי שהי' נצרך, ובעלה נתן עבורה עשרה זהו' לצדקה [נפטר ונקברת
עש"ק חית כסליו תקכ"ב לפ"ק והיא היתה אשת הק' ב"ה איזוק אופנהיים]:
האשה הזקינה מ' חיילא אשת פ"ו כ"ה יוופא בלין ז"ל בעבור שהשכימה והעריבה
לבה"ב, ועוסקת בגמילת חסד לחיים ולמתים וסגפה את עצמה בעת זקנותה בתעניתם
ויורשי' נתנו עבורה עשרה זהו' לצדקה [נפטר ונקברת בשש טוב ביום . . . י"א
שבת תקכ"ב לפ"ק]: היקר כ"ה גומפריך בן כ"ה שמואל אוברעניס ז"ל בעבור
שעשה תפלתו ערב ובוקר בכוונה שלימה וכל ימיו ה' מדקדק במצות וכל עסקיו
ה' לשם שמים ונתן לח"ק דת"ת מאה זהו' לקרן קיימת והפירות יהי' לסיועת שכר
לימוד בני עניי' דקהלתינו וכ"ה זהו' יהי' לסיועת לקנות ש"ס ללמוד בתוכו כל
יום ה"ק הג"ל ונתן ח"י זהו' ל', וגם בשאר חברות נתן גי"ב כנוכר בצוואתו [נפטר
מש"ק ונקבר בש"ט למחרתו יו' א' י"ג ניסן תקכ"ג לפ"ק]: איש זקן זה קנה חכמה
חדיון מהור"ר בנימן וואלף בר מהור"ר שמואל זנוויל סופר ז"ל מפה בעבור שעסק
ולימד תורה בב"ה של הק' הנדיב הר"ר ליב זינצהיים בקהלתינו לשמה והי' בח"ק
דת"ת ובח"ק דקרננים ויורשיו נתנו עבורו זהו' לצדקה [נפטר ונקבר בש"ט ביום ג'
כ"ז תשרי תקכ"א לפ"ק]: הראש והקצין פ"ו ב"ה ברוך בהן בן כ' אהרן הכהן
ז"ל בעבור דקרמי ומחשבי בני כנישת' והוא ה' תמיד אחד מעשרה ראשוני',
והתפלל תפלתו בכוונה שלימה, וירו' ה' פתוחה ליתן צדקה לעניי' וכל ימיו ה'
קובע עתים בכל יום ללמוד תורה לשמה ועוסק בצרכי ציבור לשם שמים זה כמה

שני והי' בח"ק דג"ה ובח"ק דלומרי משניות בבה"ב, וכל עסקיו הי' באמונה שלימה ויורשיו נתנו עבורו עשרה זהו לצדקה [נפטר בש"ק כ"ה כסליו ונקבר בש"ט למחרתו יו' א' כ"ו כסליו תקכ"ג לפ"ק]: התורני כ"ה אל"י בן פ"ו כ"ה יוספא בלין ז"ל, בעבור שהשכים והעריב לבי' כנישת' ותפלתו הי' ככוונה וכל מעשיו הי' באמונה, ויורשיו נתנה עבורו חמשה זהו לצדקה [נפטר ונקבר בש"ט יום צום גדלי' תקכ"ב לפ"ק]: הזקן כ"ה וואלף בן הראש והקצין פ"ו כהר"ר אהרן לוי זצ"ל, בעבור שכל ימיו הי' הלך בדרך ישרה, והי' עוסק בג"ה וביקור הולים, והי' משביל אל דל וידו היתה פרושה ליתן צדקה לעניים ואביונים ויורשיו נתנה עבורו חמשה זהו לצדקה [נפטר ונקבר בש"ט פה וורמיישא י"ב טבת תקכ"ג לפ"ק]: האשה חשובה מרת רחל בת כ' אהרן הכהן ז"ל בעבור שזשכימה והעריבה לבה"ב ועשתה תפלתה ככוונה, ועוסקת בג"ה לחיים ולמתים, ורקדקה במצות ובעלה נתן עבורה עשרה זהו לצדקה [נפטרת ונקברת ביום ב' בדר"ה אייר תקכ"ה לפ"ק והיא היתה אשת הקי' פ"ו משה פולדא שי']: הקי' פ"ו כ' משה בן כ"ה יעקב פולדא ז"ל בעבור שהשכים והעריב בבה"ב ועשה תפלתו ככוונה והיה עוסק בצרכי הציבור ובשאר עסקים שלו הכל באמונה, והיה בח"ק דקברנים ויורשיו נתנו עבורו עשרה זהו לצדקה: [נפטר בש"ק ונקבר בש"ט למחרתו יו' א' ג' סיון תקכ"ו לפ"ק]: הקי' כ"ה מרדכי בן יוסף באמנים ז"ל בעבור שהי' מן מקדמי ומחשבי בני כנישתא והי' בח"ק אמירת תהלים בבה"ב בשחרית קודם התפלה וגם עסק בג"ה תוך שאר אנשי חב"ד קדישא דג"ה ותפלתו הי' ככוונה, וכל מעשיו ועסקיו הי' באמונה, ויורשיו נתנו עבורו עשרה זהו לצדקה [נפטר מש"ק ונקבר בש"ט למחרתו יו' א' כ"ו ניסן תקכ"ו לפ"ק ונקרא בפי כל ר' גומפל באמנים ז"ל: ה"ה כ' יצחק בר יצחק בוך בעבור שעסק במ"מ באמונה והי' מן מקדמי ומחשבי בני כנישת' והי' בח"ק דקברנים ויורשיו נתנה עבורו עשרה זהו לצדקה [נפטר בליל ג' ונקבר למחרתו יו' ד' זין שבט תקכ"ו ל']: כ' ברוך בן פ"ו כמ' יעקב בר"ש ז"ל בעבור שעסק במ"מ באמונה והי' מקדמי ומחשבי בני כנישת' אף עסק בג"ה תוך אנשי שאר חב"ד קדישא דג"ה ויורשיו נתנו עבורו עשרה זהו לצדקה [נפטר ליל ש"ק ער"ה כסליו ונקבר ביום א' א' דר"ה כסליו תקכ"ו לפ"ק]: פ"ו כ' לוי בן פ"ו כ' יעקב בר"ש ז"ל בעבור שהשכים והעריב בבה"ב ועשה תפלתו ככוונה, והי' עוסק במ"מ ובצרכי ציבור הכל באמונה והי' בח"ק דקברנים ויורשיו נתנו עבורו עשרה זהו לצדקה [נפטר ונקבר בק"ק פ"פ יו' ג' י"ג אייר תקכ"ו לפ"ק]: הזקן התורני כ"ה אייזק בהמנוח פ"ו מהור"ר יששכר אופנהיים ז"ל בעבור שהוא הי' מן מקדמי ומחשבי בני כנישת' ועשה תפלתו ככוונה והי' בח"ק אמירת תהלים בבה"ב קודם תפלת שחרית וגם הי' בח"ק דת"ת וסגיף את עצמו בעת זקנותו בתענית' וביתו הי' פתוח לרווחה לבתורים ללמוד בתוכו יומם ולילות והי' להם מטה שלהן ומגורה ויורשיו נתנו עבורו עשרה זהו לצדקה [נפטר ונקבר בש"ט יו' ה' כ"א מנחם תקכ"ה לפ"ק]: התו' הקי' ג"ה כהר"ר ליב בן כהר"ר קלמן אשטרוק ז"ל בעבור שהי' מן מקדמי ומחשבי בני כנישת' ועשה תפלתו ככוונה, ועסק בצרכי ציבור באמונה, ואף עסק בג"ה תוך אנשי שאר חב"ד קדישא דג"ה ויורשיו נתנו עבורו חמשה זהו לצדקה [נפטר ונקבר בש"ט יו' ד' ה"י טבת תקכ"ט לפ"ק]: האשה הקצינה מ' הענדלא בת הקי' כמר ועליגמן קרליבאך ז"ל בעבור שעשתה תפלתה ערב ובוקר וירה פתוחה

ליתן צדקה לעניי ויורשי נתנו עבורה עשרה זהו לצדקה [נפטרת ונקברת ביום א'
 ה' אדר ראשון תקכ"ט ל'] : התו' הקצין כהר"ר נתן בהמנוח הק' פ"ו כהר"ר ברוך
 כ"ץ ז"ל בעבור שהי' מקדמי ומחשבי בני כנישת' ועשה תפלתו בכוונה, וכל עסקיו
 הי' באמונה, והי' בה"ק דלומדי ש"ס ובה"ק דלומדי משניות, ויורשיו נתנו עבורו
 עשרה זהו לצדקה [נפטרו ונקברו בש"ט כ"א אדר ראשון תקכ"ט לפ"ק] : האשה
 חשובה מרת צארטל בת המנוח ג"ה כהר"ר וואלף לוי ז"ל בעבור שהשכימה
 והעריבה בני' כנישת' ועשתה תפלתה בכוונה, ובימים הקדמונים היתה ביתה פתוחה
 לרווחה, ליתן צדקה לעניי ואביונים, ויורשי' נתנו עבורה להקדש ברכה על הפטרה עם
 כסף איין גיפאסט [נפטרת ונקברת עש"ק י"א ניסן תקל"ל לפ"ק היא היתה אשת
 פ"ו יועל ברלין ז"ל] : האשה החשובה מרת אסתר בת כ' זלמן נס ז"ל בעבור
 שהשכימה והעריבה לבה"כ ועשתה תפלתה בכוונה, ועוסקת בני"ח לחיים ולמתים
 באמונה, ובעלה נתן עבורה חמשה זהו לצדקה [נפטרת ונקברת ביום ד' כ"ז אדר
 תקכ"ט לפ"ק והיא היתה אשת פ"ו שלמה בלין] : האשה הזקינה מרת פראדכי
 אשת המנוח כמר מאיר שמש ז"ל בעבור שהשכימה והעריבה לבה"כ ועשתה
 תפלתה בכוונה ויורשי' נתנו עבורה איזה זהו לצדקה [נפטרת ונקברת בש"ט
 ביום ב' ה' אדר ת"קלמד לפ"ק] : האשה מרת אסתר אשת המנוח כ' ליב גונגהיים
 ז"ל בעבור שהשכימה והעריבה לבה"כ ועשתה תפלתה בכוונה, ויורשי' נתנו עבורה
 עשרה זהו לצדקה [נפטרת ונקברת ביו' ד' ט' אדר ת"קלמד לפ"ק] : האשה
 החשובה הקצינה מרת נענבי אשת הקצין התורני כהר"ר אברהם גערנסהיי' בעבור
 שהשכימה והעריבה לבה"כ, ועשתה תפלתה בכוונה, וכל ימי' הולכת בדרך ישרה,
 וידה פתוחה ליתן צדקה לכל מאן דצריך לי' ובעלה נתן עבורה עשרה זהו לצדקה
 [נפטרת ונקברת בש"ט ביום א' כ"א אייר תקל"א לפ"ק] : האשה החשובה הקצינה
 מרת שרלה אשת הקצין כמר יודא כהן בעבור שהשכימה והעריבה לבה"כ ועשתה
 תפלתה בכוונה, וידה הי' פתוחה ליתן צדקה לכל מאן דצריך לי' ובעלה נתן עבורה
 עשרה זהו לצדקה [נפטרת ליל ד' ונקברת בש"ט למחרתו יו' ה' י"ב אלול תקל"א] :
 האשה הזקינה מרת פרוומט אשת המנוח פו"מ כמר מענקי אופנהיים ז"ל בעבור
 שהשכימה והעריבה לבה"כ ועשתה תפלתה בכוונה ויורשי' נתנו איזה זהו לצדקה
 בעבורה [נפטרת בש"ט ביום ב' ה"י כסליו תקל"ג לפ"ק] : האשה חשובה הצנועה
 הרבנית מרת בריינלה בת כ"ה אייזק זינצהיים ז"ל בעבור שהיתה אשה כשירה צנוע
 והגונה, וברצון בעלה כפה פרשה לעניי בכל עת ועונה, ותפלתה הי' בכוונה פרקה
 נאה ויראת ה' מנעוריו, והני נשי דאיתנהו בשמירה איתנהו בזכירה, זכרה לה
 אלקי' ותאיר נרה, ולהיות נפשה בצרור החיים צרורה, ונתן בעלה לצדקה בעבורה,
 עשרה זהו [נפטרת בק"ק לונדן מש"ק ונקברת למחרתו יו' א' ער"ח שבט תקל"ב
 ל' ונקראת בפי כל אדם בריינלה אשת הרב מהור"ר טעבלי שיף הגאב"ד דק"ק
 לונדן] : התורני המופלא איש ישר ונאמן ודיין דקהלתינו מהור"ר וואלף היטן באך
 ז"ל בעבור דקדמי ומחשבי בני כנישת' ותפלתו הי' בכוונה שלימה, ולמד כל ימיו
 תורה לשמה, ולפני איזה שנים נתקבל מכאן למדינת ברוסיל להיות להם למ"ץ
 ולמורה הוראה והי' תמים בכל דרכיו, ויורשיו נתנו עבורו ששה זהו לצדקה [נפטרו
 בברוסיל חית תמוז ונקברו למחרתו בשם טוב בקרומבאך טית תמוז תקל"א לפ"ק] :
 האשה חשובה הזקינה מרת טעלצכי אשת המנוח הק' פ"ו כ"ה ברוך כהן ז"ל בעבור

שעשתה תפלתה ערב ובוקר, וכל ימי הולכת בדרך ישרה ויורשי' נתנו עבורה עשרה זהו לצדקה [נפטרת ונקברת ע"י תקל"ג לפ"ק]: האשה חשובה רך בשנים מרת העכבי אשת התו' הקי' כ"ה איצק פולדא בעבור שעשתה תפלתה ערב ובוקר וידה ה' פתוחה ליתן צדקה לעניי' ובעלה נתן עבורה עשרה זהו לצדקה [נפטרת ונקברת ד' כסליו תקל"ג לפ"ק]: האשה הזקינה מרת בלימלא אשת הגאון מהור"ר בער שני דקלויס זצ"ל בעבור שהיתה צנועה וכשירה, ומקדמי ומחשכי בני כנישת' ועשתה תפלתה בכוונה, ועוסקת בג"ח לחיים ולמתים באמונה, ולהיות נפשה בצרור החיים צרורה, נתנו יורשי' איזה זהו לצדקה בעבורה [נפטרת ונקברת בש"ט יו' ויו עש"ק יוד מנחם תקל"ג לפ"ק]: האשה מרת שרלה אשת ר' יעקב פולדא בעבור שהיתה צנועה וכשירה ומקדמי ומחשכי בני כנישת' ועשתה תפלתה בכוונה, ולהיות נפשה בצרור החיים צרורה, נתן בעלה עשרה זהו לצדקה בעבורה [נפטרת ונקברת ביום ה' ב' חשוון תקל"ו לפ"ק]: פ"ו כהר"ר שלמה בן פ"ו כהר"ר יוספא בלין ז"ל בעבור דקדמי ומחשכי בני כנישת' והתפלל תפלתו בכוונה, ועסק בצרכי ציבור ובשאר עסקים שלו כמה שנים באמונה, והי' בח"ק דקברנים, ויורשיו נתנו עבורו עשרה זהו לצדקה [נפטר בליל ה' ונקבר למחרתו בש"ט עש"ק ד"ו אדר ראשון תקל"ו לפ"ק]: האשה הרבנית הזקינה מרת חיי' בת הרב מוהר"ר יעקב מק"ק אפטא ז"ל בעבור לבה"כ העריבה והשכימה, ועובדת ה' בתמימה, והיתה מטשפחה רמה ויורשי' נתנה עבורה ששה זהו לצדקה [נפטרת ונקברת בש"ט ביו' ה' כ' חשוון תקל"ח ל' והיא היתה אשת המנוח מהור"ר גרשון אוברענים זצ"ל]: האשה הזקינה מרת הנלי אשת המנוח ה' פ"ו כ' פאלק גערנסהיים ז"ל בעבור שהיתה צנועה וכשירה, ומקדמי ומחשכי בני כנישת', ועשתה תפלתה בכוונה, ועוסקת בג"ח לחיים ולמתים באמונה, וטווה צמר לציצת בידו' מכיסה ושאר עובדת ה' הכל ה' עושה בתמימה, ולהיות נפשה בצרור החיים צרורה, נתן בנה עשרה זהו לצדקה בעבורה, [נפטרת ונקברת בש"ט יו' ג' כ"ה שבט תקל"ח לפ"ק]: האשה מרת פעסלא בת המנוח ג"ה כ"ה וואלף לוי ז"ל בעבור שהשכימה והעריבה לבה"כ ועשתה תפלתה בכוונה, ויורשי' נתנו המשה זהו לצדקה בעבורה [נפטרת ונקברת עש"ק ב' שבט תקל"ח ל']:

האשה חשובה הזקינה הרבנית החסידה אשה יראת ה' ומשכלת מרת דאברש אשת הגאב"ד דקהלתינו מהור"ר הירש נרו בעבור שכפה פרשה לעני וידיה שלחה לאביון, ובספר (ובסבר) פנים מקבלת, ותפלתה היתה בכוונה ככל שהרית וערבית, ובניה ונכדיה לתורה, ולמעשים טובים מגדלת, והני נשי דאיתנהו בשמירה איתנהו בזכירה, זכרה לה אלקי' ותאיר נרה, ולהיות נפשה בצרור החיים צרורה, נתן בעלה הגאב"ד נרו עשרה זהו לצדקה בעבורה [נפטרת ונקברת בש"ט יו' ג' ג' ניסן תקל"ח לפ"ק]:

אדמ"ו הגה"ג החסיד והזקן אב"ד ור"מ מהור"ר צבי הירש ב"המנוח מהור"ר זעליג אויערבאך מבראד זצ"ל בעבור שעסק כל ימיו בעבודת הקודש והי' אב"ד בקלויס יותר משלשים שנה והרביץ תורה עם תלמידיו ובחורי חמד יומם ולילה ואח"כ נתקבל לאב"ד דקהלתינו קרוב לחמשה עשר שנים, והיתה תורתו אומנתו והי' בקי בחדרי תורה ועסק בתורה לילות וימים, והיתה בו מדת ענוה אי חסיד ואי עניו מתלמידיו של אברהם אבינו ויורשיו נתנה איזה זהו לצדקה [נפטר ונקבר בש"ט יום א' ששה ימים לחדש אייר תקל"ח לפ"ק]: האשה חשובה מרת גיטני אשת כהר"ר ליב נס בעבור שכפה פרשה לעני וידיה שלחה לאביון, ומקדמי ומחשכי בני

כנישת' ותפלתה היתה ככוונה, ויורשיו נתנה עבורה חמשה זהו לצדקה [נפטרת בשיט ליל א' דשבעו' ונקברת למחרתו תקל"ח]: האשה החשובה מ' הנה אשת ה' פ"ו כ"ה הירש אופנהיים ש' בעבור שהיתה אשה צנועה וכשירה, ומקדמי ומחשכי בכי כנישת' ועשתה תפלתה ככוונה, והי' עוסקת בגי"ח לעניי' ואביוני' באמונה ולהיות נפשה בצרור החיים צרורה, נתן בעלה הגי"ל עשרה זהו לצדקה, וגם נתן בעלה הגי"ל עפ"י פקורתה קודם מותה חמשים זהו לקהל י"ץ לקרן קיימת על תנאי זה שקהל י"ץ יתנו מידי שנה בשנה ב' זהו וחצי לטוות ציצת ויתנו לכל מאן דצריך בהנם [נפטרת ונקברת בשיט יום ב' ח' שבט תקל"ט]: הקצין פ"ו כהר"ר הירש בהמנוח כ"ה איזוק אופנהיים ז"ל בעבור דקרמי ומחשכי בכי כנישת' והי' בה"ק אמירת תהלים בבה"כ קודם תפלת שחרית ועשה תפלתו ככוונה, והי' עוסק בצרכי ציבור באמונה, ונדבנה לבו שהקדיש ס"ת עם כסף עי' חיים וגם פרוכת עם הכפורת ומלבושי' לס"ת וביתו הי' בית וועד כמה שנים לח"ק דת"ת ללמוד בתוכו כל יום לעת ערב והוא עצמו הי' בהחברא הגי"ל קרוב לארבעים שנה, והי' עוסק בגי"ח לחיים ולמתים תוך שארי אנשי ח"ק דגי"ח, ויורשיו נתנו עבורו לקהל י"ץ כפי צוואתו חמשים זהו לקרן קיימת על תנאי זה שקהל י"ץ יתנו כל שנה ב' זהו וחצי לקנות ציצת ויתנו היורשיו לכל מאן דצריך בהנם גם נתנו יורשיו לצדקה עשרה זהו [נפטר ליל ש"ק שח"ה של פסה ונקבר למחרתו יום א' ב' דח"ה ש"פ תקמ"ח לפ"ק]: הקצין התו' רך בשנים כהר"ר איצק בן כהר"ר יעקב פולד' בעבור שעש' תפלתו ערב ובוקר ככוונה שלימה, וכל ימיו הלך בדרך ישרה, והי' בה"ק דלומדי משניות בבה"כ ובח"ק דלומדי ש"ס ותורתו הי' לשמה, וידו היתה פרושה ליתן צדקה בסתר לעניי' ואביוני' ולהיות נפשו בצרור החיים צרורה נתנו יורשיו עשרה זהו לצדקה בעבורו [נפטר ונקבר בשיט יום ד' י"ב אייר תקל"ט לפ"ק]: הקצין התו' המופלא כהר"ר איצק בן פ"ו הק' כהר"ר דוד ב"ב ש' בעבור שהשכים והעריב לבי כנישתא והתפלל תפלתו ככוונה, וכל מעשיו ועסקיו הי' באמונה, תמים הי' בכל דרכיו, ובתורה הי' עוסק לשמה כל ימיו, ויורשיו נתנו עשרה זהו לצדקה בעבורו [נפטר ונקבר בשיט יו' ח' טבת תקמ"א לפ"ק]: האשה החשובה מרת פרומט אשת הקצין פ"ו הישיש כהר"ר מיכאל גערנסהיים ש' בעבור שעשתה תפלתה ערב ובוקר ככוונה, וידה היתה פרושה ליתן צדקה לעניי' ואביונים בכל עת ועונה, ולהיות נפשה בצרור החיים צרורה נתן בעלה עשרה זהו לצדקה בעבורה [נפטרת בליל ג' ונקברת בשיט למחרתו ביום ד' ה' ניסן תקמ"ב לפ"ק]: הוקן נאמן דקהלתינו כהר"ר שלמה בהמנוח כהר"ר יעקב הלוי ז"ל בעבור דקרמי ומחשכי בכי כנישתא ועשה תפלתו ככוונה, זהו בה"ק דלומדי משניות לאחר התפלה ויורשיו נתנו איות זהו לצדקה בעבורו [נפטר ביו' ד' ונקבר למחרתו בשיט ביום ה' כ"ה א"ר תקמ"ג]: התורני המופלא איש ישר ונאמן ודיין דקהלתינו ר' יעקב אליעזר בהמנוח המופלא הדיין ר' רפאל טורלאך זצ"ל בעבור שהשכים והעריב לבה"כ ועשה תפלתו ככוונה, ונשא ונתן באמונה, והי' דיין בקהלתינו קרוב לחמשים שנה, ובתורה הי' עוסק לשמה כל ימיו בתמידות, והי' בו כמה מידות ומעלות טובות, והי' אהב ונוח לבריות, והי' כמה שנים בה"ק דת"ת ובח"ק דקברנים ויורשיו נתנו עבורו חמשה זהו לצדקה [נפטר בליל ש"ק ח' אייר ונקבר בשיט ביום א' ט' אדר ראשון תקל"ז לפ"ק והי' נקרא כפי כל ר' ליור טורלך]: האשה החשובה הוקינה, אשה יראת

ה' ומשכלת מרת גיטלא אשת הדיין ר' לויז טורלך זצ"ל הנ"ל בעבור שהיתה צנועה וכשרה ומקדמי ומחשבי בבי כנישתא ועשתה תפלתה בכוונה, והיתה עוסקת בג"ה לחיים ולמתים באמונה, וכל מעשי' היתה בתמימה, ולהיות נפשה בצרור החיים צרורה, נתנו יורשי' חמשה זהו לצדקה בעבורה [נפטרת ונקברת בש"ט ביום ב' כ"ה סיון תקמ"ב לפ"ק]: הקצין התו' פ"ו מהר"ר יחיאל מיכל בהמנוח כ"ה זלמן אישינגן ז"ל בעבור דקדמי ומחשבי בבי כנישתא ועשה תפלתו בכוונה, והי' עוסק בצרכי ציבור באמונה, והי' בח"ק דת"ת ויורשיו נתנו עשרה זהו לצדקה בעבורו [נפטרו ונקברו בש"ט ביום ד' כ"ב אדר שני תקמ"ג]: הישיש הק' ג"ה כהר"ר חיים בהמנוח כהר"ר שלמה זלמן נס ז"ל בעבור שהשכים והעריב בבי כנישתא ועשה תפלתו בכוונה, וכל מעשיו ועסקיו הי' באמונה וידו הי' פתוחה ליתן צדקה לעניי' ואביונים, והי' בח"ק דג"ח כמה שנים, ויורשיו נתנו עשרה זהו לצדקה בעבורו [נפטרו ונקברו בש"ט ביום א' י"ד אלול תקמ"ג לפ"ק]: הק' כהר"ר אהרן בהמנוח פ"ו כ' משה פולדא ז"ל בעבור שהי' מן מקדמי ומחשבי בבי כנישתא ועשה תפלתו בכוונה, והי' נושא ונותן באמונה, והי' בח"ק דלומדי ש"ס, ולהיות נפשו בצרור החיים צרורה נתנו יורשיו עשרה זהו לצדקה בעבורו [נפטרו ביום ה' ונקברו בש"ט למחרתו ביום עש"ק כ"ב אלול תקמ"ג]: האשה היקרה היולדת מרת בילא אשת הקצין כ' הירש אישינגן שי' בעבור שבעלה נתן עשרה זהו לצדקה בעבורה [נפטרת ביום ש"ק ונקברת בש"ט למחרתו ביום א' כדר"ח תמוז תקמ"ד]: האשה החשובה הוקינה מרת זיילא בת המנוח הראש והקצין פ"ו כהר"ר אהרן לוי זצ"ל ואשת המנוח פ"ו כהר"ר דוד ברילין זצ"ל מפה בעבור שהשכימה והעריבה לבה"כ ועשתה תפלתה בכוונה שלימה, והיתה בעלת צדקה וג"ה לעניי' ואביונים וגם נתנו בני' עשרה זהו לצדקה בעבורה [נפטרת ונקברת בש"ט ביום ג' כ' אייר תקמ"ד לפ"ק]: הוקן הקצין התורני פרנס ומנהיג הר"ר דוד בן המנוח כמהור"ר וואלף ברילין ז"ל ונכד להגאון המפורסם כמהור"ר איצק ברילין ז"ל שהי' בן לאותו צדיק הגאון המפורסם כמהור"ר זוסמן ברילין זצ"ל בעבור שהשכים והעריב לבה"כ ועשה תפלתו בכוונה, והי' מיוסר זה זמן איזה שנים ביסורים גדולים, ואעפ"כ למד בתורת ה' בקביעות ממש לילות וימים, ובאמונה הי' עוסק בצרכי ציבור כמה שנים, ובניו נתנו עשרה זהו לצדקה בעבורו [נפטרו ונקברו בש"ט ביום ב' כ"ב מנחם תקמ"ד לפ"ק והיה נקרא בפי כל ר' דוד ב"ב]: האשה החשובה היקרה מרת דבורה אשת התורני הדיין כהר"ר מאיר טורלך שי' בעבור שהשכימה והעריבה לבה"כ ועשתה תפלתה בכוונה, והיתה אשה כשרה צנועה והגונה, וכל ימיה הולכת בדרך ישרה, וזרה לה אלקי' ותאיר נרה, ובעלה נתן שלשה זהובי' לצדקה בעבורה [נפטרת ונקברת בש"ט ביום א' י"ב מנחם תקמ"ג לפ"ק]: האשה החשובה הצדיקת והחסידה הצנועה והישרה הרבנית מרת פעסלא בת איש צדיק המנוח כהר"ר אלחנן אברהם ז"ל מוואשיר טרילינגין בעבור דמקדמי ומחשבי בבי כנישתא ועשתה תפלתה בכוונה, והיתה בעלת מידות ומעשים טובים, ותמיד רדפה צדקה וחסד לחולים ולכריאים, והרבה פיזור נתנה לאביונים, והחזיקה לומדי תורה ולהיות נפשה בצרור החיים צרורה, נתן בעלה הגאון אב"ד נר"ו עשרה זהו לצדקה בעבורה [נפטרת ונקברת בש"ט ביום עש"ק הי' חשוך תק"מוין לפ"ק והיתה אשת הגאון אב"ד דקהלתינו מהור"ר שמואל הלוי נר"ן]: האשה חשובה הוקינה מרת יטלא בת המנוח

פ"ו מהור"ר יששכר אופנהיים ז"ל בעבור שהיתה צנועה וכשירה, ומקדמי ומחשבי בני כנישתא ועשתה תפלתה בכוונה, ועוסקת בג"ח לחיים ולמתים באמונה, ושאר עבודת ה' עשתה הכל בתמימה, ולהיות נפשה בצרור החיים צרורה, נתנו בני כנהוג לצדקה בעבורה [נפטר ונקבר בש"ט ביום ב' י"ג כסליו תקמו"ן והיתה אשת המנוח פ"ו כ"ה אנשיל אופנהיים ז"ל]: הנעלה כ' נפתלי הירץ בהמנוח כ' ועליגמן קומא ז"ל בעבור דקדמי ומחשבי בני כנישתא ועשה תפלתו בכוונה וה' נושא ונותן באמונה, וה' בח"ק דג"ח, ואשתו מ' בילא נתנה המשה וה' לצדקה בעבורו [נפטר ונקבר בש"ט ביו"ג כ"ה אייר תקמ"ו לפ"ק]: הזקן התורני כהר"ר פאלק בהמנוח מהור"ר מיכאל גערנסים ז"ל בעבור דקדמי ומחשבי בני כנישתא ועשה תפלתו בכוונה, וה' בח"ק אמירות תהלים בכה"כ קודם תפלת שחרית וגם ה' כמה שנים בח"ק דת"ת ויורשיו נתנו המשה וה' לצדקה בעבורו [נפטר ביום ד' ונקבר בש"ט למחרתו יום ה' ה' תמוז תקמ"ט לפ"ק]: האשה החשובה מרת שרה אסתר בת המנוח פ"ו כהר"ר דוד ברילץ ז"ל אשת הק' כ' ליור נס ש"י בעבור שכל ימי' הולכת בדרך ישרה, והיתה אשה כשרה והגונה, כפה פרשה לעני וידי' שלחה לאביון בכל עת ועונה, תפלתה היתה בכוונה שלימה שחרית וערבית, בני' לתורה ולמעשים טובים מגדלת, ובעלה נתן עשרה זהובי' לצדקה בעבורה [נפטר ונקבר בש"ט ביום ה' י"ב תמוז תקי"ן]: הגה"צ הזקן מהור"ר דוד טעבלי בהמנוח כהר"ר זלמן שיף כ"ץ זצ"ל מפ"ד בעבור שכל ימיו ה' מתמיד בלימודו וה' תורתו אומתו וה' בקי בחדרי תורה וה' בו כמה מידות ומעלות טובות, וה' אב"ד ור"מ בק"ק לונדן יותר משלושים שנה וגם בקהלתינו ה' משכנו שורה בקלויס יותר מעשר שנים וגם ה' דיין בק"ק פפ"ד ויורשיו נתנו עשרה זהובי' לצדקה בעבורו [נפטר ונקבר בש"ט בק"ק לונדן ביו" . . .]. האשה החשובה היקרה הרבנית מרת קענדלכא בת הקצין כ"ה הירש סרלוי ש"י בעבור שכפה פרשה לעני וידי' שלחה לאביון ותפלתה היתה בכוונה בכל שחרית וערבית, ולהיות נפשה בצרור החיים צרורה, נתן בעלה הגאון אב"ד דקהלתינו מהור"ר שמואל הלוי נר"ו עשרה זהובי' לצדקה בעבורה [נפטר ונקבר בש"ט יו" א' דסוכות תקנ"ג לפ"ק]: פ"ו הישיש כהר"ר מיכאל בן המנוח פ"ו כ' פאלק גערנסהיים ז"ל בעבור שהשכים והעריב לכה"כ וה' אחר מעשרה ראשונים ועשה תפלתו בכוונה ובצרכי ציבור ה' עסק כמה שנים באמונה, וה' בח"ק דקברנים ובה"ק דלמדי משניות בכה"כ כמה שנים ולסוף ימיו ה' ג"כ בח"ק דג"ח וכל עסקיו ה' באמונה שלימה, ויורשיו נתנו עשרה זהובי' לצדקה בעבורו [נפטר ונקבר בש"ט ביום ה' ד' תשרי תקנ"ג לפ"ק]: האשה הוקינה מרת שרלה א' המנוח פ"ו כ"ה מיכל אישינגן ז"ל בעבור דקדמי ומחשבי בני כנישתא ועשתה תפלתה בכוונה ונתנה בחי"י מאה זהובי' לקהל י"ץ לשלוח על קברה עשרה אנשים משך עשרה שנים רצופים בכל יום יאהר צייט שלה ולחלק להם הרווחים מסך מאה זהובי' הג"ל וגם להדליק לה נר של שעוה משך עשרה שנים ביאהר צייט שלה ולאחר כלות עשרה שנים הגי"ל יהי מאה זהובי' לחלוטין לקהל י"ץ [נפטר ונקבר בש"ט ביו" א' וי"ו תמוז תקנ"ג לפ"ק]: התורני המופלא איש ישר נאמן ודיין דקהלתינו מהור"ר מאיר בן המנוח הדיין כ"ה יעקב אליעזר טורלך זצ"ל בעבור שהשכים והעריב לכה"כ ועשה תפלתו בכוונה, ובתורה ה' לומד לשמה לילות וימים, וה' בח"ק דקברנים, ויורשיו נתנו זהובי' לצדקה בעבורו [נפטר ונקבר בש"ט

יום ד' וי"ד אדר שני תקנ"ד לפ"ק]: הוקן התורני כהר"ר אברהם בן המנוח מהור"ר מיכאל גערנסהיים ז"ל בעבור דקדמי ומחשכי בני כנישתא ועשה תפלתו בכונה, ובמו"מ ה' עוסק כל ימיו באמונה, והי' בח"ק דאמירות תהלים בבה"כ, וגם בח"ק דת"ת ישינה כמה שנים, ויורשיו נתנו איזה זהו' לצדקה בעבורו [נפטר ונקבר בש"ט יום א' א' ניסן תקנ"ד לפ"ק]: הוקן כהר"ר יעקב בן המנוח פ"ו כ' משה פולדא ז"ל בעבור דמקדמי ומחשכי בני כנישתא ועשה תפלתו בכונה שלימה, והי' כמה שנים בח"ק דמשניות, והי' אומר תהלים בבה"כ לפני העמוד כמה שנים, ויורשיו נתנו איזה זהו' לצדקה בעבורו [נפטר ונקבר בש"ט עש"ק כ' טבת תקנ"ט]: האשה החשובה הקצינה מרת שרלה אשת הקצין כ' הירץ כהן שוי' בעבור שהשכימה והעריבה לבה"כ ועשתה תפלתה בכונה, וכל ימיו הולכת בדרך ישרה, ובעלה נתן איזה זהובי' לצדקה בעבורה [נפטרת ונקברת בש"ט יום ו' עש"ק ד' טבת תקנ"ה לפ"ק]: הוקן כ' אליעזר ליור בהמנוח כ' שלמה זלמן כ"ץ דעסויא ז"ל בעבור שעשה תפלתו ערב ובוקר בני כנישתא בכוונה, וכל ימיו ה' נושא ונותן באמונה, ויורשיו נתנו איזה זהו' לצדקה בעבורו [נפטר ונקבר בש"ט יום ב' ח"ת שבט תקנ"ט לפ"ק]: הוקן כ' שלמה בן המנוח כ' משה פולדא ז"ל בעבור דקדמי ומחשכי בני כנישתא ועשה תפלתו בכונה, ובמו"מ ה' עוסק באמונה, והי' בח"ק דקברנים ויורשי' נתנו איזה זהו' לצדקה בעבורו [נפטר ונקבר בש"ט ביום ד' וי"ו אדר שני תקנ"ט לפ"ק]: הוקן התורני המופלא כהר"ר יהודא המכונה ליב בהמנוח כהר"ר שאול ליסא ז"ל בעבור דמקדמי ומחשכי בני כנישתא ועשה תפלתו בכונה, ובמו"מ ה' עוסק באמונה, ובתורה ה' עוסק כל ימיו לשמה והי' אהר מחברא קדישא דקברנים, ויורשיו נתנו איזה זהו' לצדקה בעבורו [נפטר בש"ט ביום ש"ק כ"ג סיון ונקבר למחרתו ביום א' תקס"ד לפ"ק]: האשה הזקינה מרת טאלצלא אלמנת המנוח כהר"ר אהרן פולדא ז"ל בעבור דמקדמי ומחשכי בני כנישתא ועשתה תפלתה בכונה, וכל ימיו היתה הולכת בדרך ישרה, ויורשי' נתנו עבורה ח"י פ"ץ לצדקה [נפטרת בש"ט ביום כ"ה כסליו ונקברת למחרתו יו' א' תקס"ה]: הרב מהור"ר אלי' בן כ' אברלי טורלך זצ"ל בעבור שהי' תמיד עוסק בתורה לשמה והי' מקיים ובתורתו יהגה יומם ולילה, והי' עניו וסבלן, והי' אב"ד ומ"ץ בנייאוויד, והי' תמים בכל דרכיו, ויורשיו נתנו ח"י פ"ץ לצדקה בעבורו [נפטר ביום ג' כ"ה חשוון ונקבר למחרתו בנייאוויד בש"ט יו' ד' ער"ה כסליו תקמ"ג לפ"ק]: האשה הרבנית מרת יאכט אשת הרב מהור"ר אלי' טורלך זצ"ל הנ"ל בעבור שהיתה מדוכאת ביסורים והיתה מקבלת באהבה, ותפלתה עשתה בכונה, ויורשיו נתנו ח"י פ"ץ לצדקה בעבורה [נפטרת ונקברת בש"ט בנייאוויד ביום א' כ' ניסן תקנ"ב לפ"ק]: המנהיג התורני כהר"ר יובל בן התורני כהר"ר אברהם גערנסהיים ז"ל בעבור דקדמי ומחשכי בני כנישתא והתפלל תפלתו בכונה, ובצרכי ציבור ובשאר עסקיו ה' עוסק באמונה, וידו היתה פתוחה ליתן צדקה בסתר לעניים ואביונים, ובח"ק דת"ת ובח"ק דג"ה ה' כמה שנים, ואשתו נתנה איזה זהובי' לצדקה בעבורו [נפטר ביום עש"ק ב' דר"ה אדר ונקבר בש"ט ביום א' ג' אדר תקע"ב לפ"ק]: מוריני ורבינו הרב מהר"ר שמואל בן הרב מהר"ר בנימן הלוי ז"ל בעבור שהי' מלכלל קהלתינו יע"א בפסקיו והוראותיו קרוב לשבעה ועשרים שנים, ובשנת תקס"ט לפ"ק נתקבל בק"ק מענין לאב"ד ונתפשטה רבנות שלו על

כל גליל דאנורסבערג, ועלה השמים כי לקח אותו אלקים בליל ג' דחול המועד סנות תקע"ד לפ"ק, ושכר עסק תורתו תעמוד לנשמתו שתהא צרורה בצרור החיים: האשה הזקנה מרת פרומט אשת אהרן בר מרדכי שי' בעבור דמקדמי ומחשבי בני כנישתא, וכפיה פרשה לעני, וכל ימי' הולכת בדרך ישרה, והיתה מדוכאת ביסורים והיתה מקבלת באהבה, ומגדל את בנה הרב מהר"ר גרשון זצ"ל לתורה וכל מעשה ידיו מה שעשתה כשהיתה אלמנה מבעלה הראשון נתנה בעבור בנה הנ"ל ללמד תורה, ויורשי' נתנו איוה והובים לצדקה בעבורה [נפטרת ונקברת ביום ד' ה' חשון תקעח"ת לפ"ק]: התרוני ר' זלמן סופר סת"ם בעבור שעסק כל ימיו בעבודת הקודש באמונה והיה תמים בכל דרכיו ומקדמי ומחשבי בני כנישתא ובגו כ"ה משה סופר סג"ל יצ"ו נתן בעבורו ח"י פ"ץ לצדקה [נפטרו ונקברו ביום ד' י"א חשון תקס"ד לפ"ק]: איש תבונות הזקן ג"ק פו"מ כהר"ר הירץ בן כהר"ר בער מיוחס בכהונתו, בעבור שפרנסתו הנהיג כמה שנים באמונתו, והשתדל הרבה שתדלנות, לבי כנישתא קדים וחשיך וערך תפלות ותחנונות, רבות שנים אמר תהלים לפני העמוד בשפתי רננות, מאוד השגיח על המנהגים ותקנות, השאיר אחריו צוואה מדברים טובים שונות, בן ע"ד שנים נתבקש לשמי מעונות, ב"ש שני דמתן תורה ומצות ספונות, שנת חמשת אלפים תקע"ט לבריאת עליות ותהנונות, צרור החיים תהא לנשמתו בית מלונות, אף בשרו ישכון למבטחות שאננות, והניח אחריו זרע אשר דרכו ייטיב דבר טוב לעשותו בעבורו, בשמו התרוני ר' בער כהן בנו של הנעדר הנ"ל שנדר לצדקה ששה ליטרות שעה לעשות מהם ארבעה ועשרים נרות להדליק לכה"כ ברה"ה הסמוך שהל בשבת כדי שלא יצטרך לראות בנר שהדליק נכרי בשבת כתיקון הגאון אב"ד מפה מהר"ר מיכל שייאר זצ"ל [נפטרו ביום ב' דשבעות ונקברו ביום שלאחריו באסרו חג תקע"ט לפ"ק]: האשה מגשים באוהל תבורך קרעסיל אשת התרוני כהר"ר איצק פולדא ז"ל בעבור שהיתה בעלת מדות טובות ויראת ה' ומשכלת וזריזות לכל דבר מצוה ונ"ה וכפיה פרשה לעני ומחזקת לומדי תורה ובנה התרוני פרנס ומנהיג כהר"ר משה פולדא נתן בעבורה ח"י פ"ץ לצדקה [נפטרת ונקברת בשם טוב יום עש"ק י"ט שבט תקס"ד לפ"ק]: התרוני המופלא הזקן איש ישר, ונאמן דקהילתינו כהר"ר מיכל וואהל בעבור שהשכים והעריב לכה"כ, ולמוד תורה לשמה ימים ולילות, והי' פועל טוב לכל אדם ועסק בגי"ה בגופו ובממונו ואשתו מרת רייכלא תי' נתנה בעבורו ח"י פ"ץ לצדקה [נפטרו ונקברו מית חשון תקע"א לפ"ק]: התרוני כהר"ר לוי עברשטט בעבור שהשכים והעריב לכה"כ ולמוד תורה לשמה ובגו כהר"ר אנשיל נתן בעבורו ח"י פ"ץ לצדקה [נפטרו ונקברו ביום ג' מית חשון תקס"א לפ"ק]: האשה גיטבה אשת התרוני ר' אהרן כהן בעבור שהיתה בעלת מדות טובות, ובנה הבח' כהר"ר משה כהן נתן בעבורה ח"י פ"ץ לצדקה [נפטרת ונקברת ביום ד' ה' אייר תקל"ט לפ"ק]: התרוני כהר"ר אהרן בן כ"ה בער כהן ז"ל בעבור שהשכים והעריב לכה"כ וכל ימי חייו היתה תורתו אמונתו והי' בח"ק דת"ת הגדול ובגו הבח' כ"ה משה כהן נתן בעבורו ח"י פ"ץ לצדקה [נפטרו ונקברו ביום עש"ק י"ט אדר ראשון תק"ם לפ"ק]: האשה מרת פעסלא אשת התרוני ר' בער כהן ז"ל בעבור שהיתה בעלת מדות טובות ובעלה התרוני ר' בער כ"ה נתן בעבורה ח"י פ"ץ לצדקה [נפטרת ונקברת ביום ד' ג' אייר תקס"ב לפ"ק]: הזקן ברוך טוולך בעבור שהשכים והעריב לכה"כ והלך

בדרך ישרה ואשתו קרעסכא נתנה בעבורו ח"י פ"ץ לצדקה [נפטר ונקבר ביום ב' י"ג אלול תקס"ד לפ"ק]: הוקן מיכאל מנהיים בעבור שהלך בדרך ישרה ובנו דוד מנהיים נתן בעבורו ח"י פ"ץ לצדקה [נפטר ונקבר ערב י"ט אחרון של פסח תקע"ג לפ"ק]: הוקן וואלף אופנהיים בעבור שהשכים והעריב לכה"כ והלך בדרך ישרה ואשתו עדיל נתנה בעבורו ח"י פ"ץ לצדקה [נפטר ביום ה' ד' אב ונקבר בש"ט ביום עש"ק ה' אב תקפ"ב לפ"ק]: הוקינה מרת גיטל אשת כהר"ר משה בריל ז"ל בעבור שבנה כהר"ר איצק יחי' נתן בעבורה ח"י פ"ץ לצדקה והיתה בעלת גמילות חסד [נפטרת בש"ט ביום ד' יוד אייר ת"קפמ"ת לפ"ק]: האשה הוקינה מרת קילא אשת התרוני נאמן הקהילה ר' ליוור אופנהיים י"ץ בעבור לכה"כ השכימה והעריבה, ועובדת ה' בתמימה, ועוסקת בג"ח להיום ולמתיים באמונה, והיתה ממשפחה רמה והיא היתה בתו של הרב הגאון מהור"ר זעליג אויערבאך זצ"ל שה"י אב"ד דק"ק פוסווילר בן לאותו צדיק הרב הגאון מהור"ר הירש אויערבאך זצ"ל שה"י אב"ד דקהילתנו יע"א, ומצד אם היתה נכד לאותו צדיק וחסיד הרב הגאון מהור"ר איצק ניעדערעניס זצ"ל אב"ד דק"ק טריהר, והני נשי דאיתנהו בשמירה איתנהו בזכירה, ולהיות נפשה בצרור החיים צרורה, נתן בעלה ח"י פ"ץ לצדקה בעבורה, ולעניים פרשה כפיה [נפטרת ונקברת בש"ט ביום עש"ק כ"ב אדר תקפ"ד לפ"ק]: האשה הוקינה מרת געלא אשת משה הוניק י"ץ בעבור שהשכימה והעריבה לכה"כ, והיתה בח"ק דג"ח דנשים, ובעלה נתן בעבורה ח"י פ"ץ לצדקה, וכפיה פרשה לעניים [נפטרת בש"ט ביום ד' ג' אב תקפ"א לפ"ק]: התרוני ר' יודא בייארטאהל בעבור שה"י בחברא קדישא דג"ח והשכים והעריב לכה"כ [נפטר ביום ש"ק כ"ז חשוון ונקבר ביום א' כ"ח חשוון תקפ"ד לפ"ק]: הוקר כ' אל"י בל"ן בעבור שהשכים והעריב לכה"כ ועוסק בגמילות חסדים וה"י בח"ק דקברנים ואשתו נתנה בעבורו ח"י פ"ץ לצדקה [נפטר ביום ה' ונקבר ביום ו' כ"ח אדר ראשון תקפ"ד לפ"ק]: החסיד והוקן מורה דאתרין דפה מהור"ר אייזק אדליר כ"ץ זצ"ל בעבור שכל ימיו היתה תורתו אומנתו ועסק בגמילות חסדים ועסק כל ימיו בעבודת הקודש וה"י בקי בהדרי תורה [נפטר ונקבר בהספד ביום ב' שבת ת"קפנימ"ל]: הוקן כהר"ר מרדכי אדליר כ"ץ ז"ל בעבור שה"י בעל מעשים טובים ואשתו נתנה בעבורו ח"י פ"ץ לצדקה [נפטר ביום גימל ונקבר בש"ט ביום ד' כ"ו חשוון תקפ"ה לפ"ק]: היקרה מרת גיטל בת כ"ה ליפמן שריסא ז"ל אשת כהר"ר מרדכי אדליר כ"ץ ז"ל בעבור שבנה הב"ח כמר יעקב כ"ץ נתן בעבורה ח"י פ"ץ לצדקה [נפטרת ביום גימל י"ז מנחם תקפח"ת לפ"ק]: היקרה מרת זיסכא אשת כהר"ר איצק ניוען י"ץ בעבור שבעלה נתן בעבורה ח"י פ"ץ לצדקה ובעבור שכפיה פרשה לעני וידיה שלחה לאביונים [נפטרת ונקברת בשם טוב ביום ב' כ"ד אדר תקפח"ת לפ"ק]: היקרה מרת מינכא אשת כהר"ר מרדכי הכהן בעבור שכפיה פרשה לעניים וידיה שלחה לאביונים והיתה בעלת גמילות חסד, ובנה הבח' ישראל נתן בעבורה ח"י פ"ץ לצדקה [נפטרת ונקברת בשם טוב ביום ב' ה' ניסן ת"קפו"ן לפ"ק]: הוקן והתרוני ושוחט ובודק מומחה כהר"ר מרדכי מענטשהיים כ"ץ בעבור דמקדמי ומחשבי כבי כנישתא ועסק בגמילות חסדים ומקיים מצוות הכנסת אורחים ומצות צדקה. [נפטר ונקבר בשם טוב ביום גימל י"ד אב ת"קפו"ן לפ"ק]: הוקן כהר"ר משה בריל בעבור שהשכים והעריב לכה"כ והיה אחד מחברא קדישא דקברנים והיה בעל

גמילות חסד ומקיים מצות הכנסת אורחים ועשה צדקה בממונא ובנו התרוני כ"ה
 איצק נתן בעבורו ח"י פ"ץ לצדקה [נפטר ונקבר בש"ט ביום ב' י"ט אייר תקפ"ד
 לפ"ק]: היקר כ' שמש'י גוס דארף בעבור שהשנים והעריב לבה"כ והיה אחד
 מהברא קדישא דקברנים ועסק במצות צדקה והכנסת אורחים ואשתו נתנה בעבורו
 לבה"כ ח"י פ"ץ לצדקה [נפטר ביום ד' ונקבר בש"ט ביום ה' ט"ו שבט תקפ"ה]:
 התרוני היקר והנחמד החבר ר' יצחק שעפמעל בעבור שעסק בתורה ובג"ה כל
 ימיו והלך בדרכי ה' בכל דרכיו ובנו הבח' כ"ה ליב שעפמעל סופר סת"ם יצ"ו
 נתן בעבורו ח"י פ"ץ לצדקה בשביל הנ"ל [נפטר ונקבר ביום ד' י"ד אייר תקע"ה
 לפ"ק]: היקרה קינדל אשת התרוני ר' יודא ביירטאל ז"ל בעבור שעסקה בגמילות
 חסדים ויורשיה נתנו בעבורה ח"י פ"ץ לצדקה [נפטרת ביום גימ"ל כ' דסיון תקי"ן]:
 הזקן היקר כמר אברהם בן ליב ד"ה ז"ל בעבור שיוורשיו נתנו לצדקה בעבורו
 ח"י פ"ץ [נפטר ונקבר ביום כ' ניסן ת"קע"ן לפ"ק]: הזקינה היקרה אשת חיל
 מרת אסתר אשת אברהם ד"ה ז"ל בעבור שיוורשיה נתנו בעבורה ח"י פ"ץ לצדקה
 והיתה עסקה בג"ה [נפטרת כ"ד שבט תקצ"ב לפ"ק]: היקרה אשת חיל מרת
 הינדלה אשת אברהם ד"ה ז"ל בעבור שבן בתו ליב שעפמעל סופר יתן בעבורה
 ח"י פ"ץ לצדקה [נפטרת ד' כסלו תק"ל לפ"ק]: היקרה אשת חיל מרת שרלא
 אשת הקצין פ"ו כהר"ר אברהם לוי בעבור שבעלה נתן בעבורה ח"י פ"ץ לצדקה
 ועסקה בג"ה [נפטרת ח"י ניסן תקצ"ב לפ"ק]: היקרה אשת חיל מרת רעכלע אשת
 שמש'י גוס דארף ז"ל בעבור שיוורשיה נתנו בעבורה ח"י פ"ץ לצדקה [נפטרת
 ביום ב' י"א כסליו ת"קצנימל לפ"ק]: היקר כמר איצק דירקהיים בעבור שהשנים
 והעריב לבה"כ והלך בדרכי השם והיה בח"ק דקברנים ונתן מעובונו ח"י פ"ץ
 לצדקה [נפטר בשם טוב יום א' קודם עלות השחר ט"ו טבת תקצ"ד לפ"ק]:
 היקרה אשת חיל מרת רייץ אשת איצק דירקהיים ז"ל | מעובונה ח"י פ"ץ לצדקה
 [נפטרת בשם טוב ביום א' קודם ביאת השמש ט"ו טבת תקצ"ד]: איש חם
 וישר היקר כמר ליב שייאר בעבור שהשנים והעריב לבה"כ, ועסק בגמילות
 חסדים ונשא ונתן באמונה ואשתו נתנה ח"י פ"ץ לצדקה בעבורו [נפטר בשם
 טוב עש"ק ט"ו אלול תקצנימ"ל לפ"ק]: היקרה והצנועה אשת חיל מרת שינלא
 אשת כ' מאיר חיים בעבור שהיתה בעלת מדות טובות ומגדלת את בניה בדרכי
 היושר ובנה כהר"ר שמואל ובנה כמר משה נתנו בעבורה ח"י פ"ץ לצדקה [נפטרת
 בש"ט ביום ו' ב' דסוכות ונקברת ביום א' ב' דח"ה"ס ת"קסחית לפ"ק]: הזקן
 והיקר כמר מאיר חיים בעבור שהלך בדרכי השם ונשא ונתן באמונה ובנו כהר"ר
 שמואל ובנו כמר משה נתנו בעבורו ח"י פ"ץ לצדקה [נפטר ונקבר בש"ט ביום
 גימל ו' שבט תקע"ה לפ"ק]: היקרה והצנועה אשת חיל מרת רייסכא אשת ר'
 ליב נס בעבור שהיתה בעלת מדות טובות ומגדלת את בניה בדרכי היושר ובנה
 כמר שלמה נתן בעבורה ח"י פ"ץ לצדקה [נפטרת ונקברת בש"ט ביום ה' י"ז טבת
 תקע"ט לפ"ק]: התרוני ר' ליב נס בעבור שעסק בתורה וג"ה והשכים והעריב
 לבה"כ ובנו כמר שלמה נתן בעבורו ח"י פ"ץ לצדקה [נפטר בש"ט עש"ק י"ט
 שבט תקפ"ט לפ"ק ונקבר ביום א' כ"א שבט]: היקר כ' איצק כהן בעבור שנתן
 ונשא באמונה והשכים והעריב לבה"כ ואשתו נתנה בעבורו ח"י פ"ץ לצדקה
 [נפטר בש"ט ביום ג' כ"ה שבט ת"קצו"ו לפ"ק]: היקרה והצנועה אשת חיל מרת

יטבא אשת התרוני ר' אברלי טורלך בעבור שהיתה בעלת מדות טובות ובתה
 יאכט נתנה בעבורה ח"י פ"ץ לצדקה [נפטרת בש"ט יום ה' ט"ז כסלו ת"קענימל
 לפ"ק]: התרוני כהר"ר אברלי טורלך בעבור שהשנים והעריב לכה"כ להתפלל לפני
 העמוד ותורתו היתה אומנתו [נפטר בש"ט יום ד' כ"ב טבת ונקבר בש"ט כ"ג
 טבת תקפ"ד]: היקרה והישרה מרת העכלא בת ר' ברוך דורלך אשת ר' דוד
 מאנהיימער בעבור שהיתה בעלת מדות טובות: הזקן כמר משה בעכינגע בעבור
 שיורשיו נתנו בעבורו ח"י פ"ץ לצדקה [נפטר ביום ה' זין אלול ת"קצזין לפ"ק]:
 היקר כמר משה בר זוסמאן האניק בעבור שהלך בדרכי היושר ובתו מינדלא אשת
 כמר ליב שיער ז"ל נתנה בעבורו ח"י פ"ץ לצדקה [נפטר ביום ב' י"ב תשרי
 תקט"ד לפ"ק]: הזקן כמר משה בן אברהם האניק בעבור שנכדו הקצין כ"ה משה
 שיער נתן בעבורו ח"י פ"ץ לצדקה [נפטר ביום ד' י"ז חשוון ת"קצחית לפ"ק]:
 האשה החשובה והיקרה מרת מרים אשת כ"ה משה הירש שייאר בעבור שכל
 ימיה הולכת בדרך ישרה, והיתה אשה כשירה והגונה, כפיה פרשה לעני וידיה
 שלחה לאביון בכל עת ועונה, ובערה נתן ח"י פ"ץ לצדקה בעבורה [נפטרת בש"ט
 יום א' ד' אייר תקצ"ח]: היקר כמר שמואל גערנסהיים בעבור שיורשיו נתנו
 בעבורו ח"י פ"ץ לצדקה [נפטר ביום ש"ק י"ז כסלו תר"א לפ"ק]: היקרה פעגלכא
 אשת יעקב טורלך בעבור שבעלה נתן בעבורה ח"י פ"ץ לצדקה [נפטרת בש"ט
 ביום ד' כ' טבת תר"א לפ"ק]: האשה החשובה והיקרה מרת מעלא אשת כהר"ר
 משה לוי סג"ל בעבור שכל ימיה הולכת בדרכי ישרה והיתה אשה צנועה
 כשירה והגונה, כפה פרשה לעני וידיה שלחה לאביון בכל עת ועונה ועשתה
 תפלתה בכל יום ערב ובקר בכונה, ושאר עובדי י"י עשתה הכל בתמימה, ובעלה
 נתן ח"י פ"ץ לצדקה בעבורה [נפטרת בש"ק י"ב טבת ת"קצטית לפ"ק]: האשה
 החשובה והיקרה מרת בילא אשת כהר"ר משה אובנהיים ז"ל בעבור שכל ימיה
 הולכת בדרכי ישרה והיתה אשה צנועה כשירה והגונה, כפה פרשה לעני וידיה
 שלחה לאביון בכל עת ועונה, ושאר עובדי י"י עשתה הכל בתמימה, ויורשיה
 נתנו בעבורה ח"י פ"ץ לצדקה [נפטרת בש"ט יום א' דסכות תר"ב לפ"ק]: הזקן
 כמר יעקב טורלך בעבור שיורשיו נתנו בעבורו ח"י פ"ץ לצדקה [נפטר בש"ט
 ביום ב' י"ב תמוז תר"ב לפ"ק]: אשה חשובה מרת לאה אשת מאסוס לנגענבך
 בעבור שבעלה נתן בעבורה ח"י פ"ץ לצדקה [נפטרת בש"ט י"ד שבט תר"ב]:
 אשה חשובה אשת חיל כאביגיל מנשים באוהל תבורך מרת יטבא אשת כ"ה
 וואלף סופר בעבור שבעלה נתן בעבורה ח"י פ"ץ לצדקה [נפטרת בש"ט ליל
 ש"ק ר"ה ניסן תר"ב]: משה בן גרשון דאלסים בעבור שאשתו נתנה בעבורו
 ח"י פ"ץ לצדקה [נפטר ביום ד' שמחת תורה תקע"ט לפ"ק]: הזקינה אשת חיל
 מרת ריסכא אשת כמר איצק כהן בעבור שהיתה אשה כשירה והגונה ובנה כ'
 מאיר נתן בעבורה ח"י פ"ץ לצדקה [נפטרת בש"ט ביום ד' ה' ניסן תר"ב לפ"ק]:
 התרוני כהר"ר מאסוס ליב סופר בעבור שעסק יומם ולילות בתורה ובנו כ"ה וואלף
 סופר נתן בעבורו ח"י פ"ץ לצדקה [נפטר בש"ט ביום גימל כ"ה אדר ראשון
 תקנ"ד לפ"ק]: היקרה אשת חיל מרת רבקה אשת התרוני כהר"ר מאסוס ליב
 סופר בעבור שבנה כ"ה וואלף סופר נתן בעבורה מתנה לצדקה [נפטרת בש"ט
 ערב פסח ת"קמוין לפ"ק]: כמר בעגדיט בר נתנאל בעבור שאשתו נתנה בעבורו

חיי פ"ץ לצדקה [נפטר ביום עש"ק ט"ו טבת תקצ"ו לפ"ק]: משה ניא בעבור
 שבתו מאלא נתנה בעבורו חיי פ"ץ לצדקה [נפטר בש"ט ש"ק ויו אב תר"א
 לפ"ק]: ניטל אשת משה ניא ז"ל בעבור שבתה מאלא נתנה בעבורה חיי פ"ץ
 לצדקה [נפטרת בש"ט יום נימל כ"ד כסלו תר"ד]: היקרה בלימכה אשת ליב
 בן עקיבה גונגהיים בעבור שבתה רעכלא חיי חיי פ"ץ נתנה בעבורה מתנה לצדקה
 [נפטרת בש"ט יום ויו ערב ראש השנה תקפ"ג]: כמר ליב בן עקיבא גונגהיים
 בעבור שבתו רעכלא חיי נתנה בעבורו חיי פ"ץ לצדקה [נפטר בש"ט כ"ו ניסן
 ת"רנימל לפ"ק]: הזקן כמר דוד מנהיים בעבור שיורשיו נתנו בעבורו מתנה לצדקה
 והיה ארבעים שנה בחי"ק דקברנים וידו פשוטה ליתן צדקה מממונו לעניים
 ולאבינונים [נפטר בש"ט כ"ט טבת ת"רנימל לפ"ק]: התרוני כ"ה ליב בן יחיאל
 גונגהיים בעבור שבנו יחיאל נתן בעבורו חיי פ"ץ לצדקה [נפטר בש"ט כ' אלול
 תר"ב לפ"ק]: היקר כמר יעקב הירש פולדא בעבור שאשתו נתנה בעבורו חיי
 פ"ץ לצדקה והשכים והעריב לכה"כ והיה בחי"ק דקברנים [נפטר בש"ט כ' אדר
 ת"רויו לפ"ק]: הזקינה מרת ישכא אשת כ"ה וואלף סופר אשת חיל בעלת מעשים
 טובים והיתה עוברת ה' באמונה והני נשי דאיתנהו בשמירה איתנהו בזכירה עם
 שארי צדקניות בני"ע ובעלה כ"ה וואלף סופר נתן בעבורה מתנה לצדקה [נפטרת
 בש"ט טוב ש"ק ר"ח ניסן תר"ב לפ"ק]: הבתולה מרת לאה בת כ"ה איצק נויען
 ממנהיים נפטרת ונקברת בק"ק מנהיים בש"ט ביום ד' ג' שבט ת"ר לפ"ק ואביה
 כ"ה איצק נויען נתן בעבורה חיי פ"ץ לצדקה: כמר בערמן ליגענבאך בעבור
 שאשתו נתנה בעבורו חיי פ"ץ לצדקה [נפטר ש"ק כ' שבט ת"רויו]: היקרה
 אשת חיל מרת רייכלע אשת יעקב הירש פולדא בעבור כמר חיים גם נתן בעבורה
 חיי פ"ץ לצדקה ובעבור שהיתה בעלת צדקה [נפטרת בש"ט טוב כ"ג תמוז ת"קצחית
 לפ"ק]: הזקן סענדר בער בעבור שאשתו נתנה בעבורו חיי פ"ץ לצדקה [נפטר
 ביום שבת קודש תר"ו לפ"ק]: הזקן יעסל קירכהיים בעבור שבנו הקצין יוקל
 נתן בעבורו חיי פ"ץ מתנה לצדקה [נפטר כ' תמוז תר"ה לפ"ק]: האשה מרת
 ראזע אשת כ"ה יהודה ליב בעבור שבעלה נתן מתנה לצדקה]: הזקינה בלימלא
 אשת המנוה יעסל קירכהיים בעבור שבנו הקצין זלמן נתן בעבורה חיי פ"ץ לצדקה
 [נפטרת ביום ש"ק ראש חדש ניסן תר"ט לפ"ק]: הני נשי דאיתנהו בשמירה
 איתנהו בזכירה, מינדלא אשת חיל מינדלא אשת המנוה כמר ליב שיאר ז"ל
 בעבור שיורשיה נתנו בעבורה חיי פ"ץ לצדקה והיתה בעלת גמילות חסד וכפיה
 פרשה לעני [נפטרת בש"ט יום א' כ"ד כסלו תר"ד לפ"ק]: הזקן כמר ליפמן
 בירשטט בעבור שחתנו הירש נתן בעבורו חיי פ"ץ לצדקה [נפטר ביום נימל
 כ"א חשוון ת"ריוד לפ"ק]: מרת רייץ אשת שלמה ניקלסבערג ויורשיה נתנו בעבורה
 מתנה לצדקה [נפטרת כ' סיון תקצ"ד לפ"ק]: הזקן שלמה ניקלסבערג בעבור שיורשיו
 נתנו בעבורו מתנה לצדקה [נפטר ט' כסלו ת"ר לפ"ק]: היקר כמר ברוך הייט"י
 ווייליר בעבור שאשתו נתנה להקדש בעבורו חיי פ"ץ [נפטר ער"ה אלול תר"י
 לפ"ק]: הזקן התרוני כ"ה וואלף סופר שמש ונאמן דפה בעבור שהשכים כל יום
 ללמוד תורה ולומר תהלים בכונה, והיה עוסק בצרכי עניים באמונה והפריש
 מממונו בחייו לחלק לאחר מותו לעניים ולצדקה [נפטר בש"ט ביום כ"ה מרחשוון
 תר"יב לפ"ק]: הזקן אברהם גונענהיים בעבור שיורשיו נתנו בעבורו מתנה לצדקה

[נפטר בש"ט ביום ה' י"ג אדר ראשון תרי"ב]: האשה החשובה והיקרה מרת צפור אשת המנוח כהר"ר ליב גוגענהיים ז"ל שכל ימיה הלכה בדרכי ישרה ובנה נתן בעבורה ח"י פ"ץ לצדקה [נפטרת ביום שבת קודש כ"ה ניסן תרי"ב]: האשה מרת ננענדלה אשת המנוח ר' אליה בלין ז"ל בעבור שהשכימה והעריבה לבית הכנסת, וכל ימיה היתה עוסקת בגמילות חסד לעניים ולעשירים, והיתה זריזה ומקדימה לכל המצות, ובניה נתנו עבורה ח"י פ"ץ לצדקה [נפטרת בש"ט ביום בית י"ג סיון תרי"ב לפ"ק]: הבח' אלי' בן כ' משה הירש שייער בעבור שהלך בדרך הישר ואביו נתן בעבורו ח"י פ"ץ לצדקה [נפטר ביום ב' כ"ה אדר תר"ב לפ"ק]: האשה מרת רייזן בת כ' משה הירש שייער בעבור שהיתה כשירה והגונה ואביה נתן בעבורה ח"י פ"ץ לצדקה [היתה אשת כ' יעקב שופפער מנייא-יארק מארץ אמעריקא ונפטרת ביום ה' כ"ג סיון תרי"ב לפ"ק ונקברת בנייאוארק למחרת]: רחל אשת כ' אהרן פולדא בעבור שהיתה כשירה והגונה וידה היתה פרושה ליתן צדקה לעניים ולאביונים בכל עת ולהיות נפשה בצרור החיים צרורה נתן בעלה מתנה לצדקה בעבורה [נפטרת ביום ג' י"ב אב תרי"ג לפ"ק]: היקרה מ' שפרינץ אשת מרדכי ג"ד בעבור שהיתה כשירה והגונה [נפטרת יום ויו י"ב אייר תרי"ג]: הזקינה פעסכה אשת זיסל שאטט משפייער בעבור שאחיה התורני כ"ה משה כהן נתן בעבורה עשרה זהובים להקדש [נפטרת יום ד' ה' אייר תרי"ד לפ"ק]: התרוגי הזקן כהר"ר יששכר המכונה בער כהן בן המנוח פ"ו כהר"ר נפתלי המכונה הירץ מיוחס בכהונה בעבור שהיה כל ימיו בחברא קדישא של תלמוד תורה והיה מקיים מצות הכנסת אורחים וידו היתה פשוטה ליתן צדקה לעניים ולאביונים ויורשיו נתנו בעבורו ח"י פ"ץ לצדקה [נפטר בשם טוב ביום ד' כ"ז אב תרי"ג לפ"ק]: הזקינה מרת יטלא אשת כמר מאיר מיכאל פעטערשהיים בעבור שהיתה תמימה בכל מעשיה ובעבור שבעלה נתן ח"י פ"ץ לצדקה [נפטרת ביום ש"ק ד' אב תרי"ד]: האשה מרת לאה אשת כ' מאיר כהן בעבור שהיתה תמימה בכל מעשיה ובעבור שבעלה נתן ח"י פ"ץ לצדקה [נפטרת ביום ב' ה' ניסן תרי"ד]: מרת עלא אשת כמר לייב בייערטהאל בעבור שהיתה כשירה והגונה וידה היתה פרושה ליתן צדקה לעניים ואביונים ויורשיה נתנו בעבורה ח"י פ"ץ לצדקה [נפטר] בשם טוב ביום א' ט' אייר תרי"ד]: היקר כמר לייב בייער-טהאל בעבור שהשכים והעריב לבהכ"ג ועסק בגמילות חסדים וידו היתה פרושה ליתן צדקה לעניים ונשא ונתן באמונה ויורשיו נתנו ח"י פ"ץ לצדקה בעבורו [נפטר בשם טוב יום ה' כ"א אלול תרי"ד]: היקר כ' יעקב בייערטהאל בעבור שאשחו נתנה ח"י פ"ץ לצדקה בעבורו [נפטר ביום ד' י"ז אדר תרמ"ו]: התורני ר' משה פולדא בעבור שעסק בצרכי צבור באמונה, והשאיר אחריו ברכה, חמשה מאה זהובים לבית חולים [נפטר בש"ק וי"ו אדר ראשון תרי"א]: מרת פעגיל אשת כ' יששכר האניג בעבור שהיתה הגונה לבעלה, לבניה, ולמשפחתה ובעלה נתן בעבורה מתנה לצדקה [נפטרת ביום ד' וי"ז אב תקפ"ט]: הזקינה היקרה סערלא אשת עקיבה מאמעלסדארף בעבור שהיתה אשה יראת אלקים השכימה והעריבה לב"ה והיתה זריזה לכל דבר מצוה וגו"ה [נפטרת ג' ב' אב תקצ"א]: כ' אברהם בן כ' שמואל בלין בעבור שהיה פ"ו כמה שנים ועסק בצרכי צבור באמונה שלימה: האשה מרת מילא אשת פ"מ אברהם בלין בעבור

שהיתה ישרה ובנה נתן בעבורה מתנה לצדקה: האשה מרת רחל אשת פו"מ התורני ר' משה פולדא בעבור שהיתה ישרה ובנה נתן בעבורה מתנה לצדקה: האשה חשובה מרת רייכלא אשת התורני ר' מיכל וואהל בעבור שהיתה עוסקת כל ימיה, במצות ומעשים טובים, בצדקה וגמילת חסדים, והשכימה והעריבה לבי"ה: האשה היקרה מרת עטיל אשת כ' וואלף אפפענהיים בעבור שהיתה בעלת מדות ומעשים טובים ודקדקה במצות וגמילת חסדים, והשכימה והעריבה לבי"ה: ר' יששכר המכונה בער בן התורני כהר"ר אהרן הכהן בעבור שבנותיו נתנו בעבורו מתנה לצדקה: האשה נענגלע אשת בער כהן בעבור שהיתה הגונה, וזריות לקיים מצות גמילת חסדים בכל מאודה, ובנותיה נתנו בעבורה מתנה לצדקה: כהר"ר אברהם הירש בן הדיין כמהור"ר מיכאל וואסערטרילינגען ז"ל, בעבור שהתמיד בלמוד, והנחך הנערים בתורה ובמעשים טובים, ובתו נתנה בעבורו מתנה לצדקה: קילה אשת אברהם הירש וואסער-טרילינגען בעבור שהיתה הגונה לבעלה, ובתה נתנה בעבורה מתנה לצדקה: כ' שמואל בן כ' לעמיל טרויטמאן בעבור שבנו אליעזר נתן מתנה לצדקה, ולימד הנערים דעת ויראת ה': האשה בריוולה אשת שמואל טרויטמאן בעבור שנתן בנה אליעזר מתנה לצדקה: החבר כה"ר ליב בן כהר"ר ר' מאיר שנאטיך בעבור שהנחך הנערים בתורה, ובנו מאיר בער נתן בעבורו מתנה לצדקה [נפטר י"ג טבת תקי"ן לפ"ק]: האשה מרת בילא אשת כ' יחיאל כהן בעבור שנתנה צדקה בסתר, ובעלה נתן צדקה בעבורה: היקר ליוזר בן כ' משה כעכער בעבור שהלך בדרך הישר ואשתו נתנה בעבורו מתנה לצדקה: התורני כהר"ר מיכאל מעלאס בן הדיין מהר"ר ליב מעליס ז"ל בעבור שהיה כמה שנים פו"מ בקהלתנו ועסק בצרכי צבור באמונה, ונכד אשתו נתן בעבורו מתנה לצדקה [נפטר בעש"ק ח"ת אדר שני ת"ר לפ"ק]: האשה מרת בילא בת כ"ה מיכאל גערנסהיים אלמנת כהר"ר מיכאל מעלאס בעבור שהיתה כשרה במעשי, ונכדה נתן בעבורה מתנה לצדקה [נפטרה כ"ה אלול תר"ב לפ"ק]: הרופא כ' יהונתן המכונה פאלק באדענהיימער בעבור שאחותו נתנה בעבורו מתנה לצדקה [נפטר ביום ב' כ"ד אב תקפ"ה לפ"ק]: כ' גבריאל בר שמואל זנוויל געלהיים בעבור שבנו נתן בעבורו מתנה לצדקה [נפטר י"ד תמוז תר"ט לפ"ק]: התורני יחיאל בר יעקב גאלינגען בעבור שהתמיד בלימודו, והיה איש צדיק וישר נאמן רוח, גם היה כמה שנים מלמד בח"ק דקברנים, והחזיק במעשים טובים, ובנו נתן עבורו מתנה לצדקה [נפטר כ"ה תשרי תרי"ו לפ"ק]: היקר כהר"ר שלמה בן כהר"ר ארי' המ' ליב נס ז"ל בעבור שהיה בעל מעשים טובים, ועסק בצדקה ובג"ח בנופו ובממונו, והתעסק בצרכי צבור בזריות ובאמונה, גם היה גבאי ואחד מקראי עדת ישרון כאן והבר נאמן לכל הח"ק שבקהלתנו ואשתו נתנה בעבורו מתנה לצדקה [נפטר בליל מוצאי יח"כ שלמחרתו י"א תשרי תרמ"ז]: היקר כהר"ר אהרן בר משה בריל ז"ל בעבור שהיה מתעסק בצדקה ובג"ח בזריות, עושה ומעשה אחרים, והבר נאמן לכל הח"ק שבקהלתנו, ויסד כאן ע"פ השתדלותו חברת סיועת הספקת אלמנות כאן, ובניו נתנו בעבורו מתנה לצדקה [נפטר בק"ק ספר"מ אור ליום ד' ט' שבט ונקבר בב"ע דכאן ביום ה' י"ה שבט תרי"ז]: האשה מרת מאמיל אשת זעלינגמאן גאטצערט מכאן בעבור שהיתה אישה כשרה במעשי, ובעלה נתן בעבורה מתנה לצדקה [נפטרת כאן אור ליום ד' י"ז שבט תרי"ז]:

היקר כהר"ר שמואל בר מאיר שניידער מכאן בעבור שהיה משך זמן אוזה שנים
 פו"מ דקהלתנו ועסק בצרכי צבור באמונה, והיה משך זמן שלשים שנה לערך
 בעל תפלה בימים נוראים בבהכ"נ הגדולה שבקהלתנו לש"ש בקול נעים, ואשתו
 נתנה בעבורו מתנה לצדקה [נפטר בשם טוב ביום א' כ"ג מנחם תרמ"ז]: האשה
 מרת הענדלא, שהיתה אשתו הראשונה של המנוח כ' יוסף אליעזר בר משה
 דרייאפוס מכאן בעבור שהיתה כשרה במעשיה, ובן אחי בעלה נתן בעבורה מתנה
 לצדקה [נפטרה ביום ג' כ"ה מרחשון תר"ז לפ"ק]: האשה הוקינה מרת עריל אשת
 כ' וואלף אולף מכאן בעבור שהיתה כשרה במעשיה, ובעלה נתן בעבורה מתנה
 לצדקה [נפטרה ביום ו' עש"ק ט"ת ניסן תר"ז לפ"ק]: כ' גרשון בר נתן
 פראנק בעבור שאשתו נתנה בעבורו מתנה לצדקה [נפטר ביום ד' כ"ד שבט
 תר"ז לפ"ק]: האשה מרת פרומט בת כהר"ר זנוויל בער בארענהיים אלמנת כ'
 גבריאל מעלאס בעבור שנכדה נתן בעבורה מתנה לצדקה [נפטרה ב' אב תר"ח
 לפ"ק]: האשה מרת ריו בת ר' צבי אלמנת כ' אברהם בלין בעבור שבנה נתן
 בעבורה מתנה לצדקה [נפטרה ביום ש"ק ט"ו מרחשון תר"ט לפ"ק]: האשה
 הוקנה מרת שינכא בת כ' מאיר הלוי אלמנת פו"מ התורני כהר"ר יששכר המ'
 בער כ"ץ ז"ל בעבור שבניה נתנו עבודה מתנה לצדקה [נפטרה א"ח דסוכות כ"ד
 תשרי תר"ח לפ"ק]: הוקן נתן בר אהרן הכהן בעבור שנתנו בניו נ"י בעבורו
 מתנה לצדקה [נפטר ביום א' י"ז סיון תרכ"א לפ"ק]: כ' משה בן ר' זלמן סופר
 הלוי בעבור שיוורשיו נתנו מתנה לצדקה בעבורו [נפטר ביום א' א' דר"ה אדר
 שני תר"ט לפ"ק]: כ' אברהם בר אשר עבערשטארט בעבור שאשתו נתנה מתנה
 לצדקה בעבורו [נפטר בש"ק פ' בראשית כ"ד תשרי תר"כ לפ"ק]: כ' יחזקאל בר
 אברהם בלין בעבור שיוורשיו נתנו צדקה בעבורו [נפטר ביום ד' כ"ב אלול תרכ"א
 לפ"ק]: כ' מיכאל בר אהרן ספעדרסהימער בעבור שיוורשיו נתנו בעבורו מעובונו
 מתנה לצדקה [נפטר ביום ד' ז' תשרי תרכ"ב]: האשה א"ח מרת מערלא ז"ל בת
 המנוח מהור"ר מרדכי אדלער כ"ץ, אשת ר' אוצק בריהל, היתה עטרת בעלה
 ותפארת ליוצאי חלצ"י אהבה חסד, ורודפת שלום במשפחתה ולה תהיה הצדקה
 לזכות לחסות בצל עצי עדן, ובעלה יתן לח"ק שהוקם מחדש מתן בסתר ה"י פ"ץ
 [נפטרה בשם טוב ביום ב' דפסה ונקברת ביום א' דח"ה תרכ"א].

קינות וסליחות

מכ"ץ

אשר תפוצינה אור

לקורות היהודים בימי הגזירות והרדיפות.

זאת לדעת, כל מלאכתי היתה רק לקבץ הקינות והסליחות
האלה מתוך הכ"י ולהדפיסן, ולא באתי לערוך פירוש מדעת עצמי
ולבארן די באר, וגם לא באתי לברר וללבן הנוסחאות הישרות
בהן או להגיה אותן מסברת עצמי, די לי כי הוצאתי לאור עולם את
הפיוטים האלה אשר עד היום היו טמונים וגנוזים במחשכים בכ"י ועתה
הרוצה לתקן יתקן.

אברהם ברלינער.

א. הקינה הראשונה כמו שהיא בנקודותיה ובנוסחותיה הרפסתי על פי ההעתקה מכ"י האמבורג נומ' 145 (ע"י רשימת הביבליאטקהעק בהאמבורג לחכם ר' מש"ש ע' 54) והנוסחאות אשר הצבתי לברנה בצד הן הן אשר לקטתי מתוך הכ"י נומ' 312 בביבליאטקהעק הנקראת Vaticana ברוטא ומתוך הכ"י בפארמא נוממער 586.

בכ"י האמבורג כתוב בשורה הראשונה בטעות מורמיא תחת מוררמישא ועוד כתוב נוברט תחת בוברט וכן נמצאים כמה טעויות בניקוד האותיות כדרך הסופרים האשכנזים בימים ההם אשר לא נתנו עיניהם לדקדק באותיות ובנקודות כנודע לנו כבר ע"י כ"י אחרים אשר כתבו המעתיקים הראשונים בארץ הזאת ובעת ההיא. ואני בפעם הזאת לא שלחתי את ידי לתקן את הטעויות כולן למען הראות באצבע על מלאכה גרועה כזאת ועוד מטעם אחר כדי להצטרק אותי מה שסרתי הנקוד לגמרי בקינות או בסליחות האחרים בפרט אחרי מצאתי אותן מנוקד רק בכ"י האמבורג לבד המשובש מאוד כאשר כבר הזכרתי.

המקונן רשם שמו בראשי החרוזים מנחם ברבי יעקב הזק בתורה אחר חסלת הא"ב וע' מה שכתב החכם צונין בספרו „לישעראטורגעשיכטע" ע' 294 עליו ואודות הסליחות והקינות אשר חיבר. — בקינה הזאת הרים את קולו בכ"י על הרוגי בוברט היא העיר Boppard בשנת תתקל"ט בחרוש אלול וסיפור המעשה הלא הוא כתוב בקונטרס גזירות בלוייש ושאר מקומות אשר נרפס בראש הספר עמק הבכא הוצאה אשכנזית ע"י החכם ווינר ע' ט' ואעתיק מתוכו פה מה ששייך לבאר את תוכן החרוזים לפנינו בעמוד ב' וזה"ל שם: „ויהי בשנת ד"א ותתק"ס) והנה ספינה באה מקלוגיא ובה יהודים ובנואה סמוך לבוברט והנה אחריה ספינה אחרת וימצאו מושכיה ומלחיה ריבה אחת גויה מתה על שפת ריגוס ולא נודע מי הכה ומקצת היהודים אשר בספינה הראשונה היו הולכים על שפת הנהר ויצעקו הגוים אחריהם לאמר מדוע הרגתם זאת הגויה וילכו הלך וצעוק אחריהם בעיר בוברט ויתפשו ויפצעו וישליכו חיים בריגוס גם הם גם שאר היהודים אשר בספינה ויפצרו גם להניח אלהים חיים ולדבקה במת ולא אבו ויקדשו את השם. והמלך ורידריך לקח מן הקהלות בעלילה זאת ת"ק זקוקין כסף וההגמון לקח מן היהודים אשר בהגמוניא מ"ב מאות זקוקין כסף

קינות וסליחות

נתנו פה בבון ד' מאות כי היו אז פה עשירים. לולא ה' צבאות הותיר לנו שריד כמעט כסדום היינו כי היה הפורענות הולך וגדל כי היו מושכים וסוחבים את ר' יודא בר מנחם (3) ז"ל אחר מן ההרוגים סחוב והשלך במים ברינוס וביבשה מעיר לעיר וממדינה למדינה. גם בקולוניא משכחו וגררוהו בכל העיר. כמעט כמו כל אויבינו לבלעונו חיים לולי רחמי שדי אשר נתן הוננו כופר לנפשינו נצח יתברך שם קדשו אשר הציל את עמו" ע"כ.

המקונן השתמש פעמים בדברי מדרש כמו בחרוז הרביעי "דודי ירד לגנו" ובחרוז החמישי "לרעות (בכ"י פארמא לראות) בגנים" ע"י במדרש שה"ש שם. בחרוז י"ב "מי כמוך באילמים" ע"י מכילתא פ' בשלח פסוק מי כמוך באלם ובגטין נ"ו: — בחרוז כ' "בגדרם פרוכת" רמז על סיפור המעשה בגטין נ"ו מיטוס גידרג) את הפרוכת ובחרוז כ"א "ובריה קלה" רמז גם כן על הסיפור שם "בא יתוש ונכנס בחוטמו". גם מה שאמר בחרוז כ"א (ע' 7) זלפס על פורפירון נראה לי שהשתמש במדרש אחר, אך לא נודע לי איה מקומו. בחרוז י"ד "על איי הים" הן הגזירות בענגלאנד משנת 1190 וגם 1191 אשר נזכרים בקונטרס הנ"ל ובעמק הבכא ע"ש.

(3) הוא ר' יהודה אשר נזכר בחרוז ז'. (ג) הנוסח גדר (כמו גזר) או גדר (כמו גזו) וכן בקינה הזאת: בגדרם.

א.

קינה*) זו יסד רבינו מנחם ב"ר יעקב ז"ל מורמיישא על הרוגי
בוברט ועל הריגת ר' יהודה ועל שרופי בלוייש

בניגון איכה ישבה חבצלת השרון.

אֲלֵלֵי לִי כִּי כָאוּ רֵנַע אֶלְמוֹן וְשָׁכּוֹל
וְנוֹתְרָתִי רִיק בְּעִירוֹם וּבְחוֹסֵר כֹּל
בַּפּוּרָה הֵינְן אֹתָהּ גַּפְשֵׁי לְאָכּוֹל
כִּי הָיִיתִי בְּאוֹסְפֵי קִיץ וְאִין אֲשָׁכּוֹל.

(נוקמת נקם)

(להשמיר)

נִבְרָה עָלַי נִקְמַת נָקוּם בְּרִית
לְהַשְׁבִּית עוֹלָל מְחוּץ לְהַבְרִית
דְּבָרֶיךָ מְצִאוֹנִי בְּצַר לִי אַחֲרִית
אֲדוֹנֵי הָאֲדוֹנִים הַמְשַׁחֲתִים אֶתְּךָ אֶת כָּל שְׂאֲרִית. (ה' אלהים)

הֵיךְ נִפְלוּ גְבוּרִים וַיִּאֲבְדּוּ כְּלֵי מִלְחָמָה
קְדוּשֵׁי אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ הַמָּה.
וְאֲנִי שְׁכוּלָה אֲבִילָה וְשׁוֹמְמָה
מְחוּץ תְּשַׁכַּל תֶּרֶב וּמִתְדָרִים אִימָה.

זָכִים פָּסוּ בְּעוֹן הַדּוֹר אֲשֶׁם
נָלוּ. עַל ד' לְאַהֲבָה אֶת הַשֵּׁם
חֲטָאתִי כְּבָדָה עוֹנֵי נִקְתָּם לְהַרְשֵׁם
דוֹדֵי יָרַד לִנְגּוֹ לְעִרוֹנַת הַבֶּשֶׂם.

טְהוּרִים גָּאֻסֵּי נְשׂוּאֵי פָּגִים
נִבְחָנוּ בְּצָרוּף צְרוּפִים וּבְחוּגִים

(*) בכ"י רומא הנוסח: וקינה זאת יסד רבינו ר' מנחם בניגון איכה ישבה חבצלת על
הרוגי בוברט בחדש אלול וגם על השרופים ובסופה על הרוגי איי הים בשנת תתק"ן.

קינות וסליחות

יְהִי בְּחֹר בְּפִרְדֵּי־סוֹ נִצְנִים
לְרַעוֹת בְּנִגְנִים, לְלִקּוֹט שׁוֹשְׁנִים.

(וללקוט)

כָּרְתוּ בְּרִית עֲלֵי זָכַח הַגּוֹנִים
בְּמַפֶּת חֶרֶב וְהִרְגוּ גְדוֹנִים
לֹא עָזְבוּ בְּרִיתְךָ אֲדוֹנֵי הָאֲדוֹנִים
אֲזִי עֶבֶר עַל גִּפְשֵׁנוּ חַמּוּם הַזְדוֹנִים.

(לנהר הושלכו פצועים
ומעונים — כן בכ"י רומא)

מִנֵּת אֲבָזְרִית הַמִּיתוּ חִיְתָם
מֵאֲכָל לְעוֹף הַשָּׁמַיִם נָתַנּוּ נִבְלָתָם
גִּמְשִׁכּוֹ מִפְּנֵה לְפָנֶיהָ גִּוְתָם
וְלֹא נָחוּ כְּמוֹתָם יְהוָה רַגְמָתָם.

סָגוּר הַזָּנֵם לֹא הוֹעִיל לְפִדְיוֹם
בְּיוֹם עֲבָרָה נִזְרָא וְאִיֹּם
עֲלֵיהֶם חֲשֵׁד הַיּוֹם וְהַשֶּׁמֶשׁ בְּרוֹן
וְתִזְרַח לְדָם לִפְנֵי בַּאֲ יוֹם.

(עברת)

פָּרַחֵי נוֹגְפוֹ בְּאֵלּוּל בִּילְלָהָ
וְהִגָּה אֵימָה תְּשִׁיבָה גְדוֹלָה
צְמַתוֹנֵי בְּתִתְקַלֵּט וְהַנְעֵלֵט אֹזֵר בְּתוֹלָה
נִשְׁבָּרָה בְּתוֹלֵת עַמִּי מִפֶּת נִחְלָה.

(בת עמי — בכ"י רומא)

קְבוּרָה לַחֲמוּזִים, צָרִי נָתַנּוּ קְדוּמָה
וְחֲסִידֵי לְדוֹמָן עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה
וְטוֹשִׁים גְּטוֹשִׁים נְתוּנִים לְכְלִימָה
וְלַחֲרֵב וְאִין מִקְבֵּר לְהִמָּה.

(נתנה קדומה)

שָׁשׂוּ עַל קְדוּשַׁת אֵל לְהַקְדִּישׁוּ
וְלֹא אָבוּ בְּמַרְמָה לְבַחְשׁוּ
תִּקְפוּ כְּמָה וְכְמָה בְּפִחְזוֹת לְעֲנִשׁוּ
וְלֹא נִשְׂא לְשׂוּא נִפְשׁוּ הַיָּתֵה יְהוָה לְקַדְשׁוּ.

מִי כְּמוֹד בְּאֵילָמִים אֵלֵי הַתְּאֵפֶקֶת
גּוֹיִם קִרְקְרוּ בְּהִיבְלָד וְשִׁתְּקָתָה

קִינּוֹת וּסְלִיחוֹת

גִּבִּים מִתְעַתְעִים בְּכַנְיָךְ וְהַחֲשִׁיתָה
תִּמְכּוֹר עִמָּךְ בְּלֹא הוֹן וְלֹא רִבִּיתָה.

חֲלוֹתִי הִיא, וַיִּמְיָךְ לֹא קִצְרָה מִשְׁנֵגְבִם
לָמָּה תִּבִּישׁ בּוֹגְדִים חוֹרְשֵׁי עַל גַּבִּם
מִעֲלָה מִיָּם אִיהָ הַשֵּׁם בְּקִרְבָּם
הֵינּוּ כַּמְעוֹלָם לֹא מְשַׁלֶּתָ כֶּם.

(מְעוֹלָם)

בְּאֵנוּ בָּאֵשׁ וּבַמִּים וְלִהְבֵּה
בְּעֵלוֹנֵנוּ סִקְלוֹנֵנוּ וְתֵלוֹנֵנוּ צְלִיבָה
רָכְבוּ לְרֵאשֵׁינוּ וְעִשִׂינוּ לָךְ חֲטִיבָה
כִּי עֲזָה בַּמָּוֶת אֶהְבֵּה.

בְּכָל מִינֵי שְׂמֵד חוֹבְטָנוּ מִמֶּנּוּ
חֲכָשׁוּ בְּתִשׁוּ בְּכַד וּגְדָרְכֵנוּ
יִרְדְּנוּ שְׂאוֹל חַיִּים וּגְבָלְעֵנוּ
הֵן גִּעַעֵנוּ אֲבָדְנוּ בְּלֵנוּ אֲבָדְנוּ.

(כִּבְשׁוֹ כְּתִשׁוֹ)

(בְּקִרְבָּנוּ כֵּן נִקְוֶה בְּכִי רוֹמָא)

(מִנְחַת עֲשָׂרוֹנוּ)

(מְעוֹנוֹנוּ)

יִנְקֵשׁ לְפָנֶיךָ בּוֹפֵר לְאִישׁ בְּקִרְבָּנוּ
כִּהְגִּישׁוּ תוֹר אוֹ מִנְחָה בְּעֲשָׂרוֹנֵינוּ
עֲנֵי דוֹר הַלֵּז יְרוּצָה עֲוֹנוֹ
(מְלֵאוֹ) הַיּוֹם לֵר' כִּי אִישׁ בְּכֵנוּ.

קִנְאָ וְנוֹקֵם אִיהָ קִנְאָתְךָ
רָאָה כִּי נֹאצֵנוּ לְעוֹמְתְךָ
בֵּן עִם הָאֵב טְבַחֵנוּ לְחַלָּל בְּרִיתְךָ
כָּרוּ לִי זָדִים שִׁיחוֹת אֲשֶׁר לֹא כְּתוּרְתְךָ.

חֲסִידֶיךָ זְכוּר וְעוֹבְדֵי עֲבוֹדֶתֶיךָ
עוֹלָתָם יִדְשְׁנָה סֵלָה לְרִצּוֹתֶיךָ
וְלִפְסָם עַל פּוֹרְפּוֹן עֲטִיבְתְךָ
מִזֶּר וּבְאֶהְלוֹת קִצְעוֹת כָּל בְּגִדוֹתֶיךָ.

כָּדָם הִירַחַת נִיחוּם שֶׁלֶשֶׁת אֵיתָנוּ
נָפְלוּ לְכַבְשָׁן אֵשׁ עֲבוֹרְךָ קִנְאָ

קינות וסליחות

ועתה זכור כמה וכמה מבני
את השריפה אשר שרפה ה'.

ואם אין אני כדאי להגאול
זכור משרתיך לא רצו להתגאול
מהלל צדק אמריך ודבריך אל
לא למענכם אני עשה. כי אם לשם קדשי בית ישראל.

מה תתהפכי חרב כל סביביך תלחמי
טובים אשר בנו תכלי ותמעטי
ואל אני היום גם שם תשופטי
הוי חרב לה' עד אנה לא תשקוטי.

נדמו יושבי אי ונכרת מאונם
אי כבוד גלה והגה אים
ירו בעי שלח והניף בעים
ירדו מבסאותם כל נשיאי הים.

חק אמותם ילדים צנאר פשטו
ואבות מברכים זבח ותבא שחטו
שועיהם ידרי סלע נשמטו
מעילהם ואת בגדי רקמתם ופשטו.

(יפשוטו)

מה יגוד כלולי יופי כלולי תתורה
האמונים עלי תולע ממשלה ושררה
לבושי מילתין משיבי מלחמה שערה
איכה נשבר מטה עז מקל תפארה.

(כוי)

(חמדת)

חמדתם אוצרותם לא חמדו נקיים
זכו לצרור נפש בצרור החיים
קצו בחני הכל באביונים ובעניים
ישימו לה' כבוד ותהלתו באינים.

ביטה אם יכלו ערי מרום עלו
בגדרם פרוכת וניאצות ביתך הגדילו

קינות וסליחות

בְּנִמְוֹתֶם עָלֶיךָ רָעָה וַיִּתְהוֹלְלוּ
חֲשָׁבוּ מְזִימוֹת בַּל יוֹכְלוּ.

תָּמִים פִּועַל גְּמַלְתוּ בְּנִתְיָבוֹ.
מִמֶּנּוּ מִשְׁפָּטוֹ וּשְׁאֵתוֹ בְּחֻבּוֹ
וּבְרִיָה קָלָה אֶכְלָתוֹ בְּגִקְבוֹ
אֵד אֱלֹהִים יִמְחַץ רֹאשׁ אוֹיְבוֹ.

רָם בֶּן הַשֵּׁב לְאַחֲרוֹנִים אֵל חִיקָם
נִמּוֹל שְׁבַעֲתִים לְטַבְחָהּ הַתִּיקָם
הַרְאָם חֻקְיָהּ מִשְׁאֲלוֹתֶם וְחֻשְׁקָם
יִשְׁמַח צְדִיק בִּי חֲזוּה גָּקָם.

אֵל עֲמָד הַפְּלֵא יִשַׁע
בְּאַהֲבַת הַרוּנִיָּה תִכְסֶּה פִשַׁע
מִנֵּת חֶלְקָהּ תְּגִיל וְשַׁעֲשַׁע
פְּעָמָיו יִרְחֹץ בְּדָם הַרְשַׁע.

וְאֵן אֲשִׁישׁ בְּךָ מְחֻלְלִי
אוֹמְרָה לְךָ צוּרִי וְגוֹאֲלִי
מִגֵּי זֶמֶר אֶכְתִּירְךָ מְחֻלְלִי
הָאֵל הַנּוֹתֵן גְּקָמוֹת לִי.

(אכתור מחללי)

ב.

קינה מבלוייש אחרת.

לְמוֹ אוֹי לְמוֹ אֲבוֹי וּמְדִינִים לְמוֹ שִׁיחַ לְמוֹ פְּצַעִים וּקְלוֹנִים לְמוֹ חֲבִילוֹת עֵינַיִם
מִכְּבוֹ וַיִּגְוִנִים. לְמֵאחֲרַיִם בְּשִׁקְסָם לְבָאִים לְחֻקּוֹ פְּדוּנִים לְמִקּוּיִם לְשִׁלּוֹם
וּמִרְפָּא וְהִנֵּה דֹאבוֹנִים. לְנִסְקָלִים וְנִשְׂרָפִים וְנִשְׁפָּטִים בְּכַמּוֹ דִּינִים. בָּאִים בָּאִשׁ
וּבְמִים וּבְחַם נִירוֹנִים. וּזְבָחִים זְבַח מִשְׁפַּחַת אֲבוֹת וּבְנִים בְּהַפְשֵׁט וּנְיִתוּחַ וּבְלִיל
לְאִשִּׁים לְיוֹקְדָה:

וְזֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה. הִיא הָעוֹלָה עַל מוֹקְדָה:

אוי נא לנו כי חטאנו. ואף כתורמוס לא עשינו אבינוס). מקדש הודש. ומשכן ממושכן בעונינו. נבוכדנצר בלענו אבלנו הממנו טיטוס ואספסינוס ואנדרינוס וטרגינוס עקרונו. בחרתנו לסגולה והנה לקללה אנחנו. הן גווענו אברנוס) בת"ת"ניו" לקרין נתננו. ובת"ת"זיק הוזקנו ובת"ת"ק"ל"א שחיטהג) ושריפה בבל וייש נועדה:

וזאת תורת העולה. היא העולה על מוקדה:

אוי לנו כי שודרנו והיתה לשריפה. הנאווה והמעוננה קהלת בלויי ש היפה. הנועדה יחד לתורה ולתעודה לעדפה. איך הבערה לחלק יצאת ולטרפה. שמו צרים עלילות דברים בעקיפה. אתם המיתם גוי בנהר להשיטה. והביאום בסוגר ובחוחים בהם להסגפה. וענום והכום דתסד) להחליפה. ועמדו בנסיון במסה ובתבערה ויקידה:

וזאת תורת העולה. היא העולה על מוקדה:

אוי לרשע רע האבוד יאבד זכרו. יעיץ רע קשר רשעים קשרו. לשקע אש במים הדבר לבררו. והצדיקו רשע והרשיעו צדיק לעוקרו. אוי מושל מקשיב לדבר שיקרו. תוכלס) נפשו טיבתו) לטו לאררו מיאן בשוחד ואמר בלי להזכור. ולא הועיל הון ביוס) עברה להעבירו. ויצו להביא בניקס) לעקידה:

וזאת תורת העולה. היא העולה על מוקדה:

אוי לי על שבירי נחלה מکتו העצומה. כפערט) רשע ימח שמו מאדמה. לשרוף חסדי עליון מליאי חכמה. והכניסום לבית המוקד להשרוף שמה. סהו והמירו כבוד בלא יועיל מאומה. פצו צדיקים עפר כפיחם להשימה. הבערה ובישול אינה משנה שלימה. כנגד שינון ייחוד היראה התמימה. והנעימו עלינו לשבח ה' אחד לייחודה:

וזאת תורת העולה. היא העולה על מוקדה:

אוי לי אמי כי ילדתני לראבה. אנשי סרוס כנסבו הביתו) לסוכבה. הנחשים השרפים חבילי ומורות להרחיבה. ונשרפו שלשיסי) ושתים עולות להקריבה. ויולדות אצו ורצו מיריעותיהס) להשרבה. ואת בניהם העלו עולה נדבה. טלה חלב כליל לעולה נדבה השובה. נרביעי בשבת בעשרים בסיון להחשבה. אך גדול היה באותו היום ונצח יום צום ומכוכה לאום העלובה. זכרה לי אלהי לטוכה. כי המות ביני וביניך להעליבה. להפרידה:

וזאת תורת העולה. היא העולה על מוקדה:

אוי נא לי כי עיפה נפשי להורגים בכאיבי. אוי נא לי כי יסף ה' יגון על מכאובי. אוי לי כי נדמתי ונכאב לבבי. אויה לי כי גרתי משך ביד אויבי. או מי יחיה משום אל חורשים על גבי. אוי לי בוגדים כגרו בוזים להעציבי. אוי לאב שהגלה בנוו תשמיע אבי. אוי לי שנשבועתי ואין מפר ניבי. אוי לי שהחרבתי ביתי והגליתי אוהבי. הוי ארון והורו יספדו למשגבי. אוי לבנים שגלו משלהנך נדיבי. אוי לספינה שאבדה קברניט מוציא ומביא. אוי לאותה בושה וכלימה שהכלימי מחיובי. אוי מבית ואוי מהויץ להסביבי. אוי לי מצרי אשר עיקל נתיבי.

(ח) לאבינו. (ג) כולנו אברנו. (ג) הריגה ושריפה. (ד) ויראתם. (ה) תיכל. (ו) טבלת לאררו. (ז) יום. (ח) בני — בני עקרו. (ט) כפער. (י) על הבות. (יא) בשלשים. (יב) כריעותיהן.

אוי לי אם אומרה ואהרהר על הוצבי. אוי לי אם אומרה מלהסיה דאנת לבי. אוי לי כי פנה יום טובי. כי רחק ממני מנחמי וקרובי. אל מי תדמיוני ואשוה בדאבי. כי מי נוי מכל שכניי סביבי. אשר הטא ונפרץ בו כאשר בי. עלי עברות הרוניך נפשי להדאיבי. אני נסקל אני נתקל להלעיבי. אני נשרף אני נערף להלעיבי. אני נהרג אני נדרג בחובי. אני נחנק אני נשנק למריבי. אני מוכה אני לוקה בניוי. אני מומת אני מוצמת ללביא. אני מאובד בבית הבר דמי להויבי. אני נתלה אני נקלה ונולה להכאיבי. אני נדרס אני נהרס להדיבי. דמי נשפך עירי נהפך ונוי. אני נדרף (6) ונהרף לאיש ריבי. אני נאנס אני נקנס לאויבי. אני חבוי אני שכוי בשבי. שבו לאיתנים כל נוי מחריבי. ואני עד מתי אצפה להשיבי. ביד בן דוד ואליהו הנביא. הוי על כל שכיניי הרעים להביא. אוי לנפשם כי נמלו להם רעה להחריבי. הן לא קצרה ירך מלהטיבי. יבא דברך וכבדנוך בעיר מושבי. אעלה פרים על מזבחך להתמידה. ברצונך ירושלם עירך קשט בכבודה. והתמיד אזוי (3) תתמיד נצה להעמידה: וזאת תורת העולה. היא העולה על מוקדה:

ב. הקינה הזאת השנית לוקה מתוך כ"י האמבורג נוממער 86 ומכ"י נוממער 145. גם היה לפני העתקה מתוך הכ"י נוממער 312 אשר ברומא בביבליאטעק Vaticana ובכ"י זה מצאתי השינוים אשר הצנתי בשולי היריעה, ועוד יש בידי מהזור על קלף ישן נושן בתמונת 16 עם ציורים וגם בתוכו הקינה הזאת עם הקינה על גזרות ורנקבורט.

המקונן הוא ר' אפרים בר יעקב מבונא כאשר הוכירו צונגן בספור ליטערא-טורנעשיכטע ע' 290 וכנראה רמו המחבר את שמו בסוף הקינה אפרים בר יעקב ואיפשר רמו נ"כ שם על תיבת אמן. כבר העיר צונגן בספרו שם, השם אשר יצא בדרך היתול מתיבות טיבת לטו לאררו בחרוז הרביעי הוא שם הרוכס Thibald והוא אשר נקרא בספור המעשה (בכ"י נוממער 563 בפארמא) טיבאט בן טיבולט. וראיתי להוסף פה הסיפור ההוא כאשר העתקתיו מתוך הכ"י מפני שממנו יצא לנו ביאור לכאר כמה דברים ולשונות בקינה אשר לפנינו, רק איזה שורות השמטתי וציינתי אותן ע"י נקודות מטעם כמדם עמדי, כי המקונן שפך אפו וחמתו על הרשע ששפך דם הקדושים על אשר לא רצו לעבוד אל אחר.

שמעו נגידים עמים והאזינו יושבי חלד ודעו וראו מכתב מערה הקדושה בעיר בלייש במלכות צרפת קרית פועלי און עקובה מדם נקיים שנידונו על קידוש השם על לא המם בכפיהם נקמות ינקום דמם במהרה. ויהי ברביעית בעשרים יום לסיון שנת ארבעת אלפים ותשע מאות שלושים ואחד ליצירת בראשית שנת אלף ומאה ושלוש להרבן שיטוס ושם עמלק בן עשו עולה בנימטריא כהמן בן המדתא האנגי וכמו בן שיטוס הרשע וכמהו טיבוט בן טיבא הצורר והשבון טיבוט עולה לשלושים ואחד פרט של בריאת העולם וכאשר עשה נקמה מהמן ומשיטוס כן יעשה נקמה מטיבאט במהרה

קינות וכליחות

בימינו כמו זו הגזרה לא נעשה בימינו ואבותינו לא ספרו לנו ועליה לבניכם ספרו ובניכם לדור אחרון ואני עובדיהו בן הרב ר' מכיר בן הוקן ר' עובדיהו שמתי זכרונם ותומתם ויושרם וצדקתם לטושפות יפות בין שני עיני וכצמידי זהב מזהב על זרועי וקדושתם וענותם על לוח לבי תכתב זאת לדור אחרון למען ספר ייחוד קדושי עליון גבורים ונבירות זקנים וזקינות בחורים ובתולדות קדשו השם הנכבד כי מה שלא ספרו לנו אבותינו וגם לא הועד שמענו וראינו מעם קדוש שנשרפו ונידונו למשפט מעוקל ונספו בלא דין ובלא דברים בלי פשע וקברים נתנו רשעים ואשם שמו לנפשם ותשורה לנותן הנשמה ומרמה לא נמצא ביהם... ואלה האנשים והנשים אשר יקומו לחיי עד צדיקים וטובים צרופים ככסף ובחונים כזהב לא המירו כבודם . . . בקילקולן . . . כי אמרו הקדושים אין זר אתנו ואם יגזרו המושלים באו חשבון ומסים וארנוניות הדין לשמור פי מלכים ולדבר תחנונים ולחלות לצור בצרתם להננם ולרחמם לפני שוביהם להקל מעליהם כאשר יענישו אנשי ארצם, אך כאשר לבכם הרע ויעלה לב בליעל להשכיח שם הבורא לפתות יראיו להם בהסתות מרוחם, להכחיש טהורים ליראש ולבהלם . . . והברורים יענו עדות בדיבור שגור ביהם בחרי אף לאמר קול רם בפנים זקופות בהר ה' יראה והיה האיש אשר יבחר ד' הוא הקדוש ולא נחוש אל שקריכם ולהבליכם כי אתם והכלבים שנים ואנחנו נחויק במעוזינו ויתנו הצאן פניהם אל עקוד ומכסם לה' שלשים ושתים נפש העקודים ככבשים בני שנה וארבעה עשר תמימים והבכורות עקודות ככבשות בנות שלשה וחמש עשרה נשים פוטרות צרותיהן נפשותם מלהט יום הבא על הייחוד ויראת אלהי אבותם והביטו לצור ולא הכירו אלהי נכר להורות בני ישראל לשמור תורת ד' ומצוותיו ודברי חכמים ותורותיו להיות שפוטם במיתת קשה שלא יעברו חוקת עולם ודבר אלוהינו ואמרי פיו לנצור ושכועתו הוזהירו הצופים וצויי לישראל לקיים עליהם לא תזכרנה צדקותיהן ולא יכירו שוע ולא ישאו פני שרים ומושלי במלכות ללמוד בני יהודה קשות בארשת שפתם להלוק בעידות נאמנה ולנשוש מאחרי ההבל תעתועים אשר לא יועילו ולזאת יחרד כל לב איש ואלי יאספו כל ירא וחרד ויודע ספר ומדברי צחות איש אל רעיהו יחקרו ולאחיו יאמר חוק לספר בכל מקום בכתב ובעל פה לפני כל יצור קצוב אשר דברי אמת חרות על לוח לבות לזכרון לדור אחרון בכל מושבות ישראל להראות יום פעולת אהריתם עוצם אהבה לבוראם ועושם כי מדבוק גדול וחבור ליראתו סבלו בגלות זה המשא ולא שקרו בריתו ולהם יקראו אילי הצדק בנים לא ישקרו ונדבה בעורם ודמם כעל מזבח ובחרו להם אל אחר . . . על כן גבורי החיל ילמדון בניהם איש ללשונו בכל עיר ומדינה דברים אלו וזכרם לא יסוף מזרעם.

ג.

תוספת לקינה „למי אוי ומי אבוי“

שיסד הר" תמר בן הח' ר' מנחם על הגזירות שנהרגו קהלות הקדש ויותר מק' ישובים עמהם בעונתינו הרבים הי"ד (השם ינקום דמם) בשנת נ"ח לפרט.

אספדה ואלילה ואספוק כף בנפש מרה
 ואזעק נהי ונהיה והנה וקנים אחבירה
 ברוב יגוני ועוצבי עיני עוללה ונגרה
 שק ואפר אציע ובעפר אתעפרה
 גו חיש ועף ששוני ושמתתי נעדרה
 על שבר בת עמי אלך שחזה וקרורה
 דמיתי לקאת ולכוס הרבות במדברה
 והייתי כצפור נודדת מקנה וממדורה
 הוצגתי על גחלי ריקם ויסודי עורערה
 בחדש הרביעי הלמוני ודקוני חיך כעפרה
 והנה הנשים יושבות מבכות התמוז בגבורה
 גם בחדש החמישי אשר בו לוותו אעוררה
 וכול מלוני בו הושם ושתו השערה
 מאד בו כתרוני אבירי בשן והזירי יערה
 חדש אב אשר שנה (א) באולתו להתגברה
 תקולל חלקתו בארץ ואל תופע עליו נהרה
 טפלו אויבי שקר וגלחוני בתער השכירה
 הרב פתחו רשעים בלב עמי לקדרה
 יונק עם איש שיבה כלו והרגו בעברה
 ונתרתי כתורן בראש הר עניה סוערה
 כרסמוני והממוני והחיוני לענה להשתברה
 הכוני פצעוני חנם וידו בי אבן יקרה
 לבקרים צמתוני ושמוני לחץ ומטרה
 דגוני באש ובמים וקלוני ביקירה ותבערה
 מים רבים כבירים נוזלים שטפוני בסערה
 נבוכי עדרי צאני אום שה נרהה ופזורה
 ג"ח לפרט קיותי וצפיתי למנוחה ולעזרה
 והנה רק בעתה אימה השכה וצרה
 סלו כל אבירי ישישי ועולמי מלספרה
 טף ונשים הרגו למשחית ואלה אוכרה

(ב) בגליון הכ"י נתקן המלה הזאת מירו סופר אחר בתיבת "שלש".

קינות וסליחות

עדת קהלות ווירצבורק הנאווה והדרורה
 לעוף השמים נתנו נבלתם להפקירה
 פלגני עיני הול ותדמע עליהם בעתירה
 אבל שאול חררי מות ארד אתם לקבורה
 צפו עלי חרב ועצמו עוד הללי מלחקה
 בקהלת נורנברק ובונברק אשר ספו במארה
 קדשו צום ומספד וקראו עצרה
 והוסיפו דאבון על און ושמה ושערורה
 רבו כהול ים חבלי וכאשה מצירה
 על קהלת רוטנבורק הקדושה צפירת תפארה
 שרפו ורצחו עמהם יותר ממאה ישובים בנערה
 אשר דמם נשפך כמים וגויתם מלקובה
 תמו ופסו כל נאות יעקב חמדת יקרה
 ונותרתי כעוללות בציר פליטה הנשארה
 העל כן אקרא למקוננות ולחכמות אשגרה
 ואתחבר לתנין ועם בנות יענה אנורה
 עורי מעלי אפשיט ועל חלצים חגורה
 על כל משפחתי אשר השלימו נפשם במורה
 לקשי יום עליהם בכי ונאקה אקשרה
 ועל צבא השמים אצוה ומורות להתקדרה
 ויחשכו כוכבי נשף והלבנה להתחפרה
 כי גדול כים שברי ולא אוכל כפרה
 בעניי אלקי שור נא וריבת ריבי מהרה
 על קדקד מחריבי חמסם ירד לשברה
 תתן להם מנגת לב ושיתם כסרום ועמורה
 רוח זלעפות אש וגפירות עליהם להמטורה
 מדם חללם חרבך והציד להשכירה
 על זאת אתפלל אליך תמיד ואשחרה
 רעות עליהם תאסוף ועברתם לנצה שמרה
 בחרון אפך תוכיחם ובחמתך להתיסרה
 תסיפם בסערתך ושיתמו כתגור אש בוערה
 תרושם ותדוקם כשבר נבל יוצרים שברה
 מראש פרעות אויב לפקוד ולהזכירה
 והשב אל חיקם שבעתים בכנפיהם לצוררה
 ראה עמלי ומכאובי למשפטי הקיצה ותעירה
 לנקום בימינו לעינינו נקמתינו ונקמת התורה
 חזק ואמיץ שרידי כנתך ותחי עליהם סתרה
 וגאלם ותפלטם מיגונם ותוציאם מאפלה לאורה
 ותעשה כמעיל קנאה ובגדי ישע להתאזרה
 ותושיכם בנוה שאנן וכצנה רצון להתעטרה

קינות וסליחות

ויעלו על מזבחך לרצון בקומץ ואזכרה
 כל אלו הובחים שנובחו לשמך איום ונורא
 ירצה חלבם ודמם כמנחת כליל קטורה
 ולא תבוה לב נדכה ורוח נשברה
 וחשוב עלבונם ושברונם כזבחי שלמי תודה
 זאת תורת העולה היא העולה על מוקדה.

ג. ההוספה מקורה היא בכ"י נוממער 145 אשר בביבליאטעק של עיר האמבורג. אחר חסלת האי"ב רמו המקונן את שמו בראשי החרוזים: העלוב תמר תמר (שני פעמים ומטעם זה הוסיף המעתיק בסוף הקינה "ינוחם בכפל העלוב ר' תמר) ואח"כ מתחיל החרוז בתיבות חזק ואמיץ. הוא המבכה את הנהרגים בשנת ג"ח בקהילות וירצבורק, גורנברק, בונברק, (עיר Bamberg) רומנברק ועוד יותר ממאה ישובים אשר לא הזכיר את שמותם וכאשר הודיענו החכם צונץ בספרו זינגאגאלע פאעויע ע' 34 היה מספר הישובים מאה וארבעים וששה וע"ג הקינה האחרת תחת אות ה'.

ה.

אחרת על לודא ציו לפרט.

אללי כי אוי והוי ואבוי פיגו מלאתה. תמור שיריי רננותי. נהי וקנים למדתה. בבכי דמעותיי ושיקויי מסכתה. שלישי בדמעות אותנו השקיתה. גברו ונחלו מכותי באמוריות מיתה. ריצצת ישישי ורובי שמונה מחצתה. דיכיתה עצמם באופנים פילחתה. קלום שרפום כסוחים באש הצתה. קביטה וראה למי כה עוללתה. צפה נאקת חוללי עמך חלק ברדתה. ולמה מרמס לכל עוברי דרך נתתה. פרצתה נדרם ותשימהו בתה:

על וולפהגן:

זאיבי ערבות בקעו בעדר קצפתה. עליך הורגו שש עשרה בנים ואמותם רמשתה. -השבו מזמות לאבד שמו עם זו יצרתה:

פרט על וולדא:

סלו וכלו שנים ושלשים למבח קדשתה מבחת ולא חמלת עולליהם נפצתה. נגעו דמים בדמים. הבאתה יום קראת. יה ראה כי נאמנו בבריתך גולתה. מי כמוך באילמים ראיתה ושתקתה:

ועל צרפת:

כי הרעשתה ארץ צרפת פצמתה. להשמיד ולהרוג כשש אלפים מסרתה. יום נקם ושילום מחמס ושריפת בני יהודה:

וזאת תורת העולה. היא העולה על מוקדה:

ד. הקינות הקצרות-העתקתי מכ"י ברומא אשר בביליאטעק של Vaticana תחת נו' 312 והן ג"כ תוספות לקינה הארוכה (לעיל אות ב') הקודמת שם להן, כי הסיום הוא כאן כמו שם בפסוק „וזאת תורת העולה היא העולה על מוקדה“.

הקינות האלה כולן יצאו מידי איש אחד, והוא ערך את התרוויים על פי א"ב ועל פי תשר"ק, מתחיל עם אות א' ואח"כ עם אות ת', עם אות ב' ואח"כ עם אות ש' ובדרך זאת מחליף את האותיות עד תומם.

הגזירה בשנת צ"ו בלודא היא העיר Lauda במדינת באדען, עליה קונן גם ר' יצחק בר נתן בסליחה המתחלת „אתה בחרתנו מכל העמים" ואי"ה אמצא עוד מקום וזמן להאריך בדברים אודותיה. — מה שכתוב בשורה השלשית ישישי ורובי בודאי הכונה על זקנים ונערים כמו חולין כ' הרובין פירש"י הנערים.

הגזירה בוולפהגן (Wolfhagen) לא נזכרה עוד בספרים שלנו ורק בפנקס של הזכרת נשמות הנקרא „מיינצער מעמארבוך" (Revue des études juives IV, 9) כתוב סתם „הרוגי וולפהגן תתקצו לפרט במרחשון" וע' במ"ע צייטשריפט פיר דיא געשיכטע דער יודען אין דייטשלאנד שנה ב' עמוד 195 כי שם הודיע תלמידי הבי' משה שטערן שהגזירה הזאת אשר בה נפלו י"ו נפשות לפי הקינה אשר לפנינו היתה בוולפהגן מקום סמוך לעיר קאססעל, וגם נזכרה בתוך Annales Erphordenses גזירה אחרת בזמן ההוא. במקום Wolfesheim בקירוב עיר Strassburg וכפי הנכתב שם הרנו י"ה נפשות סמוך לחדש דעצעמבער.

הרוגי וולדא והוא Fulda היו שנים ושלישים במספר ויום הגזירה היה י"ו בטבת לפי המעמארבוך הנ"ל ונקובים הם שם בשמותם ואי"ה בקובץ לשנה הבע"ל ארפס עור קינות אחרות על הרוגים בגזירה זאת ואשוב לדבר אודותם באריכות.

המליצה „מי כמוך באילמים" ע"ג לעיל ע' 4 ועמוד 6.

ה.

הרב ר' אברהם הלוי על גזירות שנת נ"ח לפ'.

ציון מנון שבתך נהרס ונחרב לאי עמך בקרבך טברחים גם כל נבוניך:
 אויבים רצצום דקרום ברמחים וגל-פים כלי משחית כלו המוניך
 שפכו דמי ירנקים עוללים בלי חמלה שרפום שריפת אש לאפר דשן עפרייך
 שאון וקול עילתה מרעיר מתים נדאקו תבקע ארמה לקול משוד עגניך
 אבכה ואהמה במררשי לבבי עלה עדה קדושה אשר עשו רצוניך
 אויב בחרב למושה ומרושה להשמיר ולכלות ישישים חכמי ספוניך
 עיני הלא נוללים דמעה כמעייין וים עלי שלוש מרבצרי נהרס מעונייך
 המה נקובי השם וירצבורק ווטנבורק וגורנברק שמה נסיכי אנוש המה ופרווררייך
 יממיר עלי רשע באש גפרית ופ"חים והשקם בכום תרעל אויבך סלוניך
 שכן חרוניך וחום המול בהמלתך עמך שרידי עם שפנם במשכנייך:

ה. קול נשמע מציון לר' אברהם הלוי על הרוגים בגזירה אשר יצאה מחמת עכשוב של רשע הנקרא רינדפלייש בשנת נ"ח. את הפיוט הזה לא ראה החכם צוניץ מימיו, על כן לא ידע את נועם מליצתו ויושר משקלו, רק לפי דרכו להפש גם במחשכים מצא ברשימה של Assemani שיש בכ"י פיוט ציון לר' אברהם הלוי המתחיל ציון מכוון שבתך נהרס — ותו לא. ועתה באתי אחריו להשלים את דבריו, כי הכ"י היה נגד עיני בבביליאטעק של Vaticana תחת נוממער 312 והפיוט הזה נמצא שם דף 39 והעתקתיו להודיע אותו ברבים.

ו.

קינה

(זה*) יסד הר' משה בר אלעזר הכהן

על קהלות

ווירצבורק רוטנבורק נורבערק הי"ד

מה קול הצאן הזה אשר באונינו, הקול קול יעקב בגיא גלותינו, בבכי מר ולב דוי נצרח בצעקתינו, במספד וביללה נתאונן בקינותינו, אי שמום מה נשתנינו, אם פח אבנים^(א) או נחוש בשחינה לשאת פוּקד סבל צרותינו, ולא עליך השם תלונותינו, כי אנחנו^(ב) לעצמינו הרענו, אזי נא לנו כי חטאנו, על בן גוענו פולנו אבדנו, ולפני בני עולה נפלנו, תעלולים עבדי עבדים משלנו בנה, מה גִּדְרָךְ ונצטדק נד' מצא עונינו, לכן לחרפה לבו ולמשיסה נתננו, אזי לי כי רבתה פִּרְץ וצנחה ברחובותינו, נספוי בלא משפט חסדינו, קמטו בלא עת טפנו ועוללנו, ארץ ארץ אל תכסי דמינו, ואל יהי מקום לעקבתנו, נזעק אזי הוי ואבוי על הרעים שכנינו, ועל בל^(ג) איש צר ואויב באיבה הדפנו, רב בוח מבוח שבצענו, שמה לשמה שמה שמנו, בלא נחת נחת הנחנו, גם הארי גם הדוב הקה עבדיך נתני, הגמר העז אף הוא שפלנו, הנחש בלא לחש נשכנו, אמנם החזיר אשר פרסמנו, הוא האחרון הקביד עלנו, בשוטים ועקרבים יסור יסרנו, מידו לא

* קינה זה. כן כתוב נגד חוקי הלשון ואני נתתי לכל הפחות ריוח בין הדבקים להפריד תיבת קינה מתיבת זה באופן כאשר נרפס לעיל.
(א) בכ"י השני: כח אבנים כחי כלשון הכתוב באיוב ו' י"ב. (ב) אנחנו אלה פה. (ג) ועל איש.

נחנו ולא שקטנו זה לי אלה ומאתים ושלשים שנה שהחריבנו ועוד ידו גמוגה וקשה עלינו צרה על צרה, ושבר על שבר ממציאנו, בכל מיני פילוי נאבדון לתמיתנו, בחרב באש ובמים מן הארץ לבשרינו, ואלו הן הנשרפים (הנהרגים) בחמאתינו, גדולינו וקטנינו נשינו וטפינו, זקנינו ונערינו בנינו ובנותינו, בחורינו ובתולדותינו וכל מחמדי עינינו, יפה פרי בטנינו טבוח לעינינו, שתי קצותיו אכלה אש נחלים בערו ממנו, הנחמדים מפז ספרי תורתנו, שרפו קרעו רמסו ורסו ואין לאל ידנו, על אלה אני בוכה וידי רפה.

וְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל יִכְפוּ אֶת הַשְּׁרִיפָה.

שאלו נא וראו כל יושבי אדמה, ההיתה כזאת לכל אומה. באשר עולל לי יוצר כל נשמה, אוי לי ואללי לי כי שכנה נפשי דומה, ברביעי בשלשה עשר באב הבתי עד חרמה, ביום הרג רב בנפול מגדל וחומה, בגסיתי שבו וירצבו ורק היקרה והתמימה, הנאנה והמעננה בזיו והדר מסומה, נגדעה קרנה ונפלה מבלי תקומה, רבתי שרתי במדינות בגדלות איומה, אם בישראל יופי מקללה בחמה, זכו צחו אדמו מפז עלם ועלמה, נשים היפות מחוטבות בקציעה וימימה, בחורים מגדלים כארזו לבנון ושקמה, בעלי מקרא ומשנה התורה והחכמה, שלשלת יוחסין ראשי אלפי ישראל המה, נהפכו ברגע בסדום ועמורה ואדמה, נהרגו נשרפו ונטבעו כביליון ומהומה, עליהם אקונן במר נפש ביללה ובנהימה, אקרא ביום ההוא לקרחה ומספר מר להרימה, יחשכו בו פוכבי נשף ועש כסיל וכימה, תחת פתיגיל מחגורת שק אשימה, תחת פאר באפר אתפלש בגפש ענומה, לא אתן שנת לעיני ולעפעפי תנומה, עד אבכה ואנוד מימים ימימה, עפר אלחוד ואורזק על ראשי השמימה, לא אשמע עוד בקול שריים) אף בקול הקה דממה, עיני נגרה ולא תרמה על מבתי אנושה בעצומה, טרפו זרוע אף קרקד ובתפי משכמה, אוי לנו כי יצאה אש ונאכל גדיש וקמה, בוססו נחלתי שמוה לעיים ולשמה, אשכבה למעצבה כבשית וכלימה, בראותי מקום קברות אבותי חרבה ושמה, הן עם לבשר חמורים נדמה, זכו לקבורה וחללי אין קובר להמה, ומקדש מעט) לתפלה בעת

משכב וקומה. הכניסו בו צרה ורבה משטמה. ועתה ה' היכול
 אוכל כפר מאומה. אין בידי למחות אך בידך תחזקה ותרמה.
 שפוך עליהם זעם וחרון אף וחימה. יען ובען פי הגדילו והרבו
 אשמה. שפטני ונקמני האל הנותן נקמה וראה השוטים והעטופים
 ליעקב קדמה וימה. ובשרם יתיה לך בחזה התנופה.

וקל בית ישראל יבכו את השריפה.

הקבצויה) ושמעו לי בני יעקב ואלילה. ואזעק הוי ואבוי בבכי
 ויללה. ותמיד לא אחשה יומם ויללה. על מהפכת רוטנבורק
 הקהילה. עגלה ופהפיה^ט בלי דופי ושפולה. מקמרת מכל אבקת
 רזבל כלולה. חסידים ואנשי מעשה תורה וגדולה. יראת חטא
 בעננה וזיו כהונה בטלה. אזי לי פי נתן רשות למשחית למלאכי
 חבלה. ממקדשי החלו בלי רחמים וחבלה. נתפשו בעון הדור
 אשר גדל עד למעלה. אלו הן הנשרפין בחטאת הצפור ובאשם
 מעילה. גבורי כח עליהם קירות לבי ומעי אוחילה. נקשו ונלקדו
 ונפלו בלי הצלה. בשלש פעמים פגעו בם בני עולה. דמים בדם
 נגעו עד לאין תכלה. בחרב שלישיה עד למשחית עשו פלה.
 חרב לוי מקצה לקצה אכלה. ביד רעי גוים שבניי הנגעים בנחלה.
 אזי לי על שברי מבתי גחלה. שטפוני מים זדונים על נפשי עבר
 גחלה. בארבעה עשר בתמוז פתחו הצרים בקלקלה. ועד דן
 נפשות גרדפו ונהרגו תחילה. ובשנים עשר באב עלתה כל
 העדה פלה. הרפו המדורה והיציתו האש בקול המולה.
 ותבער ביעקב להבה סביב אכלה. מגער געד זקן טף ונשים
 בחור ובתולה. הוי אה ואחות וקנים יחדיו במכשילה. מי ישמע
 ולא ידמע ברתת וחלחלה. משנה שרון השברתי על זה עיני
 עוללה. על עוללים מגוללים בדם בתוך המסילה. פחגי וזקני
 משלכים ערומים פדומן ונבילה. לא אשמע למנחמים למנעימי
 מלה. פי ארד אל בני אבל שאולה. צר לי ומר לי עליך
 רוטנבורק המחוללה. שבת משוש לבי וערבה כל שמחה
 וצהלה. הדור אתם וראו פליאה נשנכה גדולה. בני הולכים לאש
 בשירים ובמחולה. ליתד ולקדש בוראם ושמז לחללה. נשים

המקינות קשרו ילדיהן על לבביהן בבקלה. היא מוצתת ובה כרוך
 אחריה ולא נתפרדה החבילה. בתולת בת עמי הראתה לאפריזון
 וכלה. הציתה את האור וקפצה בו ונפלה. שישו נא אברהם
 וחסניה וחביריו בגילה. פי בגיכם ככם לאלפים ולרבבות בהקהילה.
 מציל ולא מציל בלי עקר ממהרים נפשותם לחבלה. שלא
 ישנפום שם הגדול מלחללה. שלמה אלה עולות ביום אחד
 העלה. ואני בעשרים אלה בתוך הגולה. אגא יי נפשי תתנקם
 מגוי אשר עשה בישראל נבלה. הריזתי בקע וכל אבירי סלה. בכל
 מקום מקטר ומגש ליי מנחה בלולה. אשר הקריבו השרופים
 בנפשותם כליל ועולה. יעלו לרצון לפניך אשה רים נוחח סלה.
 וכפר לעמך ישראל בקרבן עשירית האיפה.

וכל בית ישראל יבכו את השריפה.

כל הארץ נשאי גהי וקינה. שלחו וקראו למקוננות ותבאנה.
 להרבות ולהוסיף קינות כהנה וכהנה. על שממות נור בך אשר
 היתה ראש פינה. בששי שנים ועשרים באב יצא זיוה וחדרה
 פינה. ביום מר הבזה אבני קדש תשתפכנה. אנשים חכמים
 וידועים נשאי מגן וצינה. על אלו יכלו בגיזון תני ועיני מים
 תכדנה. אשתה לצמאי מי רוש ולענה. אעשה מספד בתנין אבל
 כבנות יענה. ואבכה תמיד על חללי עדת מי מנה. מראשית השנה
 ועד אחרית שנה. תבחוגים ותצרופים לברר וללבנה. צרוף אחר
 צרוף ונמצאו בלי תאנה. דורש דמים חמסי על עדינה. אשר
 גדלת ורוממתה ושפלה איננה. פתמון ימים ישאון ברוב שאונה
 וגאונה. יערימו סוד ותמלאון עלי היו כלנה. מידה לא מצאה מנוח
 היונה. נפשות אביונים נקיים קבצם פעמיר גדנה. זה יהי לה מן
 האש קדש קדשים למנה. דמי נשפך כנחל בלי כסוי והטמנה.
 ונקלה אחיד לעיניך ולקה ושנה. בכו בכה להולך לשריפת אש
 ברנה. גשים יפסיות תברענה ילדיהן תפלתנה. בפתח ואנקה
 החסידה למינה. טבחה טבחה^(י) אף ערכה קרבנה. שחטה ביום
 אחד אותה ואת בנה. תקנה את רבה ואת עצמה לא תקנה.
 אל מי תדמויני לקויה בכל עת ועונה. לבקרים ולרגעים פקודה

(י) מוצאת, ועי' בראשית ל"ח כ"ה וערך ערך צת. (ב) טבחה.

וּבְחִינָה. אִין חֲכָמָה וּגְבוּרָה וְלֹא עֵיצָה וְתַכְוֵנָה. לְהַמְלִיט לְהַנְצִיל וְלָנוּס אָנָּה וְאָנָּה. מִי יִתֵּן מוֹתָנוּ בְיַד יי וּבְיַדוֹ נִפְלֵא נָא. בְּדָבָר וְנִגְפָּה בְּגִנֵּעַ אֲחִינוּ בְּרֵאשׁוֹנָה. וְאֵל יִתְעוֹלְלוּ בִּי הַעֲרָלִים בְּכָל מִיתָה מְשׁוּנָה. הַשְׁחִיתוּ הַטּוֹבִים וְהַנְּשָׂאֲרִים בְּמִקְשָׁה בְּמַלְּנָה. עֲלוּבִים וְרוּיִם אֲשֶׁר הֵם חַיִּים עֲדָנָה. אוֹי לִי עַל אֶלְפֵי הַשָּׂשִׁי בִּי לֹא מְצָאתִי בּוֹ חֲנִינָה. בְּתַחֲלִיתוֹ קִסְמֵי לִי כְּאוֹיֵב לְשִׁטְנָה. בְּשִׁנְתֵּי שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה הֵינִי מְשָׁל וְשִׁנְיָה. בְּשִׁנְתֵּי שִׁבְעָה עֶשֶׂר הַשְּׁגוּנִי אוֹיֵבִינוּ בַּחֲרֵב שְׁנוּנָה. בְּשִׁנְתֵּי אַרְבָּעִים (י) וְשִׁבְעֵי וּבְשִׁנְתֵּי אַרְבָּעִים וּשְׁמֹנֶה הִגְדִּילוּ עָלַי צַחְנָה. לְהַשְׁמִיד לְהַרוּג וּלְאַבֵּד יָמָה וְצַפּוֹנָה. בְּשִׁנְתֵּי חֲמִשִּׁים וּשְׁנַיִם דְּלִקְנִי צְרִי וְלִקְחָתִי בּוֹשְׁנָה וְנָח לֹא מְצָא חֵן וְחֶסֶד לְאַחֲרֹנָה. צֹאן קִדְשִׁים לְמַכִּים לְגִזְזִים לְמַרְטִים גְּתוּנָה. הַחֲדָשׁ הַחֲמִישִׁי אֵל תָּבֵא בּוֹ רִגְנָה. בִּי הוֹסִיף לִי יְגוֹן עַל אוֹן אֶבֶל וְאִנְיָה. לְהַתְּאֵבֵל אֲבִילוֹת חֲדָשָׁה עִם יִשְׁנָה. יי צְבָאוֹת עֵינֶיךָ הֵלֵא לְאַמּוֹנָה מְשַׁטְטוֹת בְּכָל מְקוֹם וּמִיִּשְׁרָיִם תַּחֲוִינָה. לֹא לְמַעַנִי תַעֲשֶׂה אֶדְךָ לְשִׁמְךָ אֵל קִנְאָה. אֶבֶל כְּבֹד זֶה לְעֵנְיָה הַעֲגוּנָה. תַּהֲפֹךְ לְשִׁשׁוֹן וּבְכַבּוֹד תָּרוּם קְרָנָה. וְתֵרָא אוֹיֵבִיתִי וּבוֹשָׁה תִכְסְּנָה. תִּתֵּן לָהֶם מְגִינַת לֵב בְּסִאֲסָאָה תְּרִיבָנָה. יִפְלוּ בַל יִקְוּמוּ עֵינָם וּלְשׁוֹנָם תִּמְקַנָּה. וְלִי אֲנִי עַבְדֶּיךָ עֲצָמִי בְּדָשָׁא תִפְרַחְנָה יִמְהַר יְחִישׁ הַמְּבַשֵּׁר וְאֲזִנִּי תִשְׁמַעְנָה. לֹא מוֹד קוּמָה וְנַעֲלָה רֹאשׁ חִפְסָגָה הַנִּשְׁקָפָה (י).

וְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל יִבְכוּ אֶת הַשְּׂרָפָה.

1. הקינה הזאת נעתקה מכ"י האמבורג נוממער 86 וחלק ממנה נמצא שם גם בכ"י נוממער 145 והדפסתה אותה עם נקודותיה כמו שהיא בכ"י מטעם אשר כתבתי לעיל ע' 3. ועוד היתה לפני העתקה אחרת בלי נקודות אשר קבלתי ע"י טובו של החכם הנכבד מוהר"ם רויא בפירשה ממחזור כ"י אשר בבית איש אחד בנירנבערג והשינויים אשר מצאתי בתוכה הצנתי למטה בשולי היריעה:

המקונן ר' משה בר אלעזר הכהן ידע היטב להשתמש במליצות המקרא ובמאמרי הגמרא וארג בהם את חרוזי הקינה על הגזירות אשר היו בשנת ג"ה כמו שכתב במחלקה הראשונה "זה לי אלה ומאתים ושלושים שנה שהחריבנו". במחלקה השנית נשא קינה על הגזירה בוורצבורג אשר היתה ביום שלשה עשר לחדש אב. במחלקה השלישית על מהפכת רוטנברק בארבעה בתמוז ונדרפו ד"ן נפשות וע' במכ"ע Revue des études juives חלק רביעי ע' 8 למטה, איך החכם כרמולי שנה ברואה ר"ן תחת ד"ן נפשות ובא אח"כ

(י) שבעה וארבעים ובשנת שמנה וארבעים. (ג) ונשקפה ממעון קדשך מן השמים.

לכלל טעות לקרוא הרוגי נירנבערק בשם רוטנברק. — במחלקה הרביעית קנן על שממות עיר נירנבערק אשר היתה בעשרים ושנים באב ושמות הרוגיה כתובים במכ"ע Revue הנ"ל ע' 15. עוד נזכרים בקינה הזאת הנזירות אשר היו בשנות י"ג, י"ד, מ"ז, מ"ח, נ"ב לאלף הששי.

ד.

אני הוא הקונן קינה, קראו למקוננות ותבאנה, עינינו דמעו תרדנה, ועפעפינו יולו מים
 אדברה כמר שיחי, ליוצרי וגוהי, אדברה בצר רוחי, מי יתן ראשי מים
 בת עמי יובל לשבוח, ולא מצאה מנוח, וכהתה כל רוח, וכל ברכים תלכנה מים
 בשתי גם נכלמתי, בעת אשר אשמתי, ותרב רעתי, ממי המאירים מים
 גבר חטא ואשמה, באום הרשעה זממה, הבה נתחכמה, לחפור בארות מים
 גדל זעם ועברה, אחונוני צירים כמבכירה, וחרדה ומרה, כיצאו לשאוב מים
 דברי עונות גברו, פיהם עלי פערו, סם המות שמו ויוורו, על פני המים
 דוברים הוות אלינו, להתגולל ולהתנפל עלינו, ארסם שמו בכילינו, וישליכו אל המים
 השביעני במרורים, השקוני מי המרים, בעת נלאו הצרים, לשתות את מי המים
 היתה ישראל תאניה, ודמעתה על לחיה, על אלה אני בכיה, עיני עיני יורדה מים
 ויכתתנו דיכיתנו, למה אלהים ונחתנו, הלא נשבעת לנו, מהביא המבול מים
 וחתתנו בחלומות, באף הגרת חימות, כי רננו האומות, אשר שרצו המים
 זאת אשיב אל לבי, כי אין אלהי בקרבי, ואין מגיד ונביא, על אודות באר המים
 זכו מנווירים, זרע המהורים, ישישים וצעירים, באו במעמקי מים
 חרשו הפגעים, לעתים ולרגעים, הרב פתחו רשעים, ויהפכו לדם מים
 חסידים וצדיקים, נכבלו בזיקים, המה שקיהם מריקים, עד נפש באו מים
 טף נשים ואנשים, לזבח ננשים, קרבן כליל לא לאישים, אזי שטפוני מים
 טופלים זה לזה במריץ, לכלותינו בחריץ, אש דמים על הארץ, תשפכנו כמים
 יחריו גוי עז נועצו, הערימו סוד ונתיעצו, אותנו לחצו וירעצו, למבול היה מים
 יתלחשו עלי יחד, להמיר שם המיוחד, לחדש העשירי באחד, אותי חרבו המים
 כל זאת באתנו, כצאן לטבחה נחשבנו, הרכבת אנוש לראשינו, באנו באש ובמים
 כי הנם לי חפרו, לי זדים שיחות כרו, לרע עלי גברו, מאוד מאוד המים
 למה תביש בוגדים, לבול עין סוגדים, לנאץ שמך מאגדים, אהבה לא יוכלו לכבות המים
 לבשו בגדים לבנים, יחד נערים וזקנים, נשפטים באש ונדונים, לקול תתו המון מים
 משפט חרוץ עלי דבורם, ושרפו באש עורותם ובשרם, כמשפטם כמספרם לראות הקלו המים
 משמה חרמים, לי פרשו הקמים, אבל אנחנו אשמים, על יבושת המים
 נסחב בלי קבורה, מקל תפארה, ישיש איש תורה, משען לחם ומשען מים
 נשים ילדיהם חונקים, בעת שדיהם חובקים, במיתתם יונקים, סבאם מהול במים
 סורו טמא קראו, ידוע תדעו וראו, היהודים טנפו וטמאו, מעין ובור מקוה מים

סיני עמך נצרפו, ידיהם לא רפו, ליהר שמך נשרפו, לבל על נפשם זדוני המים
 על קדוש שמך רצים, והנוגשים אצים, וערכו האש על העצים, ארוים עלי מים
 עשו איש שעיר, את הבערה הבעיר, מחויץ לעיר על באר המים
 פלצות אחזתנו ורעדה, בנות על מוקדה, אהזום חבלי יולדה, אנחתי תבוא וישובו המים
 צדיקים להרג מטים, כחייבים נשפטים, בני פצל ברהמים, בשקתות המים
 פצו עלי פיהם, ומשרפות אבותיהם, נשרוף אתהן ובעליהן, וישכו המים
 צד צדוני חנם, עלי דגו דינם, הטא עמי ועונם, מרחפת על פני המים
 קהלות הקדש, נתנו למרמס ולהרש, כי אצו שמך לקדש, ויכולו המים
 קבצו בכית הלחשים, אנשים ונשים, שם היו תפושים, אין לחם ואין מים
 ראה ה' והביטה, יד עמך כי מטה, בהרב ובאש נשפטה, רק לשטף מים
 רבים ממצרים, דחפים הצרים, והלכו ביערים, האביונים מבקשים מים
 שמה הופשטו ערומים, מאנשי הרמים, רבו הקמים, חומה להם מים
 שינת יגון ובכי שנתי, בוססו נחלתי, חלקת חמדתי, מורק ושומף במים
 תביט איך ותחרש, דם עבדך נקדש, המסגר והחרש, וזרעו במים
 תרו מאור עיני, ולא שמעו אזני, מריתי פי ה' הייתי כאכזב מים
 בכך תמימים פעליך מה אספר למוליך אך להשתפך אליך את לב כמים
 ראה צור מעמדנו, ואל רוע מעברנו, רחמיך יקדמונו, וימתקו המים
 יגדור הפרצה, העירה והקיצה, וקרב את קיצה, וירפאו המים
 כי כך תוחלתי וסברי, גואלי וצורי, לנקום מאויבי וצרי חק על פני המים
 רבה נפלאות גדולות, גורא עלילות, תורידם בטצולות, כמו אבן במים
 חי זכור לטובה, מעש ומחשבה, הרוצה בתשובה, ההופכי הצור אנם מים
 יה תהא כפרתי, מכאובי וצרתי, ותאמר סלחתי, ומבורך נשתה מים
 אנא לשפך דמן, דרוש אב הרחמן, בכל עת ובכל זמן, ואל תשטפני (שכולת מים
 לעולה תמימה, יה קבל גוף ונשמה, וזריקת דמה, לקח הכהן מן המים
 היות דמה תבחר, ביום הנבחר, כתמיד עולת שחר, קרבו וברעיו ירחץ במים
 בא הצג ככלי ריקם, הראיהו נקם, מעם זדון אשר קם, כי היה שרשו אלי מים
 צור קדוש ישראל, פדנו ובנה האריאל, ובא לציון גואל, ממעיני היש ועה נשאבה מים

ז. על הסליחה הזאת ועל יפיה כבר הראה באצבע החכם צונץ בל ישעראטורד
 געשיכטע ע' 369 ובספרו זינאגאנאלע פאעזיא ע' 41 תרגם איוה חרוזים
 ממנה לל"א. אחרי הסלת הא"ב שני פעמים בראשי השורות חתם המחבר את שמו
 ברוך חיאל ולפי עדות החכם צונץ היה שמו ברוך בר יחיאל הכהן ואיפשר
 רמו עם האותיות רב(ה) בראשית השורה אחר חתימת השם ברוך על תיבת בר למפרע
 ובשורה הרביעית קודם הסוף עם תיבת הכהן על כהונה שלו, אך עוד חסר היו"ד
 להתחיל בו את השם יחיאל ובודאי לפני צונץ היה השם במילואו ולא נודע לי
 מאין לקח הסליחה הזאת. כפי מה שכתב שם צונץ קבע המחבר את הסליחה
 בתפלת הצום הקדוש וכן נראה ממה שכתוב למטה בשורה השלישית קוד
 הסוף, ביום הנבחר" וכי.

המחבר צעק במר בכי על הגזירה אשר נהיתה בשנת ק"ז ע"י העלילה אשר הביאו על היהודים לאמר השליכו ארס בתוך מי הבור לאבד את הגוים. הסליחה מקורה בכ"י נומ' 1158 בבבליאטהקע Bodleiana וידידנו ד"ר נייבויער שם עינו עליה שנית להשוות הנדפס עם הכ"י.

ח.

סליחה יסד החסיד החבר ר' אורי בן רבינו ר' יואל הלוי אחר שנפגע בו ונהרג ונשרף ביום השבת בתתקעו לפרט וצוה להעתיקה לר' מרדכי בר אליעזר בלוחמו כי רמו בה שמו וצוה לו להתפלל אותה בניגון „תוחלת ישראל“.

באתי לפניך מלכי צורי. למצוא חנינה ולרפאותך שברתי. הנה נשרף באש אורי. נפשו בצרור החיים צוררה בבניין³ עורי.

מוליג¹ מר צוהה האדמה^ד וצרחו הררי אל. על גזילה אשר גול מלאך סמאל. אפרו צבור שלח לעמים² ויואל לשלוחו ידו בקדושי אל.

רם על רמים תחוינה עיניך. לקרבנך² כליל אשר הקריב לפניך. ונתח אותו לנתחיו. לבד לבדך² שם על מזבח קרבניך. ותכפר בעדו לשאר בניך.

דמעות גולו מעיני כל אדם. עלט² שבר לוי אשר טרפו ואבים בהיודם ויהא תורתו נוקמת לו בדם. כי בצלם אלהים עשה את האדם.

בקשור בחבל מושכים בסופו האחד מפה. והאחר² רגלו מפה. נפלאו מכותיך² במכות ואין רפוא ממרום שלח אש בעצמותיו בזעם אפו.

י' ראה והביטה לתורתך אשר התעוללו. בני שיקוציך לא חסו ולא חמלו בך². בר אבהן ובר אוריאן באש אוכלו. ותבער כאש חמתו כלו כעשן כלו. בניין המזבח זכור אלהי עולם. לעקרת² אורי ממך אל תתעלם. בניך פחדו ורעדו בחלחלה² יד² כולם. וכלט² ישראל אשר סביבותיהם נסו לקולם.

ראה ד' בשפלות עמך כי דלו עיניהם בצפייתם לנקמך. שפוך חמתך על הגוים בזעמך ואתה ד' לא תכלא ממנו רחמך.

בצר קראנך האל המושיע. ממכון שבתך השמים תעיר ותריע. להכרית מרעים² וזאבים תכניע. אל נקמות ד' אל נקמות הופיע.

יחינו מיומים ביום השלישי יקימנו. יגהה מזור לרפא את שברינו². בצדקת איש תם ותאיר² עינינו. כי הוא טרף וירפאנו. יך ויחבישינו.

אורי היה כעונה בלי הופכה אש אוכלה אש עיריט² ישראל נבוכה. כוכבי שמים קדרו ואור השמש חשכה. וירח לא יגיה אורו ברכה² כדרכה² להתהלכה.

למען הסרך תושיע² כי נפשנו נתבהלה. ויכמרו רחמך על המוקד ועל העולה אשר נשלך באהב². ותיקד באשכ² אכלה. ויזכור כל מנחותיך ועולתך ידשנה סלה.

יהי לעד כפרתו בלכת) ישראל שורה. אשר לא תשכח מפי עוטה אורה. למען שמך הגדול והגורא (כ). מקוה ישראל ד' מושיעו בעת צרה.
 עד מתי ד' עשנת באפך. כי נכלמנו מאד ומטה ידינו מזעמך (ז) כילונו עתה עם סעיפך. סוקלים והורנים וחונקים ושורפים אותנו בלהב (ח) רשפיך.
 קלעפה ואימה אחונו ברעדה. על שנסתלקו ביהר נביא ותעורה. כי ד' השליך חמתו על העדה. בלילה ההוא שנתם גרדה.
 ראתה נפש (ט) על מוכחו (י) נצב אל. וכל כיתי מרכבה מתחננים (יא) לשמעאל. הלא זה בן הרב ר' יואל. קומו לכם השרים ותנקמהו מיכאל וגבריאל.
 אל (יב) עורי תקנא בקנאתך. איה קנאתך וכל נפלאותיך. קומה ונקום דם נקי (יג) בנקמתך. ותחמול על שארית הפליטה וצאן מרעיךך.
 בחרב יפלו אויבינו בפלילים. ננקום (יד) בנקמתינו. וישארו בניהם אבילים. יחידו יבוקעו וירטשו (טו) יונקים ועוללים. ותשליכם במצולת ים במשברי גלים.
 יחיינו ויקיימנו בראותם ברעש וברעמים. ולראות מגפתם כמגפת נבל בתוך עשרת (טז) הימים. המה ובניהם ובני בניהם (יז) ימותו בזעמים. ואנו וכל ישראל נשאר בנהו שלמים (יח).

חוקינו ואמצינו ותוציאנו לרוחות. ותצילינו מכל גזירות ואנחות. ונשב לבטח בגיל ובשמחות. עשה למען שמך הגדול כי לך הרחמים והסליחות.

שינוים בכ"י נוממער 139:

(א) ולרפא. (ב) כי בימין עוזי. (ג) מר לי. (ד) האדמה והררי אל. (ה) לעמו (ו) שלח. (ז) כקרבן. (ח) „לברך“ השני אינו בכ"י. (ט) על הריגת לוי אשר שפכו דמו בתוודם ותהא תורתו וכו'. (י) ובה האחד. (יא) מכותיו. (יב) כן. (יג) ועקידת יצחק מוכך. (יד) וחלו כולם. (טו) כל. (טז) כל מריע. (יז) שבורינו. (יח) תאיר חשכנו. (יט) ועיר. (כ) בדרכו. (כא) „בכרכה“ אינו בכ"י. (כב) הושיענו. (כג) באח. (כד) כאש. (כה) על. (כו) הגיבור והגורא. (כז) מועפך. (כח) בלהב אש. (כט) הנפש. (ל) המזבה. (לא) מתחננים לפני ר' ישמעאל. דמעות ר' נחוניא בן הקנה על פרי צדיק רבנא יואל. קומו לכם השמים לנקום מיכאל וגבריאל. (לב) אלי. (לג) חסיד בנקמתך. (לד) בנקום. (לה) וירוטשו. (לו) שבעת. (לז) „ובניהם“ אינו בכ"י. (לח) שלומים.

ח. הסליחה נעתקה מכ"י אשר בהאמבורג נוממער 133 (ע' רשימת ר' מש"ש ע' 50) והשינוים אשר הצגתי למטה הם מכ"י שם נוממער 139 ובכ"י זה מתחילה „באתי לפניך“ וחסר שם כל המבוא אשר בכ"י הראשון.
 צונץ בספרו „דינאנאלע פאעזיע“ עמוד 28 העתיק לל"א איוז דבורים ממנה ובספרו „ליטעראטורגעשיכטע“ ע' 324 (ע"ג עמודי העבודה לר"ל לאגדס-הוטה I ע' 82) רשם הסליחה על שם מחברה ר' מרדכי בר אליעזר כפי אשר נרמז שמו בראשי החרוים ולפי השערת צונץ הוסיף אח"כ „אליעזר בני יחי חזק ואמין“ ונראה לי כי צונץ השגיח גם על ראשי השורות „אל עוריי“ „בחרב“ „ננקום“ וכו'. — מה שכתב לעיל במבוא „בלוחמו“ והוא דבר בלי פירוש רצה החכם דוקעס להגיה „בחלומי“ והחכם ר' מש"ש ברשימה שלו אינו מסכים לזה וגם (רשימה ע' 52) לא להשערה אחרת של דוקעס להמציא את שם המחבר ר' מרדכי בר אליעזר ק"ב. וברור לי שטעה לחשוב גם את התיבה „קומה“ בשורה המתחלת „אל עוריי“.

מ.

לגזירת ארפורט.

אלהים חיים אצים כי נוגשים
בני אדום וישמעאל גוזרים קרושים
גוללים להתנפל על אנשים ונשים
ואת דתי המלך אינם עושים:

דוברים שקר אכלתם את האדם
הם אכלוני הבשר והדם
ולאם ניתנה הארץ לברם
אם על המלך טוב יכתב לאברם:

זממו על חסידך ממך להוניחם
חשבו מזימות להכשיל כחם;
טבחום אכלום בטבוח טבחם
ולמלך אין שוה להניחם:

יומו וחשבו פסלם להושיב
כבודך להמיר אלילים להחשיב
לוי איש חסידך אליהם להקשיב
כי כתב אשר נכתב בשם המלך אין להשיב:

מהר לטבח שמואל בכוהניו
נשים הגונות אשתו ובתו לעיניו
סדרו מערכה כלתו ואחיו ובניו
ויסב המלך את פניו:

עלין הלוי שמחה אליך
פשט צואר ונשחט בגלליך
צהל יוסף ונינו ושמעו לקולך
ועתה אדוננו המלך עיני כל ישראל עליך:

קידש משה בחירך שמך בלי כהר
רצו באש בנו ובתו יחד
שתי אחיות קרושות קפצו באש בלי פחד
והיה ה' למלך ושמו אחד:

תמימך זכור ולא תוכל להתעלם
שבתך ואשתו שרפו ולא מאנו להכלם
לבתם זכור ענתה ורקקה בצלם
מלכי צדק מלך שלם:

קינות וסליחות

מדוע תחריש מלכי וקרואי
העל אלה תתאפק ולא תעבור בראשי
ברי לב הוצא לחפשי
אם על המלך טוב תינתן לי נפשי:

אביר יעקב ראה בת אדום מה עשתה
היא אכלה נחלתך והחריב ביתה
מהר קח את הלבוש חמוץ לכלותה
לא על המלך לברו עותה:

יד עמך חזק לפדותו הואל
והכשל יד עם למת שואל
הושיע וגאל כי אתה גואל
ויודע היום כי יש אלהים בישראל:

בתורתך בגדו רמסוה נקראות
חיללו בריך בני ובניך אות
שפוט כן דיניך מופת להראות
כי אתה מלך וגואלו ד' צבאות.

ט הסליחה נעתקה מכ"י האמבורג נוממער 135 והיא נזכרה כבר ע"י החכם צונין בספרו זינאגאלע פאעזיע ע"י 26 ושם הודיע איזה שורות ממנה בל"א וגם הזכיר בספרו ליטעראטורגעשיכטע ע"י 313 את שם המחבר הוא ר' שלמה בר אברהם כאשר חתם את שמו בראשי איזה שורות בסליחה זאת. על הגזירה היא חיבר גם בעל הרוקה הזולת לשבת כ"ה סיון נדפס בס' מערכות וכו' דק"ק ווירמיישא והגזירה היתה בשנת תתקפ"א ואין להטעות אחר הכ"י בהאמבורג נומ' 126 אשר שם דף טו: כתיב בתחילת הזולת „לגזירת ארפורט כ"ה בסיון א"ף לפרט" כי כוונת המעתיק על שנת א"ף של מאה העשירית והיא שנת 1221. אלה הם שמות הקדושים אשר נזכרים בסליחה זאת: לוי, שמואל הכהן עם אשתו ובתו, כלתו ואחיו ובניו, שמחה הלוי, יוסף ונינו, משה ובנו ובתו, שתי אחיות, שבתי ואשתו. ואלה שמותם כאשר נזכרים גם במעמארבוך מגניצא לפי ההעתקה אשר שלח לי הר"ר זאלפעלד במיינין: ר' שמואל חזן בר קלונימוס ואשתו מרת הנח. ר' יואל החסיד ואשתו מרת שלוידא. ר' שם טוב הלוי ששחט עצמו לפני ארון הקודש. ר' מרדכי בר אליקים הלוי. ר' יוסף בר שמואל. ר' יצחק. ר' משה ושתי בנותיו מדרונא ורחל אחותה הבתולות השליכו עצמן באש. ר' קלונימוס ואשתו. ר' זלקמן הבחור ובחור אחר. ר' שבתי ואשתו ובתו. ויוסף הנער הלוי השליך עצמו באש. ר' קלונימוס ובתו.

קִינּוֹת וּסְלִיחוֹת

י.

מה"ר יהואל בר יעקב מאיזנבא.

אסירים בשיר יצאו. ואויביהם נכאו בלכתי להר חורב
 איך ישיר נמכר. על אדמת נכר והר ציון הרב
 בראש עבר מלכי. ואתהלך בתוכי בל"ח
 ויצא עליון. והדר בת ציון וצ"ח
 גירש עם חרמי. וראה עני עמי בל"ח
 שמע ה' קולי. וראה כי צר לי וצ"ח
 דוד אמר להביא. אותי לארץ צבי בל"ח
 תבוא רעת צר. לפניו כי הצר וצ"ח
 השמיענו יהוה. אלה מועדיו בל"ח
 ירדה פוריה. על אלה בוכיה וצ"ח
 וקראתם בעצם יום. ציוני איום בל"ח
 קראתי למאהבי. חדלו קרובי וצ"ח
 זכה וטהורה. כחמה ברה בל"ח
 נמו עליה. טומאתה בשוליה וצ"ח
 חלף שיר ותמור. רון לילי שימור בל"ח
 בכי בלילה. וצעקה גדולה וצ"ח
 טוב רקמת צבע. ולחמי לשובע בל"ח
 נערים וישישים. להם מבקשים וצ"ח
 יה נהסתיו עבר. מוט עולי שיבר בל"ח
 ורו מיודעי. נשקד עול פשעי וצ"ח
 כופר לי העמיד. באש תוקר תמיד בל"ח
 יום נאצה גמאם. ממרום שלה אש וצ"ח
 לעלות במסילה. סיברתי סלה בל"ח
 ובעברה צורריי. סילו אביריי וצ"ח
 מצליח דרכי. האל בהתהלכי בל"ח
 כל עוברי דרך. ספקו עלי ירך וצ"ח
 נמצאתי כענב. לראש ולא לזנב בל"ח
 היו צריי לראש. הרוני מי ראש וצ"ח
 סח על צבאיי רועם. איכה אשא עם בל"ח
 איכה בדודה. העיר החמודה וצ"ח
 עלות שלש פעמים. זורתי ממרומים בל"ח
 ארחות חדלו. דרכי עיר חובלו וצ"ח
 פניאל נזכרתי. אור לנתיבתי בל"ח
 שלם עת אזכרה. נפשי לי מרה וצ"ח
 צדק גם לרדוף. זאת אויבי להדוף בל"ח
 צדיק הוא ה'. ירדפוני עוֹנְנֵי וצ"ח

קינות וסליחות

קול לקורא לדכא. פתוח תפתח ירך בלכתי להר חורב	בידיה פרשה. ציון נחרשה
והר ציון הרב	רבה נחמבת. במח לשבת
בל"ח	גלתה יהודה. מקן נדודה
וצ"ח	שמו חוסן לעמוד. וארצו לחמוד
בל"ח	פרש צר ידיו. על כל מחמדיו
וצ"ח	תקף מושיע. וגפן הסיע
בל"ח	נפרצו גדיריה. רבו אורריה
וצ"ח	ים כסה אויביו. ולא פחדו אוהביו
בל"ח	באזני קול פחדים. ואבל ליהודים
וצ"ח	די נאולים שיגב. על יושבי נגב
בל"ח	גבר והחל רש. רצה וגם ירש
וצ"ח	יה כופר אשכול. המטיר מן לאכול
בל"ח	שלטה מיד כל. ואהיה לאכול
וצ"ח	אלופים נבהלו. באימות מות נפלו
בל"ח	לאויבים נהפכו. ודם נקי שפכו
וצ"ח	ברנה כעל נשרים. נסעו בחורים
בל"ח	ליוצא ולבא. אין שלום וטובה
וצ"ח	יצאו נחלים. מסלע נוזלים
בל"ח	נחל דמעה. ושמועה רעה
וצ"ח	עין לא כהתה. ושמלה לא בלתה
בל"ח	ונהי ירודים. וכבד עידים
וצ"ח	קרואה הכבלת. איומה נדגלת
בל"ח	הרב למושה. ונגעה עד נפשה
וצ"ח	בתוכי צור נועד. והיה לי למסער
בל"ח	עזב את ביתו. ונמש נחלתו
וצ"ח	חזק נקראתה. וגואלי הייתה
בל"ח	תשוב תעליני. ותיסוב תנחמני
וגדולתי תרב	

י הקינה לרי' יחיאל בר יעקב מאיזנכא (Eisenach) העתקתי מתוך כ"י נוממער 312 אשר בביבליאטעהק ברומא (Vaticana) ונתתי לה מקום בקובץ הזה אף אם אינה מדברת מגזירה פרטית כי אם על הרבן הבית בשי' באב היא מקוננת וכאשר נראה מספרו של החכם צוניץ ליטעראטורגעשיכטע עמוד 336 חיבר ר' יחיאל גם קינה אחת על גזירת בולדא בשנת תקצ"ה "ימים ברחו וטובה לא ראו עיני" ואקוה להשיג גם אותה ולהוסיפה על הקינות האחרות על גזירה זאת אשר כבר הן בידי בעד הקובץ לשנה אחרת אי"ה.

א"א עלי לתת תודה לחכם מה"ו יוחנן ווי טטקאווער באלטונא אשר העתיק
כמה קינות מכ"י אשר בהאמבורג ועוד תודתי לאיש בבהורים יעקב
וואגנער באלטונא אשר הטא אוון אל בקשתי והגיה איזה פעמים הנדפס מתוך הכ"י.

נספחים.

והם הגהות והערות לקביץ על יד חלק ראשון ולפירוש יצירה של
ר"י ברצלוני.

הערות על ספר „אגרת התשובה“.

(הוצאת חברת מקיצי נרדמים אשר הוקמה מחדש. קובץ על-ידי) וציוני מקומות פסוקי תנ"ך ומאמרי רז"ל המובאים בו.

- 1) בפתחה: גלגל הוא שחוזר בעולם עכ"ל. הוא לשון הגמרא בשבת (קנ"א ב').
- 2) שם 5: המדבר בכוח הפליג במהלליה. החכמה תחיה בעליה עכ"ל. הוא שלמה המלך אשר הרבה להלל אותה בספרו משלי וגם אמר בספרו קהלת (ז' י"ב) החכמה תחיה בעליה.
- 3) שם: מאמר האישים במקום שאין אנשים השתרל להיות איש עכ"ל. הוא מאמר הלל באבות (פ"ב סוף משנה ה'). וכן בר קפרא אמר: באתר דלית גבר תמן הוי גבר (ברכות ס"ג א'). ומלת „האישים“ בלשון רבים רומזת אל הלל ואל בר קפרא. וקרוב מאד כי המחבר עצמו הביא גם מאמר בר קפרא אך מעתיקים נמהרים השמיטוהו.
- 4) שם: דברי המשורר לפני עת לעשות לדי עכ"ל. בתהלים (ק"ט, קכ"ו).
- 5) שם: מחשבה טובה אני מצרפה למעשה עכ"ל. כ"ה בקדושין (מ' ע"א).
- 6) כאמרם מתחילין מן הצד עכ"ל. בגמין (נ"ט א'). ופ"י רש"י „מן הקמנים ולא מן הגדול“.
- 7) בפ"י א': ויען בסולמות הגבוהים עכ"ל. תחת: „ויען צ"ל: ויעל.“
- 8) שם: וישמע את הקול מבתי ליואי עכ"ל. תחת: „ליואי. צ"ל: גואי.“ והוא לשון הגמרא בחגיגה (י"ג ראש ע"א) „בבתי גואי“.
- 9) שם: פנו מקום לבר לואי עכ"ל. הוא לשון הגמרא בכתובות (ע"ז ב'). וכנוי „בר לואי“ לר' יצחק לטוף מורה שהיה משבט לוי. וכנוי „לובש לבוש פנחס“ הנוכר שם הלאה מורה שהיה כהן. כי אך לכהן נאזה הכנוי המליצי ההוא בעבור אשר לפנים בזמן שבית המקדש היה קים היו הכהנים לובשים בגדי כהונה ע"י ממונה אחד שהיה שמו פנחס. ככתוב בשקלים (פ"ה מ"א): אלו הן הממונין שהיו במקדש וכי, „ופנחס על המלבוש“ עכ"ל ופ"י הרמב"ם: ופנחס המלביש היה מלביש הכהנים בגדיהם והיה מתעסק בהצנעתן ובעשייתן עכ"ל.
- 10) שם: ובהעמיקו „עלוי“ [כצ"ל: העלה לשון יחיד] עמו את הישק שלמה עכ"ל. שלמה הזה הוא ר' שלמה אבן גבירול אשר באשורו אחזה רגל ר' יצחק לטוף ובעקביו יצא לו תמיר.
- 11) שם: ואתה אדוני הרבך אל נפשי הנש עכ"ל. חרב הוא כנוי לפה

40) שם: כאמרם אין למעלה לא עמידה עכ"ל. כהניגה (ט"ו א') לא כתוב כי אם "לא ישיבה". ורש"י כתב עוד "לא עמידה לא גרסינן". אך בפי המשניות להרמב"ם (סנהדרין פ' חלק מ"א יסוד השלישי) הגרסא "לא עמידה" ככתוב פה, וכ"ה בהלכות יסודי התורה להרמב"ם (פ"א הי"א).

41) בסי" ט"ו (שאלה): כי אפילו לא ישתדל בעשיית המצות כתקנם בזה ריוח עולמו עכ"ל. בין מלת "ישתדל" למלת "בעשיית" צ"ל: "אלא".

42) שם: ראיתי בני עליה עכ"ל. בסוכה (מ"ה ב').

43) סי" ט"ו (שאלה): כמאמר נבלתי יקומון וכו' ורבים מישני אדמת עפר יקיצו עכ"ל. הפסוק הראשון הוא בישעיה (כ"ו י"ט). והפסוק השני הוא בדניאל (י"ב ב').

44) שם: (תשובה): כי אמרו ז"ל כי הכלה בהמצאה שלימה היא רדופה לשוב לבית אביה עכ"ל. בכתובות (ע"א ב').

45) בסי" י"ז (תשובה): דע כי מלת שם אינה טורה על מקום כי אם על השכל וכו' ורצה לומר "החכם" (המלה הזאת צ"ל אחרי מלת: "בשכל") שיש לו מציאות בשכל מחמת המופתים השכליים עכ"ל. אין אמת ואין נכונה בפירוש הזה, כי יכוזבוהו מאמר "האומר שאין שם" נבואה כלל ואין שם" מרע" (הלכות תשובה פ"ג ה"ח). ומאמר "יש ימים שכל ישראל מתענים בהם" (הלכות תענית ראש פ"ה) אשר בהם לא יתכן פירוש המחבר. ומלבד זה בלתי מובן איכה טורה מלת "שם" על השכל. ויעוין כ"מ (ראש הלכות יסודי התורה) והפי' האמתי הוא אך הכתוב בפתיחת אבן תבון להעתקתו את המורה. וז"ל והנה הרב הגדול מרנא ורבנא משה עבד האלהים כשרצה לדבר מעט בדברי חכמה בספר מהמדע ובמקומות אחרים מן החבור ההוא נמשך אחר לשון הערבי בענינים ההם. הנה שמש במלת "שם" הנזכרת במקומות רבים. כחב בראש פרק ראשון מספר המדע: יסוד היסודות ועמוד החכמות לידע שיש "שם" מצוי ראשון. ובסוף הלכה שנית: כלומר אין "שם" מצוי אמת מלבדו. ובכל זה נמשך אחר דברי החכמים בלשון הערבי. כי בעברי לא נמצא זה הענין עד שמעט מאנשי הארץ הזאת ידעו לקרא אותו אך קראו אותו בצירי' תחת השי"ן והביניהו כנוי לבורא יתברך עכ"ל.

46) בסי" י"ח (שאלה): הרב הגדול כתב אלו הן המינים האומר שאין שם רבון אבל הוא גוף ובעל תמונה עכ"ל. תחת: "שאיין". צ"ל: שיש וכ"ה בהלכות תשובה להרמב"ם (פ"ג ה"ז).

47) שם: באמרם דברה תורה כלשון בני אדם עכ"ל. בברכות (ל"א ב').

48) שם (תשובה): כי לא ראיתם כל תמונה. ואל מי תרמיון אל עכ"ל.

הפסוק הראשון הוא בדברים (ד' ט"ו). והפסוק האחרון הוא בישעיה (מ' י"ח).

49) שם: ואומר הוי כל צמא לבו למים עכ"ל בישעיה (נ"ה א').

50) שם: ממים האמתיים בעשותכם דמיונים עכ"ל. מלת: ממים יתרה

וצריך למחותה. ותחת: "האמתיים". צ"ל: "אתם".

51) בסי" י"ט (תשובה): כי הכל הוא ענין אחד וטעם אחד ודבריו הן

פי' לדבריהם ז"ל כי השטן הוא החומר עכ"ל. כעין זה כתוב בפי' הר"ג על הרי"ף (ר"ה פ"א ד"ה למה תוקעין ומרעין). וז"ל כדי לערבב את השטן. פירוש להכניע

את היצר. כדכתיב (עמוס ג') אם יתקע שופר בעיר ועם לא יחרדו. דשמן היינו יצר הרע. וכדריש לקיש דאמר (ביב ט"ז א') הוא שמן, הוא מלאך המות, הוא יצר הרע עכ"ל.

52) בס"י כ"א (שאלה): ארז"ל דבר גדול מעשה מרכבה, והביאו מעשה שהוצרך אותו החכם להוציא ארבע מאות חביות של שמן על העמדת פשוטה עכ"ל. מאמר „דבר גדול מעשה מרכבה“ הוא בסוכה (כ"ח א'), והמעשה שהוצרך אותו החכם להוציא ארבע מאות חביות של שמן על העמדת פשוטה הוא בשבת (י"ג ב') ובחגיגה (י"ג א'). אך בשני שנים, א' כי לפנינו כתוב שם ושם: „שלש“ תחת: „ארבע“ (ב'). כי לפנינו כתוב בבי המקומות הנ"ל: „אלמלא הוא נננו ספר יחזקאל שהיו דבריו סותרין דברי תורה“ וכו'. וסתירת דבריו לרברי תורה היא אך בדנינים והלכות, כאשר פ"י רש"י בשבת שם, אבל לא במעשה מרכבה, וצ"ל שהיה לפני השואל נוסחא אשר נזכר בה שדרש ופירש מעשה מרכבה, והנוסחא הזאת צדקה מאד, כי בחגיגה שם הובא הספור ההוא בבין עניני מעשה מרכבה יעו"ש. ותחת: „פשוטה“, ג"ל לגרום: „פשוטה“, והוא כמו: „פשוטה“ של גול. „פשוטה“ של תורה (מדרש קהלת פסוק ונתתי את לבי) שפירושו: ענינו ומשפטנו. וכן פה ר"ל ההעמדה על ענין מעשה מרכבה.

53) שם: והוא תימה איך רב זה פרשה בדרך נקלה אע"פ שכונן להסתיר עכ"ל. הרב הזה הוא הרמב"ם הנזכר בסימנים הקודמים, והתימה עליו היא על אשר פ"י מרכבת יחזקאל בדרך שהמרכבה היא לפיהו מן הנגלות ולא מן הנסתרות, והנגלה הוא תכונת השמים וכסיליהם, כאשר יראה כל בר עינים בספרו מורה נבוכים (ח"ג מא' עד ח'). ותחת: „נקלה“ (בקר"ף). צ"ל: „נגלה“ (בנימ"ל). ואני כבר הראיתי במאמרי: „מי היה הראשון אשר ערב את לבו לפרש מרכבת יחזקאל על תכונת השמים וכסיליהם“, כי לא הרמב"ם היה הראשון רק הראב"ד הראשון אשר קדם להרמב"ם, והוכחתי זה מהכתוב בספרו האמונה הרמה (סוף המאמר הראשון): ושלמה ע"ה למה שזכר תנועת הגלגל העליון הפועל הלילה והיום באמרו: וזרח השמש ובה השמש ואל מקומו שואף וזרח הוא שם (קהלת א' ה'), ואחר זכר תנועת גלגל המזלות ותנועת כוכבי לכת על קמביהם בצאתם אל הצפון והדרום באמרו: הולך אל דרום וסובב אל צפון וכו' ומי שעיין בתחלת יחזקאל במעשה מרכבה ויביט אמרו ע"ה על הארבע היות: דמות אדם להנה וכו' כי רוח החיה באופנים, מי שיביט אלה הדברים כלם יתבארו לו מהם דקדוקים לא נבא"רם אנחנו וכו' עכ"ל. וכל אשר עינים לו גם כי כחות הנה רואה בזה פירוש מרכבת יחזקאל על עניני תכונת השמים וכוכביהם ומזלותיהם, אך גלה טפח וכסה טפחיים, והיה אפוא ראוי יותר שהשואל יתמיה על הראב"ד הראשון מעל הרמב"ם.

54) שם (תשובה): ומה שתמהת עליו למה לא תמהת על יונתן בן עוזיאל שככל „בך“ תחת: „בך“, צ"ל: „בך“ בקוים מלמעלה והוא ר"ת: „כתבי קדש“ בדרך נקלה (גם פה צ"ל: „נגלה“, תחת: „נקלה“) תרגמו. אע"פ שנגלה [לן] הסוד האמתי, והרב אינו כי אם כמפרש מלות שכך הודיע בספרו, וא"ת כי יונתן לא תרגם כי אם פשטו במקרא בלי גלוי סוד, הרי יצתה בת קול ואמרה מי זה שבא לגלות סתרינו (מגילה ג' א') ומי זה שתרגם הסוד האמתי עכ"ל. דבריו האחרונים וגם דברי הגמרא במגלה קשים ממני מאד, כי הרבה יעתי למצא את

הסתרים ואת הסוד האמתי אשר נגלו בתרגום יב"ע וכל מאומה לא מצאתי. ודברי המשיב הראשונים עננה תשכן עלימו. וכיחוד אין שחר לאמרו, והרב אינו כי אם כמפרש מלות המורה. כי לדעתו אין הפירוש אשר במורה נבוכים רק פירוש המלות, ויש עוד מלברו פירוש הענין. ואותו לא גלה הרמב"ם בעבור היותו מן הנסתרות ומן תעלומות רזי עולם. ואין זה כי אם חזיון לילה.

55) בס"י כ"ב (שאלה): נאמר ושמי ד' לא נודעתי וכו' ובשמו תשבע עכ"ל. הפסוק הראשון הוא בשמות (ו' ג'). והפסוק השני הוא בדברים (ו' י"ג).

56) שם (תשובה): לא תשא את שם ד' אלהיך לשוא עכ"ל. הוא בשמות (כ' ז').

57) בס"י כ"ג (תשובה): כגון בחושקו בעפריות עכ"ל. תחת "בעפריות". צ"ל: "בעריות".

58) שם: ונתת נפש תחת נפש וכו' קרבן לדי עכ"ל. הפסוק הראשון הוא בשמות (כ"א כ"ג). והפסוק השני הוא בויקרא (א' ב').

59) בס"י כ"ד (שאלה): מויקרא אליו מלאך ד' מן השמים וכו' ותשלך את הילד תחת אהר השיחים ואמר ויקרא מלאך האלהים וכו' עכ"ל. פסוק ויקרא אליו הוא בבראשית (כ"ב י"א). ופסוק ותשלך הוא שם (כ"א ט"ו). ופסוק ויקרא הוא שם (שם י"ו).

60) שם (תשובה): דע דאנא קא "כונתך" (תחת: "כונתך". צ"ל: כוונתך) וכו' זולתי מוישב אברהם אל נעריו עכ"ל. הוא בבראשית (כ"ב י"ט).

61) בס"י כ"ה (שאלה): מאמרם ז"ל והארבת ימים לעולם שכלו ארוך וכו' אביגיל באומרה והיתה נפש אדני וגו' עכ"ל. מאמר רז"ל הוא בקדושין (ל"ט ב'). ודברי אביגיל הם בש"א (כ"ה כ"ט).

62) שם (תשובה): מה רב טובך אשר צפנת ליראיך. ויריון מרשן ביתך ונהל עדניך תשקם עכ"ל. הפסוק הראשון הוא בתהלים (ל"א ב'). והפסוק השני הוא שם (ל"ו ט').

63) שם: ואת אשר איננו פה עכ"ל. הוא בדברים (כ"ט י"ד).

64) שם: כי אמרו כל הנביאים לא נבאו אלא לימות המשיח עכ"ל. הוא בברכות (ל"ד ב').

65) שם: בכל ביתי הוא נאמן עכ"ל. הוא בבמדבר (י"ב ז').

66) שם: והם ז"ל אמרו שאסור לרמות אפילו לגוי עכ"ל. הוא בחולין (צ"ד א').

67) שם: ואז יאמרו כי על ענין יותר נכבד הוזהרו עליו ויעיינו עכ"ל. תחת: "ואז". צ"ל: "ואם". ותחת: "ועיינו". צ"ל: "יעיינו" בלא ואזי בראש.

68) שם: כי בראותו שום חימוץ או הזכירו אותו יולד בפיו עכ"ל. אחרי מלת בפיו צריך להוסיף: "טעם חימוץ".

69) שם: ואולי שלזה כווננו התלמידים המכרכין לרבן שאמרו ועולמך תראה בחייך עכ"ל. הוא שגגת הזכרון. כי באמת לא אמרו כן התלמידים המכרכין לרבן רק חברים אמרו כן איש לרעהו בהפרדם זה מזה. יעוין ברכות (י"ז א'): כי הווי מפטרי רבנן מבי ר' אמי וכו' אמרו ליה הכי עולמך תראה בחייך עכ"ל.

ופי' רש"י מפטרו רבנן. זה מזה שהיה נוטל רשות מחכירו לשוב לביתו ולא רצו עכ"ל.

(70) בס"י כ"ו (תשובה): ורז"ל רמזו זה באמרם נשתכחו ממנו כמה הלכות עכ"ל. הוא בתמורה (ט"ז א').

(71) בס"י כ"ו (תשובה): וזהו אומרם כאלו נוטל חייו עכ"ל. הוא באבות (פ"ד מ"ז). ולפנינו לא כתוב "כאלו".

(72) שם: והעד מר' טרפון שכל ימיו היה מצטער וכו' עכ"ל. הוא בנדרים (ס"ב א').

(73) שם: ואומר השמר לך פן תעזב את הלוי עכ"ל. הוא בדברים (י"ב י"ט).

(74) בס"י כ"ה (תשובה): כגון מכאן הנותן פת לתינוק צריך להודיעו לאמו עכ"ל. הוא בשבת (י' ע"ב).

(75) שם: כענין האמור ונפשנו קצה בלחם הקלוקל עכ"ל. הוא בבבבב (כ"א ה').

(76) בס"י כ"ט (שאלה): אמרו דברים שבכתב אי אתה רשאי לאומרם על פה וכו' עכ"ל. הוא בנטיף (ס' ע"ב).

(77) שם (תשובה): עיץ החיים שכל מימי בראשית מתפלגין מתחתיו עכ"ל. הוא לשון ירושלמי (ברכות פ"א ה"א) ולשון המדרש (ב"ר סדר בראשית פרשה ט"ו). — שם "שבעים פנים לתורה" לשון המדרש במדבר רבה סדר נשא פ"ג.

(78) שם: באמרו והמים אשר מעל השמים עכ"ל. הוא בתהלים (קמ"ח ד').

(79) שם: מאמרם ז"ל המפורסם שבעים פנים לתורה עכ"ל.

(80) שם: באמרם מקרא אחד יוצא לכמה טעמים עכ"ל. בסנהדרין (ל"ד א' וכו').

(81) שם: כי הכתיבה תשנה צורת הסברא עכ"ל. תחת: "תשנה". צ"ל: "תשנה".

(82) בס"י ל"א (שאלה): ממאמר רז"ל כל שעברו עליו שלשים יום בלא

יסורים כבר קבל עולמו עכ"ל. בערכין (ט"ז ב').

(83) בס"י ל"ב (שאלה ותשובה): מהנדתם שבכל יום ויום הקב"ה כועס

וכו' למה נצרך ריב"ל לקחת תרנגול וכו' והוא כשהתרנגול עומד באותו ענין שהזכירו וכו' וזהו פירוש מכל מה שאמרו בדרש למען דעת צדקות ד' עכ"ל.

הכל בכרכות (ז' א').

(84) בס"י ל"ג (תשובה): והיו מפרסמים כי המקטרים עכ"ל. תחת: "המקטרים".

צ"ל: "המקטיר להם".

(85) שם: ולא יובחו עוד את זביחהם לשעירים וכו' חדשים מקרוב באו

עכ"ל. הפסוק הראשון הוא בויקרא (י"ז ז'). והפסוק השני הוא בדברים (ל"ב י"ז).

(86) שם: למה נקרא שמם כשפים וכו' אין עוד מלבדו ואפילו כשפים וכו' האמנושית שהיתה נוטלת עפר מתחת רגלי ה' חנינא וכו' שאין אדם נוקף אצבעו

מלמטה אלא א"כ מכריזין עליו מלמעלה עכ"ל. בהולין (ז' ב').

(87) בס"י ל"ד (שאלה): שמצאתי לחכמים ז"ל כל מה שנאסר לנו נתן

לנו כנגדו עכ"ל. בהולין (ק"ט ב').

(88) שם (תשובה): כל מדומה לדבר אינו הדבר והנאסר הוא שהורה

עכ"ל. השתבש וכה צ"ל: והנאסר "לא" הוא "שהותר".

(89) בס"י ל"ה (שאלה): אומרם ז"ל כל שלמה האמור בשיר השירים

קדש הויץ מאלף לך שלמה וכו' אומרם על דרך דרש על פסוק שיר השירים שיר שהקב"ה אומרם בכל יום עכ"ל. המאמר הראשון הוא בשבועות (ל"ה ב'). והמאמר השני הוא בפסיקתא רבתי המובא שה"ש.

90) שם (תשובה): והויץ כנוי להכמות כי מבלתו לא יגדלו הסודות הנעלמות עכ"ל. תחת "יגדלו" צ"ל: "יגלו" ונראה, כי כן פירש המחבר מאמר. נכנס יין יצא סוד (ערובין ס"ה א') ויעוין היטב הכתוב שם עוד, כל המתיישב ביינו יש בו דעת עי' וקנים" ופי' רש"י עליו.

91) שם: כי לוית חן הם לראשך וכו' והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים וכו' מער ועונה וכו' מבישישים חכמה וכו' יונת אלם רהוקים וכו' מתוהו יליל ישימון וכו' כי האדם עין השדה וכו' מלבן שינים וכו' ודבש מצאת אכול דרך וכו' מלשון ודי עשות חלב וכו' מגד שמים וכו' מכופר נפשו וכן כי סתומים וחתומים הדברים וכו' ובן משק וכו' בשתים עשר עינות מים ושבעים תמרים עכ"ל. פסוק כי לוית הוא במשלי (א' ט'). פסוק והיתה נפש אדני בש"א (כ"ה כ"ט). ער ועונה במלאכי (ב' י"ב). בישישים חכמה באיוב (י"ב י"ב). פסוק יונת אלם בתהלים (נ"ז א'). פסוק תהו ילל ישימון בדברים (ל"ב י'). פסוק כי האדם עין השדה יש (כ' י"ט). ולבן שינים בבראשית (מ"ט י"ב). ודבש מצאת אכול דרך במשלי (כ"ה ט"ז). עשות חלב בישעיה (ד' כ"ב). מגד שמים בדברים (ל"ג י"ג). כופר נפשו בשמות (ל' י"ב). סתמים וחתמים הדברים בדניאל (י"ב ט'). בן משק בבראשית (ט"ז ב'). י"ב עינות מים ושבעים תמרים בשמות (ט"ז כ"ז).

92) שם: ודי עשות חלב עכ"ל. תחת: "ודי" צ"ל: "משוב" ככתוב בישעיה שם. ויש עוד דברים כפי' הזה הצריכים תקון ובאור אולם אין לאל יד בינתי הקצרה לתקנם ולבארם וגם בעבור היותו כתוב בדרך חידה קשה מאד להבינו לאשורו.

93) כפי' ל"ו (שאלה): אפילו הלכה ככ"ה שאומרים שנוח לו לאדם שלא נברא עכ"ל. בערובין (י"ג ב').

94) שם: באומרם לא תהו בראה עכ"ל. בישעיה (מ"ה י"ח).

95) שם: הוכרחו להוסיף שנוח לו שלא נברא ומשמיא הסכימו בהדייקו עכ"ל. תחת: "בהדייקו". צ"ל "בהדייתו".

96) שם (תשובה): שלא נסיתי בכך שאחשוד שום אדם שיש בו ברית עכ"ל. תחת: "שיש בו". צ"ל: "שהוא בין".

97) שם: לאחזוקי אינשי כרשיעי לא מחזקינן עכ"ל. לשון הנמרא הוא: לאחזוקי אינשי בנגבי לא מחזקינן (שבועות מ"ו ב').

98) שם: לא יעשו עולה ולא ידברו כוב עכ"ל. בצפניה (ג' י"ג).

99) שם: לבחון לכל אדם לכה זכות עכ"ל. תחת: "לבחון". צ"ל: "לדון". ככתוב במקורו (אבות פ"א מ"ו). והוי "דן" את כל האדם לכה זכות".

100) שם: ושלא לדבר אחר איכותן של תלמידי חכמים דצורבא מרבנן קודשא בריך הוא בעי בשלומיה עכ"ל. במקור המאמרים האלה (ברכות י"ט א'). כתוב: "משתן" תחת: "איכותן". תבע ביקריה. תחת: "בעי בשלמיה".

101) שם: באומרם ז"ל ודעו לפני מי אתם מתפללים עכ"ל. בברכות

כ"ה ב').

- (102) שם: אמר שלמה בעל השירים בנעימות שיהו עכ"ל. תחת: "שיהו".
צ"ל: "שיריו. ור' שלמה בעל השירים הוא ר' שלמה בן גבירול, והראב"ד קראהו:
בעל השירים "השקולים".
- (103) שם: המתעמש בתפלתו סי' יפה לו וכו' עכ"ל. בברכות (כ"ד ב')
ועמישותיו תהל אור הוא באיוב (מ"א י').
- (104) שם: כמו שאמר עם נושע בדי' עכ"ל. בדברים (ל"ג כ"ט).
- (105) בס"י ל"ז (שאלה): כזה ראה וקדש עכ"ל. ב"ה (כ' ע"א).
- (106) שם (תשובה): כי מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיעא עכ"ל.
הוא לשון הנמרא בברכות (ג"ה א').
- (107) שם: ואשיבה שופטך כבראשונה עכ"ל. בישעיה (א' כ"ה).
- (108) שם: או הסומכין על ידו עכ"ל. תחת "הסומכין". צ"ל. "הסומכין".
- (109) שם: כמו שמצינו בר"ג כך מקובל אני מבית אבי אבא וכו' שקל
קלא וכו' אמר לו לר' חייא זיל לעין טב וכו' ואומרים כי "הלא" (צ"ל: הוא)
סוד וכו' אם רבי לא שנאה ר' חייא מנין לו עכ"ל. המאמרים הראשונים הם בר"ה
(כ"ה א'). והמאמר האחרון הוא בערוכין (צ"ב א'). ומלות: "כמה וכ"ש בראותם"
הן קשות הבנה. ובלי ספק יש בהן שבוש.
- (110) שם: והיה מצוה "עליו" (כצ"ל תחת: עלינו) ללכת ולעין בראייתה
במיטב עיוני עכ"ל. כן הוא פי' "לטב עין" לפי דעת המחבר.
- (111) בס"י ל"ח (שאלה): מהו המינות שמצאו חכמים בספר קהלת עד
שבקשו לגנוז עכ"ל. יעוין ראש מדרש קהלת.
- (112) שם (תשובה): שדבריו סותרין זה את זה וכו' עכ"ל. הוא בשבת
(ל' ע"ב). ויעו"ש היטב.
- (113) שם. אהו"ל אין פורענות בא לעולם אלא בשביל עמי הארצות
עכ"ל. בב"ב (ח' א').
- (114) שם: ומן הדין לנהרס וכו' ולקורעו מגבן כגן עכ"ל. הוא בפסחים
(מ"ט ב').
- (115) שם: ועליהם נאמר רשעים בחשך ידמו. לא ידעו ולא יבינו בחשכה
יתהלכו עכ"ל. הפסוק הראשון הוא בש"א (ב' ט'). והפסוק האחרון הוא בתהלים
(פ"ב ה').
- (116) כאמרו וצדיק יסוד עולם עכ"ל. הוא במשלי (י' כ"ה). והכתוב
אחריו: "אלא" הוא ט"ס וצ"ל: הלא.
- (117) שם: כמו שאמרו חז"ל על שלשה דברים העולם עומד על העבודה
ועל הדין ועל השלום עכ"ל. תחת: "העבודה". צ"ל: "האמת". ככתוב במקורו
(אבות ספ"א).
- (118) שם: כמו שאמר ראה למדתי אתכם חוקים ומשפטים צדיקים עכ"ל.
הוא בדברים (ד' כ').
- (119) שם: אחר אמר כל הדברים יגעים כלומר אם באתי לספר כל
הדברים המתנהגים על ענין כזה היתה יגיעה גדולה. וקהלת אמר כל הדברים
יגעים וכו' היה יגיעה גדולה עכ"ל. מאמר: קהלת אמר הוא אך כפל מאמר: אם
באתי לספר. מלה במלה ללא צורך וללא תועלת. וצריך למחותו.

(120) שם: כי מלאה הארץ דעה את ד'. ושאתם מים בששון עב"ל. שני הפסוקים האלה הם בישעיה. הא' בפרשה י"א ט' והב' בפרשה י"ב ג'. והראיה מהפסוק הב' היא אך לפי תרגומו יעוין בו. והפסוק השלישי כי כלם ידעו אותי מקטנם ועד גדולם הוא בירמיה (ל"א ל"ד). וצ"ל: "למקטנם". תחת: "מקטנם". כי כן כתוב שם.

יש בספר הזה דברים אשר המחבר נהג בהם מנהגו בספרו: "צורת עולם". לסתום ולחתום את הדברים, ככתוב בשו"ת הריב"ש (סי' קנ"ו): אבל בספר שרמזת אליו (הוא ספר: "צורת עולם"). כל דבריו סתומים אין אדם מבין בהם עב"ל. וביחוד סתום וחתום סי' ל"ה. ודברים אחרים יש בו אשר סתימתם היא אך בסבת שבושם. ועוד מלים לי על אדות הספר הזה ועל אדות האמונות והדעות הזרות הנשקפות ממנו והגדולה מהן היא חשבו את כל ספור העקדה אך לספור מראה הנבואה (סי' כ"ד) והוא מתנגד לקבלת רז"ל ולהמטבע שטבעו חכמים בתפלותיהם. כמו: ותראה לפניך עקדה שעקד אברהם אבינו את יצחק בנו על גבי המזבח וכבש רחמיו לעשות רצונך בלבב שלם (חתימת הזכרונות ב"ה), וכוה עוד הרבה מאד, ועל אדות הבוה אשר שפך המחבר על ר' יהודה הלוי בעל הכוזרי (סי' כ"ה), ועל אדות השואל אשר בעבור דבר אחד רחש לבו, כי הוא המשיב, וכ"ה הוא ע"ד הכוזרי והחבר אשר בספר הכוזרי. ועל אדות המבטאים אשר המחבר הוא יחיד בהם ואין דומה להם בספרים אחרים כמו כנוי, בעלי התייה" לבעלי התלמוד (סי' א' בתשובה). "בה"ק" לבקיות (סי' ג'). "מתחבל" לגנבת דעת ותא גזור מן תחבולה (סי' ד' בתשובה). ובעזרת המלמד אדם דעת אדברה על כל אלה במאמר מיוחד בדרך רחבה.

יעקב רייפמאנן.

שעברשין, א' בלק תרמ"ו.

עוד איזה הוספות ותקונים לפירוש ספר יצירה לר"י ברצלוני.

מאת שזח"ה.

	עמוד
בה"ג שכתב מס' כלה והוא בה"ג רומא. על זה העיר הרב ר' עזריאל הילדעסהיימער נ"י במאמרו אשר כתב על ס' ה"ג כ"י רומא עמוד 25, כי לא נמצא גם שם.	XII
בעלי מקרא. גם ר"ג בס' הערוך הביא כמה פעמים את בעלי המקרא. ועיי' מ"ש הג"מ שי"ר ז"ל בתולדות ר' נתן הערה 40 כי אין כוונתו לקראים רק למדקדקים ומפרשי הכתובים אשר עסקיהם יותר במקרא. לענ"ד. עיי' בקבץ על יד ה"ב עמוד 18. ועיי' מ"ש החכם צונץ בכתביו הנדפסים ע"ג עמוד 46.	XVIII
לס' העתים. עיי' גם שמביא ממנו הרב ר' נחמן נתן קורוניל נ"י בכבוד הלבנון שנה חמישית עמוד 450 ועמוד 229. ולשו"ת שערי תשובה, העיר ר' משה ריינעס במ"ע המליץ תרל"ז ע' 1670 כי גם בס"י פ"ט, צ"ג וקמ"ח מובא: ברנלוני.	XX
לפי' על תנ"ך, העיר החכם ר"ג ברילל ביאהרביכער שלו חלק שמיני עמוד 179 כי מפ"י ס' יצירה ע' 261 נראה כי כבר השלים את פירושו לישע"י. עייש שכו': וכבר ביארתי בס' ישעיה וכו'.*)	XXII
הראב"ד. יש להוסיף מ"ש בשבלי הלקט אשר יצא כעת לאור עיי' ידידנו החכם הר"ש באבער, ס' מ"ח דף כ': ובשם הר"י אברהם בר' דוד זצ"ל מצאתי וכו' ומי שרוצה להוסיף קראי דר' יהושע בן לוי מוסף, אך אותה ברכה שמברכין עליה אסור לברכה. והר"ר יהודה בר ברזילי זצ"ל קורא עליה מוציא שם שמים לבטלה וכו'.	XXIV
רמב"ן. העיר הר"ג ברילל שם, כי יש להוסיף מ"ש בלקוטות הרמב"ן עירובין דף מ"ג: וכבר מצינו גם לרב ר' יהודה הנשיא ז"ל שהוא בקי בדברי הגאונים ועל שלהנו הם תמיד.	XXV
ס' התרומות, העיר ר' משה ריינעס במ"ע המליץ שם, כי מובא שם גם בדף ל"ז, קי"ד וקצ"א.	—

(*) החכם הנ"ל כתב שם (ע' 180—182) הרבה הגהות לפי' יצירה, והרוב מהן הן נכונות, ורק על קצת מהן יש לפקפק. ומ"ש לעמוד 98 כי צ"ל: הזחירה, כן נמצא גם בנדפס. ומ"ש לעמוד 128 כי צ"ל: בבכורי, כבר הגהתי כן בעמוד 308.

עמוד

- XXX—XXII על המזכירים את ספרי ר"י ברצלוני אשר הבאתי פה ובקובץ על יד ח"ב עמוד 14—15, במספרם חמש ושלושים, הוסיף הר"ג ברילל שם, עוד ארבעה, הלא המה:
- (36) ר' משה מקוצי בסמ"ג עשין קל"ב: עוד אמרו בספר העתים בשם הירושלמי וכו'.
- (37) ר' יצחק אבוהב במנורת המאור (נר ג' כלל ג' ח"א פי"ג): מצינו בתשובות הגאונים בשם רב ברנלוני (והחכם הנ"ל העיר לנכון כי הוא הנמצא בשו"ת שערי תשובה סי' נ"ח, ולפי"ז גם סי' זה הוא לקוח מס' העתים).
- (38) סי' אמרכל הנדפס בס' חמשה קונטרסים להר"ג קורונל דף כ"ב כ"ג כ"ד וכ"ה.
- (39) ר' יוסף קולון בתשו' נ"ב: כאשר מצאתי בספר ריב"ב. ויש להוסיף עוד:
- (40) ספר האורה לתלמידי רש"י כ"י אקספרד 563 סי' ק"ה (כפי שהעתיק לי בטיבו ידירי החכם נייבויער): פסק זה מספר העתים. אין מעמידין בעור קיבת נכילה אבל מעמידין בקיבת נכילה ובקיבת שחיטת נכרי ובקיבת כשירה שינקה מן הטריפה מאי טעמא דחלב המכונס בעור הקיבה פירשא בעלמא היא. איסור שנפל לתוך היתר וכו' צונן לתוך חם אסור (זה מובא גם בס' תמים דעים סי' קמ"ב כמ"ש במבוא ע' XXIV) פת שאפה עם צלי וכו' ויראי הטא משימין אותה בפי התנור וכו' אבל הכל מודים שכל מה שנאפה בתנור עם מילייתות אפילו מכוסית של נבילות וטריפות ודאי הכל אסור וריחא מילתא היא.
- (41) ר' שמואל בר' יוסף בר' שלמיה בפסק שלו ע"ד עסק ר' שמואל בר' משה תבון בשנת ה"א וט"ו, מביא מר"י ברצלוני ספר הדיינים (ע"י במבוא ע' XXI: ספר הדין) בהלכות פסולי ערות. (ע"י מאמר החכם לאעב במ"ע רעווע כרך ט"ו עמוד 83), וספר יהוס שאר בשר הלכות נישין (שם עמוד 87). —
- (42) ר' מנחם רקנאטי בפסקיו דף ל"ג מדפוס בולוניה סי' של"ב: וכן כתב הר"י יהודה בר ברזילאי. —
- עמוד 179 מה שמוכר פה בשם אהרינא מן המפרשים (ע"י עמוד 333) נמצא גם בקיצור בפירוש הרי"א מגרמיוא בעל הרוקח על סי' יצירה דף ג' (פרעמישלא תרמ"ג) ומצאתי שם גם איזה שינויים: שורה 15 עם כל תולדותיה וצאצאיה. שם: גם כל תוצאותיה ותולדותיה. שורה אחרונה ושלפניה: ניקודים למעלה: שם: למעלה נקודים נקודים. יכנס בתוך אותן הניקודין. שם: יכנס הדיבור עם הרוח בנקודים.
- עמוד 278 נמצא גם כן בפ"י ר"א מגרמיוא דף א' ע"ד ודף ב' ולא ידעתי אם היה לפניו פ"י אהרינא מן המפרשים ופ"י רס"ג. או כי ראה אותם בפ"י ר"י ברצלוני, ומצאתי שם שנויים רבים ואזכיר בזה: שורה 7—6: והמדרש בט"ה יבאר לך הכל. שם: והמדרש יברך לך הכל. שורה 15: והקמין. שם: והקנין. שורה 21: ובבאם. שם: ובחקרי ובבחנוני

והבוריו. שם: והביריו. והנצלות. שם: והנאצלות. שורה 28: כמו
 בו כי כל שם: רמו בו כי כל הרברים. שורה 29: החכם. שם: החכמים.
 שורה 30: בטבע. שם: טבעיות. כמו שנראה זו. שם: כמו הנראה או.
 שורה 31: יכתב אל"ף גי'ן שי"ן. שם: נכתב אל"ף גי'ן וי' שי"ן. תוך
 יעשה מחבר כתב זה ג' יסודות נא' כי הניס. שם: היך יעשה מחובר
 כתב זה ג' יסודות נאמר כי הניח. שורה 32: מצינת הדבר בעצמו כי
 בינה. שם: מציאת הדבר בעצמו כי כיחד. שורה 33: ויספר בו ויגמר
 בו מצאם. שם: ויספרנו ויאמר מצאם ג'. שורה אחרונה: ועשנה
 שנתברא הכל. שם: ועשאם שבה ברא את הכל שנאמר למען יראו
 וידעו וישימו וישבילו יחדו.

ואח"כ נמצא שם מה שחסר אצלנו: "כי יד ה' עשתה זאת. רמו יראו דבר
 שיראה. ורמו וידעו למכתב*" כאמרם וישם את שמך אבימלך. וישבילו החכמה
 על צהצוה הלשון וגם נאמר לא אמר בעט [צ"ל בעל] כתב זה וספר ומחשבה
 וסיפור ולמה עשה ספר שהוא נדמה אחד ממיין המחשבה במקום החמש [צ"ל
 המחשבה] כולה באמר [צ"ל נאמר] שעשה הדבר ברמו תיבות מין אחד שוין
 ג' השמות במבטא ובאותיות ולא במדרש. ספר וספר וסיפור וכן ראינו נביאינו
 וחכמינו בזה הענין בכתב הנביאים נאמרו פחד ופחת ופה על"ך. בחר ג' תיבות
 מבטא אחד נדמה וכן בדברי חכמים נמצא כזה הענין בכיסו בכוסו בכעסו. וכן
 א"ר אליעזר [צ"ל: אלעזר] הפייטן לסיככי למסכי להנסיכי בנסיכת קדוש. וכן
 ראינו בכתובת שלומות. יסבחי שלום ויבשי ברכות וחשבי תבונות. או מבטחי
 שלום ומבטחי [צ"ל: ומחטבי, עי' נהל קדומים ע' 24] ברכות ומטחוי [שם:
 ומבטחי] חכמות, או חצני [בעמודי העבודה ע' 30: הנצי] שלום, חוצני [בנהל
 קדומים: הוצני] ברכות וחצני [שם ושם: וצני] רצון או בזה הדמות והענין מבטאות
 נדמות נראות ולא במדרש שוות. —
 עמוד 279 לעמוד 4 שורה 32: גויקין וכו'. עי' עוד מ"ש החכם סימאנוען
 במאגאצין ח"ז צד 135.

הערות על פירוש ספר יצירה להרב הנשיא ר' יהודה בר ברזילי
 הברצלוני ז"ל.

מאת יעקב רייפמאן.

על מבוא הספר אין לי להעיר כי אם אשר ספר העתים וספר זמנים הם
 לדעתי אך ספר אחד בשני שמות השונים במבטא ודומים בהוראה. וזכרני. כי
 בשכבר הימים ראיתי ספר אחד אשר בו יכונה ספר "זמנים" להרמב"ם בשם
 ספר "עתים" ולעצבון רוחי נשבה עתה ממני שם הספר הזה. ואלה הן ההערות
 על הספר עצמו:

(1) בצד 2: והוא בדרך דומיא ומשלו לו בעקר ממש עכ"ל. תחת:

(* צ"ל כמ"ש בהעתקה השניה אשר בכ"י מינכען: שנא' אל יודע ספר וגו' וישמו
 רמו לדבור שני וישם את שמו אבימלך וישבילו.

„ומשלו לו בעקרה צ״ל: ומשל ולא כל עקר. ור״ל שהוא אך בדרך דמיון ומשל ולא פה ממש כל עקר.

(2) שם: וכדרך שכתוב במשה ואהרן וכו' ובמקום אחד או שנים הוא מקדים אהרן למשה להשוות את שניהן במעשיהם הטובים עכ״ל. כן כפי רש״י על התורה (שמות ו' כ״ו). כתוב: הוא אהרן ומשה אשר אמר ה'. יש מקומות שמקדים אהרן למשה ויש מקומות שמקדים משה לאהרן לומר לך ששקולין כאחד עכ״ל. ויעוין בעין זה במשנה סוף כריתות.

(3) שם: משל למלך שאכל ובאו שני בני אדם לפניו. האחד אמר לו אדוני המלך תן לו ממאכלך שלח ידו בקערה ונתן לו ובא השני וכו' ואמר לו אדני המלך תן לי ממה שבפך הוציא מפיו ונתן לו. כך מי שמבקש כי ד' יתן חכמה הלומד מעצמו ישראל שבקשו תורה נתן להם בינה וכו' עכ״ל. ברור מאד שהנמשל נלקח בהסר. כי איננו מתאים עם המשל, וגם אין חלקו מתאים עם חלקו. וכל בר עינים ונקי רעיונים רואה בזה כרגע החסרון אשר לא יוכל להמנות כי אם בהכתוב בצד 3 מן: וזהו המשל שאמרנו לעיל לשני בני אדם שבאו למלך והוא אוכל וכו' עד: ובענין שכתוב ישקני מנשיקות פיהו. יעוין שם הישב.

(4) בצד 3: וכתב דוד נמי עליו אברך את ד' אשר יעצני אף לילות יסרוני כליותי, שנתן לו הקב״ה חכמה ועצה ותבונה בשתי כליותיו והביעו תפלה כשתי מעיינות הנובעות, ולכך כתיב אברך את ד' אשר יעצני אף לילות יסרוני כליותי עכ״ל. מקור זה הוא במדרש תהלים (מומזר ט״ו פסוק אברך את ד' אשר יעצני). שכתוב שם: ר' שמואל בר נחמן היה פותרו באברהם אבינו שלא למדו רב ומי למדו? תני רבי שמעון בן יוחאי מלמד שזימן לו הקב״ה שתי כליותיו והיו נובעות חכמה ודעת עכ״ל. ובמומזר א' (פסוק כי אם בתורת ד' הפצו) הנוסח. שזימן לו הקב״ה שתי כליותיו „כשני רבנן“ והיו נובעות ומלמדות אותו חכמה „כל הלילה“ עכ״ל. ומלות „כל הלילה“ מלמדות אותנו אשר גם בס״ ספר יצירה צ״ל: הלילה במקום: „תפילה“. אשר אין שחר לו. והוא ברור מאד.

(5) שם: „וקראו בנו ושמו“ אהבו עכ״ל. השתבש מאד. וכה צ״ל: וקרא וכנה שמו אהבו.

(6) שם: (שורה אחרונה): וכתוב אלהי ישראל עכ״ל. תחת: „וכתיב“. צ״ל: וכבוד.

(7) צד 4: כי רבים חללים הפילה הכי קא דייק מכאן וכו' עכ״ל. תחת: „הכי“. היכי. והוא שאלה.

(8) שם: כמו יקבלו הרבים עכ״ל. הוא בחולין (כ' ע״א).

(9) שם: ועושים עצמם רבים כמו רבנים או רבים ממש שיכלו בהם רבים עכ״ל. מלת „רבים“ אשר לפני מלת „כמו“ הוא בלי ספק ט״ס וצריך למחותה. ומלות „או רבים ממש שיכלו בהם רבים“ הן קשות הבנה מאד. ובודאי הוא בעבור השתבשותן.

(10) שם: מפיו דעת ותבונה לתורה שבעל פה שהיא יותר חמורה והיא מפתח ופירוש לתורה שבכתב ועל לימורה מקבלין שכר יותר מן התורה שבכתב וכמו ששינינו בבבא מציעא וכו' אבירת אביו ואבירת רבו אבירת רבו קודמת לשל אביו וכו' תנו רבנן העוסק במקרא מדה שאינה מדה במשנה מדה שנותנין

עליה שכר בתלמוד אין לך מדה גדולה מזו עכ"ל. הראיה על אמרו כי על לימוד תורה שבעל פה מקבלין שכר יותר מן התורה שבכתב היא אך ממאמר: העוסק במקרא מדה שאינה מדה וכו' וללא צורך אפוא הביא מאמר: אבירת אביו ואבירת רבו וכו'. אך דרכו בכל הספר להאריך ולהביא כל מאמר מראשיתו עד אחריתו גם כי איננו צריך רק לחלק אחד ממנו. ובעקביו יצא לו הרב אישתורי הפרחי בספרו כפתור ופרח. התבונן היטב קורא משכיל על ש"י ספר יצירה אשר אנכי דובר בו ועל ספר כפתור ופרח ותראה כי דרך אחד ומנהג אחד לשניהם. וגם המנהג לדלג מענין לענין ולהתמהמה הרבה בכל ענין הוא בשניהם.

(11) צד 5: בשביל מצות פירושי המצות שבה עכ"ל. תחת: „מצות צ"ל: מקצת. וכן לפני זה כתוב: במשנה יש בה קצת פירושי המצות.
(12) שם: והוא השוב כמפה לפה ומנאמן לנאמן עכ"ל. הוא לשון המדרש (ב"ר פרשה א').

(13) שם: ומי שמסיים כרתי אתך ברית ואת ישראל עכ"ל. תחת: „ומי צ"ל: ומה.

(14) שם (שורה אחרונה): אבל בודאי בפרק הראשון נראה עכ"ל. תחת: „בפרק צ"ל: כפירוש.

(15) צד 8: רמו הדבר בשם בן ההא שהוא בן אברהם אבינו ושרה וכו' שהוסיף הב"ה בשם אברהם ה' ובשם שרה ה' עכ"ל. כעין זה הובא במדרש שמואל על אבות בשם יש אומרים ובשם הר"י בן הרא"ש. יעוין שם.

(16) שם: ואמור נמי רבנן דיו לעולם שישתמש בשתי אותיות שנאמר כל הנשמה תהלל יה עכ"ל. הוא בערובין (י"ה ב).

(17) שם: תני ר' יהושע בן קרחא אומר עלה י' ונשתמח לפני הב"ה וכו' עקרתני מן הצדקת הזאת אמר לו יבא את שלך וכו' ויקרא משה להושע בן נון יהושע עכ"ל. הוא בירושלמי (סנהדרין פ"ב הלכה ו'). ולפינו כתוב שם: ר' הושעיא. תחת: ר' יהושע בן קרחא. וכן: צא לך. תחת: „יבא את שלך“ הבלתי מובן. ונ"ל כי במלת: „את“ צריך להוסיף ואיו באמצע. וכי ר"ל אות שלך עוד יבא בשם אחר כאשר הוא מבאר אחרי זה.

(18) צד 12: על הוד השכינה נאמר שהוא בהדן ואין בריה יכולה להסתכל בו עכ"ל. תחת: „בהרין“. צ"ל: בהיר. מלשון בהיר הוא בשחקים (איוב ל"ו כ"א).

(19) צד 4 (שורה ראשונה): כי כל אין מבלעדו, הוא אחד מצד אחד ולא כל הצדדין. ויוצרנו הוא אחד באין תחלה ואחרון באין תכלה עכ"ל. תחת: „אין“. צ"ל: אחד. והקו המפסיק אשר אחרי מלת „מבלעדו“ הוא ט"ס וצריך למחותו.
(20) שם: שאין דבר בעולם לא למעלה ולא למטה אלא הכל לבר וברוי עכ"ל. תחת: „לבר וברוי“. צ"ל: מלבדו ברוי. ור"ל אלא הכל מלבד די הוא נברא ונוצר ע"י בורא ויוצר.

(21) צד 16: וישת חשך חשך (חשך הבי' הוא ט"ס וצריך למחותו) סתרו של אותו מקום וכבתי בראי. ועימיה נהורא שרי בבתי גואי עכ"ל. הוא בהגינה (י"ב סעי"ב ו"ג רע"א).

(22) צד 19 (שורה אחרונה): שהקרנים פרות אורות ויוקוקין עכ"ל. תחת: „פרות צ"ל: פירוש.

(23) בסוף צד 25 ובראש צד 26: ופי' רבנו שרירא גאון ז"ל ולענין עליונים למטה ותחתונים למעלה אמר אדוננו וכו' דהוייה למר שמואל רבו של רבי יהודה דיתב קמיה דרב יהודה משום דמחייבין בשמואל עכ"ל. תחת: "דמחייבין". צ"ל: דמחי ביה. וכן בתוס' ב"ב (י' ע"ב ד"ה עליונים למטה) כתוב: משום דמיחה בשמואל. והמובא פה בשם ר' שרירא גאון מובא שם בשם ר"ח. (24) צד 26 וצד 27: וכדרך שמצינו בתורה גזומות והביא רבינו סעדיה ז"ל ראייה כי שבע ושבעתים הוא הרבה בלשון התורה וכו' כי שבעתים יוקם קין ולמך שבעים ושבעה וכו' עכ"ל. בערוך (ערך גזומא) הובא זה בשם תשובת ר' שרירא גאון וכו' ר' האי. ויעוין סוף ערך עשר.

(25) צד 27: כי אפשר לומר שעל המשנה בלבד אמר ר' אמי שדיברו בה בשלשה מקומות בלשון הבאי עכ"ל. מלת "אי" היא ט"ס כאשר יוכיח הענין וצריך למחותה.

(26) שם: יש לנו לתרץ נמי כי הוא מי לא אמר שלשה מקומות ולא יותר אפילו במשנה עצמה שהעידו עלינו שהן מעשה עכ"ל. המאמר הזה נלקח בשבש ובחסר. וכה צ"ל: יש לנו לתרץ כי ר' אמי לא אמר שלשה מקומות ולא יותר אפילו במשנה עצמה אלא על דברים שהעידו עלינו שהן מעשה:

(27) שם: אבל בדברים שאינן מעשה אפשר שדיברו בו חכמים ואפילו במשנה בדברים אחרים לשון הבאי עכ"ל. עפ"ו צדקה השערתי בשכבר הימים. כי גם דין: הגזול את חברו שזה פרוטה ונשבע לו יוליכנו אחריו אפילו למדי (ב"ק פ"ט משנה ה'). שנו חכמים בלשון הבאי. ויעוין ביצה (ד' א') גזומא קתני" וזה מוכיח אשר גם דינים והלכות שנו חכמים בלשון הבאי וגזומא.

(28) בסוף צד 27 ובראש צד 28: וגם יש מקומות הרבה שדברו בהן חכמים להרבות חכמה בכח ויכולת ולא במעשה וממש, וכמה מהם בתלמוד כגון חל להיות בכמה מקומות עכ"ל. ירמו לדברי ר' סעדיה גאון המובאים בספר יסוד עולם לרבנו יצחק הישראלי תלמיד הרא"ש (מאמר ד' פ"ו). וז"ל ואם יאמר לך שום אדם. כי בזמן הראשון היו עושין הפסח באחד מימי בדיו או שום אחד משאר המועדים ביום שאינו הגון לו מפני שאמרו חל י"ו בניסן להיות בשבת וכו', וכן מה שאמרו אם העומר היה בא בשבת משלש סאין, וכן מה שאמרו חל יום עצרת להיות בשבת וכו', חל שביעי של ערבה וכו' אל יביאו לך ספיקא בלבך אלא הוי יודע שכל אלו ההלכות לא נאמרו אלא ע"ד גזומא כדי לפלפל התלמידים עד שידעו איך היה לו הדין להיות נוהג בהם אלו היו נמצאים, ולפיכך לא תמצא בשום אחד מהם שיאמר מעשה שחל י"ו בניסן בשבת, או פעם אחת חל עצרת בשבת וכו' עכ"ל. ורס"ג אמר כן בעבור שטתו המובאה שם בראש הפרק. וז"ל דע. כי הגאון ר' סעדיה וצ"ל ואחרים שהודו לו ונמשכו אחרי סברתו הודו ואמרו. כי מעולם ואפילו כשהיה בית המקדש קיים וכן משחרב ואילך לא קדשו ב"ד ראשי חדשים ולא קבעו המועדים לישראל ע"פ ראיית הלבנה החרשה ולא סמכו עליה כלל בשום זמן מהזמנים שעברו אלא לעולם משנתנה תורה וכל ימי בית ראשון ושני וזמן הגלות לא היו קובעים ראשי חדשים והמועדים אלא ע"פ חשבון המתקן המסור בדיניו מקדמונינו ז"ל וכו' ודחיית קביעת ר"ה מימי אד"ו ושאר הדחיות הנהוגות בזמן הזה וכו' היה כל זה קבוע מהר סיני ונמסר בקבלה איש

מפי איש ממרע"ה עכ"ל. ועל פי הדברים האלה מובנים היטב דברי הנשיא הרבצלוני, ונדע. כי גם הוא היה מהמחזיקים בשטת רס"ג הנ"ל. וכן בכל פירושו ספר יצירה היו דברי רס"ג נר לרגליו ואור לנתיבתו. אך הרב ר' יצחק ב"ר ברוך חלק על רס"ג ושם לאל כל דבריו בזה כמבואר ביסוד עולם שם. וכן הרמב"ם חלק עליו בזה. יעוין פירושו על המשניות (מנחות פ"א משנה ד'): וזה דוחה טעות מי שכופר ומאמין שיום הכיפור לא היה מעולם לא ביום ששי ולא ביום ראשון. אע"פ שכל מה שאמר מזה במשנה על דרך התנאי שאם חל. כבר אמרה המשנה הלכה למעשה שבבליים היו אוכלים חי (כאשר חל יום הכפורים בע"ש) וכו' עכ"ל.

(29) שם וכנון בענין ששאלו בין במשנה בין בגמרא כנון היאך של ראשי חכמים קרובים ביום הכפורים עכ"ל. הוא בעיני כדבר אשר אין לו שחר, ולא אדע איה מקום השאלה הזאת.

(30) בצד 28 מן: פי' גוזמא עד: וכיון שבמלאכים כך. הוא תשובת רבנו האי גאון על אדות גוזמא ולשון הבאי ודברי הבאי. ומן: וכיון שבמלאכים כך. הוזר המחבר אל דבריו אשר בצד 26: יש אש דוחה אש וכו'. ומה גדול ההפסק אשר בין ענין: יש אש דוחה אש. לענין: וכיון שבמלאכים כך! והוא דרך המיוחד אך להספר הזה ולספר כפתור ופרח. ויעוין למעלה (סי' 10).

(31) צד 32 וצד 33: ופירש נמי רבנו חננאל גאון ז"ל בפירוש ברכות במה שאמרו מנין שהב"ה מניח תפילין וכו' וכן נמי חזי לן שזה שאמרו רבותינו בזה המקום בהאי מסכתא דברכות מנין שהב"ה מתפלל הוא גוזמא ומשל וכו' עכ"ל. פירושי ר"ה אלה הובאו גם בספר אור זרוע (הלכות ק"ש סי' ד' וסי' ה). יעוין שם ושם.

(32) צד 35: והביא ראיה מזה הפסוק שכתוב בעזרא ומתניה בן מיכה וגו' יהודה לתפלה שפירשו אשר שם אנשי תורה להתפלל עכ"ל. תחת: "תורה." צ"ל: יהודה.

(33) שם: וכן מנוקד בספרים שבמקומנו יהודה מלשון הודאה עכ"ל. ר"ל יהודה בה"א הלומה ובלד"ת סגולה.

(34) צד 38 (שורה ראשונה): ומש"ע ומדרש ושער רישיה וכו' עכ"ל: תחת: "ומש"ע." צ"ל: ומשמע. ור"ל ומשמעות ומדרש ושער רישיה.

(35) צד 40: ולא מצינו אותם בתורה אלא בדברים עכ"ל. תחת: "בדברים." צ"ל: בדבריהם. ור"ל בדברי רז"ל.

(36) שם: כדגרסינן בנמין בפרק האי קרא דכתיב בני ציון היקרים עכ"ל. תחת: "בפרק." צ"ל: בפירוש.

(37) צד 41: ואין לנו להרבות ולפרש בהגדות הללו. דהכי אמור רבואתא כי דברי הגדות הללו שיש בתלמוד ובזולתו אין מקשין בהן דהכי טעמייתו דרוש וקבל שכר עכ"ל. לדברי רבואתא אלה כוון הרמב"ם באמרו בסוף פתיחת מורה נבוכים "ולזה אמרו אין מקשין באגדה". ובאמרו בהלכות מלכים (פ"ב הלכה ב'): ולעולם לא יתעסק אדם בדברי הגדות, ולא יאריך במדרשות האמורים בענינים האלו וכיוצא בהן, ולא ישימם עקר, שאין מביאין לא לירי יראה ולא לירי אהבה עכ"ל. ומלת "הללו" אשר בדברי רבואתא ומלות "בענינים אלו וכיוצא

בהן" מוכיחות למדי אשר לא על כלל האגרות כלו יצאו לרון כי אם על מקצתן. וא"ה אדבר הרבה על אדות זה במ"א. ואמרו "דרוש וקבל שכר" לקוח מירושלמי (גזיר פ"ו הי"ב) שכתוב שם: מדרשות אמינא. דרוש וקבל שכר עכ"ל.

(38) שם: יש מי שפירש כי באותו מקום שהיה מציין חשכה לו ולן שם וכו' ומתוך שהיה עוסק בציון המערות וישן לו שם נראה לו זה כולו כהלום, ולא שראה אותם במראה העין ממש עכ"ל. כ"ה בשו"ת הרי"ף.
(39) צד 42: וכל זה כאלו בחלום ולא במראות העין עכ"ל. תחת: "כאלו" (מלה אחת). צ"ל: בא לו (ב' מלות).

(40) צד 50: וזה ששנה בהאי מתניתא עשר קדושות וכד מנית להו משכחת להו י"א וכו' עכ"ל. השאלה הזאת נשאלה כבר לרבנו האי גאון והשיב עליה. יעוין ערוך (ערך עשר): עשר קדושות הן א"י מקודשת מכל הארצות שאלו מרב האי גאון י קדושות שנינו בריש כלים. וכשתחשוב אותן יבאו י"א? והשיב כך. א"י אינה חשובה מן הקדושות. לפי שבשאר הקדושות יש בהן כבוד למקום שמונעין ממנו מקצת טומאה, או שמונעין מקצת בני אדם להיכנס אליו ואין בסתם א"י קדושה זו עכ"ל. ובעבור אשר תשובת ר' האי לא מצאה הן ושכל טוב בעיניו לא זכר המחבר גם התשובה גם המשיב.

(41) שם: בימים הראשונים שהיה גמרא לטהרות וכו' וטהרות היום בעונותינו היא מאד יקרה ואין ידוע אילו עקר עכ"ל. תחת: "אילו" צ"ל: כל. ומציאות גמרא לטהרות בימים הראשונים הוא דבר חדש עד מאד ולא אדע מאין ימצא.

(42) שם: כמה דאפשר להדורי ולתרוצי מדרבנן עכ"ל. תחת: "להדורי" צ"ל: להדורי. ותחת: "מדרבנן" צ"ל: מתרצינן.

(43) צד 51: ואין תמהין טובא על ההיא דגרסי בסוכה פרק לולב וערבה אמר ריש לקיש כהנים בעלי מומין נכנסים בין האולם ולמזבה כדי לצאת בערבה וכו' ולכן תמהין טובא מאי טעמא לא מקשינן עליה דריש לקיש מהא דקא תני בין האולם ולמזבה מקום שאין בעלי מומין נכנסין לשם וכו' עכ"ל. לפי הכתוב בפ"י הרא"ש על הדין שאין בעלי מומין נכנסין בין האולם ולמזבה שהוא אך מעלה דרבנן. אין כל תימה, כי המה אסרו והמה התירו לצורך מצוה ויעוין פ"י רש"י ושם ותוס' סוכה שם.

(44) צד 55: אברהם אברהם, משה משה, שמואל שמואל הוא לשון זרוו לשון אהבה לשון הבה עכ"ל. לקוח מתוספתא (ברכות פ"א הלכה ט"ו).

(45) צד 59 (שורה ראשונה): והיכן פירש בירושלמי עכ"ל. תחת: "היכן" צ"ל: והיכן. שהוא כמו: וכן. ובירושלמי אשר לפנינו לא נמצא הדבר הזה.

(46) צד 60: ואם תאמר וכי כגוף אדם נכנס שם שיראה שם הבא על הגויה בערלה משוכה ופי' עכ"ל. הפי' חסר באהו והתמיה במקומה עומדת.

(47) צד 61: ויש מי שרוצה לומר ביה מודע אינו נאמר וכו' עכ"ל. תחת: "ביה מודע" צ"ל: כי המודע.

(48) צד 62 (שורה ראשונה): ושאר קרובי האחות התיכונה ושאר קרובי שלמטה מן האחות שהוא התחתון משלשתן עכ"ל. מלות "ושאר קרובי האחות

התיכונה" הן ט"ם וכפל ללא צורך ולפני מלות, "ושאר קרובי שלמטה" צ"ל: ומדוע ולכתוב "שאר" בלי וא"ו בראש.

(49) שם וכענין דכתיב הקוטפים מלוח עלי שיה ושרש רתמים לחמם שפירושו הפוסק מדברי תורה שקוטפים דברי תורה שנתנו "עליו" (הוא ט"ם וצ"ל: על) הלוחות ועוסקים בדברי שיהה מאבילין אותו גחלי רתמים וכו' עכ"ל. הוא דרש רז"ל בחגיגה (י"ב ב'). (וכע"ז ג' ב'). והכתוב פה "שקוטפים דברי תורה שנתנו על הלוחות" הובא בפ"י רש"י על ע"ז בשם "לישנא אחרינא" ורש"י עצמו פ"י פירוש אחר דחוק מאד יע"ש.

(50) שם וכענין שכתוב חצי גבור שנונים עם גחלי רתמים. לפי שהבי"ה שנקרא בדמיון גבור הן את הרשעים מלמעלה בחצים שנונים וכו' ומשליכין לגיהנם שנקרא גחלי רתמים עכ"ל. ירמוז להכתוב בערכין (ט"ו ב'): כל המספר לשון הרע אומר הקב"ה לשר של גיהנם אני עליו מלמעלה ואחה עליו מלמטה שנאמר חצי גבור שנונים עם גחלי רתמים וכו' ואין גבור אלא הקב"ה וכו' גחלי רתמים היינו גיהנם עכ"ל.

(51) צד 64 (שורה ראשונה): ועוד ושם השני צלפחד אם צלפחד והשנית היה לו לומר עכ"ל. אחריו "אם צלפחד" צ"ל: שם אשה.

(52) צד 65: גדר החכמה הוא מדע יושר הנמצאות וכו' והיא נחלקת לשני חלקים. יש ממנה מה שסוף מחקרו הוא המדע, ועל דעת". [צ"ל: ולדעת] תוכן הנמצא ויושר תבניתו וכו' ויש ממנה שסוף בקשתם ואחרית מחקרם הוא מעשה וכו' עכ"ל. הוא הכתוב במלות הגיון (שער י"ד): ושם הפלוסופיא וכו' ויפול אצלם השם הזה על שתי חכמות יקראו אחת מב' החכמות הפלוסופיא העיונית, והחכמה האחרת הפלוסופיא המעשית עכ"ל. ויעוין ע"ז באור הרמב"ן.

(53) שם: והאמצעית חכמת המוסר והשכל המאמצת דעות בני אדם והמנהגת להם דרך הבינה עכ"ל. תחת: "המאמצת". צ"ל: המאמנת. והוא מלשון כאשר ישא האומן את היונק (במדבר י"א י"ב). ור"ל שהחכמה הזאת היא לדעות בני אדם כאומן ליונק. והוא אחר עם הכתוב אחריו, "והמנהגת להם דרך הבינה". והוא החכמה הנקראה בלשון העמים: "עטיקא". ויעוין מלות הגיון שם; (שם: הנהגת האדם נפשו).

(54) שם: אחר שהורו כל יצירה שאינם יודעים מקומה עכ"ל. תחת: "שהורו" (בר"ש) כל יצירה" צ"ל: שהורו (בדל"ת) כל היצורים.

(55) צד 66: כן האמת והאמונה בדברי התורה באירים ומופלאים עכ"ל. תחת: "באירים". צ"ל: מאירים.

(56) צד 67: שהזכירו רז"ל מלמד שייש לו להבי"ה שמונה עשר אלף עולמות. שנאמר רכב אלפים רבותים אלפי שנאן עכ"ל. הוא בע"ז (ג' ב').

הערות לפי ספר יצירה להר"י הרב הברצלוני זצ"ל.

מאת אברהם מתתיהו חלפן

מעיר יאלסאוועט ברוסיא.

עמוד 4 שורה 5 והכא את אמר. ובהגהות הרשומות הרב המו"ל הביא מן הכ"י אתאמר. והנכון בודאי כפי גירסתנו ובהכ"י הוא שנתקרבו הב' תיבות. ועד"ו מצאנו בכמה מקומות. ועל צד הריחוק לקמן עמוד 24 שורה 32 ועמוד 74 שורה 25: — שם שורה 24 יקבלו הרבים. הוא לשון הש"ס פרק קמא דחולין כי דא"ר ינאי על בני ר"ח: — שם שורה 38 כי דדרש ר"י. בש"ס איתא כדרדש והנראה גירסת המחבר היתה כהאי דדרש וקיצר בתיבת כהאי וכתב כי וכדשכיח לשון זה בש"ס ירושלמי אי נמי היו"ד לנקודה:

עמוד 7 שורה 40 בפרק הראשון. לפי עניני נראה פירושו במושכל ראשון וכלשון הש"ס מפירוקה דר' פלוני שמיע לי וע' בערוך ערך פרק שני: עמוד 10 שורה 35 והיו הרבנים שמהים. בגירסתנו והיו הדברים שמהים אכן גם גירסת הרבנים מתקבלת לנבונים.

עמוד 12 שורה 12 שהוא בהדן. נראה פי' שהוא ית"ש אתנו. וכדכתיב ושכנתי בתוכם:

עמוד 24 שורה 10 דהי מעוט. בהגהות דאימעוט ויש לקיים הגי' ור"ל דהאי מעוט והיינו דהאי דרגל נתמעט:

עמוד 27 שורה 12 או במלאכים. בהגהות הביא מן הכ"י או בעדים. ויש לפרשו על הצדיקים וכלשון הכתוב ואתם עדי וכן מתבאר מהמשך: עמוד 28 שורה 1 כגון חל להיות. נראה דר"ל חל להיות י"ד בשבת ששנינו בריש מס' מגילה והלו להיות ב' י"ש של ר"ה לאחר השבת דבפרק ר"א דמילה: — שם שורה 2 של ראשי חכמים קרובים ביה"כ. נראה דצ"ל של ראשי הרשים קרובים ביה"כ והוא לשון המשנה פרק קמא דשבועות ויש אורך דברים בביאור הכוונה בזה אבל כן הדבר בודאי. והיה כתוב בר"ת של ר"ה וטעה המעתיק לעשות נוסריקון זר בלא הודע ואשם:

עמוד 33 שורה 5 המנים. בהגהות הגיה המינים וע"ש. ונראה לקיים גי' ור"ל המונים וכלשון רי"ל ותובא ברש"י ר"פ הוקת מונין את ישראל לומר וכו': עמוד 38 שורה 1 ומשי"ע. נראה שהוא נוסריקון ומה שכתוב עוד ור"ל ועוד הרבה כתובים מה שמדברים בענין הזה או הכוונה וכל הכתובים של פרשה זו עד גמירא שמדברים מענין האור העתיד:

עמוד 45 שורה 26 ואין מקשין מאן ממה. נראה פירושו שאין מקשין על דברי מאן דאמר ממה מן הדברים הסותרו אא"כ הדבר הוא הלכה:

עמוד 65 שורה 36 בנישין בפרק הנוקין. (וכבודו העיר) בהגהות שהוא בפרק מי שאחזו. והנה כי כן דרך רבותינו הראשונים ז"ל לכנות כל פרק בשמו לפי ענינו וכמו שמצינו שנקראו לפרק איהו נשך פרק הרבית ולפרק ר' ישמעאל במנהות פרק העומר ויתכן שקראו לפרק מי שאחזו פרק הנוקין ולפי ענינו ועשו כן לזכרון לפי שהיה לימודם בע"מ:

עמוד 66 שורה 15 ואומן נתינתם. יש לפרשו על אימון ותכנית: — שם שורה 20 והמעלות האלהן ובהגהות הגיה האלה וכן הדבר בודאי אלא שנראה שאינו טעות סופר אלא שנשמטה במכש הדפוס הנון פשוטה שבשורה 22 מתיבת ואין אל השורה שלמעלה הימנה:

עמוד 209 שורה 40 שגלגלת. נראה פירושו עגולה וכלשון הש"ס בשבת פ' במה מדליקין לא. כפירוש לישנא אהרינא דרש"י שם וכן פ"י בערוך. ובאה השי"ן שמאלית במקום הסמך וכמ"ש בהגהות עמוד 1 שורה 21 וכן יש מפרשים לשבר את האוזן במקום לסבר בסמ"ך:

עמוד 210 שורה 18 על עשתן. יתכן לפרשו מלשון עשתונותיו דתהלים קמ"ז ופירושו לא מהשבה בחכמה ולא תחבולה בפועל. אי נמי מלשון עשת שן שעניני זכות ובהירות וע' בשרש ישע בערכו ור"ל לצחצה ולטהר מבלי שום תחבולה לה:

עמוד 263 שורה 19 דכתיב לטובים. כנראה דהיינו דכתיב בתהלים קכ"ה הטיבה ה' לטובים ולישרים בלבבותם אלו ישראל טובים לשמים וישרים לבריות:

איזה הגהות בשיר צבי מודח

בקובץ לשנה ראשונה תרמ"ה.

בשיר „צבי מודח“ אשר יש בו פנינים המזהירים כשירי משוררי ספרד מצאתי איזה מקומות הצריכים תקון קל ולרוב יורה המשקל על מקום המגרעת או התוספת ואלה אינן המה:

צד שורה		צד שורה
12 116 קרנכם		4 107 יחלפמו
5 — מלמטה באחי		2 108 משבתאי זה
2 117 פן בי?, אוניכם ולעיניכם		16 — במבחי שוי
3 — עזרה		1 109 קרקדם
4 — נפשם לבדם		12 — מחופה
7 — ברדפי [א ת]?		18 — ירוצון ער
2 118 נמרצת		5 110 אח פושעים
17 — און מעמר		2 111 ישבח
20 — ובעינך קרצת		3 — כל[בך]?
4 119 למטה השיח, נפוח		2 — מלמטה לי סבל... הקבל
3 — מלמטה רודי אני אובל?		17 112 לא יעלה [רק]
13 121 והמידות מעולות		18 — לא להשים
9 122 מלמטה ולירות		10 113 פנינים אורקה
14 123 ועונכי נביאו הם		1 114 ומבירים
1 125 חכנת = חכן		7 — מלמטה מאמונתך, בני הדרך
2 — לך נא		מוצמתך?
11 — לציון יאבל		6 115 אער
12 — מלמטה נהייתי ונחליתי = נחלה		16 — לי הברכות?
2 — מלמטה בעוד זה		17 — אל קול זמירי פורטים פסו
7 — נתן אלקים בם לה תרו ע		3 — מלמטה אבני יקר היום כמכשול
6 126 מלמטה מחק עינך תאכילתו		כפים כמו אבני יקר
וכי		1 116 בוז ושסו
2 127 כח		2 — אך לבבכם
4 — חסרי מח		3 — מלאכי צבאות
9 — במרומים		

דוד קויפמאנן.

הוספה למאמרי על הקינה השבועית לעיל עמוד 23.

הקינה הזאת כבר היתה נרפסה בקובץ זה ואח"כ מצאתי שכבר הודיע אותה החכם ר' מאיר וויינער במ"ע אוצר חכמה מחברת שלישית (לעמברג תר"כ) ע' 138 והוא הקדים שם איזה דברים עליה ומתקן פה מה שנוגע לעניננו: "והקינה הזאת מסודרת על סדר א"ב כפול כאשר תראה מראשי החרוזים ואחריו חתם המחבר את שמו ברוך והוסיף עוד ה' טורים ולאחרונה יסע פזמון מלאכי רחמים משונה מהפזמון המתחיל ג"כ במלות האלה אשר יסד ר' שמואל הכהן ואשר נאמר בשני הראשון לתענית ב' ה' וג' במנהג פולין. וכנראה מנהג הקינה נחברה על גזירה אחת שהיתה באחד לחודש העשירי שנת יגון ובכ"ו היא שנת ק"ו לפ"ק, ואינו יודע אנה התגורר המחבר ובאיזה מקום היתה הגזירה הזאת כאשר יודע הוא לכל הוקרי קורות אחינו ב"י שהתחלת הצרה על דבר עלילת השלכת הסם בנהרות לא היתה במדינת אשכנז קודם שנת ק"ה וא"כ טעה החכם ר' אליעזר לאנדסהוטה בספרו עמודי העבודה צד נ"ו באמרו שהסליחה "אני הוא הקונן" היא על גזירות שנת 1349, ולא היה לו לרמוז על דברי צינין שם כי החכם הזה בדקרוק לשונו לא אמר כי אם שמהר הסליחה הזאת הי' בזמן הנזירות האלה ולא יותר, וכלי ספק אמר כן על שמצא גם הוא בהעתק של הסליחה המלות יגון ובכ"ו באותיות גדולות לרמוז על שנת הצרה, ואם נתהברה הסליחה על גזירת ק"ט בעצמה צריכים אנו לומר שהמלות יגון ובכ"ו אינן רומזות על שנת הצרה ואו יש לכתבן באותיות קטנות כשאר מלות".

ועתה אבוא אחרי שניהם ו"ל, הח' וויינער והח' לאנדסהוטה אשר אינם עוד בחיים, להראות שנית על הליטעראטורגענישכטע ע' 369, כי שם גם לדעת הח' צינין המלות יגון ובכ"ו רומזות על שנת הגזירה והיא שנה ק"ו, אף על פי שהמלות האלה בכ"י אקספארד וגם בהעתק של הח' צינין (אשר ראיתי ובדקתי אח"כ) אינן כתובות באותיות גדולות לרמוז על שנת הגזירה וגם בראש השורה כתוב "שינת" ולא "שנת" כאשר בהעתק של וויינער, ועוד מצאתי בו השינויים האלה:

		עמוד שורה		עמוד שורה	
אוננו = אמני	19	22	כיצאו = כיצאה	6	22
אותי = ל'	20	—	אלינו = עלינו	8	—
חרוץ = חרוץ	25	—	מי המים = המים	9	—
על = עד	26	—	וחתתנו = ויחתתנו	12	—
חובקים = דובקים	28	—	באף = באש	—	—
עמך = עמך	1	23	חומות = חומות	—	—
לכל = לכל עבור (נשמש	—	—	לא לאישים = לאישים	17	—
ברפס)			אש = איש	18	—

נספחים

עמוד שורה		עמוד שורה	
23	—	2	23
שנתי = שנת	—	רצים = דצים	—
15	—	3	—
בכך = בכי	—	באר = באר המים וישרו	—
21	—	4	—
תהא = תהא זאת	—	אחותנו = אחותני (*)	—
22	—	6	—
תשטפני = תשטפנו	—	וישכו = וישבו	—
25	—	7	—
בא = נא	—	צד = צוד	—
26	—	11	—
היש ועה = הישועה (טעות הרפוס).	—	דחפים = דחפום	—
		13	—
		שינת = שנת	—

ואח"כ הוסיפו עוד המורים אשר הזכרתי לעיל וכנראה אינם שייכים אל הקינה הזאת כלל וכלל.

(* בהעתק של וויינער נמצאה השורה פ'צו בסדר נכון אחר שורה פ'צות:

תוכן הענינים:

צד	
1—62	ספר הזכרת נישמות, מאת ד"ר א. ברלינר . . . . .
1—30	קינות וסליחות, מאת הנ"ל . . . . .
	נספחים:
1—12	הערות על ספר אנרת התשובה, מאת יעקב רייפמאן . . . . .
13—15	הוספות ותקונים לפירוש ספר יצירה, מאת שוח"ה . . . . .
15—21	מאת יעקב רייפמאן . . . . .
22—23	מאת אברהם מתתיהו הלפן . . . . .
23	איזה הגהות בשיר צבי מודה, מאת ד"ר ד. קויפמאן . . . . .
25—26	הוספה לקינה שביעית בקובץ זה עמוד 23, מאת ד"ר ברלינר . . . . .